

Davamlı İnkişaf üzrə İllik Hesabat

2018

Mündəricat

Prezidentin Müraciəti	04
1.0 Hesabat haqqında	07
2.0 Şirkət haqqında	11
3.0 SOCAR-ın Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinə töhfəsi	37
4.0 Korporativ idarəetmə	43
5.0 İnsan resursları	63
6.0 Sosial fəaliyyət və yerli inkişafa dəstək	89
7.0 Sağlamlıq və əməyin təhlükəsizliyi	97
8.0 Ekoloji fəaliyyət	111
9.0 SOCAR-ın fəaliyyət göstəriciləri	141
10.0 GRI Standartlarına uyğunluq cədvəli və Müstəqil Əminlik Bəyannaməsi	167

PREZİDENTİN MÜRACİƏTİ

SOCAR ölkə iqtisadiyyatının lokomotivi olaraq genişmiqyaslı fəaliyyət göstərir və Azərbaycan Respublikasının davamlı inkişafında mühüm rol oynayır. Şirkətin qarşısında duran ən vacib məsələ neft-qaz hasilatının davamlı olaraq təmin edilməsi və fəaliyyət sahələrinin daha da şaxələndirilməsinə nail olmaqdır və bu istiqamətdə həyata keçirilən tədbir və təşəbbüslər 2018-ci il ərzində davam etdirilmişdir. Təsdiq olunmuş proqramlar əsasında neft hasilatının stabiləşdirilməsinə, qaz hasilatının artırılmasına nail olunmuş, neft-qaz hasilatının düşmə tempinin qarşısının alınmasına yönəlmiş çoxşaxəli kompleks işlər aparılmış, istər fəaliyyətdə olan, istərsə də fəaliyyətsiz quyu fondu üzərində elmi-texniki əsaslara istinad etməklə geoloji, texniki, texnoloji və təşkilati tədbirlər həyata keçirilmişdir. Hesabat ilində quru və dəniz sahələrində ümumilikdə 65 yeni hasilat quyusu qazılmış, fəaliyyətsiz fondan 94 quyu təmir edilib istismara təhvil verilmişdir.

SOCAR Azərbaycanın dünyada etibarlı enerji təchizatçısı kimi tanınmasına mühüm töhfələr verir. Dünya bazarlarında etibarlı neft ixracatçısı statusunu təsdiq edən Şirkətimiz son dövrdə qaz ixracatçısı olan transmilli şirkətlər arasında da layiqli yer tutmuşdur. Hesabat ilində iqtisadi əhəmiyyətinə görə beynəlxalq ictimaiyyətin diqqət mərkəzində olan "Şahdəniz-2", Cənubi Qafqaz Qaz Boru Kəmərinin genişləndirilməsi və TANAP kimi möhtəşəm layihələrin reallaşdırılması Azərbaycanın və SOCAR-ın vacib iqtisadi tərəfdaş kimi mövqelərinin və qardaş Türkiyənin qaz təchizatında rolunun möhkəmlənməsinə təminat vermişdir. Azərbaycan təbii qazının Avropaya nəqli məqsədi ilə həyata keçirilən Cənub Qaz Dəhlizi layihəsinin dörd seqmentindən üçü üzrə işlər tamamlanmışdır, TAP layihəsi isə sona çatmaq ərəfəsindədir. Cənub Qaz Dəhlizinin işə salınması ilə Azərbaycan Avropanın enerji təhlükəsizliyi sisteminin vacib həlqəsinə çevriləcəkdir.

Hesabat ili ərzində neft emalı sənayesinin inkişafında mühüm hadisə olacaq Heydər Əliyev adına Neft Emalı Zavodunun modernləşdirilməsi layihəsinin birinci mərhələsi yekunlaşmışdır. Layihə mərhələlər üzrə uğurla davam etdirilir. Modernləşdirmə layihəsinin tam

şəkildə həyata keçirilməsi ölkəmizdə "Avro-5" keyfiyyət standartına cavab verən benzin və dizel yanacaqlarının istehsal olunmasına, daxili bazarın yüksək keyfiyyətli yanacağa olan tələbatının tam ödənilməsinə, ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılmasına imkan yaradacaqdır.

2018-ci il SOCAR-ın fəaliyyət sahələrinin genişlənməsi və ölkəmizdə idxaldan asılılığın azaldılması baxımından da əlamətdar olmuşdur. İşə salınan iki yeni zavodda - Metanol və Karbamid Zavodlarında - istehsal edilən məhsullar daxili tələbatı tam ödəməklə yanaşı, xarici ölkələrə də ixrac olunacaqdır. Karbamid Zavodunun əsas məhsulu olan azot gübrəsinin 70 faizi ixrac üçün nəzərdə tutulur ki, bu da ölkəyə hər il 160 milyon ABŞ dollarına qədər əlavə gəlirin daxil olmasına imkan verəcəkdir. Həmçinin, bu il ərzində "SOCAR Capital" MMC-nin təsis olunması nəticəsində SOCAR İstiqrazları yerli qiymətli kağızlar bazarının ən çox alınıb-satılan borc qiymətli kağızı olmuş və təkrar bazar tədavülü ilin sonunda ilkin emissiya həddini 1.7 dəfə aşmışdır.

2018-ci ildə dünyanın aparıcı audit şirkətlərindən olan "Ernst & Young" şirkəti "SOCAR-dakorporativ idarəetmə sisteminin yetkinlik dərəcəsinin qiymətləndirilməsi üzrə Hesabat"ın hazırlanması prosesinə cəlb edilmiş, bu məqsədlə SOCAR-ın daxili sənədləri araşdırılmış,

müvafiq sorğular keçirilmişdir. Sevindirici haldır ki, aparılmış müsahibələr və daxili sənədlərin araşdırılması nəticəsində SOCAR-ın korporativ idarəetmə səviyyəsi maksimal nəticənin 81 faizi nisbətində qiymətləndirilmiş və "GÜCLÜ" kateqoriyasına aid edilmişdir, və bu da apardığımız idarəetmə siyasətimizin uğurlu olduğuna işarə edir.

İqlim dəyişikliyi və ekosistemlərin məhv olunması bu gün bütün bəşəriyyəti narahat edən problemlərdən olduğundan, SOCAR-da da bu istiqamətdə böyük işlər aparılır. Həyata keçirilən əməliyyatlarımızın potensial təsirləri nəzərdən keçirilir, fəaliyyətimiz nəticəsində ətraf mühit və cəmiyyətin sağlamlığına mənfi təsir göstərə biləcək amillər operativ sürətdə aradan qaldırılır. "2017-2022-ci illər: SOCAR və SOCAR-ın iştirak etdiyi layihələrdə səmt qazı atılmalarının azaldılması planı"na əsasən 2022-ci ildə səmt qazı atılmalarının həcminin baza səviyyəsindən təqribən 64,9% azalmasına nail olmağı qarşıma hədəf qoymuşuq. Qeyd olunmuş planın çərçivəsində 2018-ci ildə ilk dəfə "Salyan Oyl Limited" şirkətinin neft mədən ərazilərində fəaliyyətdə olan neft quyularından çıxan səmt qazlarının qapalı sistemə qoşulmasını təmin etdik, və nəticədə əməliyyat şirkətində yaranan səmt qazı tam şəkildə idarə olunur. Bu layihənin nəticələrini nəzərə alaraq, digər əməliyyat şirkətləri və müəssisələrdə səmt qazının idarə olunması üzrə layihələr növbəti illərdə planlaşdırılır.

Ətraf mühitin mühafizəsi üzrə əvvəlki illərdə qurduğumuz əməkdaşlıq əlaqələri 2018-ci ildə də uğurla davam etdirilmişdir. Atmosferə atılan çirkəndirici maddələrin azalmasına nail olmaq üçün ilk öncə emissiyaların düzgün müəyyən edilib hesablanması təmin olunmalıdır. Bu məqsədlə, 2018-ci ildə texnoloji qurğulardan qaz sızmalarının azaldılması sahəsində Norveçin "Carbon Limits" şirkəti ilə əməkdaşlıq çərçivəsində SOCAR-ın əməliyyat ərazilərində atmosferə atılan qazların miqdarının hesablanması üçün emissiya faktorlarının dəqiqləşdirilməsi işləri aparılmışdır.

Şirkətimizin "2020-ci ilə qədər İqlim Dəyişmələrinə Təsirin Azaldılması Üzrə Strategiyası" müvəffəqiyyətlə həyata keçirilir. Bundan əlavə, 2018-ci ildə Birləşmiş Millətlər tərəfindən təqdim olunmuş və ölkəmiz tərəfindən ratifikasiya olunmuş hər bir Dayanıqlı İnkişaf Məqsədinə görə müəyyən olunmuş öhdəliklər üzrə verə biləcəyimiz töhfələri müəyyənləşdirmək üçün, idarə və müəssisələrdə xüsusi daxili hədəflərin hazırlanması prosesinə başlanılmışdır və növbəti hesabatda hər bir mühüm göstərici üzrə qısa və uzunmüddətli hədəflərimizi və müvafiq planlarımızı açıqlayacağıq.

Bütün sadalanan nailiyyətlər və uğurlu nəticələr bizim əməkdaşların göstərdiyi səylər nəticəsində mümkün olmuşdur. SOCAR-da əməkdaşlarımız davamlı inkişafın təməli kimi yüksək dəyərləndirilir və onların məmnunluq səviyyəsinin davamlı olaraq yüksəldilməsi və layiqli iş şəraiti ilə təmin edilməsi SOCAR-da prioritet məsələlərdən biridir. Hesabat ilində İnsan Resurslarının Transformasiya Proqramı çərçivəsində səriştəliliyin, təlim və inkişafın, effektivliyin idarə edilməsi və işə qəbul, yerləşdirmə və adaptasiya üzrə bir sıra vacib tədbirlər hazırlanıb həyata keçirilmişdir. İstehsalat risklərini minimuma endirmək məqsədilə SOCAR-ın və onun müəssisələrinin əməyin təhlükəsizliyi üzrə daimi fəaliyyət göstərən komissiyaları tərəfindən istehsalat obyektlərində çoxsaylı yoxlamalar aparılmış və aşkar olunmuş pozuntuların aradan qaldırılmasına nail olunmuşdur.

SOCAR ilbəl böyüyür, inkişaf edir. Bizim hazırkı məqsədimiz Vətənimizin davamlı inkişafına töhfələrimizi artırmaq, ölkədə enerji təhlükəsizliyinin möhkəmlənməsinə nail olmaq, Azərbaycanın global brendi olaraq, ölkənin gəlirlərinin artırılmasına yönəlmiş missiyamızı bundan sonra da artan xətt üzrə davam etdirməkdir.

SOCAR-ın prezidenti

Rövnəq Abdullayev

”

20 sentyabr 1994-cü il tarixində Bakıda Azərbaycan hökuməti və altı xarici ölkəni təmsil edən 11 beynəlxalq neft şirkəti arasında Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorundakı üç mühüm neft yatağının – Azəri, Çıraq və Günəşli yatağının dərinisulu hissəsinin işlənməsi üçün imzalanan Hasilatın Pay Bölgüsü Sazişi (HPBS) Azərbaycanın uğurlu neft strategiyasının başlanğıcı hesab olunur və ölkənin Avropanın enerji xəritəsini dəyişdirə bilən mühüm global enerji təchizatçısına çevrilməsində əhəmiyyətli rola malikdir. 30 illik müddətə sahib olan və “Əsrin Müqaviləsi” adına layiq görülmüş Azərbaycanın birinci Hasilatın Pay Bölgüsü Sazişi qərb transmilli şirkətləri tərəfindən keçmiş Sovet İttifaqı respublikalarında yatırılan ilk mühüm sərmayə qoyuluşunu təmsil edir. 1995-ci ildə "Çıraq-1" özülü qərb standartlarına uyğun olaraq bərpa olunduqdan və böyük maillikli quyuların qazılması məqsədilə bu özülün üst modulu modernizə edilərək yeni qazma avadanlıqları ilə təchiz olunduqdan sonra 1997-ci ildə ilkin neft hasilatına başlandı. 1999-cu ildə Azərbaycan nefti ilə doldurulmuş ilk tanker dünya bazarlarına çıxarıldıqdan 3 il sonra global əhəmiyyət kəsb edən və Azərbaycanın enerji dəhlizinə çevrilməsi istiqamətində mühüm addım hesab olunan Bakı-Tbilisi-Ceyhanın təməli qoyuldu.

01

**Hesabat
haqqında**

Hesabat haqqında

Hazırkı Davamlı inkişaf üzrə hesabat (bundan sonra "Hesabat") Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin (bundan sonra "SOCAR") səkkizinci hesabatıdır. Davamlı inkişaf üzrə hesabatların dərc olunması ilə məqsədimiz il ərzində əldə etdiyimiz iqtisadi, sosial və ekoloji fəaliyyət göstəricilərimiz, eləcə də davamlı inkişaf üzrə fəaliyyətin idarə olunmasına yanaşma və prinsiplərimiz haqqında məlumatı bütün maraqlı tərəflərimizə çatdırmaqdır. Cari Hesabat 2018-ci təqvim ili üzrə SOCAR-ın Azərbaycanda struktur bölmələri ilə yanaşı xaricdə fəaliyyət göstərən nümayəndəlikləri və törəmə şirkətlərinin davamlı inkişafı üzrə fəaliyyət nəticələrini əks etdirir.

Tətbiq olunan standartlar

SOCAR-ın 2018-ci il üzrə Hesabatı "Hesabatlılıq üzrə global təşəbbüs"ün (GRI) davamlı inkişaf sahəsində hesabatlar üzrə standartların "Əsas" tətbiqetmə meyarına müvafiq olaraq hazırlanmışdır. Hesabatın məzmunu GRI təlimatlarında qeyd edilmiş əhəmiyyətlik, maraqlı tərəflərin əhatə olunması, davamlı inkişaf və tamliq prinsiplərinə əsasən tərtib edilmiş və tarazlılıq, müqayisəlilik, dəqiqlik, vaxtlılıq, şəffaflıq və etibarlılıq kimi prinsiplərə uyğundur. GRI göstəricilərinin açıqlanma statusunu əks edən cədvəl s.168-də verilmişdir.

Hesabatın müstəqil yoxlanılması

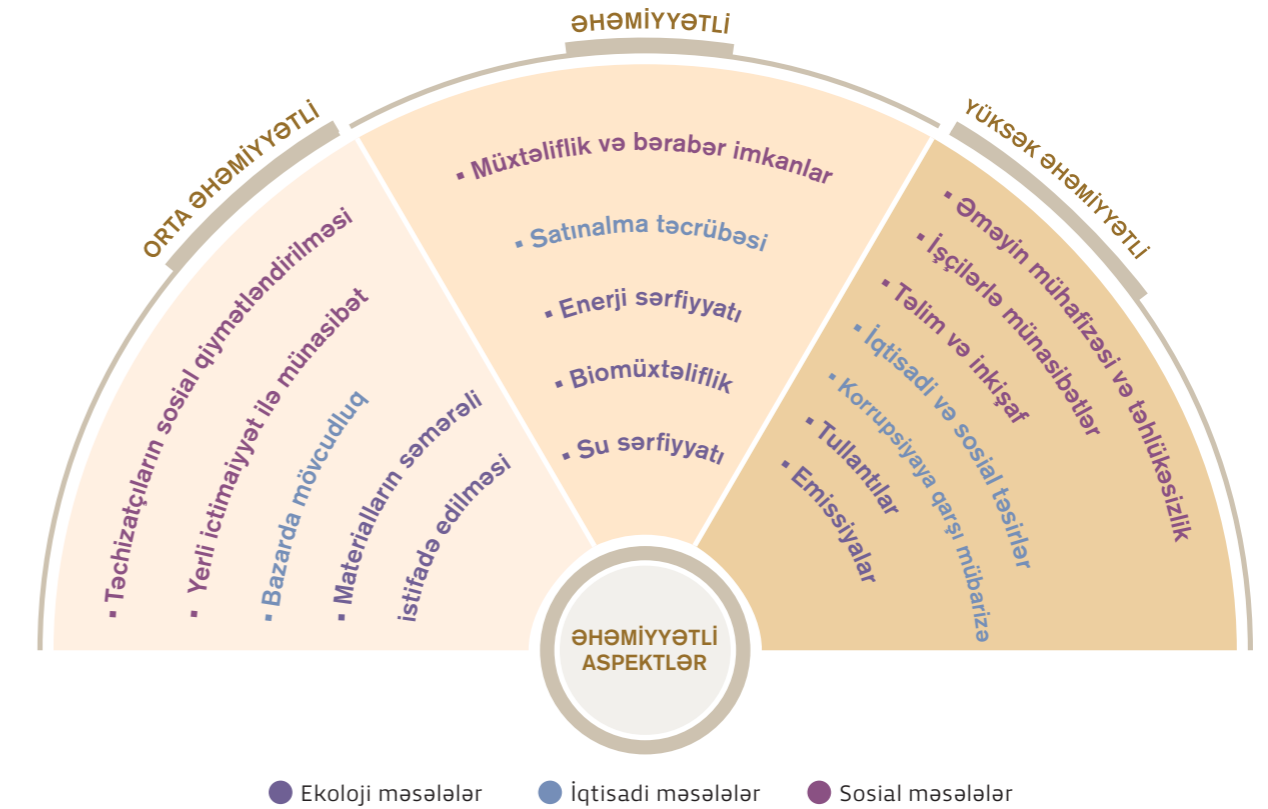
Hesabatın müstəqil auditi EY şirkəti tərəfindən keçirilmişdir. Müstəqil Əminlik Bəyannaməsi (baxın s.180) Hesabatın GRI Standartlarının "Əsas" tətbiqetmə meyarına uyğun hazırlandığını təsdiqləyir. SOCAR-ın əməliyyatlarının genişliyini və çoxşahəli olduğunu nəzərə alaraq, Hesabat boyu açıqlanan mövzulara eyni yanaşma və onların əhatə dairəsini ardıcıl olaraq təmin etmək xüsusi diqqət və yanaşma tələb edir. Əhəmiyyətli göstəricilərin əhatə dairəsi haqqında açıq və aydın məlumat vermək üçün, hər hansı göstərici üzrə əhatə dairəsinin fərqli olduğu halda Hesabatda müvafiq qeydlər təmin edilmişdir.

Bu ilki Hesabatın sərhədinə əhəmiyyətli iqtisadi, sosial və ekoloji aspektlər üzrə SOCAR-ın Azərbaycanda yerləşən müəssisələri, eləcə də SOCAR Enerji Türkiyə, SOCAR Enerji Gürcüstan, SOCAR Enerji Ukrayna və SOCAR Enerji İsveçrədə olan əməliyyatları daxil edilmişdir. Şirkətin strukturuna 2018-ci ilin sonundan daxil olmuş Metanol və Karbamid Zavodlarının hesabat ili ərzində fəaliyyətlərinin məhdud olduğundan onların göstəriciləri cari Hesabatda nəzərə alınmamışdır.

Əhəmiyyətli mövzuların müəyyənəşdirilməsi

Şirkətdə maraqlı tərəflərin cəlb olunması üçün rəsmi siyasət olmasa da onlarla müxtəlif mexanizmlərin vasitəsilə mütəmadi görüş və məlumat mübadiləsi həyata keçirilir (daha ətraflı məlumat üçün, baxın Cədvəl 13). Fəaliyyətimiz nəticəsində yaranan təsirlər haqqında dolğun və şəffaf məlumat vermək məqsədilə, Hesabatın hazırlanması zamanı həm daxili, həm də xarici maraqlı tərəflərin maraqları və il ərzində yaranan iradları nəzərə alınmışdır. Bundan əlavə, əhəmiyyətli mövzu və aspektləri müəyyən etmək məqsədilə, SOCAR-ın fəaliyyəti haqqında KİV-də göstərilən əsas məqamlar, neft-qaz sənayesində fəaliyyət göstərən beş beynəlxalq şirkətin davamlı inkişaf üzrə hesabatları təhlil edilmiş və davamlı inkişafın müxtəlif sahələrinə görə məsuliyyət daşıyan əməkdaşları ilə müsahibələr aparılmışdır. Aparılan təhlillər nəticəsində SOCAR-ın fəaliyyəti ilə bağlı müəyyənəşdirilmiş və Şəkil 1-də nümayiş olunan əhəmiyyətli məsələlər Hesabatda əhatə olunmuşdur. Bundan əlavə, təyin edilmiş əhəmiyyətli aspektlərin SOCAR-ın hansı maraqlı tərəfləri üçün daha önəmli olduğu haqqında məlumat Cədvəl 1-də təqdim olunmuşdur.

ŞƏKİL 1. ƏHƏMİYYƏTLİ ASPEKTLƏR

● Ekoloji məsələlər ● İqtisadi məsələlər ● Sosial məsələlər

CƏDVƏL 1. ƏHƏMİYYƏTLİ ASPEKTLƏRİN ƏHATƏ DAİRƏSİ

Əhəmiyyətli aspektlərin siyahısı	Aspektin əhatə dairəsi						
	Şirkət	Şirkətin işçiləri	Yerli əhali	Dövlət	Müştərilər	Rəqiblər	İnvestorlar və perspektiv investorlar
Emisсияlar	✓		✓	✓		✓	✓
Tullantılar	✓		✓	✓			✓
İqtisadi və sosial təsirlər	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
İşçilərlə münasibətlər	✓	✓	✓	✓			
Əməyin mühafizəsi və təhlükəsizlik	✓	✓	✓	✓			✓
Təlim və inkişaf	✓	✓			✓		
Korrupsiyaya qarşı mübarizə	✓		✓			✓	✓
Müxtəliflik və bərabər imkanlar	✓	✓					
Satınalma təcrübəsi			✓	✓		✓	
Enerji sərfiyyatı	✓		✓				✓
Su sərfiyyatı	✓		✓				
Biomüxtəliflik	✓			✓			

02

Şirkət
haqqında

Şirkət haqqında

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Şirkəti (SOCAR) neft, qaz və neft-kimya sənayesinin müxtəlif sahələri üzrə həm ölkə daxilində, həm də xaricdə fəal iş apararaq böyük investisiyalar qoyur. Ölkə ərazisində SOCAR neft və qaz yataqlarının axtarışı, kəşfiyyatı və işlənməsi, neft, qaz və qaz kondensatının hasilatı, emalı və nəqli, neft, qaz və neft-kimya məhsullarının daxili və xarici bazarlarda satışını həyata keçirir. Ümumilikdə, 51 125 (2017-ci ildə 50 424) işçi qüvvəsinə malik olan SOCAR ölkənin ən böyük şirkəti olaraq Azərbaycan Respublikasının davamlı iqtisadiyyatında mühüm yer tutur.

2018-ci ildə SOCAR Azərbaycanın tərkibində hüquqi şəxs statusuna malik **3 istehsalat birliyi, 5 zavod, 2 trest və 1 institut daxil olmaqla 28 struktur bölməsi fəaliyyət göstərir**. Eyni zamanda Şirkət Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda və quruda yerləşən yataqlarda Hasilatın Pay Bölgüsü sazişləri üzrə tərəfdaşdır.

SOCAR-ın 2018-ci ildə nailiyyətləri

7542,3
min ton
neft hasilatı

2417
yeni işçi

6525,6
milyon m³
qaz hasilatı

69%
son üç il ərzində
xalis iqtisadi
dəyərde artım

92 313
yeni qaz
abunəçiləri

2
iri zavodun işə
salınması

Missiyamız, məramımız və dəyərlərimiz

Missiyamız Azərbaycan Respublikasının yanacaq-enerji təhlükəsizliyini, neft-qaz və neft-kimya sənayesinin inkişafı üzrə strateji maraqları təmin etməkdir. Həmçinin, məqsədimiz qabaqcıl və ekoloji təmiz texnologiyalardan istifadə edərək Azərbaycanın elmi-texniki, iqtisadi və intellektual potensialının artırılmasına dəstək olmaqdır. Biz regional və beynəlxalq enerji layihələrində həlledici mövqe tutmaq, karbohidrogen ehtiyatlarının və emal məhsullarının daxili və xarici bazarlarda satışından maksimal mənfəət əldə etmək üzrə fəaliyyətimizi qururuq.

Məramımız əməliyyat effektivliyi, sosial və ekoloji məsuliyyəti qabaqcıl təcrübəyə uyğun, şaquli inteqrasiya olunmuş iri beynəlxalq neft-qaz şirkətinə çevrilməkdir.

Şirkətimizin missiyasını, davamlı və uzunmüddətli strateji inkişafını təmin etmək məqsədi ilə 2011-ci ildə işlənib hazırlanmış "SOCAR-ın 2025-ci ilə kimi strateji inkişafına dair Kompleks Plan" ilə bəil yenilənir.

SOCAR Azərbaycanda Hasilatın inkişafı

2018-ci ildə SOCAR tərəfindən təsdiq olunmuş proqramlara uyğun olaraq neft-qaz hasilatının düşmə tempinin qarşısını almaq, eyni zamanda stabilizə edilməsinə və qismən artırılmasına nail olmaq üçün istər fəaliyyətdə olan, istərsə də fəaliyyətsiz quyular

fondu üzərində elmi-texniki əsaslara istinad etməklə istehsalatın bütün istiqamətləri üzrə düşünülmüş və məqsədyönlü geoloji, texniki, texnoloji və təşkilati tədbirlər həyata keçirilmişdir.

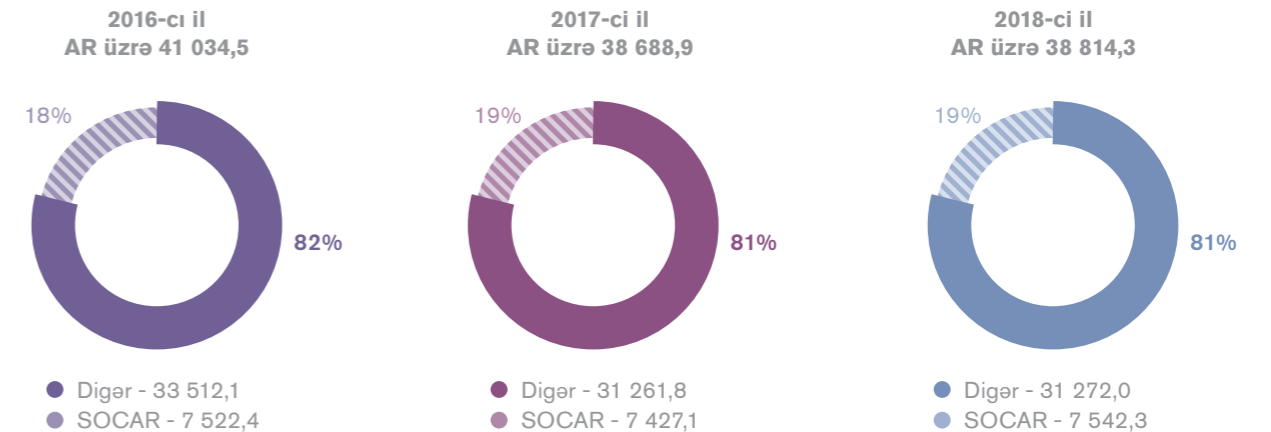
CƏDVƏL 2. 2016-2018-Cİ İLLƏRDƏ SOCAR ÜZRƏ SƏNAYE NƏTİCƏLƏRİ

Sənaye nəticələri	2016	2017	2018
Təsdiq edilmiş neft ehtiyatları ¹ , min ton	71 503,0	70 164,0	71 055,0
Təsdiq edilmiş qaz ehtiyatları, mln. m ³	51 978,0	51 485,0	45 692,0
Neft hasilatı, min ton	7 522,4	7 427,1	7 542,3
Qaz hasilatı, mln. m ³	6 266,8	6 089,1	6 525,6
Neft emalı, min ton	6 009,4	5 815,5	6 090,5
Qaz emalı, mln. m ³	3 000,7	2 918,3	2 952,2

Neftin hasilatı

SOCAR ölkə hüdudlarında və eləcə də Xəzər dənizinin Azərbaycana aid olan hissəsində hesabat ilində ümumilikdə 7 542,3 min ton neft hasil etmişdir ki, bunun 6 255,9 min tonu "Azneft" İB-nin, 1 286,4 min tonu isə Şirkətin payçı olduğu yataqların payına düşür. Hesabat ili ərzində quru və dəniz sahələrində ümumilikdə 65 yeni hasilat quyusu, fəaliyyətsiz quyularından isə 94 quyular təmir edilib istismara təhvil verilmişdir.

ŞƏKİL 2. 2016-2018-Cİ İLLƏRDƏ AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI ÜZRƏ NEFT HASILATI (MİN TON)

¹Təsdiq edilmiş neft və qaz ehtiyatlarına istehsalatda istifadə olunan ehtiyatlar aid olunub.

Emal sahəsinin inkişafı

Heydər Əliyev adına Neft Emalı Zavodu

Hesabat ilində Heydər Əliyev adına Neft Emalı Zavodunda (NEZ) emal sahəsinin inkişafı istiqamətində bir sıra mühüm işlər görülmüşdür. Belə ki, 21 dekabr 2018-ci il tarixində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin iştirakı ilə yeni Bitum qurğusu və Maye qazdoldurma məntəqəsinin açılış mərasimi keçirilmiş, bununla da müəssisədə həyata keçirilən yenidənqurma və modernizasiya layihəsinin birinci mərhələsi tamamlanmışdır. Yenidənqurma və modernizasiya layihəsinin başa çatan birinci mərhələsi üç əsas hissədən ibarətdir:

- ✓ Yeni bitum qurğusunun və maye qazdoldurma məntəqəsinin istismara verilməsi
- ✓ Növbəti mərhələlərdə tikilməsi nəzərdə tutulan 13 əsas qurğunun yerinin köhnə qurğulardan təmizlənməsi
- ✓ Torpaq tədqiqat işlərinin görülməsi və ərazinin tikinti quraşdırma üçün hazırlanması

Bitum qurğusunun istismara verilməsi ilə illik istehsal həcmi 60%-ə qədər artırılacaq və bu qurğuda istehsal ediləcək "PEN 40/60" markalı yüksək keyfiyyətli bitumla ölkədaxili tələbat təmin olunacaq. Yeni qurğu enerjiyə daha çox qənaət edəcək, Bakı şəhərində ekoloji təsirlərin azalmasına və zavodun istismar xərclərinin optimallaşdırılmasına mühüm töhfə verəcəkdir. Heydər Əliyev adına NEZ-də yenidənqurma işlərinin aparılması, həmçinin keçmiş "Azərneftyağ" NEZ-in ərazisini mərhələli şəkildə boşaldılaraq, Ağ Şəhər layihəsinə təhvil verilməsi nəzərdə tutulduğundan, yeni Bitum istehsalı qurğusunun tikintisi zəruri idi.

Xatırladaq ki, 2016-cı ildə Avstriyanın "Poerner" şirkəti ilə yeni Bitum qurğusunun inşası üzrə detallı layihələndirmə, satınalma və tikintinin idarə edilməsi (EPCM) müqaviləsi imzalanmış, 2017-ci ilin aprel ayından tikinti podratçısı "Azfen" BM tərəfindən qurğunun inşasına başlanmış, tikinti işlərinə 400 nəfər yerli işçi və mütəxəssisin cəlb olunduğu layihə qrafikə uyğun başa çatdırılmışdır.

Layihənin 2020-ci ilin sonunadək nəzərdə tutulan 2-ci mərhələsində "Avro-5" keyfiyyət standartına cavab verən dizel yanacağı alınması, 2021-ci ilin əvvəlinə nəzərdə tutulan 3-cü mərhələdə isə eyni keyfiyyət standartına cavab verən A-92/95/98 benzin

məhsullarının istehsalı üçün müvafiq yeni qurğuların inşası nəzərdə tutulmuşdur. Aparılacaq işlər zavodun illik emal gücünü 7,5 mln. tona çatdırmaqla, "Azərikimya" İB-nin xammalla təchizatının sabit şəkildə təmin edilməsinə imkan verəcək. Zavodda aparılan yenidənqurma işləri daxili bazarın yüksək keyfiyyətli yanacağı olan tələbatını tam ödəyəcək, bununla yanaşı Bakı şəhərində karbon emissiyasının miqdarının azalmasına, ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılmasına mühüm töhfə verəcəkdir.

Metanol Zavodu

Bundan əlavə, 2018-ci ildə Metanol Zavodu SOCAR-ın strukturuna daxil edilmişdir. İllik istehsal gücü 650-700 min ton olan zavodda istehsal olunan, təmizlik dərəcəsi 99,99% olan metil spirti "A" klass metanol hesab olunan məhsul dünyada ən təmiz metanol məhsulu sayılır. Beynəlxalq normalara cavab verən, uyğunluq sertifikatına malik metanolun keyfiyyəti həm daxili kimyəvi laboratoriyalarda, həm də beynəlxalq nüfuza malik olan təftiş şirkətləri tərəfindən mütəmadi yoxlamadan keçirilir. Müştərilər qarşısında götürülmüş öhdəliklərin vaxtında və keyfiyyətlə yerinə yetirilməsi üçün zavodun ərazisində 48 min tondan çox hazır məhsulun saxlanması üçün çənlər parkı mövcuddur.

İstehsal olunan məhsulun 95%-ini ixraca yönəldən Metanol Zavodu ölkənin ixrac potensialını təmin edən və gücləndirən müəssisələrdən biri olaraq ixracla yanaşı artmaqda olan daxili bazarın tələbatını da ödəyir.

Qaz-kimya sənayesində aralıq məhsulu istehsalı ilə yanaşı, hesabat ilində zavodda yeni istehlak məhsulunun-analitik metanolun istehsalına başlanılmışdır. Bununla da Azərbaycanın qaz-kimya sənayesində ilk dəfə olaraq, son istehlak məhsullarının istehsalına start verilmişdir. Beynəlxalq standartlara əsasən, təmizlik dərəcəsi 99,90%-dən çox olan metanol, analitik metanol kimi istifadə edilə bilər. SOCAR-ın istehsal etdiyi məhsulun təmizlik dərəcəsi 99,98% təşkil edir. Əlamətdar haldır ki, analitik metanol məhsulu SOCAR brendi altında "Made in Azerbaijan" markası ilə buraxılır. SOCAR daxili bazarla yanaşı Türkiyə, MDB və Qərbi Avropa ölkələrində fəaliyyət göstərən laboratoriyaları da analitik metanolla təmin etmək iqtidarındadır.

Karbamid Zavodu

Sumqayıt Kimya Sənaye Parkının ərazisində inşa olunan Karbamid zavodu 2018-ci ilin sonunda tamamlanmışdır. Karbamid zavodunun layihəsi Prezident İlham Əliyevin 2008-ci ilin avqustunda imzaladığı Sərəncamla təsdiq edilmiş "2008-2015-ci illərdə əhalinin ərzaq məhsulları ilə etibarlı təminatına dair Dövlət Proqramı"na və 2014-cü ilin dekabrında imzaladığı Sərəncamla təsdiq edilmiş "Sənayenin inkişafına dair 2015-2020-ci illər üçün Dövlət Proqramı"na əsasən icra edilib. Təməli 2011-ci ildə dövlətimizin başçısı tərəfindən qoyulan zavodun tikintisi ilə əlaqədar elan olunan beynəlxalq açıq tenderin nəticələrinə əsasən 2012-ci ildə Koreya Respublikasının "Samsung Engineering" şirkəti mühəndislik, satınalma və tikinti üzrə podratçı seçilib.

SOCAR Polimer

Sumqayıt Kimya Sənaye Parkının ilk rezidentlərindən olan "SOCAR Polimer" MMC ölkəmizin kimya sənayesinin inkişafı məqsədi ilə 16 iyul 2013-cü il tarixində təsis edilib. Layihənin dəyəri 816 milyon ABŞ dollarıdır. Sumqayıt Kimya Sənaye Parkında inşa edilən "SOCAR Polimer" layihəsi çərçivəsində tikilən zavodlar ildə 184 min ton polipropilen və 120 min ton yüksəksıxlıqlı polietilen istehsal edəcək. "SOCAR Polimer" layihəsinin birinci mərhələsi olan Polipropilen zavodu 18 iyul 2018-ci il tarixdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev və İtaliya Respublikasının Prezidenti cənab Sercio Mattarellanın iştirakı ilə keçirilmiş açılış mərasimində işə salınaraq istismara verilib.

"SOCAR Polimer" layihəsi çərçivəsində istehsal olunan məhsullar daxili tələbatı tam ödəməklə yanaşı, xarici ölkələrə də ixrac olunacaq. Türkiyə şirkətləri ilə bağlanmış müqavilələr əsasında polipropilenin ixracına başlanılmışdır. İlin sonunadək 15 min ton polipropilen xarici ölkələrə ixrac edilmişdir. İstehsal olunan məhsullar sahibkarlıq subyektlərinin xammalla təchiz edilməsində əhəmiyyətli rol oynayacaq, Respublikanın ixrac potensialının möhkəmlənməsinə əlavə stimül verəcək. **İlkin qiymətləndirmələrə görə, "SOCAR Polimer" zavodlarının fəaliyyəti Azərbaycanın qeyri-neft sektorunun ixrac gəlirlərini 19%, Abşeron İqtisadi Regionunun ÜDM həcmi isə 15% artıracaq.** İstismar müddətində zavodda 500 nəfər daimi iş yeri ilə təmin olunacaq. Zavodların istismar dövründə 6.3 milyard ABŞ dolları həcmində gəlir proqnozlaşdırılır ki, bunun 30%-i Şirkətin xalis mənfəəti olacaq.

"SOCAR karbamid" zavodunun istehsala başlaması azot gübrəsi idxalına ehtiyacı aradan qaldıracaq. Zavod ildə 435 milyon m³ təbii qaz həcmindən xammal kimi istifadə etməklə 650-660 min ton karbamid məhsulu istehsal etmək gücündədir. İstehsal həcmi 70 faizi ixrac üçün nəzərdə tutulur ki, bu da ölkəyə hər il 160 milyon ABŞ dolları qədər əlavə gəlirin daxil olmasına imkan verəcək. Bu zavodun işə düşməsi Azərbaycanda kənd təsərrüfatının inkişafında mühüm rol oynayacaq. Belə ki, karbamid gübrəsi ən yüksək azot tutumuna malikdir və buna görə də ən keyfiyyətli azot gübrəsi hesab olunur.

"SOCAR Polimer" bir çox istiqamətlərdə birincidir:

- ✓ Azərbaycanın neft-kimya sənayesində dövlət-özel sektor tərəfdaşlığı əsasında yaradılmış ilk şirkətdir
- ✓ Layihə maliyyələşdirilməsi prinsipləri əsasında ana şirkətin təminatı olmadan borc kapitalı cəlb etmiş ilk şirkətdir
- ✓ Azərbaycanda polipropilen və yüksəksıxlıqlı polietilen istehsal edəcək ilk şirkətdir
- ✓ "SOCAR Polimer"-in zavodları yerli bazarların ehtiyaclarını tam qarşılıyacaq, 75% məhsul isə Türkiyə və Avropa bazarlarına ixrac ediləcəkdir

Yeni Qaz Emalı Zavodu və Neft-kimya Kompleksi

Bundan əlavə SOCAR Qaradağ rayonu ərazisində Qaz Emalı Zavodu və Neft-kimya kompleksinin inşa edilməsini planlaşdırır. 15 May 2017-ci il tarixində "Bir kəmə, bir yol" beynəlxalq forumu zamanı Pekin şəhərində SOCAR ilə Çin Milli Neft və Qaz Korporasiyası (CNPC) arasında "SOCAR GPC" layihəsi çərçivəsində Bakının Qaradağ rayonunda inşa ediləcək Qaz Emalı Zavodu və Neft-kimya kompleksinin ilkin işçi layihəsinin işlənilib hazırlanması haqqında müqavilə imzalanmışdır. Müqavilə HQC (CNPC-nin törəmə şirkəti) və "Technip Italy" şirkətləri tərəfindən göstəriləcək xidmətlərin idarə olunmasını nəzərdə tutur.

Layihənin əsas məqsədi təbii qazın tərkibində qaz-kimya istehsalı üçün yararlı olan qazın ağır fraksiyalarının (C2+) emalı və yüksək əlavə dəyər yaradan qaz-kimya məhsullarının istehsalından ibarətdir. İstehsal olunacaq məhsulların təqribən 5%-ə qədərini yerli bazarda satışı, qalan miqdarların isə ixracı (əsasən Türkiyə, Avropa və s.) nəzərdə tutulur. Layihə üzrə tikinti işlərinin həyata keçirilməsinə təxminən 12 000-15 000 nəfər işçi qüvvəsi cəlb ediləcəkdir. **Zavodların 2023-cü ildə istismara verileceyi və təxminən 2000 nəfərin daimi iş yerləri ilə təmin edilməsi planlaşdırılır.** 2017-ci il ərzində mühəndislik, satınalma və tikinti (EPC) müqaviləsinin tərtib olunmasına və müqavilə danışıqlarına təcrübəli beynəlxalq və yerli şirkətlər cəlb olunmuşdur. 2018-ci ilin sentyabr ayından EPC tender prosesinə başlanılmış və tendərə dəvət məktubları 11 EPC-nin podratçı şirkətinə göndərilmişdir. Hazırda tender iştirakçıları tərəfindən EPC konsorsiumları formalaşdırılır.

Layihənin ümumi investisiya dəyəri təqribən 4.2 milyard ABŞ dolları həcmində qiymətləndirilir. Bu layihə miqyasına görə ölkə tarixində həyata keçirilən üçüncü ən böyük layihə olacaqdır. Layihə üzrə xərclərinin təqribən 30%-nin səhm kapitalı, 70 %-nin isə borc vəsaiti hesabına təmin olunması planlaşdırılır.

Layihənin maliyyələşdirilməsinin uğurla və vaxtında həyata keçirilməsi üçün artıq müəyyən işlərə başlanılmışdır. Maliyyə modeli artıq hazırlanmış və layihənin maliyyələşdirilməsi üçün İtaliya (SACE), Cənubi Koreya (KSURE, Kexim) və Yaponiya (NEXI, JBIC) maliyyə institutları ilə ilkin danışıqlar aparılmış və maliyyə institutları layihə maliyyələşdirilməsində maraqlı olduqlarını müvafiq niyyət məktubları ilə bildirmişdirlər. Aparılan ilkin işlərin davamı olaraq, 2019-cu ilin fevral ayında maliyyə institutları ilə işlərə rəsmi start verilməsi nəzərdə tutulmuşdur.

Neftin emalı

Hesabat ilində 6095,8 min ton neft və 162,3 min ton kənardan daxil olan xammal olmaqla, cəmi 6258,1 min ton xammal emal edilmişdir. Təyin olunan plana qarşı xam neftin emalı 103,1%, ümumi xammalın emalı isə 105,4% yerinə yetirilmiş, 2017-ci ilin yekunları ilə

müqayisədə neftin emal həcmi 285,8 min ton və ya 4,7%, ümumi xammalın emal həcmi isə 328,5 min ton və ya 5,2% artmışdır (istehsal olunmuş məhsullar haqqında daha ətraflı məlumat üçün baxın s.142-143).

CƏDVƏL 3. 2018-Cİ İLDƏ HEYDƏR ƏLİYEV ADINA NEFT EMALI ZAVODUNDA İSTEHSAL OLUNMUŞ MƏHSULLAR HAQQINDA MƏLUMAT (MİN TON)

İstehsal olunmuş məhsullar	Miqdar
Avtomobil benzinləri	1 185,64
İlkin emal benzini fraksiyası (Azərikimya İB-yə)	204,63
Reaktiv mühərrik yanacağı	617,04
Dizel yanacağı	1 921,78
Yüngül fleqma	348,77
Ağır fleqma	10,55
Soba mazutu	106,57
Neft koksu	243,95
Maye qazlar	204,02
Təmizlənmiş quru qaz (Azərikimya İB-yə)	53,60
Atmosfer qazoyl fraksiyası	35,94
Vakuum qazoylu	190,82
Mühərrik yanacağı	34,11
Bitum	289,67
Sürtkü yağları	50,93
Ağır dizel fraksiyası	42,24

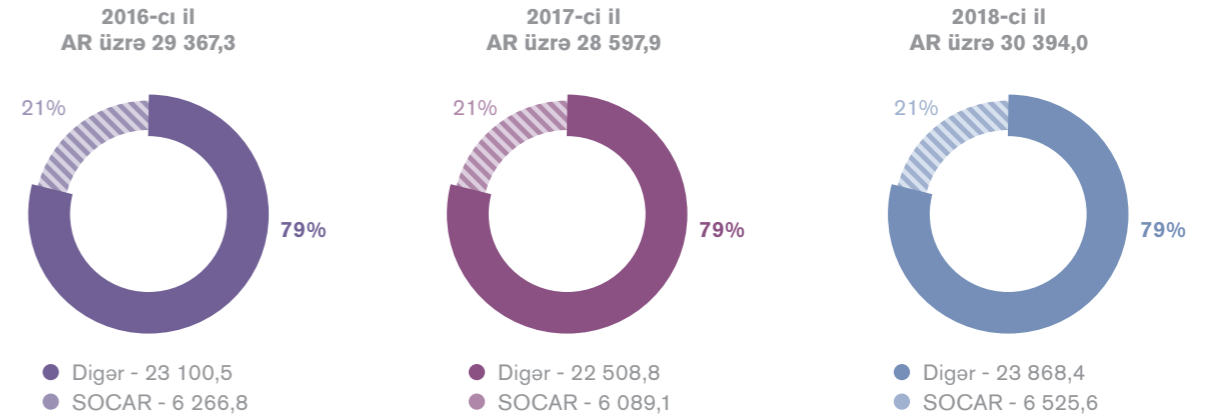
Qazın hasilatı, emalı və satışı

Hesabat ilində Qaz Emalı Zavodunda emala verilmiş 2 952,19 mln.m³ xam təbii qazdan 2 899,97 mln.m³ təmizlənmiş qaz, 5,29 mln.m³ texniki butan və 0,03 mln. m³ qaz benzini alınmışdır.

2018-ci ildə 92 313 yeni əhali abunəçi, o cümlədən Bakı şəhərində 37 046, regionlarda isə 55 267

abunəçi qeydiyyatına alınmışdır. 2018-ci ildə regionlarda dövlət sifarişi ilə ümumən 150 yaşayış məntəqəsi qazlaşdırılmışdır. Bu yaşayış məntəqələri Respublikanın 43 inzibati rayonu üzrə müxtəlif bölgələri əhatə etmişdir. Sərhədanı və cəbhə bölgələrində məcburi köçkünlərin məskunlaşdığı qəsəbələrin qazlaşdırılmasına xüsusi diqqət yetirilmişdir.

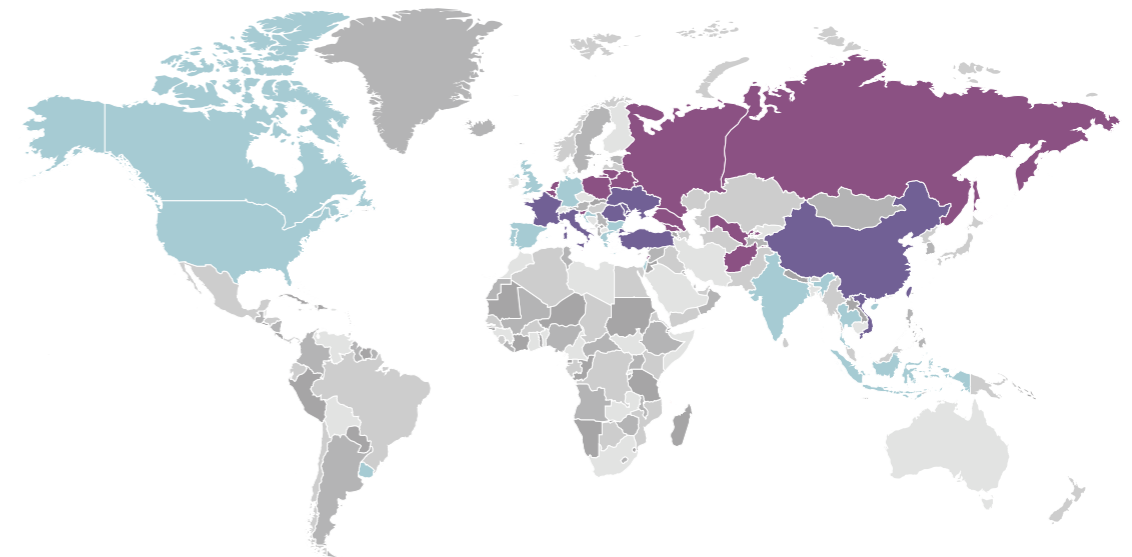
ŞƏKİL 3. 2016-2018-Cİ İLLƏRDƏ AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI ÜZRƏ QAZ HASILATI (MLN. M³)

Kimya sənayesi

Hesabat ilində "Azərikimya" İB-də ümumilikdə 366,41 min ton xammal emal edilmişdir. SOCAR üzrə 2018-ci il ərzində xaricə ixrac olunan avtomobil benzini, dizel yanacağı və digər məhsulların miqdarı 1 532,96 min

ton olmuşdur (daha ətraflı baxın s.143). Müxtəlif neft və neft-kimya məhsullarının ixrac olunduğu əsas ölkələrin təsviri aşağıdakı xəritədə təqdim olunub.

- Xam neftin ixrac olunduğu ölkələr
- Neft və neft-kimya məhsullarının ixrac olunduğu ölkələr
- Xam neft, neft və neft-kimya məhsullarının ixrac olunduğu ölkələr

CƏDVƏL 4. 2018-Cİ İL ƏRZİNDƏ "AZƏRİKİMYA" İB ÜZRƏ İSTEHŞAL OLUNMUŞ MƏHSULLAR HAQQINDA MƏLUMAT (MİN TON)

İstehsal olunmuş məhsullar	Miqdar
Etilen	98,95
Propilen	56,28
Butilen-butadien fraksiyası	33,12
Piroliz qətranı	69,25
Ağır qətran	14,29
Propan	0,50
Yanacaq qazı	81,72
Polietilen	96,03
Saf izopropil spirti	7,28
Saf diizopropil efiri	0,45

CƏDVƏL 5. 2018-Cİ İL ƏRZİNDƏ SOCAR ÜZRƏ İXRAC OLUNMUŞ MƏHSULLAR HAQQINDA MƏLUMAT (TON)

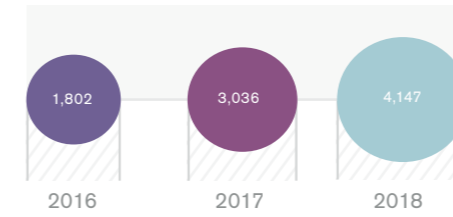
İxrac olunmuş məhsullar	Miqdar
Reaktiv mühərriklər üçün TS-1 markalı yanacaq	29 560,76
Dizel yanacağı L-62	470 960,35
Vakuum qazoylu	126 205,73
Soba mazutu	237,90
Depressor AKI	426 237,83
Yüksək təzyiqli polietilen	79 666,50
Butilen-butadien fraksiyası	30 512,57
Propilen	35 002,15
Maye piroliz qətranı	69 257,67
Piroliz qətranı	0
Saf izopropil spirti	7 523,51
Saf diizopropil efir	260,96
11 markalı silindr yağı	4 740,23
AK-15 markalı Bakı avtotraktor yağı	1 513,74
Azkükürlü neft koksu KT-Q	227 824,03
T-1500 marka transformator yağı	4 394,97
Turbin yağı	67,86
И-8 А markalı sənaye yağı	18 993,18
DT20 markalı motor yanacağı	0
Metanol	63 864,90
Cəmi	1 532 959,95

İqtisadi təsirlər və sənaye fəaliyyəti

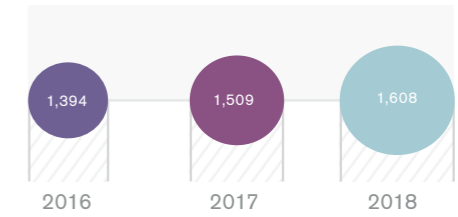
Ölkə üzrə ən iri vergi ödəyicilərindən biri olaraq SOCAR dövlət büdcəsinin formalaşmasında əhəmiyyətli yer tutur və ölkə iqtisadiyyatının inkişafında təkanverici rol oynayır. Şirkət 2018-ci ildə büdcəyə 1 608 063,1 min manat həcmində ödəmələr (gəlir vergisi istisna olmaqla) etmişdir.

Ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə vergi ödəmələri 99 198,5 min manat və ya 6,57% çox olmuşdur.

ŞƏKİL 4. 2016-2018-Cİ İLLƏR ÜZRƏ SOCAR-IN NİZAMNAMƏ KAPİTALI (MLRD.MANAT)*

ŞƏKİL 5. 2016-2018-Cİ İLLƏR SOCAR ÜZRƏ BÜDCƏ ÖDƏNİŞLƏRİ (MLRD.MANAT)

*Ötən ilin Hesabatında Nizamnamə kapitalı üçün göstərilən rəqəm Əlavə ödənilmiş kapitalı da nəzərə alırdı.

CƏDVƏL 6. 2018-Cİ İL ÜZRƏ SOCAR-IN İQTİSADI GÖSTƏRİCİLƏRİ, MİN MANAT²

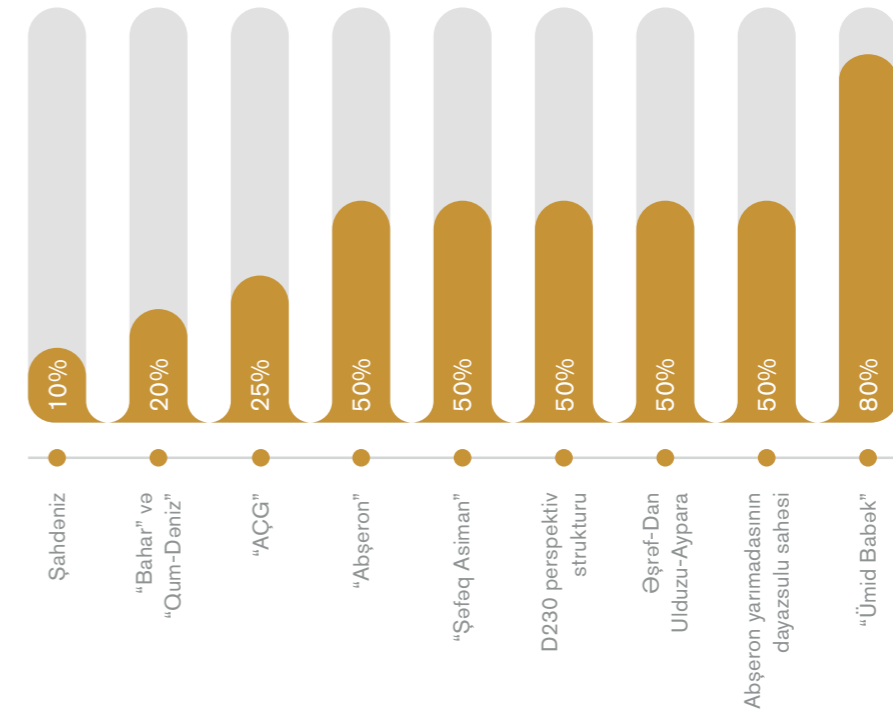
SOCAR Azərbaycan	
Yaranmış iqtisadi dəyər	5 898 383
Gəlirlər	5 898 383
İqtisadi dəyərin bölüşdürülməsi	(3 500 627)
Əməliyyat xərcləri	(1 102 105)
Əmək haqqı, sosial müdafiə və imtiyazlar	(703 866)
Kapital təchizatçılarına ödənişlər	(356 869)
Dövlətə ödənişlər	(550 197)
Cəmiyyətə investisiyalar	(787 590)
Xalis iqtisadi dəyər	2 397 756
SOCAR Enerji Türkiyə	
Yaranmış iqtisadi dəyər	5 127 458
Gəlirlər	5 127 458
İqtisadi dəyərin bölüşdürülməsi	(4 755 107)
Əməliyyat xərcləri	(3 983 314)
Əmək haqqı, sosial müdafiə və imtiyazlar	(214 807)
Kapital təchizatçılarına ödənişlər	(501 617)
Dövlətə ödənişlər	(55 369)
Cəmiyyətə investisiyalar	0
Xalis iqtisadi dəyər	372 351
SOCAR Enerji Gürcüstan	
Yaranmış iqtisadi dəyər	1 007 693
Gəlirlər	1 007 693
İqtisadi dəyərin bölüşdürülməsi	(951 311)
Əməliyyat xərcləri	(877 481)
Əmək haqqı, sosial müdafiə və imtiyazlar	(46 121)
Kapital təchizatçılarına ödənişlər	(27 451)
Dövlətə ödənişlər	(258)
Cəmiyyətə investisiyalar	0
Xalis iqtisadi dəyər	56 382
SOCAR Enerji Ukrayna	
Yaranmış iqtisadi dəyər	832 058
Gəlirlər	832 058
İqtisadi dəyərin bölüşdürülməsi	(796 465)
Əməliyyat xərcləri	(769 050)
Əmək haqqı, sosial müdafiə və imtiyazlar	(22 531)
Kapital təchizatçılarına ödənişlər	(1 524)
Dövlətə ödənişlər	(3 360)
Cəmiyyətə investisiyalar	0
Xalis iqtisadi dəyər	35 593
SOCAR Enerji İsveçrə	
Yaranmış iqtisadi dəyər	2 603 281
Gəlirlər	2 603 281
İqtisadi dəyərin bölüşdürülməsi	(2 484 873)
Əməliyyat xərcləri	(2 363 227)
Əmək haqqı, sosial müdafiə və imtiyazlar	(110 502)
Kapital təchizatçılarına ödənişlər	(2 278)
Dövlətə ödənişlər	(8 794)
Cəmiyyətə investisiyalar	(72)
Xalis iqtisadi dəyər	118 408

² Son üç il üzrə göstəricilər s.144-147-də təqdim olunub.

ŞƏKİL 6. SOCAR-IN QURUDA YERLƏŞƏN YATAQLARDA PAYI

ŞƏKİL 7. SOCAR-IN XƏZƏR DƏNİZİNİN AZƏRBAYCAN SEKTORUNDA YERLƏŞƏN YATAQLARINDA PAYI

SOCAR İstiqrazları

Azərbaycan Respublikasının qiymətli kağızlar bazarının inkişafında müstəsna və aparıcı mövqe tutmaqla SOCAR Qrupuna daxil olan şirkətlərin yerli və global maliyyə bazalarına tam inteqrasiyasının təmin edilməsi, həmçinin beynəlxalq qiymətli kağızlar bazarı ilə davamlı əlaqələrinin qurulması məqsədi ilə 2016-cı ildə SOCAR Capital MMC yaradılıb.

SOCAR Capital MMC 2018-ci ili bir sıra mühüm əlamətdar hadisələrlə başa vurmuş, SOCAR İstiqrazlarının tədavişünü davam etdirmişdir. Uğurlu strategiya nəticəsində SOCAR İstiqrazları yerli qiymətli kağızlar bazarının ən çox alınıb-satılan borc qiymətli kağızı olmuş və təkrar bazar tədavişü ilin sonunda ilkin emissiya həddini 1.7 dəfə aşmışdır. Beləliklə, ili 170 milyon dollar həcmli təkrar bazar əməliyyatları ilə başa vuran SOCAR İstiqrazları, yerli istiqraz bazarının 90%-ni təşkil etmişdir. SOCAR İstiqrazları sahiblərinin sayı ilkin bazardakına nisbətən iki dəfəyə yaxın artaraq 430 nəfərdən (fiziki və hüquqi) 781 nəfərə yüksəlmişdir ki, bu artımın da böyük bir hissəsi sadə vətəndaşların payına düşür. Bundan əlavə, SOCAR İstiqrazları vasitəsilə həyata keçirilən 17 milyon ABŞ dolları həcmində REPO³ əməliyyatları yerli REPO bazarının 100%-ni təşkil etmişdir. Eyni zamanda yerli kommersioniya bankları ilə uğurlu əməkdaşlığın nəticəsi olaraq, SOCAR İstiqrazları sahiblərinə istiqrazlardan uzunmüddətli kredit qarşısında zəmanət kimi istifadə etmək imkanı yaradılmışdır.

SOCAR Capital beynəlxalq bazarda da fəaliyyətini müvəffəqiyyətlə davam etdirərək, beynəlxalq qiymətli kağızlara investisiya portfelini 293 milyon ABŞ dollarına qədər artırmışdır. Gələcəkdə, SOCAR Capital MMC-nin məqsədi mütəmadi olaraq beynəlxalq bazarlarda təklif edilən imkanlardan istifadə edərək, investisiya portfelini daha da genişləndirməkdir.

SOCAR Capital MMC-nin digər fəaliyyət sahəsi Azərbaycana enerji və iqtisadiyyatın digər qabaqcıl sahələrinə marağı olan investorların cəlb olunması, onlara müxtəlif sahələrin spesifikasiyası və potensialı haqqında ətraflı məlumat verməklə, Respublikamıza investisiya qoyulmasına dəvət etməkdir. Bu sahədə, 2018-ci il ərzində, bir sıra qabaqcıl xarici institusional və fərdi investorlarla görüşlər aparılmış, onlarla gələcək planlar müzakirə olunmuşdur.

SOCAR Capital MMC eyni zamanda, 2018-ci ildə bir neçə mühüm araşdırmalara da imza atmışdır. Şirkətin iqtisadi və maliyyə araşdırmaları üzrə məsul komandası "Azərbaycan Manatının Real Məzənnəsinin Qiymətləndirilməsi", "Azərbaycan Respublikası 2018-ci il Dövlət Büdcəsinin və Fiskal Siyasətin Təhlili", "Maliyyə Bazarlarının İnkişafının İqtisadi İnkişafa Təsirləri" və "Sənaye İnqilabı 4:0" mövzularında elmi araşdırmalar dərc etmişdir.

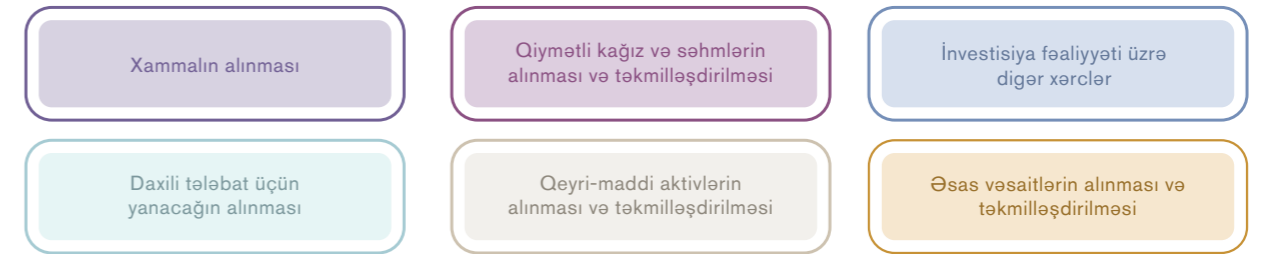
2019-cu ildə SOCAR Capital MMC daha çox beynəlxalq investorların Azərbaycana cəlb olunması, Şirkətin daxili strukturlaşdırılması və şaxələnməsi proqramının həyata keçirilməsi, SOCAR İstiqrazlarının yerli bazarda aktiv təkrar tədavişünün davam etdirməsi, beynəlxalq investisiya portfelinin genişləndirilməsi, iqtisadi və maliyyə araşdırmalarının davam etdirilməsini həyata keçirmək niyyətindədir. Şirkət strateji plan olaraq, əsas gücünü SOCAR İstiqrazlarına yönəltməklə yanaşı, xarici investorların da Azərbaycana cəlb olunmasını təmin etməyi qarşısına məqsəd qoymuşdur.

Təchizat Zənciri

2018-ci ildə SOCAR-ın təchizatçılara ayırdığı büdcənin 78% yerli təchizatçılara xərclənmiş, bu məbləğin 31%-i xammal və materialların alınması, 7%-i isə müxtəlif xidmətlərə görə ayrılmışdır.

Fəaliyyət spektrinin çoxsahəli olduğunu nəzərə alaraq, SOCAR-ın təchizat zənciri də geniş və müxtəlifdir. Şirkətin təchizat zənciri əsasən məhsul və xammal təklif edən və bir sıra xidmətləri göstərən şirkətlərdən ibarətdir. Hər bir təchizatçının SOCAR-ın dəyər və prinsiplərinə uyğunluğu böyük önəm daşıyır, və bu səbəbdən tender və müqavilələrin bağlanması zamanı üçüncü tərəf şirkətlərin fəaliyyət nəticələri nəzərdən keçirilir. Şirkətin qarşı tərəflərlə münasibəti Satınalmalar üzrə normativ sənədlər toplusunun (daha ətraflı məlumat üçün baxın <http://socar.az/socar/az/company/socar-standards/socar-standards>) Korrupsiya ilə mübarizə standartları toplusuna daxil olan Qarşı tərəflərin yoxlanması haqqında standartın və digər əlaqəli sənədlərin bazası əsasında qurulur.

ŞƏKİL 8. XAMMAL VƏ MATERIALLARIN TƏCHİZATI ÜÇÜN XƏRCLƏRİN NÖVLƏRİ

ŞƏKİL 9. XİDMƏTLƏRİN TƏCHİZATI ÜÇÜN XƏRCLƏRİN NÖVLƏRİ

SOCAR, əməliyyatları üçün tələb olunan mal, material və xidmətlərin alınması üçün yerli şirkətlərə üstünlük verməklə, ölkəmizdə bazarın inkişafına birbaşa və dolaylı təsirlərin artırılması üzrə daim çalışır. Bu məqsədlə, 2018-ci ilin sonunda bir sıra üçüncü tərəf şirkətlərlə müvafiq görüşlər təşkil olunmuş, eyni zamanda SOCAR və İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzi arasında Anlaşma Memorandumu imzalanmışdır. Memoranduma əsasən, SOCAR-ın il ərzində istifadə etdiyi və ölkə daxilində istehsal edilməsi mümkün olan mal-material tələbatı və texniki avadanlıqlara göstərilən xidmət növləri haqqında məlumatlar yeni rəqəmsal portalda yerləşdiriləcək. Belə ki, bazarda olan tələbat haqqında potensial istehsalçılara məlumatları təqdim etməklə, yerli iqtisadiyyatın və istehsalın inkişafına töhfə vermək planlaşdırılır.

³ Satınalma Müqaviləsi (Repurchase Agreement)

CƏDVƏL 7. SOCAR AZƏRBAYCAN TƏRƏFİNDƏN 2018-Cİ İLDƏ YERLİ TƏCHİZATÇILARA XƏRCLƏNƏN VƏSƏİTİN NİSBƏTİ,%		CƏDVƏL 8. XARİCİ MÜƏSSİSƏLƏR TƏRƏFİNDƏN 2018-Cİ İLDƏ YERLİ TƏCHİZATÇILARA XƏRCLƏNƏN VƏSƏİTİN NİSBƏTİ,%	
Ümumi təchizat xərcləri, min manat	3 988 203,6	SOCAR Enerji Türkiyə	
Yerli təchizatçılara xərclənən məbləğin ümumi təchizat xərclərinə görə nisbəti,%	78	Kapital qoyuluşu ilə bağlı layihələr	12
		İnzibati xərclər	94
		SOCAR Enerji Gürcüstan	65
		SOCAR Enerji Ukrayna ⁴	5
		SOCAR Enerji İsveçrə	95

Strukturun optimallaşdırılması

Çoxşaxəli təşkilati struktura malik olan SOCAR-da fəaliyyət səmərəliliyinin artırılması və biznes proseslərin optimallaşdırılması ilə əlaqədar mütəmadi olaraq struktur dəyişiklikləri aparılır. Şirkətin idarəetmə mexanizminin təkmilləşdirilməsi, onun fəaliyyətinin səmərəliliyinin daha da artırılması məqsədilə 2018-ci il ərzində aşağıdakı struktur dəyişiklikləri həyata keçirilmişdir:

- ✓ SOCAR-ın prezidentinin müvafiq əmrlərinə əsasən Metanol Zavodu və "Bakı Olimpiya Stadionu" SOCAR-ın strukturuna daxil edilmişdir
- ✓ 2018-ci il ərzində SOCAR üzrə cəmi hesablanmış əmək haqqı fondu və digər ödənişlər 54003,86 min manat, orta aylıq əmək haqqı isə 84,34 manat artmışdır. SOCAR üzrə əmək haqqı fondunun və orta aylıq əmək haqqının artması əsasən SOCAR-da çalışan işçilərin vəzifə maaşlarının 1 mart 2018-ci il tarixdən 10% artması, habelə SOCAR üzrə işçilərin əməyinin ödənilməsi sistemində aparılmış təkmilləşdirmə ilə əlaqədardır
- ✓ SOCAR-ın Baş ofisi və strukturuna daxil olan bir sıra qurumlarında həyata keçirilən İR transformasiya layihəsi üzrə, həmçinin Əməyin təşkili və normalaşdırılması sahəsində standart sənədlərin hazırlanması işləri davam etmişdir

Xarici bazarlarda fəaliyyətin genişləndirilməsi

SOCAR xarici bazarlarda fəaliyyətinin genişləndirilməsi və təqdim etdiyi məhsulların keyfiyyətini daim yüksək səviyyədə saxlamaq üçün hər il bir sıra işlər görür. Güclü enerji ixracatçısına çevrilmiş Azərbaycanda hasil olunan karbohidrogen ehtiyatları neft-qaz boru kəmərləri, terminallar və dəmir yolu vasitəsilə Avropaya və dünya bazarlarına çatdırılır. Azərbaycanın beynəlxalq aləmə inteqrasiyası ilbəl daha da sürətlənir, ölkəmiz dünyanın enerji təhlükəsizliyinə mühüm töhfələr verir. 2018-ci il ərzində Avropa, Cənub-Şərqi Asiyada irimiqyaslı layihələrinin həyata keçirilməsi davam etmişdir.

⁴ SOCAR Enerji Ukrayna-nın fəaliyyət sahəsinə görə, təchizat büdcəsinin əsas hissəsi xarici şirkətlər tərəfindən təqdim olunan yanacaqın alınması üçün xərclənir. Yerli təchizatçılar əsasən inzibati xidmətlər, eləcə də YDM məntəqələrində satılan əlavə məhsulların təmin olunması üçün cəlb olunur.

"Azəri-Çıraq-Günəşli"

2018-ci ildə "Azəri-Çıraq-Günəşli" (AÇG) neft-qaz yataqları blokundan ümumi neft hasilatı 213 milyon barel təşkil edib.

2018-ci il ərzində AÇG üzrə fəaliyyətlərə təqribən 505 milyon ABŞ dolları əməliyyat məsrəfləri və 1 150 milyon ABŞ dolları əsaslı məsrəflər xərclənib.

2018-ci ildə "Azəri-Çıraq-Günəşli" yatağından stabil hasilat təhlükəsiz və etibarlı şəkildə davam edib. İl ərzində AÇG platformalarından birlikdə gündə orta hesabla 584 min barel və ya ümumilikdə təqribən 213 milyon barel, yeni 29 milyon ton olub.

AÇG-də iştirak payları:

- BP (30,37%),
- İNPEKS (9,31%),
- TPAO (5,73%),
- SOCAR (25,0%),
- Ekvinor (7,27%),
- İTOÇU (3,65%),
- Şevron (9,57%),
- EksonMobil (6,79%),
- ONGC Videsh Limited (OVL) (2,31%)

AÇG üzrə Hasilatın Pay Bölgüsü Sazişi üzrə podratçı tərəfləri adından "BP Exploration (Caspian Sea) Limited" şirkəti operatorudur.

Cənubi Qafqaz Boru Kəmərinin genişləndirilməsi layihəsi

Cənubi Qafqaz Boru Kəməri (CQBK) Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda yerləşən Şahdəniz qaz yatağından hasil edilən qazı Gürcüstan və Türkiyəyə nəql etmək üçün inşa edilmiş qaz kəməridir. Bakı yaxınlığındakı Səngəçal terminalından başlayan boru kəməri Türkiyə sərhəddində Azərbaycan və Gürcüstanda Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC) neft kəməri ilə eyni marşrutdadır və Türkiyədə bu ölkənin qazpaylama sistemində birləşdirilib.

Ətraf mühitə və sosial sahəyə təsirlərin minimuma endirilməsi, eləcə də layihələrin birləşdirilməsi sayəsində əsaslı və əməliyyat xərclərinə qənaət edilməsinə nail olmaq məqsədilə bu kəməri BTC neft ixracı kəməri ilə birlikdə və eyni tikinti dəhlizində inşa olunmuşdur. 443 km-i Azərbaycan, 248 km-i Gürcüstan ərazisində olmaqla boru kəmərinin uzunluğu 691 km-dir.

Bütövlüklə boru kəmərinin istismar əməliyyatlarına və tikintisinə Cənubi Qafqaz Boru Kəməri şirkəti (CQBK Ko) cavabdehdir. Obyektlərinin tikintisi və istismarı üzrə məsul texniki operator BP, biznes əməliyyatlarının icrası üzrə məsul kommersiya operatoru isə SOCAR Midstrim Opereyşn Limited şirkəti olmaqla CQBK-nın iki operatoru var.

TANAP-TAP

Son illərdə öz iqtisadi əhəmiyyəti ilə seçilən TANAP və TAP kimi iri transmilli layihələrin reallaşdırılması, Azərbaycanın söz sahibinə çevrilməsi və əhəmiyyətli paya malik olması, "Şahdəniz-2" layihəsinin reallaşdırılması bir tərəfdən Azərbaycanın vacib iqtisadi və enerji tərəfdaşı kimi dünyada mövqələrini möhkəmləndirirsə, digər tərəfdən gələcəkdə qaz ixracı hesabına da böyük gəlirlər əldə edəcəyinə təminat verir. 12 iyun 2018-ci il tarixində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin iştirakı ilə Eskişəhərin Seyidqazi rayonunda (Türkiyə) Azərbaycan qazının Türkiyəyə və buradan Avropaya nəqli üçün inşa olunan Trans Anadolu Təbii Qaz Boru Kəmərinin (TANAP) 1340 km-lik Faza-0 hissəsinin açılış mərasimi keçirilib.

TANAP nəhəng Cənub Qaz Dəhlizi layihəsinin tərkib hissəsidir. Cənub Qaz Dəhlizi 4 layihədən ibarətdir: "Şahdəniz-2", Cənubi Qafqaz Boru Kəmərinin Genişləndirilməsi, TANAP və TAP. Artıq dörd layihənin üçü yekunlaşmış, TAP-ın icrasına 72% əməl edilmişdir. TAP layihəsi yekunlaşdıqdan sonra Avropanın ən böyük infrastruktur layihəsi icra olunmuş olacaq. TANAP layihəsi Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorundakı "Şahdəniz-2" yatağından və Xəzərin digər sahələrindən hasil edilən təbii qazın Türkiyəyə və Avropaya nəqlini nəzərdə tutur. Bu boru kəməri Yunanıstan, Albaniya və Adriatik dənizindən keçməklə İtaliyanın cənubuna qədər uzanacaq.

2018-ci il ərzində Şahdəniz yatağından Azərbaycan (SOCAR), Gürcüstan (GOGC), Türkiyə (BOTAŞ) bazarlarına qaz çatdırması davam edib.

Mövcud Şahdəniz qurğularının hasilat gücü hazırda gündə 32 milyon (ildə təqribən 10,9 milyard) m³-dir. 2018-ci ildə CQBK-nın gündəlik orta ötürücülük gücü 23 milyon m³-dən çox olub. İl ərzində CQBK ilə bağlı fəaliyyətlərə təqribən 39 milyon ABŞ dolları əməliyyat və 352 milyon ABŞ dolları isə əsaslı xərclərə sərf edilib.

Türkiyəyə ilk kommersiya məqsədli qaz həcmələrinin nəqli planlaşdırıldığı kimi, 2018-ci il 30 iyun tarixində başlayıb. İlk mərhələdə TANAP-la Türkiyəyə ildə 2 milyard m³ qaz nəql olunacaq. Ümumilikdə isə kəmərin ilkin ötürücülük qabiliyyəti 16 milyard m³-dir. Bu həcm 6 milyard m³-i Türkiyədə istifadə olunacaq, 10 milyard m³-i isə Avropaya nəql ediləcək. Sonradan bu həcm 31 milyard m³-ədək artırılması nəzərdə tutulur. TANAP layihəsinə bir çox aparıcı beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən maliyyə dəstəyi göstərilib. Layihə üzrə kapital xərcləri 8 milyard ABŞ dolları təşkil edir. Avqustun əvvəlində Avropa İttifaqı tərəfindən TANAP layihəsinə ümumilikdə 5 044 394 avro qrant ayrılıb. İyulda isə Dünya Bankının Çoxtərəfli İnvestisiyalar üzrə Zəmanət Agentliyi (MIGA) TANAP boru kəməri layihəsinin maliyyələşdirilməsi üçün 1,1 milyard ABŞ dolları həcmində zəmanət verib. 15 illik zəmanət "Cənub Qaz Dəhlizi" QSC ilə "AKA Bank", "Citi", "Crédit Agricole" CIB, "ING", "LBBW", "Santander and Société Générale" bankaları ilə imzalanan kredit müqavilələrini əhatə edir. "Cənub Qaz Dəhlizi" QSC TANAP layihəsində əsas səhmdardır və Azərbaycanın maraqlarını qoruyur. TANAP-ın ikinci hissəsi (Eskişəhərdən Türkiyə-Yunanıstan sərhədinə qədər) üzrə işlərin 2019-cu ildə yekunlaşması gözlənilir.

SOCAR Enerji Türkiyə

SOCAR 2008-ci ilin may ayından etibarən Türkiyədəki fəaliyyətini "SOCAR Enerji Türkiyə" adı ilə davam etdirir. "SOCAR Enerji Türkiyə" 2023-cü ilədək Türkiyənin ən böyük sənaye şirkəti olmağı hədəfləyir.

"SOCAR Enerji Türkiyə" "Petkim", "Star" Neft Emalı Zavodu (NEZ), TANAP kimi nəhəng layihələri ilə Türkiyə iqtisadiyyatına öz töhfəsini verir. **SOCAR Enerji Türkiyə TANAP layihəsində 7% paya malikdir.** "SOCAR Enerji Türkiyə"nin "Petlim", "Petkim" külək elektrik stansiyası (Petkim RES), "SOCAR Dağıtım" və "SOCAR Depolama" kimi şirkətləri fəaliyyət göstərir.

2018-ci ilin iyun ayında "SOCAR Enerji Türkiyə" (STEAS) Kanadanın "Coreworx Inc." ("Coreworx") şirkəti ilə proqram təminatı üzrə uzunmüddətli müqavilə imzalayıb. Müqaviləyə əsasən Şirkət "Coreworx"a öz idarəetmə proqramından istifadə etmək üçün lisenziya almaq hüququ verir. Bu proqram "SOCAR Enerji Türkiyə"nin layihə müqavilələri və əlaqədar risklərin planlaşdırılması mərhələsindən layihənin yekununa qədər idarəetmə imkanını verəcək.

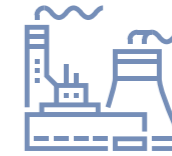
"Petkim" - Türkiyənin ilk neft-kimya zavodu, illik 3,6 milyon ton neft-kimya məhsulu istehsal gücünə sahibdir. 2018-ci il ərzində Türkiyənin ilk və yeganə neft-kimya istehsalçısı olan "Petkim" neft-kimya kompleksinə 364 milyon Türkiyə lirasından çox məbləğdə investisiya yatırılıb.

1 521 412 ton məhsul "Petkim"də istehsal olunub

"Petkim" hazırda Türkiyənin neft-kimya məhsullarına olan tələbatını **20%** təmin edir

2019-cu ilin iyun ayında ikinci "Petkim" neft-kimya zavodunun qurulmasına başlanılacaq

Hazırda "Petkim"nin **51%-lik** səhmi SOCAR-a məxsusdur

"Star"NEZ -in təməli 2011-ci il oktyabrın 25-də Azərbaycanın prezidenti İlham Əliyev və Türkiyənin prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan tərəfindən qoyulub. SOCAR-ın 6,3 milyard dollar kapitalla inşa edilən "Star" NEZ -də 2018-ci ilin avqust ayında sınaq məqsədilə xam neft emalına başlanılmışdır. Belə ki, avqustda "SOCAR Trading" şirkəti 80 min ton "Azeri Light" markalı neftini "Star" NEZ -ə tədarük etmişdir. 1 sentyabr 2018-ci ildə "Rosneft" və "SOCAR Trading" şirkətləri arasında Rusiya neftinin Türkiyədəki "Star" NEZ-ə tədarükü haqqında müqavilə imzalanıb. Sazişə əsasən, hər il "Star" NEZ-ə Rusiyanın 1 milyon ton həcmində "Urals" markalı nefti tədarük ediləcək.

19 oktyabr 2018-ci il tarixində Türkiyənin ən böyük investisiya layihələrindən olan "Star" NEZ-in açılış mərasimi keçirildi. Bu layihədə SOCAR 60% və Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi 40% səhmə sahibdir. Belə ki, "Star" NEZ hər il 10 milyon ton xam neft emal edərək 5 milyon ton dizel yanacağı istehsal etmək imkanına malikdir.

Həmçinin mayeləşdirilmiş qazın (LPG) idxal səviyyəsi də 70 faizə enəcək. "Petkim"in əsas xammal ehtiyacı olan nafta "Star" NEZ-dən təmin ediləcək. Bununla da, "Petkim"in həm idxaldan olan asılılığı, həm də nəqliyyat xərcləri aradan qalxacaq və "Petkim" ucuz xammal ilə təmin olunaraq bazarada rəqabət üstünlüyünü artıracaq.

Bundan başqa, 2018-ci ildə SOCAR-ın digər layihələrinin-Petlim Konteyner Terminalı, Petkim Külək Enerjisi Stansiyasının açılış mərasimi keçirilib.

Petlim Konteyner terminalı illik gücü 1.5 milyon TEU olmaqla Türkiyənin ən böyük 3 limanı sırasındadır və terminala 400 milyon ABŞ dolları civarında investisiya qoyulmuşdur.

SOCAR-ın bərpa olunan enerji sahəsində həyata keçirdiyi mühüm layihəsi PETKİM Külək Elektrik Stansiyası 51 MWT gücünə malikdir və layihəyə 55 milyon avro sərmayə qoyulmuşdur. Stansiya Türkiyənin ümumi enerji sistemində bağlı olaraq, Türkiyənin Əliağa adasının enerji tələbatının təmin olunmasına da mühüm töhfə verəcək.

BP və "SOCAR Enerji Türkiyə" dekabr 2018-ci il tarixində Türkiyədə dünya miqyaslı PTA-paraksilol və aromatik karbohidrogen kompleksinin tikilməsi və onun idarəçiliyinin həyata keçirilməsi üçün birgə müəssisə layihəsinin yaranması haqqında saziş imzalayıblar. Bu layihə SOCAR obyektlərinə inteqrasiya və mövcud infrastruktur layihə xərclərinin azaldılmasına imkan verəcək. Kompleksdə BP-nin ən son sənaye texnologiyalarından istifadə olunacaq. Birgə müəssisə BP və SOCAR-ın regiondakı uzunmüddətli əlaqələri əsasında yaradılacaq.

SOCAR Enerji Gürcüstan

2007-2018-ci illər ərzində SOCAR və ona tabe qurumlar tərəfindən Gürcüstan iqtisadiyyatına 1 milyard ABŞ dollarından çox sərmayə yatırılıb.

SOCAR-ın Gürcüstanda fəaliyyəti "SOCAR Georgia Petroleum", "SOCAR Gas Export-Import", "SOCAR Georgia Gas", "SOCAR Georgia Gas Distribution", "Black Sea Terminal" və digər şirkətlər vasitəsilə həyata keçirilir.

"SOCAR, Georgia Petroleum" MMC Gürcüstan bazarında Azərbaycanın və üçüncü tərəflərin neft məhsullarının topdan və pərakəndə satışını təşkil edir.

"SOCAR Georgia Gas"ın əsas fəaliyyəti Gürcüstan ərazisinin qazlaşdırılması proqramının icrasını təmin etməkdir.

"SOCAR Georgia Gas" MMC Gürcüstanın regionlarına təbii qaz tədarükü və paylanmasını həyata keçirir və 670 mindən artıq abonentə xidmət göstərməklə yerli qaz şəbəkəsini idarə edir.

"SOCAR Gas Export-Import"un əsas fəaliyyəti isə Gürcüstanın bütün sosial sektorunda fasiləsiz qaz təchizatı üçün zəruri olan həcmdə təbii qazın iki qrup istehlakçıya: əhali və enerji istehsalı obyektlərinə çatdırılmasına yönəldilib. 2017-ci ildə SOCAR, Gürcüstana 1 379,7 milyon m³ qaz ixrac edib. 2018-ci ildə bu rəqəm 1 399,7 milyon m³ (1,4% artım) təşkil edib.

"Star" NEZ tam gücü ilə 2019-cu ilin yanvar ayından etibarən fəaliyyət göstərəcək.

"Star" NEZ Türkiyədə cari kəşirin azalmasına hər il **1,5 milyard ABŞ dolları** həcmində töhfə verəcək.

"Star" NEZ Türkiyənin idxalının **40%** düşməsinə səbəb olacaq.

Layihənin həyata keçirilmə müddətində burada **19 500** işçi çalışıb.

"Star" NEZ istehsalə başladığı zaman burada **1100** nəfərlik yeni iş yeri yaradılacaq.

"Star" NEZ ildə **1,6 milyon ton** təyyarə yanacağı istehsal etməklə Türkiyənin tələbatını tam ödəyəcək.

Hazırda Gürcüstan ərazisində SOCAR-a tabe şirkətlərdə ümumilikdə **4 minədək** işçi çalışır.

"SOCAR Georgia Petroleum" şirkətinə **114 YDM, 16 xidmət mərkəzi və 5 neft terminalı** məxsusdur

SOCAR Enerji Ukrayna

SOCAR-ın Ukraynadakı törəmə şirkəti olan "SOCAR Enerji Ukrayna" 2018-ci ildə müştərilərə təqdim olunan xidmətlərin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması, o cümlədən texnoloji yeniliklərin tətbiq edilməsi üzrə işləri davam etmişdir.

2018-ci ilin sonunda "SOCAR Enerji Ukrayna" şirkətinin əməkdaşlarının sayı 1 800 nəfərdən çox olmuşdur.

Hesabat ilində Şirkət QR-kod (Quick Response) texnologiyası əsasında Ukraynada ilk ödəniş həllini tətbiq etmişdir, nəticədə yanacaq doldurma məntəqələrində

yanacaq və alışa görə ödənişlər "SOCAR level" mobil tətbiqindən istifadə edərək həyata keçirilir. Payızda isə Şirkət daha iki innovativ proqram işə salıb.

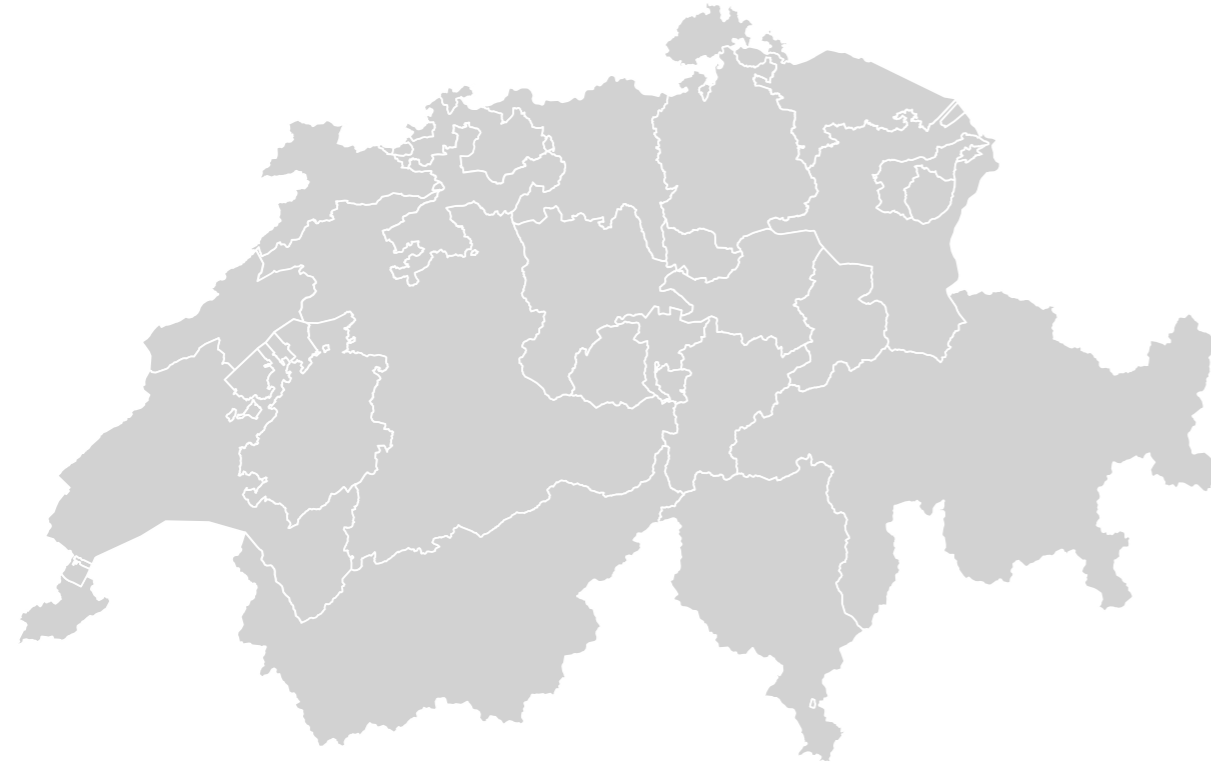
2018-ci il ərzində "SOCAR Enerji Ukrayna" Ticarət Evi bir milyardıncı təbii qazın çatdırılmasını həyata keçirib. 2018-ci ildə Ukraynada "SOCAR" brendi ilə fəaliyyət göstərən yanacaq doldurma məntəqələri şəbəkəsi "Uğurun favoriti" (Фавориты Успеха-2018) ticarət markası reytinginə əsasən ən yaxşı yanacaq doldurma məntəqəsi statusuna layiq görülüb. Bu qələbənin səbəbi SOCAR-ın həyata keçirdiyi tədbirlər nəticəsində xidmət və məhsulların müştərilərin tələblərinə uyğun təqdim olunmasıdır.

SOCAR Rumıniya

SOCAR Rumıniya bazarındakı fəaliyyətini "SOCAR Romania S.A" şirkəti vasitəsilə həyata keçirir. Şirkət Rumıniya bazarında neft məhsullarının topdan və pərakəndə satışı ilə məşğuldur. SOCAR, Rumıniyanın 18 rayonunda YDM şəbəkəsinə malikdir. **2018-ci ilin sonuna Şirkət 40 YDM və 2 neft bazası ilə fəaliyyət göstərir.** YDM-lər ən müasir texnologiyalarla, müasir

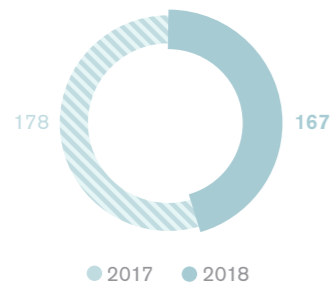
avadanlıqlarla təchiz edilib. SOCAR Rumıniyada "Nano" markalı 4 növ yanacaq satışını həyata keçirir. "SOCAR" YDM-lərində müştərilər hesabların, kommunal xidmətlərin ödənilməsi xidmətindən də istifadə edə bilərlər. Rumıniyanın Timişoara şəhərində SOCAR brendi ilə sonuncu tikilən sayca 40-cı YDM-də elektrikle işləyən avtomobillər üçün şarj quraşdırılıb.

SOCAR Treyding və SOCAR Enerji İsveçrə

SOCAR-ın ən geniş yanacaq doldurma şəbəkəsi İsveçrədədir.

ŞƏKİL 10. SOCAR BENDİ ALTINDA İSVEÇRƏDƏ FƏALİYYƏT GÖSTƏRƏN YDM-LƏRİN SAYI

“SOCAR Trading” 2008-ci ildə Cenevrə şəhərində təsis edilib. Şirkət Azərbaycan mənşəli xam neftin və üçüncü tərəflərə məxsus neft və neft məhsullarının satışı ilə məşğuldur. “SOCAR Trading” Azərbaycan mənşəli xam neftini Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC) boru kəməri ilə dünya bazarına birbaşa SOCAR tərəfindən çıxararaq Azərbaycan neftindən gələn gəlirləri artırmaq, eyni zamanda, Azərbaycanın dünyada təsir dairəsini artırmaq üçün yaradılıb.

Əsas ofisləri Cenevrə (baş qərargah), Sinqapur, Dubai, London, Hyuston və Kalqari şəhərlərində yerləşdir. “SOCAR Trading” dünyada “Azeri Light” neftini emal etməyə qadir olan bütün emal zavodları ilə əlaqələr yaratmış, və Azərbaycan neftini ona rəqib aşağı kükürlü xam neft ilə zəngin Aralıq dənizi ərazisindən uzaqlaşdıraraq Asiyaya yönləndirmiş, eləcə də Azərbaycan neftinin qiymətinin artırılmasına nail olmuşdur.

2012-ci ildə SOCAR və “ExxonMobil” şirkətləri arasında imzalanan müqavilə əsasında “Esso Switzerland” şirkətinin aktivləri SOCAR-ın nəzarətinə keçib. SOCAR Trading şirkətinin statistikasına istinadən bu gün İsveçrədəki istehlakçıların 63%-dən çox hissəsi SOCAR brendini tanıyır və yüksək qiymətləndirir.

SOCAR-ın İsveçrədəki fəaliyyəti nəticəsində bu ölkədə 170-dən çox YDM-dən ibarət topdansatış şəbəkəsi, Vanqen-Oltendə yerləşən qaz doldurma məntəqəsi, Cenevrə və Sürixin hava limanlarında yerləşən təyyarə yanacağı məntəqələri SOCAR brendi altında fəaliyyətlərini davam etdirməkdədir.

“SOCAR Enerji Holding” son beş ildə İsveçrədə əldə etdiyi gəlirlərin bir hissəsini daunstrim investisiya layihələrinə yatırır. Burada əsas hədəf gələcəkdə gəlir mənbələrini şaxələndirməklə, yeni bazarların potensialından yararlanmaq və Azərbaycan iqtisadiyyatına daha böyük gəlirlər qazandırmaqdır. SOCAR-ın İsveçrədəki törəmə şirkəti “SOCAR Enerji Holding” Səhmdar Cəmiyyəti 2017-ci ilin sonunda Avstriyanın perəkəndə yanacaq satışı bazarına daxil olaraq “A1” şirkətinə məxsus yanacaq doldurma məntəqələrini və neft yağlarının ticarəti sahəsində fəaliyyət göstərən “Pronto Oil” firmasını alıb. Avstriyanın Ştiriya əyalətinin yanacaq doldurma bazarında aparıcı rola malik “A1” şirkətinin ölkə üzrə 82 YDM-i fəaliyyət göstərir. Şirkətin 150 nəfər əməkdaşı var.

“A1” şəbəkəsi və “Pronto Oil Mineralölhandels GmbH” şirkətinin idarə edilməsi məqsədilə “SOCAR Enerji Avstriya” MMC 2018-ci ildə təsis edilib.

Belə ki, 2018-ci il ərzində görülmə işlər SOCAR-ın həm Azərbaycan Respublikasının ərazisində, həm də xaricdə fəaliyyət miqyasının genişlənməsinə, eləcə də keyfiyyət göstəricilərinin artmasına dəstək göstərib. Maraqlı tərəflərimizin gözlənti və tələblərinə cavab vermək məqsədilə, SOCAR bu istiqamətlərdə tədbirlərin icrasını davam etməyi planlaşdırır.

”

SOCAR tərəfindən Azərbaycanda və digər ölkələrdə yeni nəhəng sənaye komplekslərinin tikilməsi, yanacaq və neft-kimya məhsullarına olan ölkə daxili tələbatın ödənilməsi üçün kəşfiyyat və hasilat kimi sahələrə davamlı investisiyaların qoyulması artıq öz nəticələrini vermişdir. Belə ki, “Bulla-dəniz” yatağında SOCAR tam öz imkanları ilə yeni dəniz özülünü inşa etmiş və istismara vermişdir. İnşasına 2017-ci ildə Şirkətin daxili imkanları ilə başlanılmış özül “Neftqazəlmətdəqiqatlayihə” İnstitutu tərəfindən layihələndirilmiş, tikinti işləri “Neftqaztikinti” Tresti tərəfindən həyata keçirilmişdir. 1 ədəd axtarış və 4 istismar quyusunun qazılması üçün nəzərdə tutulan özül dənizin 30 metr dərinliyində quraşdırılmışdır. Qazılacaq quyuların orta dərinliyi 6300 metr təşkil edəcəyindən layihə texnoloji cəhətdən mürəkkəb hesab olunur. SOCAR artıq analoji quyularda uğurlu nəticələr əldə etmiş və mövcud təcrübədən burada da istifadə edəcəkdir. Özüldən qazılacaq quyular üzrə ümumilikdə gündəlik 2,5 mln. kubmetr qaz, 500 ton kondensat hasil ediləcəyi nəzərdə tutulur. Bundan əlavə özüldə ətraf mühitin mühafizəsi, təhlükəsizlik texnikası, yanğından mühafizə üzrə qabaqçılıq tədbirlər ən yüksək norma və tələblər səviyyəsində yerinə yetirilmişdir.

03

SOCAR-ın
Dayanıqlı İnkişaf
Məqsədlərinə
töhfəsi

SOCAR-ın Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinə töhfəsi

2015-ci ildə Birləşmiş Millətlər Təşkilatı 17 Dayanıqlı İnkişaf Məqsədi (DİM) və hər Məqsəd üzrə xüsusi hədəfləri müəyyən etmişdir. Bu Məqsədlər yoxsulluğun qarşısının alınmasını, təhsil və səhiyyə xidmətlərinin gücləndirilməsini, iqlim dəyişikliyi ilə mübarizənin artırılmasını, dünyanın daha dayanıqlı və ədalətli olmasını və digər məsələləri hədəfə alaraq dünyanı narahat edən çətinliklərin aradan qaldırılmasına yönəlmişdir.

Azərbaycan Respublikası sözü gedən Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinə 2015-ci ildə qoşulmuşdur və məqsədlər üzrə hədəflərə nail olmağı qarşısına almışdır. Hədəflərdən biri 2030-cu ilə kimi havaya buraxılan karbon qazı emissiyaların ümumi həcmi 1990-cı ilə il müqayisədə 35% azaltmaqdır.

Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinin daha çox dövlətlər və milli strategiyalar üçün nəzərdə tutulmasına baxmayaraq, biz SOCAR olaraq inanırıq ki, bu hədəflərə çatmaq üzrə məsuliyyət yalnız dövlətlərin deyil, həmçinin özəl sektorun və sivil cəmiyyətin də üzərinə düşür. Bu səbəbdən, biz fəaliyyət və təşəbbüslərimizi daima Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri ilə uyğunlaşdırmağa, bu yolda dövlətimizi dəstəkləməyə və öz töhfəmizi verməyə çalışırıq.

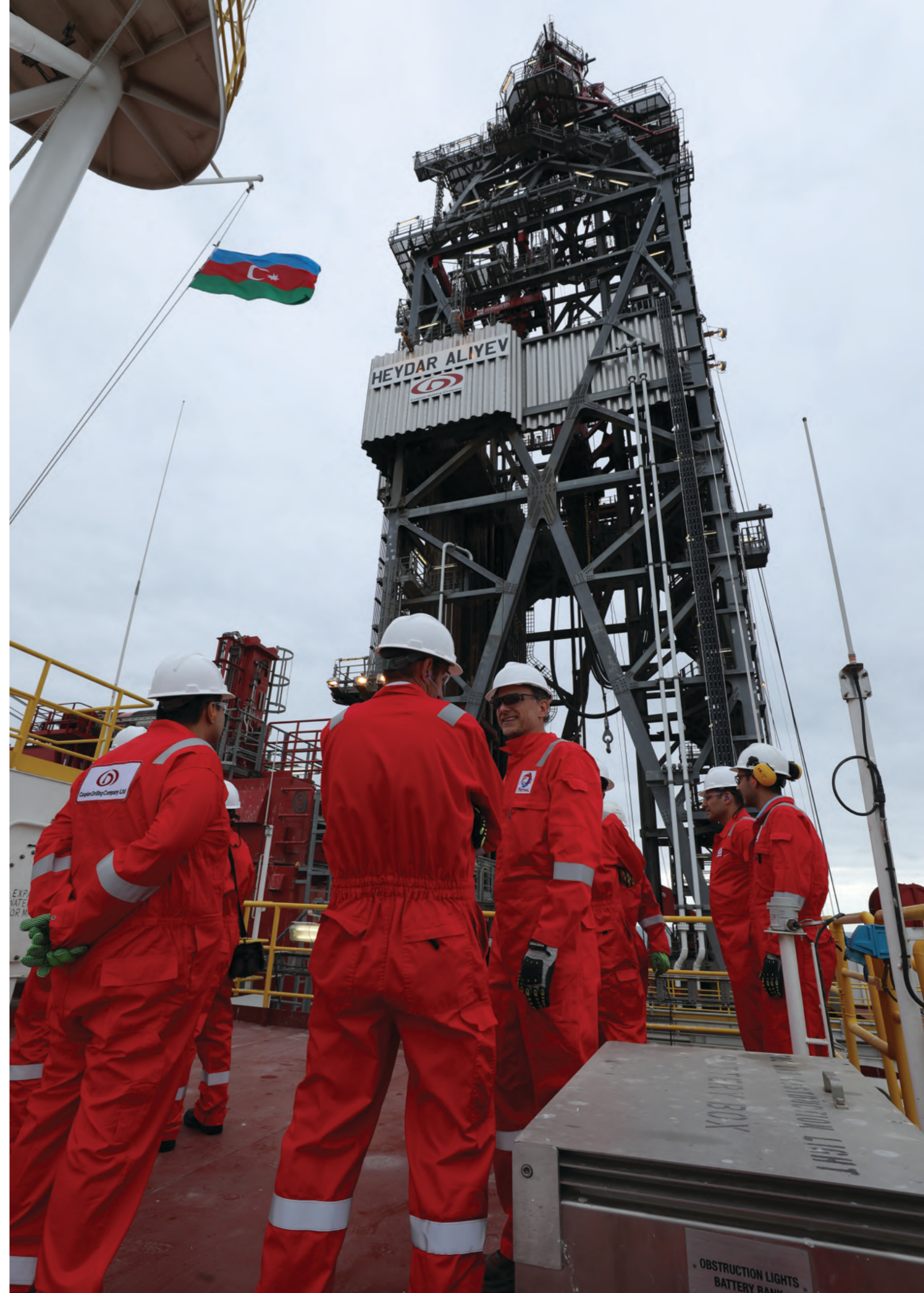
Mövcud imkanlarımızı, göstərdiyimiz fəaliyyət sahələrini və xidmət göstərdiyimiz bazarlarda hazırkı vəziyyəti nəzərə alaraq, SOCAR-da hal-hazırda 11 Dayanıqlı İnkişaf Məqsədi prioritetləşdirmiş, bu Məqsədlər üzrə dövlətimizin müəyyən etdiyi öhdəliklər rəhbər tutularaq bir sıra təşəbbüslər həyata keçirilmişdir.

Dayanıqlı İnkişaf Məqsədi	Dövlət tərəfindən prioritetləşdirilmiş hədəflər	SOCAR-ın töhfəsi
1 YOXSULLUĞA SON	1.2. Milli anlayışlara uyğun olaraq yoxsulluğun hər hansı forması ilə üzləşən bütün yaşlarda kişilərin, qadınların və uşaqların xüsusi payını 2030-cu ilədək ən azı iki dəfə azaltmaq	SOCAR Azərbaycanın ən iri iş təminatçısı sayılır və il ərzində yoxsulluğun aradan qaldırılması üzrə bir sıra sosial və xeyriyyə təşəbbüsləri həyata keçirir. İl ərzində gənc mütəxəssislər, eləcə də məcburi köçkün ailələrin üzvləri və digər həssas qrup nümayəndələri işlə təmin olunmuşdur. Həmçinin, SOCAR-ın əməkdaşlarının ailə təminatı üzrə tədbirlər 2018-ci ildə uğurla davam etdirilmişdir. Hələlik olmuş əməkdaşların ailə üzvlərinin sosial durumunu yaxşılaşdırmaq məqsədilə, bir iş yeri təqdim olunur. Bu DİM üzrə SOCAR-ın töhfəsinin əhəmiyyətli və davamlı olduğuna inanırıq. Həyata keçirilmiş layihə və təşəbbüslər haqda daha ətraflı məlumat " Sosial fəaliyyət və yerli inkişafa dəstək " bölməsində təqdim olunmuşdur.
3 YAXŞI SƏHIYYƏ VƏ RİFAH	3.8. Hər bir şəxsin səhiyyə xidmətləri ilə təmin olunmasına, o cümlədən həmin xidmətlərdən istifadəyə əngəl olan maliyyə riskindən qorunmasına, keyfiyyətli əsas səhiyyə xidmətlərinə, təhlükəsiz, effektiv, keyfiyyətli və xərc baxımından münasib olan zəruri dərman və peyvəndləri əldə etməsinə nail olmaq	SOCAR artıq neçə illərdir ki, əməkdaşlarını tibbi sığorta, həyat sığortası və pulsuz tibbi müayinə ilə təmin edir. Bundan əlavə, sağlamlıq və əməyin təhlükəsizliyi üzrə prosedurlar və təşəbbüslər daim nəzərdən keçirilir və təkmilləşdirilir. Bu haqda daha ətraflı məlumat " İnsan resursları " və " Sağlamlıq və əməyin təhlükəsizliyi " bölmələrində təqdim olunmuşdur.

Dayanıqlı İnkişaf Məqsədi	Dövlət tərəfindən prioritetləşdirilmiş hədəflər	SOCAR-ın töhfəsi
4 KEYFİYYƏTLİ TƏHSİL	4.4. 2030-cu ilədək, məşğulluq, layiqli iş imkanları və sahibkarlıq fəaliyyəti üçün müvafiq bacarıqlara, o cümlədən texniki və peşə verdişlərinə malik olan gənclərin və yetkin insanların sayını əhəmiyyətli dərəcədə artırmaq	SOCAR öz əməkdaşlarına ilboyu müxtəlif mövzularda texniki və qeyri-texniki təlimlər keçməklə yanaşı, Şirkət tərəfindən təsis olunmuş Bakı Ali Neft Məktəbi də ölkənin ən yüksək reytingli universitetləri sırasında yer alır. Artıq bir neçə ildir ki, Ali Neft Məktəbinin məzunları ən qısa zamanda işlə təmin olunurlar, bu da öz növbəsində təqdim olunan yüksək keyfiyyətli təhsilin göstəricisidir. Bu haqda daha ətraflı məlumat " İnsan resursları " bölməsində təqdim olunmuşdur.
6 TƏMİZ SU VƏ SANİTARIYA	6.3. 2030-cu ilədək, çirklənməni azaltmaqla, tullantıların yığılıb qalması hallarını aradan qaldırmaqla və zərərli kimyəvi maddə və materialların atılmasını minimuma endirməklə, təmizlənməmiş çirkab suların xüsusi çəkisini yarıya qədər azaltmaqla, təkrar emal və təhlükəsiz təkrar istifadəni qlobal səviyyədə əhəmiyyətli dərəcədə artırmaqla suyun keyfiyyətini yaxşılaşdırmaq	İstehsalat zamanı, həmçinin ofis binalarımızda su istehlakını hər zaman nəzarət altında saxlayır, suyun təkrar-ardıcıl və yenidən istifadə olunmasını təşviq edirik. Belə ki, son üç il ərzində SOCAR-ın təkə Azərbaycanada olan müəssisələrində hər əməkdaşa düşən su istehlakı 14.5% azalmışdır, dövr etdirilən suyun həcmi isə 2.5% artmışdır. Bu haqda daha ətraflı məlumat " Su təsərrüfatının idarə olunması " adlı alt-bölmədə təqdim olunmuşdur.
7 SƏRFƏLİ VƏ TƏMİZ ENERJİ	7.1. 2030-cu ilədək, hamı üçün sərfəli, etibarlı, dayanıqlı və müasir enerji xidmətlərinə çıxış təmin etmək. 7.b. 2030-cu ilədək, müvafiq yardım proqramlarına uyğun olaraq, bütün inkişaf etməkdə olan ölkələrdə, xüsusən də ən az inkişaf etmiş ölkələrdə, kiçik adalarda yerləşən inkişaf etməkdə olan dövlətlərdə və dənizə çıxışı olmayan inkişaf etməkdə olan ölkələrdə hamını müasir və dayanıqlı enerji xidmətləri ilə təchiz etmək üçün enerji infrastrukturunu genişləndirmək və texnologiyaları müasirləşdirmək	SOCAR-ın fəaliyyət göstərdiyi sənayenin enerji-intensiv olduğu nəzərə alınaraq, Şirkətdə enerji istehlakı üzrə illik hədəflər qurulur, müvafiq müəssisə və məsul şəxslərin enerjiden qənaətlə istifadə etmələri təşviq edilir. Nəticədə hesabat dövrü ərzində enerji istehlakında 4.5% azalma müşahidə olunmuşdur. Bu haqda daha ətraflı məlumat " Enerji sərfiyyatı " adlı alt-bölmədə təqdim olunmuşdur.
8 LAYIQLI ƏMƏK VƏ İQTİSADI ARTIM	8.2. Şaxələndirmə, texnoloji inkişaf və innovasiyalar vasitəsilə, o cümlədən başqa vasitələrlə yanaşı, yüksək əlavə dəyər yaradan və böyük işçi qüvvəsindən istifadə edən sahələrə xüsusi diqqət yetirməklə iqtisadi məhsuldarlığın daha yüksək səviyyəyə qalxmasına nail olmaq	SOCAR əməkdaşlarının daim inkişafı, onların məmnunluq və məhsuldarlıq göstəricilərinin artırılmasını daim diqqət mərkəzində saxlayır. Hesabat dövrü ərzində 3521 nəfər işə götürülmüş, yeni və mövcud əməkdaşlar ümumilikdə 226 saat təlim keçmişdirlər. Həmçinin, SOCAR-ın İnsan Resursları Funksiyalarının Transformasiya proqramı artıq üçüncü il ərzində uğurla həyata keçirilmişdir. Bu haqda daha ətraflı məlumat " İnsan resursları " bölməsində təqdim olunmuşdur.
10 BƏRABƏRSİZLİYİN AZALDIRILMASI	10.2. 2030-cu ilədək, yaşından, cinsindən, əlilliyindən, irqindən, etnik mənsubiyətindən, mənşəyindən, dinindən, iqtisadi və ya digər statusundan asılı olmayaraq, hamının sosial, iqtisadi və siyasi həyatda iştirakı üçün səlahiyyətləri artırmaq və bunu təşviq etmək. 10.4. Maliyyə, əmək haqqı və sosial müdafiə məsələlərinə xüsusi diqqət ayıran siyasi sənədləri qəbul etmək və təcridən daha böyük bərabərliyə nail olmaq	SOCAR üçün ədalət və bərabərlik prinsipləri mühüm əhəmiyyət kəsb edir, bu səbəbdən Şirkətdə bu prinsiplər istənilən qərarın verilməsi zamanı rəhbər tutulur. Gənclərin və həssas qrupların işə cəlb olunması üçün təşəbbüslər Şirkət tərəfindən davamlı olaraq təşkil olunur. SOCAR-ın fəaliyyət göstərdiyi sənayenin daha çox kişi-yönümlü olduğunu nəzərə alaraq, gender bərabərliyinə xüsusi diqqət ayrılır, iş yerində və dəyər zənciri boyu heç bir halda diskriminasiyaya yol verilməməsi üzrə işlər aparılır. Bu haqda daha ətraflı məlumat " İnsan haqları " və " Müxtəliflik " adlı alt-bölmələrdə təqdim olunmuşdur.

Dayanıqlı İnkişaf Məqsədi	Dövlət tərəfindən prioritetləşdirilmiş hədəflər	SOCAR-ın töhfəsi
<p>13 İQLİM DƏYİŞİKLİYİNƏ QARŞI MÜBARİZƏ</p> 	<p>13.1. Bütün ölkələrdə iqlim təhlükələri və təbii fəlakətlərə qarşı davamlılığı və uyğunlaşma potensialını gücləndirmək</p> <p>13.2. İqlim dəyişikliyi ilə bağlı tədbirləri milli siyasətlərə, strategiyalara və planlara daxil etmək</p>	<p>SOCAR irimiqyaslı enerji istehlakçısı olaraq davamlı olaraq enerji istehlakını və İEQ emissiyalarını nəzarət altında saxlayır və həcmi azaltmağa çalışır. Həmçinin, istehsal etdiyimiz yanacaq növlərinin istifadəsi nəticəsində avto-nəqliyyatdan atmosfərə emissiyaların azalmasına səbəb olacaq Heydər Əliyev adına Neft Emalı Zavodunun modernizasiyası və yenidənqurulması layihəsini qeyd etmək olar. Bu haqda daha ətraflı məlumat "Qlobal iqlim dəyişmələrinə təsirin azaldılması" adlı alt-bölmədə təqdim olunmuşdur.</p>
<p>14 DƏNİZ EKOSİSTEMİNİN MÜHAFİZƏSİ</p> 	<p>14.4. 2020-ci ilədək, mümkün olan ən qısa müddətdə balıq ehtiyatlarını bərpa etmək, onları bioloji xüsusiyyətlərindən asılı olaraq, maksimum dayanıqlı məhsuldarlıq səviyyəsinə çatdırmaq məqsədilə, balıq hasilatını səmərəli şəkildə tənzimləmək və balıqların həddən artıq ovlanmasına, o cümlədən qanunsuz, qeydə alınmayan və tənzimlənməyən balıq ovuna və ziyanlı balıqçılıq ənənələrinə son qoymaq və təsərrüfat fəaliyyətinin elmi cəhətdən əsaslandırılmış idarəetmə planlarını icra etmək</p>	<p>Xəzər dənizi akvatoriyasının mühafizəsi SOCAR-ın ekoloji siyasətinin prioritet məsələlərindəndir. Karbohidrogen məhsullarının hasilatı zamanı yaranan lay sularının ətraf ərazilərə axıdılmasının qarşısını almaq üçün SOCAR-da artıq bir çox illərdir ki, lay sularının idarə edilməsi sistemi mövcuddur və hasil olunan lay suları qapalı şəkildə utilizə olunur. Bu haqda daha ətraflı məlumat "Lay sularının idarəedilməsi" adlı alt-bölmədə təqdim olunmuşdur.</p>
<p>15 TORPAQ EKOSİSTEMİNİN MÜHAFİZƏSİ</p> 	<p>15.1. 2020-ci ilədək, yerüstü şirin su ekosistemlərinin və onların xidmətlərinin, xüsusilə meşələrin, bataqlaşmış ərazilərin, dağların və quraq ərazilərin beynəlxalq sazişlərə əsaslanan öhdəliklərə uyğun olaraq qorunması, bərpası və dayanıqlı istifadəsini təmin etmək</p>	<p>SOCAR neft-qaz əməliyyatlarının aparıldığı ərazilərin bioloji müxtəlifliyini, o cümlədən flora və faunanın və torpağın qorunmasını təmin etmək məqsədilə potensial mənfi təsirlərin qarşısını alan önleyici tədbirləri ciddi nəzarət altında saxlayır. Həmçinin, 2018-ci ildə "Abşeron yarımadasında çirklənmiş ərazilərin remediasiya layihəsi" çərçivəsində ekoloji-texniki sənəd hazırlanmışdır. SOCAR-ın həyata keçirdiyi bərpa işləri nəticəsində, neft məhsulları və lay suları ilə çirklənmiş ərazilərin ümumi sahəsində son üç il ərzində 40% azalma müşahidə olunmuşdur. Bu haqda daha ətraflı məlumat "Ekoloji fəaliyyət" bölməsində, eləcə də "Pozulmuş ekosistemlərin bərpası" adlı alt-bölmədə təqdim olunmuşdur.</p>
<p>17 MƏQSƏDLƏR ÜÇÜN TƏRƏFƏŞLİQ</p> 	<p>17.9. İnkişaf etməkdə olan ölkələrdə bütün Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinin icrasına yönələn milli planlara dəstək göstərmək üçün effektiv və məqsədyönlü potensialın yaradılması işinin həyata keçirilməsinə Şimal-Cənub, Cənub-Cənub və üçtərəfli əməkdaşlıq vasitəsilə beynəlxalq dəstəyi genişləndirmək</p>	<p>Məqsəd və hədəflərimizə nail olmaq üçün müvafiq sahələrdə daha təcrübəli və ekspert təşkilatlarla əməkdaşlıq etmək Şirkət üçün xüsusi önəm kəsb edir. SOCAR Ətraf mühitin mühafizəsi, təhsil və digər sahələrdə strateji əməkdaşlıqlar vasitəsilə möhkəm əlaqələr qurur və davamlı inkişafa töhfə verir. Bu haqda daha ətraflı məlumat Hesabat boyu təqdim olunmuşdur.</p>

Qarşıda gələn illər üçün SOCAR-ın fəaliyyət sahəsinə uyğun olan DIM-lərə töhfələri artırmaq məqsədilə xüsusi və ölçülə bilən hədəflərin müəyyənləşdirilməsi prosesi başlanmışdır. Hədəflərin düzgün müəyyənləşdirilməsi üçün hər bir müəssisə və məsul əməkdaşlar cəlb olunmuşdur və onların təklif və gözləntiləri müzakirə olunur. Bu prosesin nəticələri haqda məlumat SOCAR-ın növbəti hesabatlarında öz əksini tapacaq.

04

Korporativ İdarəetmə

Korporativ idarəetmə

SOCAR xüsusi nizamnamə quruluşuna sahib olan şirkətdir. Belə ki, SOCAR həm bazarda kommersiya maraqlarını güdür, eyni zamanda 100% səhmlərinin dövlətə məxsus olduğunu nəzərə alaraq, dövlət qurumları ilə iki tərəfli əlaqələri qoruyur. Qeyd olunanları nəzərə alaraq, Şirkət daha professional davranmalı və maraqların toqquşma hallarının qarşısını öncədən almalıdır.

SOCAR korporativ idarəetmə sistemini aşağıdakı əsas məqsədlər üzrə qurur:

- ✓ Şirkətin bütün maraqlı tərəflərinin gözləntilərini yerinə yetirmək
- ✓ Şirkətin fəaliyyətinin davamlılığını təmin etmək
- ✓ Əməliyyatların müsbət təsirlərini artırmaq, neqativ təsirləri isə aradan qaldırmaq
- ✓ Fəaliyyət ilə bağlı riskləri minimuma endirmək
- ✓ Reputasiyanı qorumaq və gücləndirmək

2018-ci ildə dünyanın aparıcı audit şirkətlərindən olan "Ernst & Young" şirkəti "SOCAR-da korporativ idarəetmə sisteminin yetkinlik dərəcəsinin qiymətləndirilməsi üzrə Hesabat"ın hazırlanması prosesinə cəlb edilmiş, bu məqsədlə SOCAR-ın daxili sənədləri araşdırılmış, müvafiq sorğular keçirilmişdir. Layihə SOCAR-da korporativ idarəetmə

sisteminin yetkinlik dərəcəsinin hazırkı səviyyəsinin qiymətləndirilməsi, arzu olunan göstəricilərin nəzərə çatdırılması, həmçinin korporativ idarəetmənin hər bir komponenti üzrə Şirkətin güclü tərəflərinin və inkişaf potensialı olan sahələrinin müəyyən edilməsi məqsədi ilə həyata keçirilmişdir.

Aparılmış müsahibələr və daxili sənədlərin araşdırılması nəticəsində belə qənaətə gəlinmişdir ki, SOCAR-da korporativ idarəetmə prinsiplərinə xüsusi önəm verilir və ümumi olaraq Şirkətin korporativ idarəetməsi maksimal nəticənin 81 faizi nisbətində "GÜCLÜ" kateqoriyasına aid edilərək yüksək dəyərləndirilmişdir.

Qeyd olunan hesabatda Şirkətin korporativ idarəetmə sisteminin güclü tərəfləri ilə yanaşı təkmilləşdiriləcək sahələrlə bağlı məqamlara diqqət çəkilmişdir. Bu tövsiyələrin də diqqətə alınması ilə Şirkətdə əsas səmərəlilik göstəricilərinin hazırlanması istiqamətində mühüm işlər görülmüş, mindən artıq göstərici müəyyən edilərək təsdiq olunmuşdur.

Növbəti mərhələ olaraq bu göstəricilərin strateji hədəflərlə, müvafiq qiymətləndirmə və motivasiya sistemi ilə əlaqələndirilməsi, hesablama metodikasının təsdiq edilməsi istiqamətində bir sıra işlər görülür.

Korporativ idarəetmə sisteminin sadalanan əhəmiyyət dərəcəsinə nəzərə alaraq, SOCAR öz yanaşmasını aşağıda qeyd olunan prinsiplər üzərində qurur:

SOCAR-ın strateji inkişaf istiqamətləri

SOCAR öz gələcək inkişafını və aparılan əməliyyatların diversifikasiyasını axtarış-kəşfiyyat, işlənmə və hasilat (apstrim), xammalın nəqli və satışı (midstrim), emal və emal məhsullarının satışı (daunstrim) və digər fəaliyyət seqmentlərinə aid olan aşağıda göstərilmiş strateji inkişaf trendləri üzərində qurur:

- ✓ Qaz layihələrinin inkişafı
- ✓ Hasilatın inkişafı və optimallaşdırılması
- ✓ Karbohidrogenlərin nəqli və tranzit imkanlarının inkişafı
- ✓ Emal sahəsinin inkişafı
- ✓ Xarici bazarlarda fəaliyyətin genişləndirilməsi
- ✓ Ətraf mühitin qorunması sahəsində ekoloji layihələrin həyata keçirilməsi
- ✓ Digər fəaliyyət növləri üzrə strateji inkişaf trendləri

Şirkətin strateji inkişaf trendlərinə aid olan digər fəaliyyət istiqamətləri, o cümlədən kadr potensialının inkişafı, əməyin mühafizəsi, neft-qaz hasilatının təşkili üçün köməkçi xidmət sahələri üzrə yeni müəssisələrin yaradılması, nanotexnologiyaların işlənməsi və ölkənin sosial inkişaf məsələləri ilə əlaqədar müvafiq layihələr həyata keçirilir və gələcəkdə də keçiriləcəkdir.

İdarəetmə strukturu

Şirkət üzrə makro səviyyədə qərarlar Şirkətin Şurası tərəfindən verilir (qeyd: ali rəhbərliyin profili ilə Şirkətin korporativ saytıdan tanış ola bilərsiniz. <http://socar.az/socar/az/company/management/socar-president>).

Şirkətin Şurası SOCAR-ın 30.01.2008-ci il tarixli əmri ilə təşkil edilmiş, Şirkətin prezidenti yanında fəaliyyət göstərən kollegial orqandır. Ölkə Prezidenti tərəfindən bu vəzifəyə təyin olunan SOCAR-ın prezidenti nizamnaməyə müvafiq olaraq Şirkətin Şurasına sədrlik edir. 100% hissəsi dövlətə məxsus olan SOCAR-ın rəhbəri olaraq Şirkətin prezidenti dövlət qurumları qarşısında ayrıca hesabatlarla çıxış edir.

Şirkətin Ali idarəetmə orqanı olan Şuranın tərkibi Şirkətin prezidenti, vitse-prezidentlər və Azərbaycan Neft və Qaz Sənayesi İşçiləri Həmkarlar İttifaqı Komitəsinin sədrindən ibarətdir.

Ali idarəetmə

Şirkətin Ali rəhbərliyinin tərkibi Şəkil 11-də əks olunduğu kimi formalaşmışdır. Qeyd olunan şəxslər Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən vəzifəyə təyin və vəzifədən azad olunur (ətraflı məlumat üçün müvafiq hüquqi aktlarla sorğu <http://socar.az/socar/az/company/regulations/decreed-of-the-president-of-the-republic-of-azerbaijan-dated-december-22-2005-no-340>). Qeyd etmək lazımdır ki, Ali rəhbərliyin nümayəndələrinin səlahiyyəti müddətsizdir.

Ali rəhbərliyin məvacibi Şirkətin digər işçiləri kimi Əmək Məcəlləsinə müvafiq olaraq Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin kollegiyası və Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən hazırlanmış "Bütün sahələr üçün ümumi olan qulluqçu vəzifələrinin Vahid Tarif-İxtisas Sorğu Kitabçası" (VTİSK), SOCAR-da İşçilərin Əməyinin Ödənilməsi haqqında Əsasnaməyə və Əməyin ödənişi üzrə işçi kateqoriyalarının idarə olunması standartına əsasən hesablanır.

ŞƏKİL 11. 2018-Cİ İL ÜZRƏ SOCAR-IN ALİ İDARƏETMƏ STRUKTURU

2018-Cİ İL ÜZRƏ SOCAR-IN ALİ İDARƏETMƏ ORQANI - ŞURA TƏRKİBİ

Komitələr və idarəetmə sisteminin alt elementləri

Müasir iqtisadi münasibətlər şəraitində korporativ idarəetmənin daha da effektiv çalışması üçün SOCAR daxilində Cədvəl 9-da əks olunan komitələr fəaliyyət göstərir.

CƏDVƏL 9. KOMİTƏLƏR VƏ KOMİTƏLƏRİN FUNKSIYALARI

Komitənin adı	Vəzifə/ fəaliyyət
Audit komitəsi	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Daxili audit siyasətini və strategiyasını müəyyən edir ✓ Daxili audit planlarını təsdiq edir ✓ Daxili audit fəaliyyətinə nəzarət edir ✓ Nəzarət sisteminin təkmilləşdirilməsinə dair tövsiyələr verir ✓ Risklərin idarə edilməsi sisteminin təkmilləşdirilməsinə dair müvafiq idarəetmə orqanlarına təkliflər verir ✓ SOCAR-da və struktur bölmələrdə maliyyə və digər risklərin yüksək olduğu sahələri müəyyənləşdirir
Risklərin İdarə Edilməsi komitəsi	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Risklərin idarə edilməsi sistemini təşkil edir ✓ İşə nəzarət, habelə Şirkətə məxsus olan riskləri operativ şəkildə idarə edir ✓ Daxili nəzarət sistemini formalaşdırmaq və onun effektivliyinin artırılmasını təmin edir
Satınalmalar komitəsi	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Satınalma prosedurlarının normativ sənədlərin tələblərinə uyğun keçirilməsinə nəzarət edir ✓ Struktur vahidləri arasında satınalma prosesini əlaqələndirir ✓ Satınalma strategiyalarını təsdiq edir ✓ Satınalma əməliyyatlarının səmərəli aparılması, eləcə də ehtimal olunan dəyərin müəyyən edilməsi məqsədilə kənar məsləhətçi və ekspertlər cəlb edir
İnformasiya təhlükəsizliyi komitəsi	<ul style="list-style-type: none"> ✓ İnformasiya təhlükəsizliyinin idarə edilməsi üzrə məsələlərə dair qərarların qəbul edilməsini və Şirkətin aktivlərinin müdafiəsinin zəruri səviyyəsinin əldə olunması üçün informasiya təhlükəsizliyi funksiyasının inkişaf prioritetlərinin müəyyən edilməsini təmin edir
Kadrların İdarə Edilməsi komitəsi	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kadr siyasətini müəyyən edir ✓ Kadrların idarə edilməsi üzrə işi və onun fəaliyyətinə nəzarəti təmin edir ✓ SOCAR-ın prezidenti tərəfindən müəyyən edilmiş işçilərə münasibətdə SOCAR-ın adından işəgötürən funksiyalarını, yerli və xarici təhsil müəssisələrində təhsil alan tələbələrə tətbiq olunan Təqaüd Proqramını həyata keçirir

CƏDVƏL 10. KOMİTƏLƏRİN TƏRKİBİ

Komitənin adı	Komitənin tərkibi
Satınalmalar komitəsi	<p>Sədr: SOCAR-ın Yataqların işlənməsi üzrə vitse-prezidenti</p> <p>Sədr müavini: SOCAR-ın Emal üzrə vitse-prezidenti</p> <p>Üzvlər:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Təchizat İdarəsi 2. Hüquq İdarəsi 3. Kapital Qoyuluşları İdarəsi 4. İqtisadiyyat və Uçot İdarəsi 5. Mexanika və Energetika şöbəsi 6. İstehsalat proseslərinin avtomatlaşdırılması və metrologiya şöbəsi 7. Neftin, qazın nəqli və qaz təsərrüfatı məsələləri üzrə vitse-prezidentin müşaviri 8. İnformasiya Texnologiyaları Departamenti 9. Daşımalara Nəzarət Departamenti
İnformasiya Təhlükəsizliyi komitəsi	<p>Sədr: SOCAR-ın Kadr, rejim və informasiya texnologiyaları üzrə vitse-prezidenti</p> <p>Üzvlər:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. SOCAR-ın İqtisadi məsələlər üzrə vitse-prezidenti 2. SOCAR-ın Neft, qaz təsərrüfatı məsələləri üzrə vitse-prezidenti 3. Hüquq idarəsi 4. SOCAR Baş ofis İnformasiya Texnologiyaları Departamenti 5. SOCAR Baş ofis Məxfi rejim və hərbi səfərbərlik şöbəsi 6. SOCAR Baş ofis Geologiya və geofizika şöbəsi 7. SOCAR Baş ofis İstehsalat proseslərinin avtomatlaşdırılması və metrologiyası şöbəsi 8. İnformasiya Texnologiyaları və Rabitə İdarəsi 9. Təhlükəsizlik idarəsi
Kadrların İdarə Edilməsi komitəsi	<p>Sədr: SOCAR-ın Kadr, rejim və informasiya texnologiyaları üzrə vitse-prezidenti</p> <p>Üzvlər:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. SOCAR-ın İqtisadi məsələlər üzrə vitse-prezidenti 2. SOCAR-ın Sosial məsələlər üzrə vitse-prezidenti 3. SOCAR-ın Neft, qaz təsərrüfatı məsələləri üzrə vitse-prezidenti 4. SOCAR-ın vitse-prezidenti
Risqlərin İdarə Edilməsi komitəsi	<p>Sədr: SOCAR-ın İqtisadi məsələlər üzrə vitse-prezidenti</p> <p>Üzvlər:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. SOCAR-ın Neft, qaz təsərrüfatı məsələləri üzrə vitse-prezidenti 2. SOCAR-ın Emal üzrə vitse-prezidenti 3. Hüquq idarəsi
Audit komitəsi	<p>Sədr: SOCAR-ın vitse-prezidenti</p> <p>Üzvlər:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. SOCAR-ın İqtisadi məsələlər üzrə vitse-prezidenti 2. Hüquq idarəsi

Risqlərin idarə olunması

Daxili audit

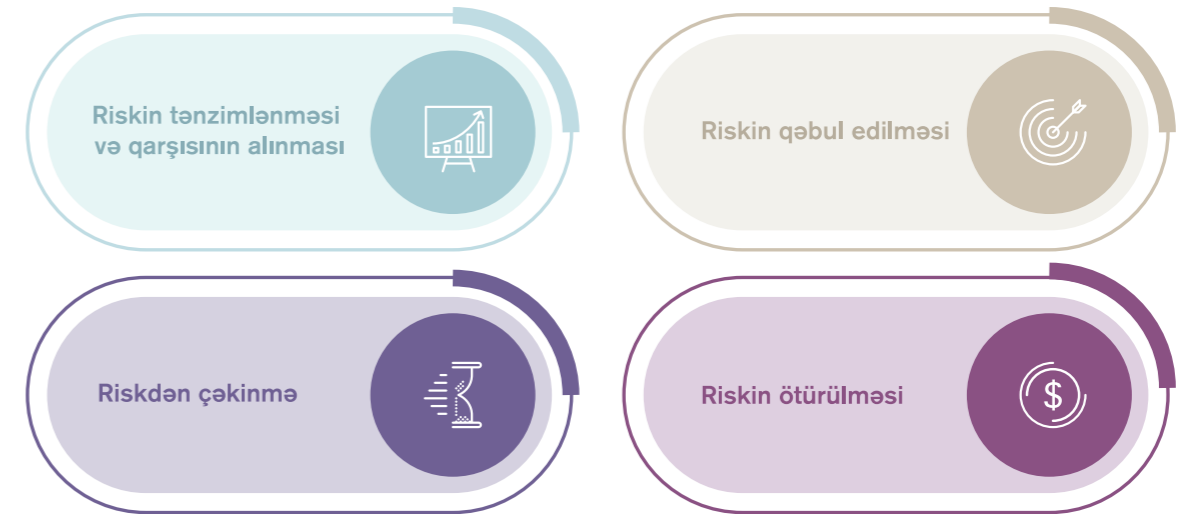
Şirkətin fəaliyyətində düzgünlüyün və dəqiqliyin təmin olunması, nəzarət və idarəetmə sistemlərinin səmərəliliyinin, adekvatlığının və effektivliyinin qiymətləndirilməsi məqsədi ilə daxili audit sistemi yaradılmışdır. Hər il mövcud audit sistemi müvafiq qanunvericilik, normativ hüquqi aktlar, beynəlxalq təcrübələr əsasında təkmilləşdirilir və həyata keçirilən risk yönümlü audit yoxlamalarının nəticələri İllik Audit hesabatında öz əksini tapır.

Daxili audit departamenti birbaşa SOCAR-ın prezidentinə tabedir. Eyni zamanda departament Daxili audit komitəsinin göstərişlərini yerinə yetirir, Komitə qarşısında hesabatlarla çıxış edir.

Risqlərin idarə olunması sistemi

Risqlərin idarə olunması sistemi Şirkətdə səmərəli risqlərin idarə edilməsi sisteminin yaradılması və risqlərin idarə edilməsi sisteminin idarəetmə ilə bağlı qərarların qəbul edilməsi prosesinə inteqrasiyasından ibarətdir. Şirkət riskin vacibliy və ciddilik səviyyəsini və onun idarə edilməsinə yönəldilən tədbirlərlə bağlı xərclərin həcmi nəzərə alaraq, risqlərin tarazlaşdırılmış qaydada idarə edilməsinə cəhd edir. Şirkətdə Risqlərin idarə olunması üzrə hazırda tətbiq edilən sistem COSO Enterprise Risk Management konsepsiyasına uyğun olaraq 2008-ci ildən təşkil olunmuşdur. Risqlərin idarə olunması üçün ilk öncə risk müəyyən edilir və daha sonra onun ölçülməsi həyata keçirilir.

ŞƏKİL 12. Risqlərin idarə edilməsi sistemi

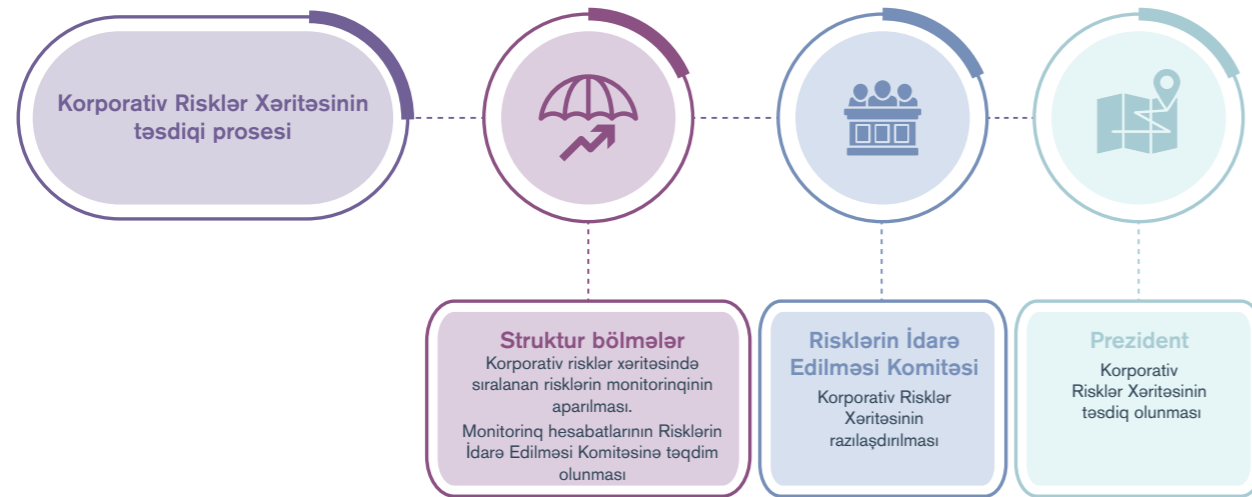

Risqlərin idarə olunması işinin effektiv təşkili məqsədi ilə, Şirkətin hər bir struktur vahidində risqlərin idarə olunması şöbələri yaradılmış, risk menecerlər və məsul şəxslər təyin olunmuşdur. Qeyd olunan şöbələrə əməkdaşları və məsul şəxslər tərəfindən mütəmadi əsasda monitorinqlər aparılır ki, buna müvafiq olaraq potensial risklər müəyyən edilir. Riskin qiymətləndirilməsi aşağıdakı prosedurlar əsasında aparılır:

✓ Maraqlı tərəflərin rəylərinin öyrənilməsi	✓ Xərclərlə bağlı monitorinqlərin gözəndən keçirilməsi
✓ Hesabatların (şirkət daxili, xarici təşkilat) təhlil olunması	✓ Digər fəaliyyət növləri üzrə strateji inkişaf trendləri
✓ Kommersiya fəaliyyəti qurulan tərəflərin yoxlanılması haqqında sənədlərin incələnməsi	✓ Kütləvi İnformasiya Vasitələrində (KİV) yayılan məlumatların gözəndən keçirilməsi
✓ Ekspert rəyləri	

Əldə edilən nəticələrə uyğun olaraq hər il üçün aşkarlanan risklər, onların başvermə ehtimalı, təsiri və riskin aradan qaldırılması üçün tədbirləri ehatə edən Korporativ Risklər Xəritəsi işlənib hazırlanır.

ŞƏKİL 13. KORPORATİV RİSKLƏR XƏRİTƏSİNİN TƏSDİQİ PROSESİ

Hesabat dövrü ərzində risklər qrupuna siyasi risk əlavə olunmaqla digər qruplar üzrə də Cədvəl 11-də qeyd olunan yeni risklər aşkarlanaraq əlavə edilmişdir.

CƏDVƏL 11. MÜƏYYƏN OLUNMUŞ RİSKLƏRİN NÖVLƏRİ

Riskin qrupu	Riskin adı
Strateji	Strateji inkişaf siyasətinin olmaması
Geoloji/Ehtiyatlar	Karbohidrogen ehtiyatların qeyri-dəqiqliyi və yataqların səmərəli işlənməməsi
Logistika	Qazın anbarlara nəqli, saxlanması və ötürülməsi prosesində qəzalar
Siyasi	Birgə Müəssisələr, Alyanslar və Hasılatın Pay Bölgüsü Sazişi üzrə Partnyorların (Tərəfdaşların) beynəlxalq sanksiyalara məruz qalması
Logistika	Qaz nəqli sistemində baş verə biləcək qəzalar
Kommersiya	Sifarişçi təşkilatlar tərəfindən öhdəliklərin vaxtında və tam yerinə yetirilməməsi
Mal-material (avadanlıq) təchizatı	Mal-material (avadanlıq) satın alınmasında, təchizatın qeyri-dəqiq planlaşdırılması və həyata keçirilməsi
Layihə	Layihənin faktiki dəyərinin LSS üzrə müəyyən olunmuş ehtimal dəyərindən artıq olması
Logistika	Nəqliyyat prosesində yükün zədələnməsi/itirilməsi

SOCAR-ın xüsusi əhəmiyyət kəsb edən riskləri üzrə müvafiq idarəetmə tədbirlərinin həyata keçirilməsi ilə yanaşı, bazar vəziyyətinə uyğun iqtisadi risklər, ətraf mühitin mühafizəsi ilə bağlı ekoloji risklər və sosial rifahın yüksəldilməsi ilə bağlı işlərdə yaranan risklər də nəzarət altında saxlanılır. İqtisadi risklərdə dünya bazarında neft

və qaz qiymətlərinin dəyişməsi, valyuta əməliyyatlarının aparılması zamanı milli valyutaya nisbətən məzənnənin dəyişməsi ilə əlaqədar maliyyə riskləri nəzərə alınır. Risklərin idarə edilməsi ilə əlaqədar yerinə yetirilən tədbirlər SOCAR-ın rüblük monitorinq hesabatlarında öz əksini tapır.

Daxili Nəzarət Sistemi

Daxili Nəzarət Sisteminin yaradılmasında əsas məqsəd daxili nəzarətə vahid yanaşmanın təmin edilməsi, Şirkətin strukturlarında aşkar edilmiş nöqsanların baş vermə şəraitinin və səbəblərinin müəyyənləşdirilməsi, onların aradan qaldırılması və qabaqcıl təcrübənin tətbiq olunmasını təmin etmək üçün təkliflərin verilməsi, əməli və metodiki köməliyin göstərilməsi, nöqsanlar barədə daxil olan məlumatların düzgünlüyünün yoxlanılması və nəticələri üzrə müvafiq tədbirlərin görülməsidir.

Daxili Nəzarət Sisteminin təkmilləşdirilməsi işi ilə bağlı məlumatlılığı artırmaq məqsədi ilə 2018-ci ildə Baş ofisin məsul əməkdaşları üçün müvafiq təlimlər keçirilmişdir. Həmçinin, 2018-ci il ərzində Şirkətin struktur vahidlərində Daxili Nəzarət Sistemində dair monitorinq yoxlamalar həyata keçirilmişdir. Monitorinqlərin nəticələri haqqında hesabatlar Risklərin idarə edilməsi komitəsinə təqdim olunmuşdur.

CƏDVƏL 12. 2018-Cİ İL ƏRZİNDƏ DAXİLİ NƏZARƏT SİSTEMİNİN TƏKMİLLƏŞDİRİLMƏSİ ÜZRƏ KEÇİRİLƏN YOXLAMALAR BARƏDƏ MƏLUMAT

Tarixi	Müddəti	Keçirildiyi müəssisə
23 aprel - 4 may 2018-ci il	10 iş günü	"Azneft" İstehsalat Birliyinin H. Z. Tağıyev adına neft və qazçıxarma idarəsi
7 - 21 may 2018-ci il	10 iş günü	"Azneft" İstehsalat Birliyinin "Abşeronneft" neft və qazçıxarma idarəsi
23 iyul - 10 avqust 2018-ci il	15 iş günü	"Azneft" İstehsalat Birliyinin "Bibiheybətneft" neft və qazçıxarma idarəsi
8 oktyabr - 26 oktyabr 2018-ci il	15 iş günü	"Azneft" İstehsalat Birliyinin Ə. C. Əmirov adına neft və qazçıxarma idarəsi

Biznes etikası

Biznes Etikası Məcəlləsi Şirkət üçün əhəmiyyət dərəcəsi yüksək olan etik prinsipləri sıralamaqla, maraqların toqquşması, əmək və sağlamlığın qorunması, bərabər imkanların verilməsi, ümumən işçilərin bir-biri ilə və Şirkətlə işçilər arasında olan münasibətləri

tənzimləməkdədir. İşçilər üçün bu vacib sənəd rolunu oynayır və bununla bağlı hər hansı qeydə alınan pozuntu halı məsul qurumlar tərəfindən korporativ səviyyədə və ehtiyac yarandığı halda məlumatlar hüquq mühafizə orqanlarına təqdim edilməklə araşdırılır.

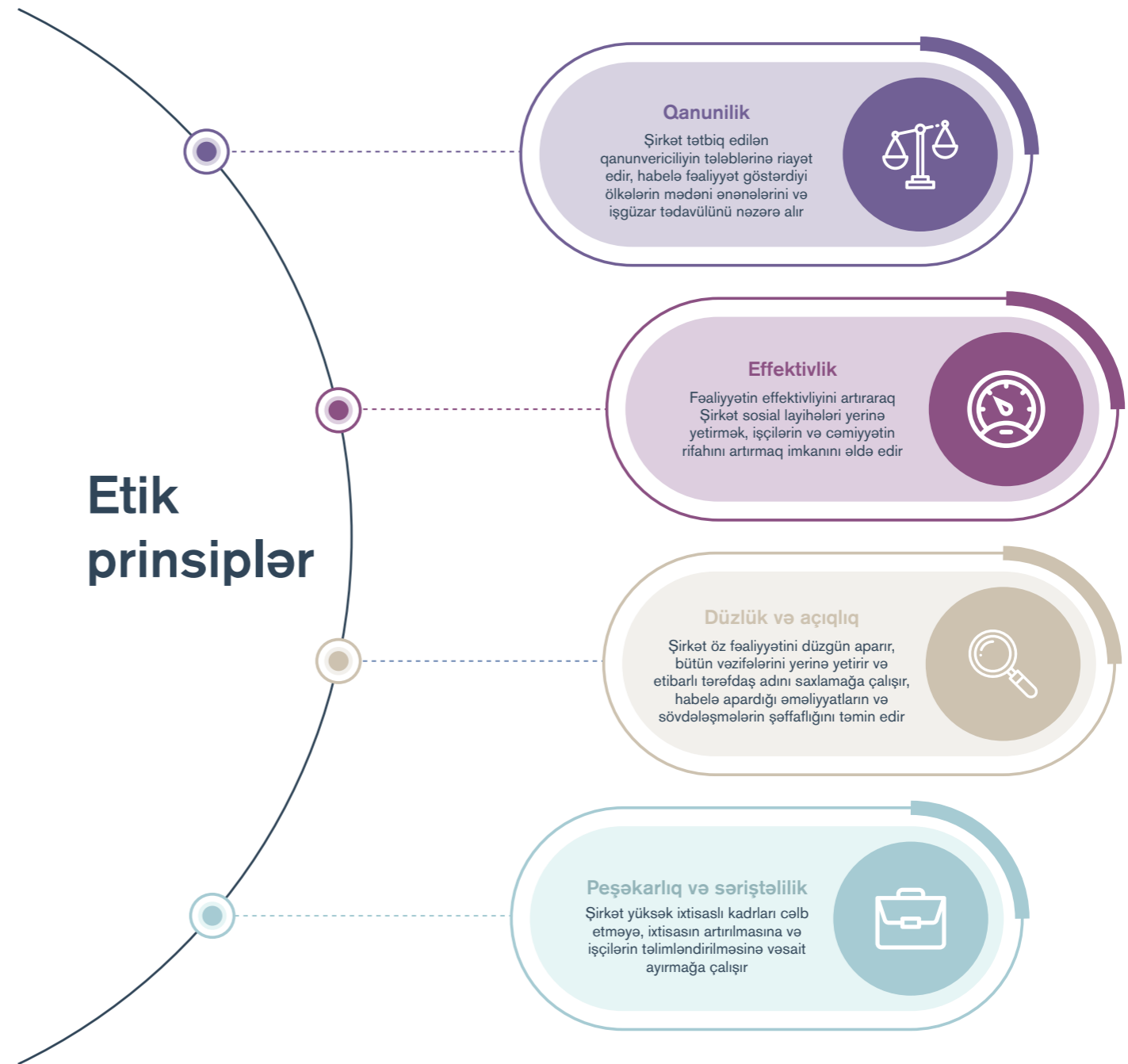
ŞƏKİL 14. ALİ RƏHBƏRLİYİN ROLU

SOCAR-ın prezidenti və rəhbər işçiləri aşağıdakı etika normaları və dəyərlərin yerinə yetirilməsi üzrə əlavə vəzifələri üzərlərinə götürürlər.

Biznes Etikası Məcəlləsi, 2013

ŞƏKİL 15. ETİK PRİNSİPLƏR

Anti-korrupsiya sistemi

Korrupsiyanın qanunun aliliyinə təhlükə yaratdığı, idarəetmənin effektivliyini azaldığını, investisiya qərarları üçün əlverişsiz mühit yaratdığını, büdcə vəsaitlərinin və maliyyə ehtiyatlarının qeyri-səmərəli istifadəsinə səbəb olduğunu nəzərə alaraq, SOCAR dövlət və beynəlxalq prinsiplər və qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olaraq Korrupsiya ilə mübarizə və Şəffaflığın artırılması üzrə daxili normativ baza formalaşdırmışdır.

Standartlar toplusuna daxil olan ilk üç standart və ən son qəbul olunan "Korporativ maraqların toqquşması hallarının tənzimlənməsi üzrə siyasət" SOCAR-ın korporativ saytında yerləşdirilmişdir. Standartlar işçiləri sual və ya hər hansı bir hadisə ilə bağlı tərəddüdü hal yaranıqda müvafiq struktur bölmələrdən məsləhət almağa təşviq edir. SOCAR-da anti-korrupsiya sisteminin tarixçəsi növbəti şəkildə əks olunur.

ŞƏKİL 16. KORRUPSIYA FƏALİYYƏTİ İLƏ MÜBARİZƏDƏ ƏSAS PRİNSİPLƏR

Korrupsiya hallarının qarşısının alınmasında ilk növbədə işçilər ilə qurulan əlaqəyə xüsusi diqqət ayrılmalıdır.

Bu istiqamətdə ali rəhbərliyin üzərinə əhəmiyyətli vəzifə düşür. Belə ki, Şirkətin Biznes Etikası Məcəlləsində qeyd olunan korrupsiya halının qəbul edilməməsi prinsipi Şirkətin rəhbər işçiləri başda olmaqla hər bir əməkdaşın həm ölkə həm də fəaliyyətdə olduğu dünyanın digər ölkələrində korrupsiya fəaliyyətində iştirakın qəti qadağan edilməsi kimi başa düşülür. Tutduğu vəzifədən və səlahiyyətindən asılı olmayaraq hər bir əməkdaşın bu prinsipi əsas götürməsinə qeyd edilir.

Şirkət əməkdaşlarının hər biri, o cümlədən yeni işə qəbul olunanlar, Korrupsiya ilə mübarizə siyasəti və həmçinin Biznes Etikası Məcəlləsi ilə tanış edilir, personalın Şirkətin korrupsiya ilə mübarizə və şəffaflığın artırılması yönündə fəaliyyətini tam olaraq anlaması üçün standartlardan irəli gələrək Şirkətin personalının təlimi həyata keçirilir. Distant və əyani şəkildə həyata keçirilən bu təlimlər vasitəsi ilə Şirkət işçilərinə anti-korrupsiya siyasəti, prosedurlar və bundan irəli gələn öhdəliklər

təfəsilatı ilə izah olunur. Mütəmadi olaraq keçirilən distant və əyani təlimlərin nəticələrinə əsaslanaraq təlimlərin effektivliyi, müvafiqliyi və kifayətliyi qiymətləndirilir, təkliflər hazırlanaraq növbəti ildə tətbiq edilmək üçün sistemləşdirilir.

Standartların tətbiqindən etibarən SOCAR-ın strukturuna daxil olan 15 müəssisənin idarəetmə aparatında əyani təlimlər təşkil olunmuşdur.

Təlimlərdə rəhbər vəzifədə olan şəxslər - idarə rəisləri, onların müavinləri, departament rəisləri və onların müavinləri, şöbə rəisləri və onların müavinləri sahə və bölüm rəhbərləri iştirak etmişdir. 2018-ci ildə Baş ofisdə Şirkətin müəssisələrində risklərin idarə olunması üçün cavabdeh olan 18 işçi eyni tipli təlimlərdə iştirak etmişdir.

Ümumilikdə Standartların tətbiqindən etibarən 500 nəfərdən çox əməkdaş üçün bu istiqamətdə təlim keçirilmişdir. Qeyd olunanlarla yanaşı elektron şəkildə mövcud siyasətlə bağlı yarana biləcək sualları cavablandırma/məsləhət xarakterli şərhlər sorğulara müvafiq olaraq personala təqdim olunmuşdur.

Korrupsiya Riski

SOCAR fəaliyyət spektrünün genişliyini nəzərə alaraq korrupsiya riskinin aradan qaldırılması və azaldılması məqsədilə hər bir biznes prosesi ayrı-ayrılıqda nəzarət altında saxlayır. Belə ki, hər il Şirkətin bütün əsas və köməkçi biznes proseslərində korrupsiya riskinin müəyyən olunması üçün xüsusi monitorinqlər aparılır. Bu monitorinqlər hər bir müəssisə tərəfindən ildə dörd dəfə aparılır, monitorinqlərin nəticələri hesabat formasında Risklərin idarəedilməsi komitəsinə təqdim olunur. Korrupsiya riskinin yarana biləcəyi potensial biznes proseslər müəyyən olunaraq, eləcə də hər bir prosesin xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla riskin baş verə biləcəyi müxtəlif ssenarilər hazırlanır.

Korrupsiya riskinin qiymətləndirilməsi və aşkarlanması Şirkətin bütün fəaliyyət istiqamətləri və onların tərkibinə daxil olan biznes prosesləri üzrə həyata keçirilir. Eyni zamanada biznes prosesində və fəaliyyətdə dəyişiklik olduqda yenidən müəyyənləşdirmə aparılır. Belə ki, hüquqi varislik halında, şirkətlərin alınması və ya birləşdirilməsi prosesində hədəf şirkətin korrupsiyaya qarşı daxili tənzimləmə mexanizminin olması, hədəf şirkətin rəhbərliyinin, işçilərinin keçmişdə bənzəri hallara görə qeydinin olması, çirkli pulların yuyulması və terrorizmi maliyyələşdirmə baxımından haqqında məlumatın olmaması və ümumi ölkə riskləri əsasında araşdırma aparılır, korrupsiya riskinin dəyərləndirilməsi həyata keçirilir.

Bununla yanaşı, korrupsiyaya qarşı prosedurları tənzimləyən daxili sənəd və digər qanunvericiliyə riayət edilməyə nəzarət, pozuntular barədə Komitənin məlumatlandırılması aparılır, Hüquq idarəsindən daxil olan məlumatlar əsasında (qanunvericilik və ya biznes prosesi dəyişdikdə) və ya risk reallaşdıqda korrupsiya riskinin yenidən qiymətləndirilməsi və idarə olunması həyata keçirilir. Korrupsiya ilə mübarizə və şəffaflığın artırılması üzrə standartlar toplusuna əsasən, korrupsiya riski biznes prosesinin növü və ölkə faktorlarına görə həyata keçirilir. Eyni zamanda biznes əlaqələrinin qurulduğu qarşı tərəflər və onlarla bağlı faktın Şirkətə təsir dərəcəsi də ölçülməkdədir.

SOCAR-ın Korrupsiya fəaliyyətinə qarşı mübarizə sisteminin tamlığını və effektivliyini artırmaq məqsədi ilə sistemin özünün də qiymətləndirilməsi zəruri hesab edilmişdir. Buna müvafiq olaraq SOCAR-ın 29 yanvar 2013-cü il tarixli əmrinin tələblərinə və həmin əmrə təsdiq edilmiş "Korrupsiya fəaliyyətinə qarşı mübarizə sisteminin qiymətləndirilməsi metodologiyası" standart sənədinə əsasən, Korrupsiya fəaliyyətinə qarşı mübarizə sisteminin yoxlanılması proqramı hazırlanmışdır. Yoxlama prosedurlarının nəticələri, aşkarlanmış pozuntular və müqavimət sisteminin qiymətləndirilməsi nəticəsində ortaya çıxan təkliflərin əsasında hazırlanmış hesabat Risklərin İdarəedilməsi komitəsinə təqdim olunur.

Korporativ Maraqların Toqquşması Hallarının Tənzimlənməsi

Şirkət əməkdaşının şəxsi və kommersiya maraqlarının Şirkət maraqları ilə toqquşması nəticəsində vəzifənin lazımcına yerinə yetirilməsinə, o cümlədən obyektiv qərarların qəbul edilməsinə təsir göstərə biləcək vəziyyət və ya şəraitlərin yaranmasının qarşısının əvvəlcədən alınması, eləcə də bu hallar haqqında məlumat toplamaq məqsədi ilə 2014-cü ildən şəxsi maraqların toqquşması, kommersiya maraqlarının toqquşması və digər maraqların toqquşması halları haqqında xəbərdarlıq vərəqələri formalaşdırılmışdır. Məlumatların toplanması prosesində məxfiliyə xüsusi diqqət ayrılır və toplanılan məlumatların qapalı şəkildə saxlanması, şəxsi və Şirkət maraqları arasında yarana biləcək maraqların toqquşması halı ilə bağlı xidməti

məktubun məxfi daxil olması üçün kanal təmin edilir (istisna hallar nəzərə alınmaqla). Aşkarlanan halların, eləcə də, potensial maraqların toqquşması halının faktiki maraqların toqquşması və korrupsiya halına çevrilməsi riski analiz olunur. Toplanan məlumatlara dair geniş hesabat Risklərin idarə edilməsi komitəsinə təqdim olunur.

Qeyd olunmalıdır ki, korrupsiya fəaliyyəti, maraqların toqquşması və digər etik davranış haqqında məlumatlandırma kanalı olan Qaynar xətt vasitəsi ilə daxil olan doğru və məqbul məqsədli, anonim məlumat verənin şəxsiyyətinin məxfi saxlanması üçün müvafiq baza formalaşdırılmışdır.

Maraqlı tərəflər

SOCAR ölkənin və regionun ən güclü və məsuliyyət dərəcəsi yüksək neft və qaz şirkətindən biri olaraq maraqlı tərəflərlə münasibətləri qorumaq, möhkəmləndirmək və inkişaf etdirməyə xüsusi diqqət ayırır. Şirkət bu çərçivədə açıq dialoq siyasəti, şəffaflıq və biznes sirri anlayışları arasında balansın qorunmasına çalışır.

ŞƏKİL 17. SOCAR-IN ƏSAS MARAQLI TƏRƏFLƏRİ

Kütləvi informasiya vasitələri

Cəmiyyət

Şirkətin işçiləri

Azərbaycan Respublikası
Hökuməti və qurumları

Biznes tərəfdaşları

Xarici və beynəlxalq
təşkilatlar

Rəqiblər

Təchizatçı və podratçı
şirkətlər

CƏDVƏL 13. MARAQLI TƏRƏFLƏR İLƏ KOMMUNİKASIYA MEXANİZMLƏRİNİN XÜLASƏSİ

Maraqlı tərəflər	Kommunikasiya kanalı	Kommunikasiya tezliyi
Azərbaycan Respublikasının hökuməti və qurumlar	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Hesabatlar ✓ İctimai görüşlər ✓ Müəssisələrə səfər ✓ Yoxlama və monitorinqlər 	Rüblük, illik və sorğuya müvafiq
Cəmiyyət	<ul style="list-style-type: none"> ✓ KİV ✓ Sosial layihələr ✓ Yerli görüşlər ✓ Qaynar xətt ✓ Sosial şəbəkələr ✓ Vitse-prezidentlərin qəbul günlərinə əsasən görüşlər 	İl boyu vitse-prezidentlərin qəbul günlərinə müvafiq olaraq (http://socar.az/socar/az/home/contact-us/visiting-days)
Təchizatçı və podratçı şirkətlər	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Satınalma prosesi ✓ Təchizatçıların fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi 	İl boyu
KİV	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Xüsusi tədbirlər ✓ Press-relizlər 	İl boyu
Biznes tərəfdaşlar	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Birgə sənaye layihələri ✓ Konfrans və tədbirlər 	İl boyu
Şirkət işçiləri	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Fəaliyyətin qiymətləndirilməsi ✓ Təlim və inkişaf proqramları ✓ Fərdi görüşlər ✓ Anonim sorğular ✓ Daxili kommunikasiya mexanizmləri 	İl boyu
Rəqiblər	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Konfrans ✓ Layihələr ✓ Sənaye birlikləri 	İl boyu

SOCAR 100% səhmləri dövlətə məxsus olan şirkət olaraq mütəmadi olaraq dövlət qurumları qarşısında hesabatlarla çıxış edir. Eyni zamanda, Azərbaycanda fəaliyyət göstərən bütün kommərsiya şirkətləri kimi dövlət qurumları tərəfindən sorğu olunan məlumatları vaxtında və tam təqdim edir. Hər fiskal il SOCAR-ın illik gəlirlər və xərclər smetası Azərbaycan Respublikasının Energetika, Vergilər və Maliyyə Nazirlikləri tərəfindən razılaşdırıldıqdan sonra müvafiq qaydada Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq olunur və onun icrasının monitorinqi aidiyyəti orqanlar tərəfindən həyata keçirilir. Bundan əlavə, mühasibat və statistika hesabatları, eləcə də vergi bəyennamələri Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericilik aktlarına uyğun hazırlanaraq Vergilər, Maliyyə, Ekologiya

və Təbii Sərvətlər, Energetika, İqtisadiyyat Nazirliyi, Dövlət Statistika Komitəsi və digər qurumlara təqdim edilir. Şirkət tərəfindən Vergilər və Maliyyə Nazirliyi, digər səlahiyyətli dövlət qurumları tərəfindən aparılan yoxlamalara xüsusi şərait yaradılır. Bütün bunlarla bərabər, Şirkətdə Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi tərəfindən ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində mövcud qanunvericiliyin və bu sahədə qəbul olunmuş normativ-hüquqi aktların tələblərinə uyğunluğun vaxtaşırı monitorinqi aparılır. Bu monitorinqlər əsasında müəyyən olunmuş çatışmazlıqlar tez bir zamanda SOCAR-ın məsul strukturları tərəfindən aradan qaldırılır.

Şirkət ölkədə ən böyük vergi ödəyicisi, həm də işəgötürən olaraq cəmiyyətə müsbət töhfələrini verməkdədir. İşçi heyətinin sağlamlığının və hüquqlarının qorunması və istehsalat qəzalarının qarşısının alınması məsələləri SOCAR-ın Həmkarlar İttifaqı təşkilatı ilə sıx əməkdaşlıq şəraitində həll olunmaqdadır.

Şirkət ictimaiyyətlə əlaqənin tezliyini artırmaq, ictimaiyyəti dolğun və vaxtında məlumatlandırmaq məqsədi ilə KİV-in imkanlarından mütəmadi olaraq yararlanır. Belə ki, Şirkətin rəhbər şəxsləri cavabdeh olduqları sahələrlə bağlı televiziya, radio, qəzet və jurnallarda çıxışlar edir, maraqlı tərəfləri bu barədə məlumatlandırır, KİV-in əməkdaşları tərəfindən ünvanlanan sualları cavablandırır. KİV ilə yanaşı Şirkət, fəaliyyəti haqqında məlumatın cəmiyyətə obyektiv şəkildə çatdırılması və maraqlı tərəflərlə sağlam əlaqənin təmin edilməsi məqsədi ilə, Şirkətin rəsmi internet saytı və sosial şəbəkələrin (Twitter, Facebook, Youtube) imkanlarından da istifadə etməkdədir.

CƏDVƏL 14. 2018-Cİ İLDƏ SOSIAL ŞƏBƏKƏLƏRDƏ SOCAR-IN PLATFORMALARI ÜZRƏ İZLƏYİCİ STATİSTİKASI

	Facebook	Instagram	Youtube	Twitter	Linkedin	Cəmi
SOCAR	91 735	16 200	1 296	2 685	31 709	122 421

Həmçinin, SOCAR öz rəqiblərini biznes tərəfdaşları kimi qiymətləndirir, birgə layihələrin icrası və sənaye birlikləri vasitəsilə ölkəmizdə müsbət dəyişikliklərin əldə olunmasını hədəfə alır.

Şirkət mövcud və potensial investorlar ilə ölkədə və ölkədən kənar mütəmadi görüşlər keçirir, fəaliyyəti, investisiya planları, maliyyə və makroiqtisadi vəziyyəti, inkişaf əlaqədar məlumat axınının dolğun və şəffaf şəkildə olmasını təmin edir.

2018-ci ildə layihə investorları və partnyorları ilə aşağıda qeyd olunan istiqamətlər üzrə müzakirələr aparılmışdır:

- ✓ Cənub Qaz Dəhlizindən təbii qazın Albaniya ərazisində paylanması üçün Albaniyanın Fier-Vlora şəhərləri arasında planlaşdırılan yeni boru kəmərinin İlkin Detallı Layihələndirilməsi (FEED) "SOCAR Balkan" şirkəti tərəfindən həyata keçiriləcək
- ✓ Cənub Qaz Dəhlizinə birləşdiriləcək İonik-Adriatik Boru Kəmərinin (İAP) layihələndirilməsi üçün yeni şirkətin təsis olunması barədə danışıqlar aparılmışdır
- ✓ SOCAR və BP Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda Şimali Abşeron hövzəsindəki D230 blokunun birgə kəşfiyyatı və işlənməsi üçün hasilatın pay bölgüsü haqqında yeni saziş (HPBS) imzalandılar
- ✓ "Şahdəniz-2" layihəsi çərçivəsində qaz satışlarına dair İspaniyanın Gas Natural Fenosa şirkəti ilə imzalanmış saziş üzrə hüquqlar İtaliyanın aparıcı enerji şirkəti olan Edisona ötürülmüşdür
- ✓ SOCAR ilə Norveçin Equinor qrupunun bir hissəsi olan Statoil Azərbaycan şirkəti "Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda "Qarabağ" neft yatağının işlənməsi ilə əlaqədar risk xidməti" (RXS) və "Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda Əşrəfi-Dan Ulduzu-Aypara sahəsinin kəşfiyyatı, işlənməsi və hasilatın pay bölgüsü" (HPBS) haqqında sazişləri imzalandılar

İşçilərlə qarşılıqlı əlaqə

SOCAR yarandığı gündən bugünə qədər insan kapitalını Şirkətin və eyni zamanda fəaliyyət göstərdiyi ölkənin uzun müddətli inkişafını dəstəkləyən vacib amillərdən biri kimi hesab edir. Bu dəyərin qorunub yüksəldilməsi üçün bərabər imkanların təmin edilməsi və ayrı-seçkiliyin qadağan edilməsi prinsipinə sadıq qalır.

- ✓ Şirkət hər bir işçiyə peşəkarlıq və qabiliyyət səviyyəsini artırmaq üçün eyni imkanlar yaradan sağlam iş mühitini təmin etməyə çalışır
- ✓ Şirkət işçilərin ayrı-seçkiliyinə yol vermir eləcə də ayrı-ayrı ölkələrdə mədəni xüsusiyyətlərə və ənənələrə görə normal hesab olunan, lakin Şirkətin etika normalarına və dəyərlərinə zidd olan davranışları qadağan edir
- ✓ İşçilərlə münasibətlər, o cümlədən onların işə götürülməsi və işdən azad edilməsi, attestasiyası və qiymətləndirilməsi, təlimləndirilməsi və inkişaf etdirilməsi, kompensasiya və mükafatların ödənilməsi və s. məsələləri tətbiq edilən qanunvericiliyə uyğun, şəffaf və obyektiv şəkildə həyata keçirilməlidir
- ✓ Şirkətin işçisinin səriştə və məziyyət səviyyəsi, cinsi, irqi, milli və dini mənsubiyyəti, fiziki məhdudyyətləri, siyasi baxışları və s. nəzərə alınmadan, yalnız onun peşəkarlığı, ixtisası, iş nəticələri və digər istehsal nəticələri ilə müəyyən edilir

Qeyd olunanlarla yanaşı, işçilər tərəfindən mövcud siyasətlər və ya etik davranış ilə bağlı irəli sürülən sorğu və suallara cavab və məsləhət xarakterli şərhlər elektron şəkildə təqdim olunmuşdur.

”

Azərbaycan uğurlu neft strategiyası nəticəsində son illərdə beynəlxalq səviyyədə böyük ümidlər bəslənən təbii qaz ixracatçısına çevrilmişdir. 1999-cu ildə kəşf edilən və ehtiyatları 1,2 trilyon kubmetr qazdan və 240 milyon ton kondensatdan ibarət olan nəhəng “Şahdəniz” yatağının kəşfi və “Şahdəniz” qaz layihəsinin müvəffəqiyyətlə həyata keçirilməsi Azərbaycanı dünyaya böyük miqdarda təbii qaz ixrac edən bir ölkə kimi tanıtdırır. “Şahdəniz” qaz yatağı Alyaskadakı “Prudo Bey” (“Prudhoe Bay”) neft yatağından sonra BP-nin hələ də ən böyük kəşfi hesab olunur. 2006-cı ildən “Şahdəniz-1” layihəsi üzrə hasilata başlayan bu nəhəng yataqdan hasil olunan qazın Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyəyə ixrac edilməsi məqsədilə Cənubi Qafqaz Boru Kəməri - CQBK (Bakı-Tbilisi-Ərzurum) tikilib istifadəyə verilib. 2006-cı ilin sonundan etibarən bu yataqdan hasil olunan qaz Səngəçal terminalında ilkin emaldan keçirilərək ümumi uzunluğu 997 kilometr, ötürmə qabiliyyəti ildə 20 milyard kubmetr təşkil edən Cənubi Qafqaz Boru Kəməri vasitəsilə Azərbaycan, Gürcüstana və Türkiyəyə çatdırılır.

“Şahdəniz-2” layihəsinin də uğurla həyata keçirilməsindən sonra Azərbaycanın digər ölkələrlə ticarət əlaqələri region səviyyəsini aşaraq Avropa ölkələrinə birbaşa çıxışı təmin edəcək.

05

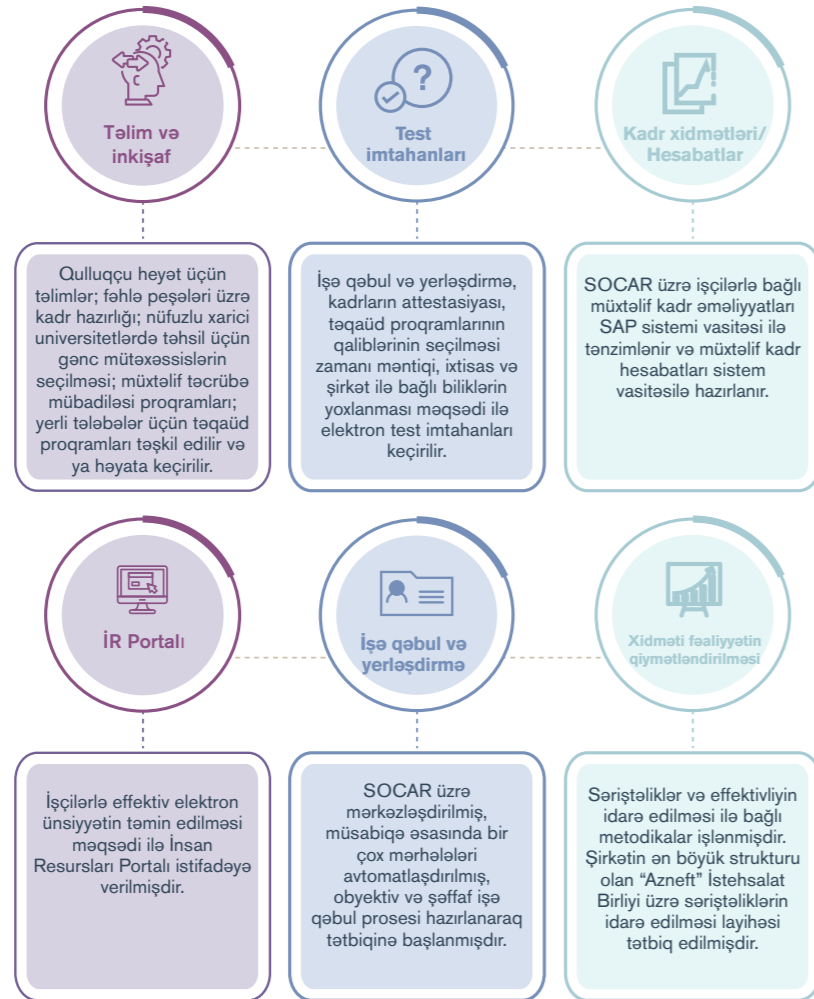
İnsan Resursları

İnsan resursları

Bütün müəssisələrimiz və xarici nümayəndəliklərimizdə geniş və perspektivli iş imkanlarını təqdim etmək, müasir tələblərə cavab verən peşəkarları yetişdirmək, işçi məmnuniyyətini məqsəd edən, hər kəs üçün bərabər imkanlar yaradan iş mühitini təbliğ etmək SOCAR-ın əsas məqsədlərindən biridir.

SOCAR-da həyata keçirilən kadr siyasəti Şirkətin mövcud kadrlarının saxlanılmasına, onların inkişaf etdirilməsinə, insan resursları imkanlarından daha səmərəli istifadə edilməsinə, eyni zamanda beynəlxalq standartlara və dəyişən tələblərə cavab verən və SOCAR-ın inkişaf strategiyasına uyğun personalın idarəedilməsinin təkmilləşdirilməsinə yönəlmişdir.

ŞƏKİL 18. İNSAN RESURSLARININ İDARƏ EDİLMƏSİ ÜZRƏ SOCAR-DA TƏTBİQ OLUNAN FUNKSİYALAR

SOCAR-ın İnsan Resurslarının idarə olunması siyasəti Şirkət Prezidentinin Kadr Siyasəti barədə qəbul etdiyi 22 aprel 2013-cü il tarixli, 57 nömrəli əmrinə müvafiq qaydada tənzimlənir. İnsan Resurslarının strateji hədəfi SOCAR-da beynəlxalq standartlara cavab verən insan resurslarının idarə edilməsi sisteminin qurulmasıdır.

İnsan Resursları Funksiyalarının Transformasiyası Proqramı

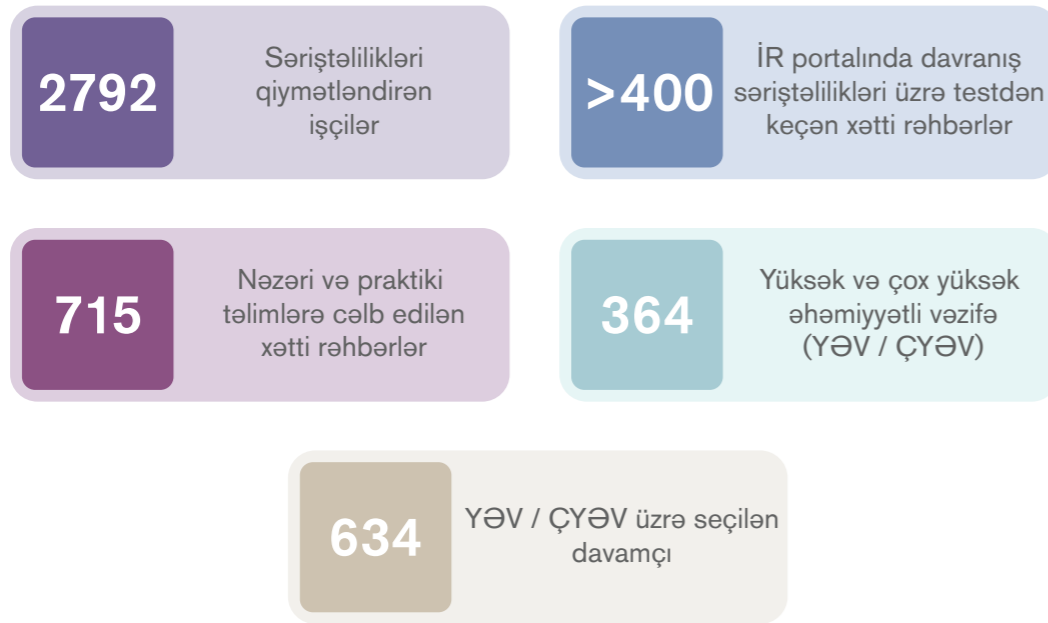
SOCAR və beynəlxalq məsləhətçi "SAP MDB" şirkəti arasında 2015-ci ildə bağlanmış müqaviləyə əsasən avtomatlaşdırılmış şəkildə icra olunan İnsan Resursları Funksiyalarının Transformasiya (İRFT) proqramı Şəkil 19-da göstərilən alt-layihələrdən ibarətdir.

2018-ci ildə İRFT proqramı çərçivəsində proseslər nəzərdə tutulmuş plan qrafikə əsasən davam etdirilmişdir. 2018-ci il ərzində "İnsan resurslarının idarə edilməsi proseslərinin transformasiyası" proqramının tərkib hissəsi olan "Sərəştəliklərinin idarə edilməsi" layihəsi istiqaməti üzrə SOCAR-ın "Azneft" İstehsalat Birliyinin bütün təşkilatlarında tətbiq edilməsinə başlanmış, Şəkil 20-də qeyd olunan nəticələrə nail olunmuşdur.

ŞƏKİL 19. SOCAR-İN İR TRANSFORMASIYA PROQRAMI

ŞƏKİL 20. 2018-Cİ İLDƏ "AZNEFT" İB-DƏ SƏRİŞTƏLİLİKLƏRİN İDARƏ EDİLMƏSİ ÜZRƏ GÖSTƏRİCİLƏR

2018-ci il ərzində Effektivliyin İdarə Edilməsi layihəsinin pilot mərhələsinin icrasına start verilib. Belə ki, "Azneft" İB-nin Qaz Anbarlarının İstismarı İdarəsinin 3 struktur bölməsindən 27 işçinin (3 rəhbər və 24 mütəxəssis)

iştirakı ilə strateji hədəflərin kaskadlanması üsulu ilə təşkilati hədəflər, müvafiq komanda və fərdi hədəflər müəyyənləşdirilib.

Kadrların cəlb olunması və işə götürülməsi

Əməliyyatlarımızın genişlənen sahəsi və bazarda müşahidə olunan dəyişikliklər nəticəsində yeni və peşəkar işçilərə ehtiyacımız hər il daha da artır.

İstedadlı və yüksək potensiala malik kadrları cəlb etmək qarşımızda qoyduğumuz vacib hədəflərdəndir.

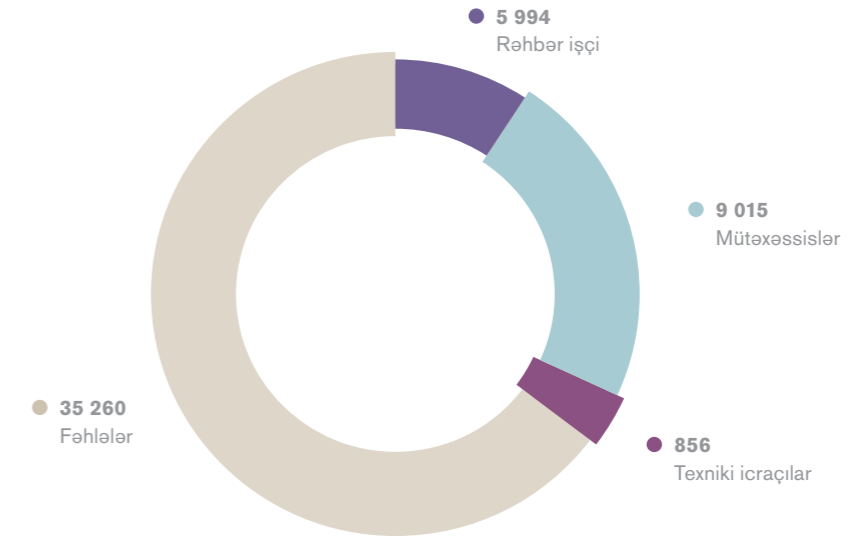
SOCAR-da işə qəbul Azərbaycan Respublikasının əmək qanunvericiliyinin tələbləri nəzərə alınmaqla, Şirkətin müvafiq standartlarına və digər normativ sənədlərinə uyğun olaraq müsabiqə yolu ilə həyata keçirilir.

SOCAR üzrə müəssisə və təşkilatlar daxil olmaqla, 1 yanvar 2019-cu il tarixinə işçilərin faktiki sayı 51125 nəfər təşkil edir. Yeni işçilərə artmış tələbat 2018-ci ildə Sumqayıt şəhərində Karbamid zavodu, Bakının Qaradağ rayonunda Metanol zavodunun fəaliyyətə başlaması, eləcə də ilin sonunda Bakı Olimpiya Kompleksinin Şirkətin tərkibinə verilməsi ilə əlaqədar olmuşdur. Digər tərəfdən, 2018-ci il ərzində

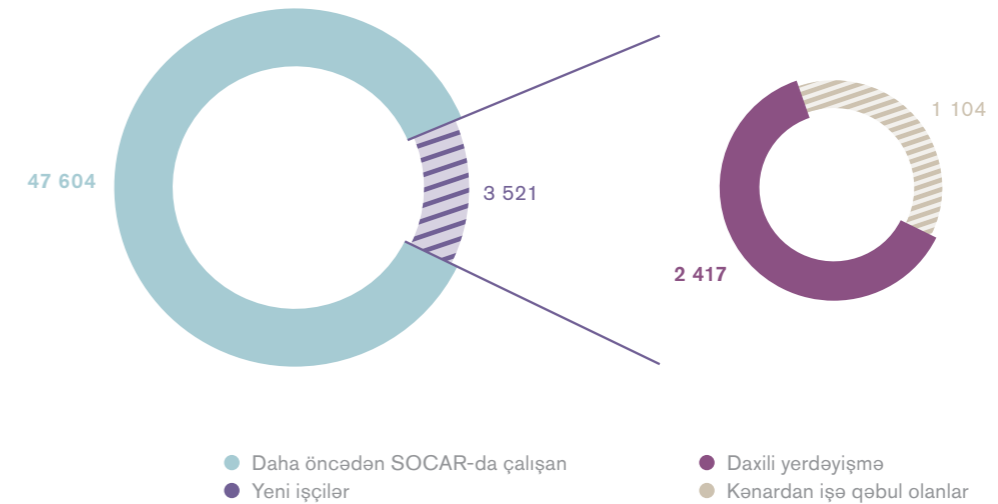
müxtəlif səbəblərə görə 1935 nəfər işdən azad olunanlardan yalnız 1780 nəfəri kənara getmiş yeni Şirkəti tərk etmişdir. Onlardan 155 nəfəri Şirkətin digər müəssisələrində işə qəbul olunmuşdu.

Eyni zamanda qeyd etmək lazımdır ki, 2018-ci ildə təqaüdüçülərin sayı 4779 nəfər olmuş, bu da ümumi işçilərin sayının 9.35%-ni təşkil edir. Onlardan 3579 nəfəri güzəştli şərtlərlə, 205 nəfəri yaşa görə və 995 nəfər əlilliyə görə təqaüdə çıxanlardır. Kollektiv müqavilədə qeyd olunan müddəalara əsasən, işçi təqaüd yaşına çatdıqda bir ay ərzində işdən azad olunarsa, həmin işçiyə əmək haqqının beş misli ödənilir. Ümumiyyətlə, Şirkətin strukturunda baş verəcək dəyişiklik, yeni müəssisənin ixtisarı və ya ştatın ixtisarı haqqında xəbərdarlıq ən azı iki ay öncədən müvafiq işçilərə məktub şəklində göndərilir.

ŞƏKİL 21. İŞÇİLƏRİN DİNAMİKASI

ŞƏKİL 22. 2018-Cİ İL ÜZRƏ İŞÇİLƏRİN VƏ YENİ İŞÇİLƏRİN SAYI

Gənc istedadların inkişaf etdirilməsi

SOCAR gənc və istedadlı mütəxəssisləri işlə təmin etməklə, həm ölkəmizin gələcək inkişafı üçün vacib peşəkar kadrları yetişdirir, həm də əməliyyatlarımızın davamlı və dövrün tələblərinə uyğun inkişafını təmin edir. Ümumilikdə, yeni işə qəbul olunanlardan 195 nəfər SOCAR-ın Təlim Tədris və Sertifikatlaşdırma İdarəsinin Mərkəzlərinin məzunları, 14 nəfər SOCAR-ın Təqaüd Proqramının məzunlarıdır.

"Qara qızıl"ın insan kapitalına çevrilməsi strategiyası çərçivəsində və gələcək inkişafının gənc mütəxəssislərdən əhəmiyyətli dərəcədə asılı olduğunu nəzərə alaraq,

2018-ci ilin sonuna olan məlumata əsasən, daha çox gənclər Karbamid zavodunda (32%), Bakı Ali Neft Məktəbində (25%), Sərmayələr İdarəsində (36%) və SOCAR-ın Baş ofisində (24%) işləyir.

SOCAR istedadlı tələbələrini cəlb etmək məqsədilə bir sıra aşağıdakı proqram və tədbirləri həyata keçirməyə davam etmişdir.

Gənc fəhlələrin hazırlanması

Hər il olduğu kimi, 2018-ci il ərzində də ixtisaslı fəhle kadrlarının hazırlanması məqsədi ilə SOCAR-ın Təlim Mərkəzlərinə 11 ixtisas üzrə 180 şagird qəbulu həyata keçirilmişdir. Müsabiqədə digər iddiaçılarla yanaşı

Heydər Əliyev Fondunun təqdimatı ilə “DAN” İctimai Birliyi vasitəsilə uşaq evlərindən 6 nəfər SOCAR-ın Təlim Mərkəzlərində müvafiq təlimlərdə iştirak etmək hüququnu qazanmışdılar.

Xarici Təqaüd Proqramı

SOCAR hər il olduğu kimi, 2017-2018-ci tədris illərində də gənc mütəxəssislərin hazırlanması istiqamətində bir sıra addımlar atmışdır. 2018-ci ildə SOCAR-ın Xarici Təqaüd Proqramına 7 nəfər qoşulmuşdur. Onlar dünyanın qabaqcıl universitetlərində - Melbourne Universiteti, Harvard Universitetinin Kennedi Məktəbi,

Mines Paristech Universiteti, Toronto Universitetin East Anglia Universiteti, London İmperial Kollecində təhsil almaq üçün göndərilmişdirlər. Eyni zamanda 2018-ci ildə 13 nəfər XTP məzunu isə uğurla təhsilini başa vuraraq SOCAR-da ixtisasları üzrə işlə təmin edilmişdir.

Daxili Təqaüd Proqramı

SOCAR istedadlı gənc neftçi mütəxəssislərin yetişdirilməsi, tələbələrin neft-qaz sənayesi sahəsində müasir elmi və təcrübi biliklərə yiyələnməyə həvəsləndirilməsi məqsədilə 2004-2005-ci tədris ilindən etibarən yüksək tədris göstəricilərinə malik olan tələbələrə aylıq təqaüd təyin edir. 2018-ci ildə proqrama qoşulmaq üçün 26 ali təhsil müəssisəsindən

1894 tələbə müraciət etmişdir və 77 tələbə SOCAR-ın təqaüdcüsü statusunu qazanmışdır. Daxili Təqaüd Proqramının qalibləri şərtlərə cavab verdikləri təqdirdə SOCAR-da işlə də təmin olunurlar. SOCAR-ın Daxili Təqaüd Proqramı çərçivəsində 2018-ci il ərzində 3 nəfər təqaüdcü SOCAR-da işlə təmin olunmuşdur.

Ödənişsiz Təcrübə Proqramı

SOCAR illərdir ödənişsiz əsaslarla təcrübə proqramları həyata keçirir. Hər il SOCAR Azərbaycan Respublikasının və xarici ölkələrin müxtəlif ali məktəblərində bir sıra ixtisaslar üzrə təhsil alan, Azərbaycan vətəndaşı olan tələbələrə istehsalat

təcrübəsi keçmək üçün real şərait yaradır. 2018-ci ildə SOCAR-ın “Ödənişsiz İstehsalat Təcrübəsi” Proqramında ölkə daxilində və xaricdə təhsil alan 1675 tələbə iştirak etmişdir.

ASAN könüllülərinin SOCAR-da təcrübə proqramı

SOCAR və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi arasında 21 oktyabr 2016-cı il tarixində Master 2 layihəsi çərçivəsində ASAN könüllülərinin SOCAR-ın bütün struktur və bölmələrində ixtisaslarına uyğun olaraq təcrübə keçmələri barədə əməkdaşlıq sazişi imzalanmışdır.

Əməkdaşlıq çərçivəsində SOCAR-ın müvafiq struktur bölmələrində təcrübə keçmək üçün 2018-ci ildə 153 nəfər ASAN könüllüsünün namizədliyi irəli sürülmüşdür. Müvafiq müsabiqə mərhələlərini uğurla keçən 39 nəfər ASAN könüllüsü 2018-ci ildə SOCAR-da təcrübə keçmə hüququ əldə etmişdir.

İnsan haqları

İnsan haqlarının qorunması SOCAR üçün ənənəvi olaraq əhəmiyyətli məsələlərdən hesab edilir və Şirkətin bu istiqamətdə yanaşması insan haqlarının pozulmasına

qarşı “sıfır tolerantlıq” nümayiş etdirməkdir. Hesabat dövrü ərzində heç bir insan haqlarının pozulması üzrə şikayət və ya insident qeydə alınmamışdır.

Müxtəliflik

SOCAR həssas qrupların, xüsusilə qadınların, məcburi köçkünlərin, əlilliyi olan şəxslərin və müharibə veteranlarının hüquqlarının qorunmasına xüsusi önəm verir. Səbəbindən asılı olmayaraq SOCAR-ın diskriminasiyaya qarşı mövqeyi kəskin və bu istiqamətdə qeydə alınan bütün şikayətlər mütləq şəkildə ciddi araşdırılır və nəticələr yüksək rəhbərliyə təqdim olunur.

Hesabat dövrü ərzində heç bir diskriminasiya insidenti baş verməmişdir.

Qeyd etmək lazımdır ki, gördüyümüz əməliyyatların təbiətini nəzərə alaraq, qadınlara bərabər hüquqların və karyera imkanlarının təmin edilməsi SOCAR üçün hər zaman prioritet məsələ kimi müəyyənləşdirilib.

2018-ci ildə SOCAR üzrə 8505 nəfər qadın işləyir ki, bu da ümumi işçilərin sayının 16.61%-ni təşkil edir.

İşçilərin qiymətləndirilməsi

SOCAR-da işçilərin səriştələrinin qiymətləndirilməsi prosesinə “Səriştəliliklərin idarə olunması” layihəsi 2017-ci ildən etibarən başlanmışdır. Proseslərin idarə olunması Şirkət Prezidenti tərəfindən təsdiqlənmiş metodika əsasında həyata keçirilir. Qiymətləndirmə prosesi illik əsasda rəhbər və mühəndis texniki işçiləri əhatə edir və ildə bir dəfə həyata keçirilir. Qiymətləndirmə nəticələrinin müzakirə edilməsi məqsədilə rəhbər-işçi görüşləri keçirilir, fərdi inkişaf planı müzakirə olunur və bununla işçinin təlim ehtiyacları müəyyən edilir.

SOCAR-ın və ANQSIHİRK-nın⁵ 08 oktyabr 2007-ci il tarixli əmr-qərarı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətində işçilərin əməyinin ödənilməsi haqqında Əsasnamə”ni nəzərə alaraq və Kommissiyanın Əsasnaməsinə uyğun olaraq, hər il SOCAR müraciət etmiş işçilərin ƏÖD dəyişdirilməsi nəzərdən keçirilir.

2018-ci il ərzində SOCAR-ın müəssisə və təşkilatlarında ümumilikdə 572 nəfər işçinin (ƏÖD) dəyişdirilməsi məsələsinə baxılmış, onlardan 454 nəfərinin iddiası təmin olunmuşdur.

İR Transformasiya layihəsi çərçivəsində 2018-ci il ərzində 720-dən çox rəhbər işçiyə qiymətləndirmə prosesi və davranış səriştəlilikləri mövzusunda təlimlər keçirilmiş, xüsusi əl kitabçaları İRİD tərəfindən hazırlanmış və aidiyyəti struktur bölmələrə paylanmışdır. Bununla yanaşı, pilot layihə çərçivəsində Azneft İB-nin həm dəniz, həm quru idarələrində rəhbər-işçi görüşləri təşkil edilmişdir və səriştəlilik tələbləri, qiymətləndirmə meyarları və fərdi inkişaf planları haqqında geniş məlumatlandırma həyata keçirilmişdir. Ümumillikdə, Azneft İB-nin bütün təşkilatları üzrə səriştəlilikləri birbaşa rəhbərləri tərəfindən qiymətləndirilən işçilərin sayı 2792 nəfər olmuşdur. Bu qiymətləndirilmələrin nəticəsi əsasında biznes ekspert qrupları tərəfindən 364 yüksək və çox yüksək əhəmiyyətli vəzifələr müəyyən edilərək təsdiq edilmişdir. Bu vəzifələr üzrə qiymətləndirmə nəticələri və kvalifikasiya göstəriciləri əsas götürülərək 634 davamçı seçilmiş, müvafiq fərdi inkişaf planı yaradılmış və inkişaf etdirilməsi zəruri səriştəliliklər razılaşdırılmışdır. Bununla, SOCAR transformasiya layihəsi ilə insan resurslarının motivasiyası ilə yanaşı müvafiq vəzifələrin davamlılığına nail olmuşdur.

⁵ Azərbaycan Neft və Qaz Sənayesi İşçiləri Həmkarlar İttifaqının Respublika Komitəsi

Həvəsləndirmə və faydaların təqdim olunması

SOCAR-ın inkişafı və uğurlu fəaliyyətində böyük zəhmət olan işçilərin töhfələrinə qiymət verərək, bir sıra həvəsləndirici tədbirlər və görüşlər həyata keçirilir. Belə ki, "Neftçilər günü" peşə bayramı ərəfəsində neft sənayesinin inkişafında xidmətlərinə görə SOCAR-ın 65 işçisi müxtəlif orden, medal və fəxri adlarla təltif olunmuşdur. Neft sənayesində səmərəli fəaliyyətinə görə dörd nəfər qocaman neftçiyə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərdi təqaüdü verilmişdir. Həmçinin, neft

sənayesinin inkişafında xüsusi xidmətlərinə görə 140 nəfər işçi Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Şirkətinin Fəxri döş nişanı ilə təltif edilmişdir.

Bundan əlavə, SOCAR daima öz işçiləri haqqında düşünür və qayğı göstərir. İşçilərin işlədikləri şirkətdən məmnunluğunu təmin etmək məqsədilə bütün işçi kateqoriyalarına bir sıra imtiyazlar təqdim olunur.

Almaniya və Azərbaycanda yay düşərgəsi proqramı

SOCAR və Almaniyanın Uniper şirkəti arasında 2013-2044-cü illəri əhatə edən əməkdaşlıq müqaviləsinə əsasən, 2018-ci ildə SOCAR əməkdaşlarının uşaqları (20 nəfər) müsabiqə əsasında "Almaniya Yay düşərgəsi" proqramında iştirak etmək hüququ əldə etmişdir. Yay düşərgəsi zamanı 20 proqram iştirakçısı 16 iyun – 1 iyul 2018-ci il tarixlərində Almaniyanın Münxen, Frankfurt, Düsseldorf, Mönxenqladbax, Dortmund, Köln və s. şəhərlərində qalmışdılar.

Analoji olaraq Uniper şirkətinin əməkdaşlarının 20 nəfər övladı üçün "Azərbaycanda Yay düşərgəsi" 17-31 iyul 2018-ci il tarixlərində baş tutmuşdur. SOCAR tərəfindən təsdiq olunmuş proqram çərçivəsində "Yay düşərgəsi" 15 gün olmaqla, Bakı, Quba, Qusar, Şamaxı, Qəbələ, Şəki, Gəncə, Göygöl şəhərlərində keçirilmişdir. Bu proqram sayəsində Azərbaycanın milli-mənəvi dəyərləri, adət-ənənələri, tarixi, turizm məkanları layiqincə təbliğ olunmuşdur.

Könüllü tibbi sığorta proqramı

SOCAR işçilərin sağlamlığının mühafizəsinə kompleks şəkildə yanaşmaqla müntəzəm olaraq onların iş şəraitinin yaxşılaşdırılması, istirahətinin təşkili, ilkin və dövrü tibbi müayinələrinin keçirilməsi, işçilərə göstərilən stasionar müayinə və müalicələrin keyfiyyətinin yüksəldilməsi istiqamətində müvafiq tədbirlər həyata keçirir.

Bundan əlavə istehsalat xəsəratı alan sabiq işçilər də tibbi sığorta proqramına daxil edilmişdir. Proqrama əsasən işçilər respublikanın qabaqcıl və öndə gedən klinikalarında il ərzində 75000 manat dəyərində tibbi xidmətlərdən istifadə etmək imkanına malikdirlər.

Təqaüdcülərin Tibbi Sığortalanması

SOCAR təqaüdə çıxmış sabiq işçilərin sığortalanması və onlara yüksək səviyyədə tibbi xidmət göstərilməsini təmin etmək məqsədi ilə "PAŞA Sığorta" ASC ilə "Könüllü tibbi sığorta müqaviləsi" imzalamışdır. Müqaviləyə əsasən, sığorta şirkəti "Könüllü tibbi sığorta proqramı" çərçivəsində SOCAR-ın sabiq əməkdaşları

2012-ci ilin əvvəlindən başlayaraq SOCAR özünün bütün işçilərini «Könüllü tibbi sığorta» Proqramı ilə təmin etmişdir ki, bu da onlara göstərilən sosial qayğının ən müasir və təkmil formasıdır.

2018-ci il ərzində tibb müəssisələrinə müraciət etmiş 41 233 nəfər əməkdaşlarımız 453 690 növ kliniki-tibbi müayinələrdən keçirilmişdir.

üçün təcili tibbi yardım, ambulator-poliklinik və stasionar müalicə kimi xidmətlərin təşkilini öz üzərinə götürür. Təqaüdcülər qeydiyyatı alınmaq üçün "Mərkəzi Neftçilər Xəstəxanası"nda «PAŞA Sığorta» ASC şirkətinin nümayəndələrinə müraciət edərək, müvafiq sənədləri təqdim edir və tibbi xidmətlərdən yararlanır.

Ötən dövr ərzində Respublikanın istirahət zonalarında, ümumilikdə 1935 nəfərə yaxın neftçinin və onların ailə üzvlərinin istirahəti təşkil olunmuşdur. Müalicəyə ehtiyacı olan 3069 nəfər neftçi istirahət və sanator-kurort müalicə mərkəzlərinə

göndərilmiş, "Naftalan Hotel-Qaşaltı" sanatoriyasında 3569 nəfərə yaxın işçinin müalicəsi təmin olunmuşdur.

İşçilərin inkişaf etdirilməsi

İstedad bazasının inkişaf etdirilməsi SOCAR rəhbərliyi tərəfindən ciddi nəzarət altında saxlanılır. İşçilərin bilik və bacarıqlarını daim yeniləmək və inkişaf etdirmək məqsədilə Şirkətimizdə bir sıra korporativ və texniki təlim proqramları işlənib təqdim olunur.

CƏDVƏL 15. 2018-Cİ İLDƏ TƏLİMLƏRİN NÖVÜ VƏ SAYI

Təlim (Tədris) Mərkəzinin adı	Keçirilən təlim sayı	İştirakçı sayı
Kadr Hazırlığının Təşkili Mərkəzi	160	4 915
Dənizdə İnsan Həyatının Mühafizəsi üzrə Təlim Mərkəzi	34	2 667
Sumqayıt Təlim, Tədris Mərkəzi	25	416
Qala Təlim, Tədris Mərkəzi	6	576
Qobustan Regional Təlim Mərkəzi	1	13

CƏDVƏL 16. 2018-Cİ İL ƏRZİNDƏ HƏR İŞÇİYƏ DÜŞƏN ORTA TƏLİM SAATI, CİNSƏ VƏ İŞÇİLƏRİN KATEQORİYALARINA GÖRƏ

SOCAR Azərbaycan		SOCAR Enerji Türkiyə	
Rəhbər işçilər	11,30	Rəhbər işçilər	686
Mütəxəssislər	13,50	Mütəxəssislər	190
Texniki icraçılar	3,50	Texniki icraçılar	229
Fəhlələr	8,04	Fəhlələr	83
Qadın	5,70	Qadın	112
Kişi	10,10	Kişi	142,50

SOCAR Enerji Gürcüstan		SOCAR Enerji Ukrayna	
Rəhbər işçilər	1,19	Rəhbər işçilər	70,56
Mütəxəssislər	6,19	Mütəxəssislər	198,08
Texniki icraçılar	5,92	Texniki icraçılar	131,59
Fəhlələr	14,25	Fəhlələr	330,49
Qadın	2,48	Qadın	361,34
Kişi	9,91	Kişi	159,54

SOCAR Enerji İsveçrə	
Rəhbər işçilər	8
Mütəxəssislər	8
Texniki icraçılar və fəhlələr	12
Qadın	10,69
Kişi	11,40

İnsan resursları üzrə göstəricilər

SOCAR Azərbaycan

SOCAR AZƏRBAYCAN ÜZRƏ İŞÇİLƏRİN SAYININ DİNAMİKASI, NƏFƏR

	2016	2017	2018
Qadın	8 532	8 421	8 505
Kişi	42 203	42 003	42 620
Cəmi	50 735	50 424	51 125

SOCAR AZƏRBAYCAN ÜZRƏ İŞÇİLƏRİN ƏMƏK MÜQAVİLƏSİNİN NÖVÜNƏ GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR⁶

	2017		2018	
	Qadın	Kişi	Qadın	Kişi
Daimi işçilərin sayı	8 334	41 783	8 442	42 233
Müvəqqəti işçilərin sayı	87	220	63	387

	2017		2018	
	Qadın	Kişi	Qadın	Kişi
Tamştat	8 420	42 002	8 504	42 617
Yarımştat	1	1	1	3

SOCAR AZƏRBAYCAN ÜZRƏ 2018-Cİ İLDƏ İŞÇİLƏRİN KATEQORIYA VƏ CİNS QRUPLARINA BÖLÜNMƏKLƏ SAYI, NƏFƏR

	Qadın	Kişi
Rəhbər işçilər	525	5 469
Mütəxəssislər	2 935	6 080
Texniki icraçılar	633	223
Fəhlələr	4 412	30 848

⁶ GRI Standartının yeni tələblərinə uyğun olaraq, bu göstərici üzrə hesabat 2017-ci ildən etibarən verilir.

SOCAR AZƏRBAYCAN ÜZRƏ 2018-Cİ İLDƏ ALİ İDARƏETMƏ ORQANININ ÜZVLƏRİNİN CİNS VƏ YAŞ QRUPLARINA BÖLÜNMƏKLƏ SAYI, NƏFƏR

Qadın	1
Kişi	13
30 yaşından aşağı	0
30-50 yaş arası	0
50 yaşından yuxarı	14

SOCAR AZƏRBAYCAN ÜZRƏ İŞÇİLƏRİN YAŞ QRUPLARINA GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR

2016			2017			2018		
30 yaşından aşağı	30-50 yaş arası	50 yaşından yuxarı	30 yaşından aşağı	30-50 yaş arası	50 yaşından yuxarı	30 yaşından aşağı	30-50 yaş arası	50 yaşından yuxarı
4 839	25 326	20 259	4 839	25 326	20 259	4 750	25 103	21 272

SOCAR AZƏRBAYCAN ÜZRƏ İŞƏ QƏBUL EDİLMİŞ VƏ İŞDƏN AZAD OLUNMUŞ İŞÇİLƏRİN SAYI, NƏFƏR

	2016	2017	2018
İşə qəbul edilmiş işçilər	1 920	1 728	2 417
İşdən azad olunmuş işçilər	1 350	1 083	1 780

SOCAR AZƏRBAYCAN ÜZRƏ 2018-Cİ İLDƏ İŞƏ QƏBUL EDİLMİŞ İŞÇİLƏRİN CİNS VƏ YAŞ QRUPLARINA BÖLÜNMƏKLƏ SAYI, NƏFƏR

Qadın	349
Kişi	2 068
30 yaşından aşağı	1 274
30-50 yaş arası	731
50 yaşından yuxarı	412

SOCAR AZƏRBAYCAN ÜZRƏ 2018-Cİ İLDƏ İŞDƏN AZAD OLUNMUŞ İŞÇİLƏRİN CİNS VƏ YAŞ QRUPLARINA BÖLÜNMƏKLƏ SAYI, NƏFƏR

Qadın	270
Kişi	1 510
30 yaşından aşağı	312
30-50 yaş arası	975
50 yaşından yuxarı	493

SOCAR AZƏRBAYCAN ÜZRƏ KADR AXINI

2016	3%
2017	2%
2018	3%

KOLLEKTİV ƏMƏK MÜQAVİLƏSİ İLƏ ƏHATƏ OLUNAN İŞÇİLƏRİN FAİZİ

	2016	2017	2018
Kollektiv əmək müqaviləsi ilə əhatə olunan işçilərin faizi	100%	100%	100%

SOCAR AZƏRBAYCANIN ÖZ İŞÇİLƏRİ ÜÇÜN VƏ ŞİRKƏTƏ XİDMƏT GÖSTƏRƏN, LAKİN ŞİRKƏTİN RƏSMİ İŞÇİSİ SAYILMAYAN FİZİKİ ŞƏXSLƏRƏ TƏQDİM OLUNAN BAŞLANĞIC ƏMƏK HAQQININ ÖLKƏDƏKİ MİNİMAL ƏMƏK HAQQINA GÖRƏ NİSBƏTİ⁷

	2017		2018	
	Qadın	Kişi	Qadın	Kişi
SOCAR-ın öz işçiləri	1,29	1,29	1,38	1,38
Şirkətə xidmət göstərən, lakin Şirkətin rəsmi işçisi sayılmayan fiziki şəxslər	4,84	4,84	4,84	4,84

⁷ GRI Standartının yeni tələblərinə uyğun olaraq, bu göstərici üzrə hesabat 2017-ci ildən etibarən verilir.

VALİDEYNLİK MƏZUNİYYƏTİ BARƏDƏ İŞÇİLƏRİN DİNAMİKASI, NƏFƏR⁸

	2017	2018
Valideynlik məzuniyyətini götürmək hüququna malik işçilərin sayı, cinsə görə	783	797
Valideynlik məzuniyyətindən istifadə edən işçilərin sayı, cinsə görə	315	407
Hesabat dövrü ərzində valideynlik məzuniyyətindən qayıtmış işçilərin sayı, cinsə görə	153	160
Hesabat dövrü ərzində valideynlik məzuniyyətindən qayıtmağı gözlənilən işçilərin ümumi sayı	315	407
Valideynlik məzuniyyətindən qayıtmış və artıq 12 ay ərzində işdə qalan işçilərin ümumi sayı	135	141
İşə qayıtma səviyyəsi	48,5	39,3
İşdə qalma səviyyəsi	88,2	88,1

SOCAR Enerji Türkiyə

“SOCAR ENERJİ TÜRKİYƏ” ÜZRƏ İŞÇİLƏRİN SAYININ DİNAMİKASI, NƏFƏR

	2016	2017	2018
Qadın	226	320	436
Kişi	2 661	3 180	3 676
Cəmi	2 887	3 500	4 112

“SOCAR ENERJİ TÜRKİYƏ” ÜZRƏ İŞÇİLƏRİN ƏMƏK MÜQAVİLƏSİNİN NÖVÜNƏ GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR

	2017		2018	
	Qadın	Kişi	Qadın	Kişi
Daimi işçilərin sayı	319	3 178	436	3 676
Müvəqqəti işçilərin sayı	1	2	0	0

⁸ GRI Standartının yeni tələblərinə uyğun olaraq, bu göstərici üzrə hesabat 2017-ci ildən etibarən verilir.

	2017		2018	
	Qadın	Kişi	Qadın	Kişi
Tamştat	320	3 180	436	3 676
Yarımtat	0	0	0	0

“SOCAR ENERJİ TÜRKİYƏ” ÜZRƏ İŞÇİLƏRİN YAŞ QRUPLARINA GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR

	2016			2017			2018		
	30 yaşından aşağı	30-50 yaş arası	50 yaşından yuxarı	30 yaşından aşağı	30-50 yaş arası	50 yaşından yuxarı	30 yaşından aşağı	30-50 yaş arası	50 yaşından yuxarı
	314	1 995	422	776	2 304	420	895	2 801	416

“SOCAR ENERJİ TÜRKİYƏ” ÜZRƏ 2018-Cİ İLDƏ İŞÇİLƏRİN CİNS VƏ KATEQORİYALARA BÖLÜNMEKLƏ SAYI, NƏFƏR

	Qadın	Kişi
Rəhbər işçilər	10	68
Mütəxəssislər	258	418
Texniki icraçılar	124	636
Fəhlələr	43	2 555

“SOCAR ENERJİ TÜRKİYƏ” ÜZRƏ 2018-Cİ İLDƏ ALI İDARƏETMƏ ORQANININ ÜZVLƏRİNİN CİNSLƏRƏ BÖLÜNMEKLƏ SAYI, NƏFƏR⁹

Qadın	0
Kişi	34

“SOCAR ENERJİ TÜRKİYƏ” ÜZRƏ İŞƏ QƏBUL EDİLMİŞ VƏ İŞDƏN AZAD OLUNMUŞ İŞÇİLƏRİN SAYI, NƏFƏR

	2016	2017	2018
İşə qəbul edilmiş işçilər	255	845	656
İşdən azad olunmuş işçilər	293	239	173

⁹ Bu göstərici üzrə hesabat 2017-ci ildən etibarən verilir.

“SOCAR ENERJİ TÜRKİYƏ” ÜZRƏ 2018-Cİ İLDƏ İŞƏ QƏBUL EDİLMİŞ İŞÇİLƏRİN CİNS VƏ YAŞ QRUPLARINA BÖLÜNMƏKLƏ SAYI, NƏFƏR

Qadın	122
Kişi	534
30 yaşından aşağı	272
30-50 yaş arası	346
50 yaşından yuxarı	38

“SOCAR ENERJİ TÜRKİYƏ” ÜZRƏ 2018-Cİ İLDƏ İŞDƏN AZAD OLUNMUŞ İŞÇİLƏRİN CİNS VƏ YAŞ QRUPLARINA GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR

Qadın	18
Kişi	155
30 yaşından aşağı	18
30-50 yaş arası	120
50 yaşından yuxarı	35

“SOCAR ENERJİ TÜRKİYƏ” ÜZRƏ 2016-2018-Cİ İLLƏRDƏ KADR AXINI

2016	10%
2017	7%
2018	4%

KOLLEKTİV ƏMƏK MÜQAVİLƏSİ İLƏ ƏHATƏ OLUNAN İŞÇİLƏRİN FAİZİ¹⁰

	2016	2017	2018
Kollektiv əmək müqaviləsi ilə əhatə olunan işçilərin faizi	T/O	60%	59%

¹⁰ Bu göstərici üzrə hesabat 2017-ci ildən etibarən verilir.

ŞİRKƏTİN ÖZ İŞÇİLƏRİ ÜÇÜN BAŞLANGIÇ ƏMƏK HAQQININ ÖLKƏDƏKİ MİNİMAL ƏMƏK HAQQINA GÖRƏ NİSBƏTİ¹¹

	2017		2018	
	Qadın	Kişi	Qadın	Kişi
SOCAR-ın öz işçiləri	1,55	1,69	1,48	1,72

İNSAN HÜQUQLARINA DAİR KEÇİRİLƏN TƏLİMLƏR¹²

	Qadın	Kişi
İşçilərə insan hüquqlarının müxtəlif aspektləri üzrə siyasət və prosedurlara dair keçirilmiş təlimlərin ümumi davamlılığı, saat	1 928 ¹³	2 772,5
İnsan hüquqlarının aspektləri ilə bağlı olan siyasət və prosedurlara dair keçirilmiş təlimlərdə iştirak edən işçilərin faizi	30%	31%

SOCAR Enerji Gürcüstan

“SOCAR ENERJİ GÜRCÜSTAN” ÜZRƏ İŞÇİLƏRİN SAYININ DİNAMİKASI, NƏFƏR

	2016	2017	2018
Qadın	885	869	888
Kişi	3 368	3 460	3 617
Cəmi	4 253	4 329	4 505

¹¹ GRI Standartının yeni tələblərinə görə bu göstərici üzrə hesabat 2017-ci ildən etibarən verilir.

¹² GRI Standartının yeni tələblərinə görə bu göstərici üzrə hesabat 2017-ci ildən etibarən verilir.

¹³ Ötən il təqdim olunan təlimlərin sayı haqqında məlumat “Petkim” və “Petlim”i əhatə etmədiyindən, bu il rəqəmlər yenidən hesablanaraq əlavə olunmuşdur.

“SOCAR ENERJİ GÜRCÜSTAN” ÜZRƏ İŞÇİLƏRİN ƏMƏK MÜQAVİLƏSİNİN NÖVÜNƏ GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR

	2017		2018	
	Qadın	Kişi	Qadın	Kişi
Daimi işçilərin sayı	866	3 455	884	3 610
Müvəqqəti işçilərin sayı	3	5	4	7

	2017		2018	
	Qadın	Kişi	Qadın	Kişi
Tamştat	868	3 460	887	3 617
Yarımtat	1	0	1	0

“SOCAR ENERJİ GÜRCÜSTAN” ÜZƏ İŞÇİLƏRİN YAŞ QRUPLARINA GÖRƏ BÖLÜNMEKLƏ SAYI, NƏFƏR

2016			2017			2018		
30 yaşından aşağı	30-50 yaş arası	50 yaşından yuxarı	30 yaşından aşağı	30-50 yaş arası	50 yaşından yuxarı	30 yaşından aşağı	30-50 yaş arası	50 yaşından yuxarı
937	2 207	1 109	1 137	2 104	1 088	946	2 168	1 391

“SOCAR ENERJİ GÜRCÜSTAN” ÜZRƏ 2018-Cİ İLDƏ İŞÇİLƏRİN CİNS VƏ KATEQORİYALARA GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR

	Qadın	Kişi
Rəhbər işçilər	22	166
Mütəxəssislər	373	491
Texniki icraçılar	222	1 787
Fəhlələr	271	1 173

“SOCAR ENERJİ GÜRCÜSTAN” ÜZRƏ 2018-Cİ İLDƏ ALI İDARƏETMƏ ORQANININ ÜZVLƏRİNİN CİNS VƏ YAŞ QRUPLARINA GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR¹⁴

Qadın	0
Kişi	5
30 yaşından aşağı	0
30-50 yaş arası	0
50 yaşından yuxarı	5

“SOCAR ENERJİ GÜRCÜSTAN” ÜZRƏ İŞƏ QƏBUL EDİLMİŞ VƏ İŞDƏN AZAD OLUNMUŞ İŞÇİLƏRİN SAYI, NƏFƏR

	2016	2017	2018
İşə qəbul edilmiş işçilər	640	777	908
İşdən azad olunmuş işçilər	516	701	732

“SOCAR ENERJİ GÜRCÜSTAN” ÜZRƏ 2018-Cİ İLDƏ İŞƏ QƏBUL EDİLMİŞ İŞÇİLƏRİN CİNS VƏ YAŞ QRUPLARINA GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR¹⁵

Qadın	71
Kişi	837
30 yaşından aşağı	450
30-50 yaş arası	344
50 yaşından yuxarı	114

“SOCAR ENERJİ GÜRCÜSTAN” ÜZRƏ 2018-Cİ İLDƏ İŞDƏN AZAD OLUNMUŞ İŞÇİLƏRİN CİNS VƏ YAŞ QRUPLARINA GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR¹⁶

Qadın	52
Kişi	680
30 yaşından aşağı	326
30-50 yaş arası	264
50 yaşından yuxarı	142

¹⁴ Bu göstərici üzrə hesabat 2017-ci ildə etibarən verilir.

¹⁵ 2017-ci ildə metodoloji dəyişikliklərə görə işə qəbul olunanların sayı 690 kişi, 87 qadın olmuşdur.

¹⁶ 2017-ci ildə metodoloji dəyişikliklərə görə işdən azad olunanların sayı 598 kişi, 103 qadın olmuşdur.

"SOCAR ENERJİ GÜRCÜSTAN" ÜZRƏ KADR AXINI

2016	12%
2017	16%
2018	17%

ŞİRKƏTİN ÖZ İŞÇİLƏRİ ÜÇÜN BAŞLANGIÇ ƏMƏK HAQQININ (AZN) ÖLKƏDƏKİ MİNİMAL ƏMƏK HAQQINA GÖRƏ NİSBƏTİ¹⁷

	2017		2018	
	Qadın	Kişi	Qadın	Kişi
SOCAR-ın öz işçiləri	11,11	7,44	11,11	7,44

SOCAR Enerji Ukrayna

"SOCAR ENERJİ UKRAYNA" ÜZRƏ İŞÇİLƏRİN SAYININ DİNAMİKASI, NƏFƏR

	2016	2017	2018
Qadın	770	862	921
Kişi	967	955	940
Cəmi	1 737	1 817	1 861

"SOCAR ENERJİ UKRAYNA" ÜZRƏ İŞÇİLƏRİN ƏMƏK MÜQAVİLƏSİNİN NÖVÜNƏ GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR

	2017		2018	
	Qadın	Kişi	Qadın	Kişi
Daimi işçilərin sayı	862	955	921	940
Müvəqqəti işçilərin sayı	0	0	0	0

¹⁷GRI Standartının yeni tələblərinə görə bu göstərici üzrə hesabat 2017-ci ildən etibarən verilir.

	2017		2018	
	Qadın	Kişi	Qadın	Kişi
Tamştat	843	935	902	918
Yarımştat	19	20	19	22

"SOCAR ENERJİ UKRAYNA" ÜZƏ İŞÇİLƏRİN YAŞ QRUPLARINA GÖRƏ BÖLÜNMƏKLƏ SAYI, NƏFƏR

	2016			2017			2018		
	30 yaşından aşağı	30-50 yaş arası	50 yaşından yuxarı	30 yaşından aşağı	30-50 yaş arası	50 yaşından yuxarı	30 yaşından aşağı	30-50 yaş arası	50 yaşından yuxarı
	937	2 207	1 109	759	872	186	712	914	235

"SOCAR ENERJİ UKRAYNA" ÜZRƏ 2018-Cİ İLDƏ İŞÇİLƏRİN CİNS VƏ KATEQORİYALARA GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR

	Qadın	Kişi
Rəhbər işçilər	65	100
Mütəxəssislər	425	175
Texniki icraçılar	3	19
Fəhlələr	428	646

"SOCAR ENERJİ UKRAYNA" ÜZRƏ 2018-Cİ İLDƏ ALI İDARƏETMƏ ORQANININ ÜZVLƏRİNİN CİNS VƏ YAŞ QRUPLARINA GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR

Qadın	0
Kişi	5
30 yaşından aşağı	0
30-50 yaş arası	1
50 yaşından yuxarı	4

“SOCAR ENERJİ UKRAYNA” ÜZRƏ İŞƏ QƏBUL EDİLMİŞ VƏ İŞDƏN AZAD OLUNMUŞ İŞÇİLƏRİN SAYI, NƏFƏR

	2016	2017	2018
İşə qəbul edilmiş işçilər	1 469	1 306	1030
İşdən azad olunmuş işçilər	1 399	1 226	986

“SOCAR ENERJİ UKRAYNA” ÜZRƏ 2018-Cİ İLDƏ İŞƏ QƏBUL EDİLMİŞ İŞÇİLƏRİN CİNS VƏ YAŞ QRUPLARINA GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR

Qadın	445
Kişi	585
30 yaşından aşağı	560
30-50 yaş arası	393
50 yaşından yuxarı	77

“SOCAR ENERJİ UKRAYNA” ÜZRƏ 2018-Cİ İLDƏ İŞDƏN AZAD OLUNMUŞ CİNS VƏ YAŞ QRUPLARINA GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR

Qadın	386
Kişi	600
30 yaşından aşağı	548
30-50 yaş arası	391
50 yaşından yuxarı	47

“SOCAR ENERJİ UKRAYNA” ÜZRƏ KADR AXINI

2016	81%
2017	67%
2018	53%

KOLLEKTİV ƏMƏK MÜQAVİLƏSİ İLƏ ƏHATƏ OLUNAN İŞÇİLƏRİN FAİZİ¹⁸

	2016	2017	2018
Kollektiv əmək müqaviləsi ilə əhatə olunan işçilərin faizi	T/O	12,44%	12,25%

ŞİRKƏTİN ÖZ İŞÇİLƏRİ ÜÇÜN BAŞLANGIÇ ƏMƏK HAQQININ (AZN) ÖLKƏDƏKİ MİNİMAL ƏMƏK HAQQINA GÖRƏ NİSBƏTİ¹⁹

	2017		2018	
	Qadın	Kişi	Qadın	Kişi
SOCAR-ın öz işçiləri	1,00	1,00	1,00	1,00

SOCAR Enerji İsveçrə

“SOCAR ENERJİ İSVEÇRƏ” ÜZRƏ İŞÇİLƏRİN SAYININ DİNAMİKASI, NƏFƏR

	2016	2017	2018
Qadın	509	508	510
Kişi	309	285	279
Cəmi	818	793	789

“SOCAR ENERJİ İSVEÇRƏ” ÜZRƏ İŞÇİLƏRİN ƏMƏK MÜQAVİLƏSİNİN NÖVÜNƏ GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR

	2017		2018	
	Qadın	Kişi	Qadın	Kişi
Daimi işçilərin sayı	481	254	483	254
Müvəqqəti işçilərin sayı	27	31	27	25

	2017		2018	
	Qadın	Kişi	Qadın	Kişi
Tamştat	193	185	191	183
Yarımştat	315	100	319	96

¹⁸ Bu göstərici üzrə hesabat 2016-cı ildən etibarən verilir.

¹⁹ GRI Standartının yeni tələblərinə görə bu göstərici üzrə hesabat 2017-ci ildən etibarən verilir.

“SOCAR ENERJİ İSVEÇRƏ” ÜZƏ İŞÇİLƏRİN YAŞ QRUPLARINA GÖRƏ BÖLÜNMƏKLƏ SAYI, NƏFƏR

2016			2017			2018		
30 yaşından aşağı	30-50 yaşlar arası	50 yaşından yuxarı	30 yaşından aşağı	30-50 yaşlar arası	50 yaşından yuxarı	30 yaşından aşağı	30-50 yaşlar arası	50 yaşından yuxarı
333	335	150	323	319	151	315	164	310

“SOCAR ENERJİ İSVEÇRƏ” ÜZRƏ 2018-Cİ İLDƏ İŞÇİLƏRİN CİNS VƏ KATEQORİYALARA GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR

	Qadın	Kişi
Rəhbər işçilər	18	49
Mütəxəssislər	58	42
Texniki icraçılar və fəhlələr	434	188

“SOCAR ENERJİ İSVEÇRƏ” ÜZRƏ 2018-Cİ İLDƏ ALI İDARƏETMƏ ORQANININ ÜZVLƏRİNİN CİNS VƏ YAŞ QRUPLARINA GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR

Qadın	0
Kişi	6
30 yaşından aşağı	0
30-50 yaş arası	1
50 yaşından yuxarı	5

“SOCAR ENERJİ İSVEÇRƏ” ÜZRƏ İŞƏ QƏBUL EDİLMİŞ VƏ İŞDƏN AZAD OLUNMUŞ İŞÇİLƏRİN SAYI, NƏFƏR

	2016	2017	2018
İşə qəbul edilmiş işçilər	316	321	299
İşdən azad olunmuş işçilər	272	323	297

“SOCAR ENERJİ İSVEÇRƏ” ÜZRƏ 2018-Cİ İLDƏ İŞƏ QƏBUL EDİLMİŞ İŞÇİLƏRİN CİNS VƏ YAŞ QRUPLARINA GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR

Qadın	194
Kişi	105
30 yaşından aşağı	184
30-50 yaş arası	16
50 yaşından yuxarı	99

“SOCAR ENERJİ İSVEÇRƏ” ÜZRƏ 2018-Cİ İLDƏ İŞDƏN AZAD OLUNMUŞ İŞÇİLƏRİN CİNS VƏ YAŞ QRUPLARINA GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR

Qadın	185
Kişi	112
30 yaşından aşağı	169
30-50 yaş arası	24
50 yaşından yuxarı	104

“SOCAR ENERJİ İSVEÇRƏ” ÜZRƏ KADR AXINI

2016	33%
2017	43.7%
2018	37.64%

KOLLEKTİV ƏMƏK MÜQAVİLƏSİ İLƏ ƏHATƏ OLUNAN İŞÇİLƏRİN FAİZİ

	2017 ²⁰	2018
Kollektiv əmək müqaviləsi ilə əhatə olunan işçilərin faizi	T/O	82.60%

²⁰ SOCAR İsveçrədə YDM-larda işləyən bütün əməkdaşları əhatə edən kollektiv əmək müqavilələri 2018-ci ilin fevral ayından etibarlıdır.

”

Son illərdə SOCAR-da biznes resurslarının rəqəmsal planlaşdırılması tətbiq olunmuş, şirkətin struktur bölmələrini əhatə edən korporativ şəbəkə sistemi qurulmuş, neft-qaz yataqlarının vahid korporativ məlumatlar bankı yaradılmışdır. Məhz bu strategiyanın növbəti pilləsi olaraq Azərbaycanda, Xəzər regionunda və digər ölkələrdə, ilk növbədə neft-qaz sənayesi üzrə, rəqabət qabiliyyətli informasiya texnologiyalarının (İT) təsis olunması, biznes transformasiyası və müvafiq məsləhət xidmətlərinin təklif edilməsi məqsədilə IBM şirkəti ilə birgə “Caspian Innovation Center” adlı müəssisə yaradılmışdır. Bu strateji tərəfdaşlıq platforması SOCAR-ın sənaye təcrübəsi ilə IBM-in yüksək həcmli məlumatların hesablanması və rəqəmsal koqnitiv intellekt (özünütəlim) imkanlarını birləşdirməklə regionda çoxsahəli sənaye həlləri və yeni səriştəliklərin yaranmasına mühüm töhfə verəcəkdir. Analitika və təchizat mərkəzinin yaradılması nəticəsində SOCAR İT sahəsində proses və əməliyyatları daha çevik və səmərəli şəkildə idarə edəcək, istehsalat proseslərində daha geniş məlumatların təhlilini daha yüksək sürətlə həyata keçirəcəkdir. Nəticədə, neft və qaz yataqlarında aparılan axtarış-kəşfiyyat işlərinin səmərəsi daha da yüksələcək, ətraf mühitə təsirin azaldılması üçün yeni imkanlar yaranacaqdır.

06

**Sosial fəaliyyət
və yerli inkişafa
dəstək**

Sosial fəaliyyət və yerli inkişafa dəstək

SOCAR ictimai məsuliyyətini dərinlən dərk edən bir şirkət olaraq, ölkənin sosial həyatında fəal iştirak edir, respublikamızda həyata keçirilən bütün mühüm sosial-iqtisadi layihələrə öz töhfələrini verir. Şirkət fəaliyyəti nəticəsində yaranan ictimai təsirləri vaxtında

müəyyən etmək və idarə etmək, eləcə də bütün maraqlı tərəfləri ilə açıq dialoqun qorunması üçün addımlar ataraq, müsbət sosial dəyişikliklərin yaranması üzrə çalışır.

Xeyriyyəçilik və sponsorluq

SOCAR ictimai əhəmiyyəti olan sosial nəticələri əldə etmək məqsədilə müxtəlif tədbirlər həyata keçirir. 2018-ci ildə "Xeyriyyə, sosial və sponsor yardımı

haqqında" standarta uyğun ödəmələr Cədvəl 17-də göstərildiyi kimi olmuşdur.

CƏDVƏL 17. 2018-Cİ İL ÜZRƏ XEYRİYYƏ, SOSIAL VƏ SPONSOR YARDIMI HAQQINDA STANDARTA UYGUN ÖDƏMƏLƏR					
Maddi yardım	Xeyriyyə yardımı	Sosial yardım	Sponsor yardımı	Maliyyə yardımı	Cəmi manatla
112 311,00	0	245 200,00	4 257 204,00	0	4 614 715,00

O cümlədən:

Yardımanın əhatə dairəsi	2018-ci il üzrə ödənilmişdir (manatla)
İdman	527 728,00
Maliyyə assosiasiyaları və həmkarlar ittifaqları	890 902,00
Təhsil	196 700,00
Mədəniyyət və incəsənət	2 826 510,00
Dini təşkilat	0
Dövlət müəssisələri və orqanları	0
Səhiyyə	0
Fərdlərə göstərilən maddi yardımlar	172 875,00
Əmək qabiliyyətini itirmiş veteranlar və şəxslər	0
Cəmi	4 614 715,00

Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü və qayğısı əsasında təşkil edilmiş "Talasemiyasız həyat naminə" proqramına qoşulmaq üçün Şöbə tərəfindən tərtib edilmiş qrafikə uyğun olaraq

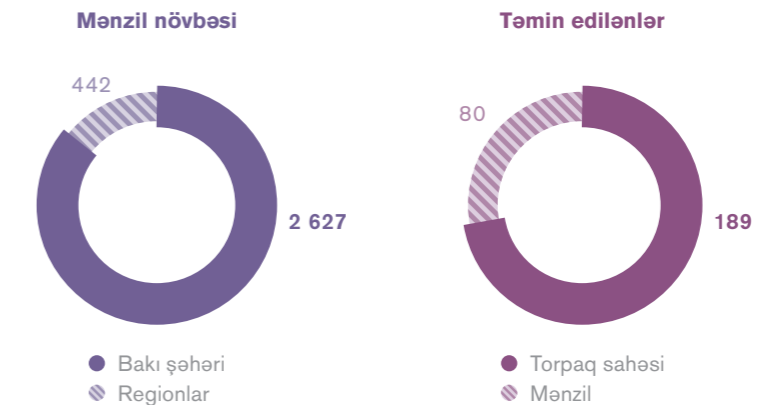
2018-ci ildə 1933 nəfər donorluq edərək talassemiyalı uşaqlara köməklik göstərmək məqsədi ilə qanvermə aksiyasında iştirak etmişdir.

İşçilərin rifahı

Çoxminli neftçilər ordusunun sosial problemlərinin həllini hər zaman diqqət mərkəzində saxlayan SOCAR bu istiqamətdə genişmiqyaslı tədbirlər həyata keçirir. Belə ki, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Şirkəti və Azərbaycan Neft və Qaz Sənayesi İşçiləri Həmkarlar İttifaqı Respublika Komitəsinin birgə müvafiq əmr-qərarı ilə təsdiq edilmiş 352 bənddən ibarət

"SOCAR-ın qurumlarında çalışan işçilərin sosial rifahının yaxşılaşdırılması məqsədilə 2016-2020-ci illər üçün Sosial-İnkişaf Proqramı"na uyğun olaraq, yerinə yetirilməsi nəzərdə tutulmuş 91 bənd üzrə işlər tam, 77 bənd üzrə işlər qismən yerinə yetirilmiş, digər bəndlər üzrə isə işlərin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar hazırlıq işləri aparılır.

ŞƏKİL 23. İŞÇİLƏRİN MƏNZİL ŞƏRAİTLƏRİNİN YAXŞILAŞDIRILMASI

Hazırda Bakı şəhərinin Suraxanı rayonunda 96 mənzilli yeni yaşayış binasının və Xəzər rayonunun Buzovna qəsəbəsində "Neftçi" mənzil-tikinti kooperativinə məxsus 22 ha ərazidə fərdi mənzil tikintisi üçün torpaq sahəsinin bölgüsü davam etdirilir. Bibiheybət ərazisində 656 mənzilli yaşayış kompleksinin layihələndirilməsi başa çatdırılmış və yaxın vaxtlarda bölgüsü aparılacaqdır. Bundan başqa SOCAR-ın "Azərikimya" İstehsalat Birliyində mənzil növbəsində olanlar üçün Sumqayıt

şəhəri A.Quliyev küçəsində 100 mənzilli və S.Vurğun küçəsində 172 mənzilli binalarının tikintisi üçün layihəsmə sənədləri tam yekunlaşdırılmış və yaxın vaxtlarda bölgüsü nəzərdə tutulmuşdur.

"Maddi yardım verilməsi haqqında Əsasnamə"yə uyğun işçilərə maddi yardım verilməsi davam etdirilmiş, şəhid ailələrinin və müharibə əlillərinin sosial qayğıları daim diqqət mərkəzində saxlanılmışdır.

CƏDVƏL 18. 2018-Cİ İL ÜZRƏ MADDİ YARDIMIN MIQDARI VƏ YARDIM ALANLARIN SAYI				
Maddənin №-si	Yardımanın növü	Ödəniş əmsali	2018-ci il üzrə	
			Yardım alanların sayı	Yardımanın miqdarı, AZN
4.1.1.	İşçi vəfat etdikdə işçinin ailə üzvlərindən birinə	20	137	355 640,00
4.1.2.	Ailə üzvü vəfat etdikdə	5	1 303	846 900,00
4.1.3.	Qarabağ müharibəsi və 20 yanvar hadisələrində həlak olmuş işçinin 18 (əyani ali təhsil alırsa 23) yaşa çatanadək uşaqların hər birinə ayda	5	1	7 800,00
4.1.4.	İşçi vəfat etdikdə onun azyaşlı uşaqları 18 (əyani ali təhsil alırsa 23) yaşa çatanadək hər birinə ayda	2.5	915	3 348 915,00
4.2.	SOCAR-ın prezidentinin razılığı ilə		52	4 614 715,00
	Cəmi		2 408	9 173 970,00

Həlak olmuş və zərər çəkmiş işçilərin ailələrinə dəstək

2015-ci il dekabr ayının 4-də "28 May" və "Neft Daşları", 2016-cı ilin dekabr ayının 15-də isə N.Nərimanov adına NQÇİ-də baş vermiş təbii fəlakət nəticəsində həlak olmuş neftçilərin ailələrinin sosial davamlılığının möhkəmləndirilməsi məqsədilə, "SOCAR-ın işçilərinə maddi yardım verilməsi haqqında Əsasnamə"nin tələblərinə uyğun olaraq müvafiq qaydada maddi yardım verilməsi təmin edilmiş, mənzil növbəsində olan işçilərin mənzillərinin dəyərinin, banklara olan borclarının, müraciətlərə uyğun olaraq övladlarının təhsil haqlarının ödənilməsi SOCAR-ın vəsaiti hesabına

həll edilir, onların ailələrində yaranmış maddi vəziyyətin yaxşılaşdırılması üçün maddi yardımlar olunması davam etdirilmiş və həmin ailələrin sosial qayğıları SOCAR-ın daim nəzarətində saxlanılır. Həlak olmuş işçilərin ailə üzvlərinin sosial durumunu yaxşılaşdırmaq məqsədi ilə onların ailə üzvlərindən bir nəfərini (həyat yoldaşı və ya övladı) ixtisas (peşə) və iş təcrübəsinə uyğun olaraq SOCAR-ın müəssisə və təşkilatlarında müstəsna hal kimi müsabiqə proseduru tətbiq edilmədən müvafiq qaydada işlə təmin olunmuşdur.

Telesəhiyyə xidməti

2018-ci ildən başlayaraq SOCAR-ın işçilərinə göstərilən tibbi xidmətin səviyyəsini artırmaq məqsədi ilə Könüllü tibbi sığorta proqramına "Telesəhiyyə və xarici mütəxəssislərin alternativ məsləhət xidməti" əlavə edilmişdir. Bəzən işçilər iş şəraiti, vaxt məhdudluğu və tibb məntəqələrindən uzaqda olması ilə bağlı, səhhətində yaranmış problemlərlə bağlı klinikalara müraciət edə

bilmir. Bu xidmət vasitəsi ilə işçilər günün istənilən vaxtı (24/7) istər iş yerində, istərsə də evdə olduğu zaman bu xidmətə müraciət edərək həkimlə telefonla danışa bilər, tibbi məsləhət ala bilər, video-həkim xidməti vasitəsilə həkimlə görüntülü danışa bilər, həmçinin ona qoyulmuş diaqnozla bağlı ikinci tibbi rəy də ala bilər.

Cəmiyyətlə müsbət əlaqələrin qurulması

İdman, təhsil və mədəniyyət üzrə sosial layihələr

SOCAR-ın müvafiq sərəncamlarına əsasən Bakı şəhəri Səbail rayonu Bibiheybət qəsəbəsi Bakı İstedadlar Təhsil kompleksi və Şamaxı rayon Dəmirçi arxeologiya muzeyinin tikintisində əsaslı tikinti işləri aparılmışdır.

Azərbaycan Respublikası prezidenti İlham Əliyev və dövrün UEFA və FIFA prezidentləri iştirak etmişdir.

SOCAR-ın prezidentinin 25 avqust 2018-ci il tarixli əmrinə müvafiq olaraq "Bakı Olimpiya Stadionu" SOCAR-ın strukturuna daxil edilmişdir. Tikintisi iki ilə tamamlanan stadionun təməlqoyma mərasimində

Tikintidən sonra diqqəti özünə cəlb etməyi bacaran stadion ilk dəfə keçirilən 1-ci Avropa Oyunlarının açılış və bağlanış mərasimləri, atletika və para-atletika yarışlarının ev sahibi olmuşdur. IV İslam Həmrəyliyi Oyunları, "Qarabağ" FK-nın UEFA Çempionlar Liqası və UEFA Avropa Liqasındakı qrup mərhələsi oyunları stadionun ev sahibliyi etdiyi digər beynəlxalq tədbirlərdir.

SOCAR-ın xaricdə fəaliyyəti

2008-ci ildə **SOCAR Enerji Gürcüstan** Gürcüstanın qazlaşdırılmasına ən azı 250 milyon ABŞ dolları sərmayə qoymağı və ən azı 250 min yeni abonentin əlavə edilməsini öhdəsinə götürmüşdür.

Bununla əlaqədar 2018-ci ildə Gürcüstanın qazlaşdırılmasına 41,9 mln. dollar investisiya qoyulmuşdur.

Bundan başqa Rustavide idman meydançasının bərpası, güclü yanğından sonra Borjomi meşəsinin 2 hektar ərazisində və Tbilisi şəhərinin Varketili rayonunda "Yaşıl Varketili" sosial aksiyası çərçivəsində ağacların əkilməsinə ümumilikdə 50640 ABŞ dolları vəsait xərclənmiş, maddi dəstək tədbirləri həyata keçirilmişdir.

SOCAR Enerji Türkiyə korporativ sosial məsuliyyət layihələrini həyata keçirir və müxtəlif fəaliyyətlərə, xüsusilə də təhsil, ətraf mühit və idman sahələrinə birbaşa və ya dolaylı dəstək verir.

"Our Subject is Entrepreneurship" Layihəsi 2018-2019 və 2019-2020-ci tədris illərini əhatə edən 2 illik bir layihə olaraq tərtib edilmişdir. Layihə, yuxarı sinif şagirdləri üçün "Sahibkarlıq" mövzusunda təlimlərin keçirilməsi, Aliğa Rayon Milli Təhsil Şöbəsinin fəaliyyətindəki inkişafın dəstəklənməsi və bölgələrarası inkişaf fərqlərini azaltmaq məqsədi daşıyır. Təlimlər başa çatdıqdan sonra "Biznes İdeyaları" üzrə müsabiqə təşkil olunacaqdır. Layihələrin daha effektiv hala gətirilməsi məqsədi ilə müsabiqə çərçivəsində bütün maraqlı tərəflərin iştirakı ilə yaradılan qiymətləndirmə qrupu 10 layihəni müəyyənləşdirərək əmək düşərgəsində təlimlər təşkil edəcəkdir. Təlimlər başa çatdıqdan sonra final mərhələsi keçirilərək 3 layihə üzrə qrant dəstəyi veriləcəkdir. Layihənin ümumi dəyəri 220 000 ABŞ dolları dəyəridədir.

SOCAR-ın Türkiyədəki korporativ sosial məsuliyyət fəaliyyətinin flaqmanı 6000-ə yaxın şagird təhsil alan Heydər Əliyev adına məktəbdir. 2018-ci ildə irimiqyaslı sosial məsuliyyət layihələrinin həyata keçirilməsi məqsədi ilə Türkiyənin gələcəyinə sərmayə qoyulmasını

davam etdirən "SOCAR Enerji Türkiyə" öz nüfuzunu daha da artırır.

"SOCAR Enerji Türkiyə"nin törəmə müəssisəsi olan "Petkim" tərəfindən təhsil müəssisələrinə maddi və texniki yardım göstərilmiş, Türkiyənin müxtəlif universitetlərdən yüzlərlə tələbə üçün təcrübə imkanları yaradılmışdır.

2012-2013 tədris ilində Aliğa şəhərində "Petkim" tərəfindən inşa edilmiş Heydər Əliyev adına texniki-sənaye kollecinin bazasında yeni bir binanın tikiləcəyi planlaşdırılır. Bu binada kimya laboratoriyası, elektrik və maşınqayırma sexləri fəaliyyət göstərəcəkdir.

2,5 milyon TRY məbləğində dəyərlənən yeni binanın açılışı il ərzində gözlənilir. Gələn il kollec ilk məzunlarının buraxılışını qeyd edəcəkdir.

Bu günə qədər İzmir şəhərində və Kocaəli vilayətində yeddi məktəb inşa edən "Petkim", 2018-ci ildə Türkiyənin Milli Təhsil Nazirliyi ilə səkkizinci məktəbin tikintisi haqqında protokol imzaladı. Bundan əlavə, "SOCAR Enerji Türkiyə" bütün tələbələrə bərabər təhsil imkanları təmin etmək məqsədi ilə Anadolu təqaüd proqramı çərçivəsində Koç Universiteti ilə əməkdaşlıq edir. Proqram çərçivəsində üç tələbənin təhsili üçün qrant ayrılmışdır.

”

SOCAR ölkədə yüksək bilik və bacarıqlara malik olan və beynəlxalq tələblərə cavab verən müasir və ixtisaslı kadrların yetişdirilməsində mühüm rol oynayan yerli şirkətlərdən biridir. SOCAR Azərbaycan Respublikasının davamlı inkişafını təmin etmək üçün verdiyi töhfələrdən biri kimi Bakı Ali Neft Məktəbinin (BANM) təsis olunmasını misal gətirmək olar. Bakı Ali Neft Məktəbi Azərbaycan Respublikası Prezidenti cənab İlham Əliyevin 29 noyabr 2011-ci il tarixli Fərmanı ilə dövlət ali təhsil müəssisəsi statusunda SOCAR-ın strukturunda yaradılıb. BANM-in əsas məqsədlərindən biri tələbələrin nəzəri biliklərlə yanaşı, praktik təcrübəyə yiyələnmələridir. Bu məqsədlə BANM-in tələbələri SOCAR Baş ofis, Türkiyənin Petkim və Star Neft Emalı Zavodu, SOCAR Polymer, SOCAR Ümid MMC, Azneft İB, Azərikimya, BP, Halliburton, Maire Tecnimont və sahənin digər aparıcı şirkətlərinin hasilat və emal müəssisələrində təcrübə keçirlər.

07

**Sağlamlıq
və əməyin
təhlükəsizliyi**

Sağlamlıq və əməyin təhlükəsizliyi

SOCAR-ın mütəmadi fəaliyyətinin ən vacib istiqamətlərindən biri işçilərinin sağlamlığını və təhlükəsizliyini təmin etməkdir.

Bizim önə qoyduğumuz məqsədlərimizdən əsas bədbəxt hadisələrə gətirə biləcək amilləri zamanında müəyyən edərək, qəzaların sayını minimuma endirməkdir.

İşçilərə əməyin mühafizəsi və təhlükəsizlik mədəniyyətini tanımaq və bu istiqamətdə onları maarifləndirmək tətbiq etdiyimiz prinsip və siyasətimizin vacib tələblərindən biridir. Bu məqsədlə istehsalat sahələrində işçilərin xüsusi geyim, fərdi və kollektiv mühafizə vasitələri ilə təmin edilməsi, istehsalat avadanlıqlarının və istehsalat proseslərinin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi daim diqqət mərkəzində saxlanılır.

SOCAR-ın struktur təşkilatlarında mövcud Həmkarlar İttifaqı üzvlərinin birgə yığıncaqlarında qəbul olunmuş Kollektiv müqavilələrdə əməyin mühafizəsi və işçilərin sağlamlığının qorunması məsələləri ilə bağlı müvafiq işlərin görülməsi öz əksini tapmışdır. İşçilərin əmək şəraitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində Kollektiv müqavilələrdə nəzərdə tutulan işlərin yerinə yetirilməsinin vəziyyəti mütəmadi olaraq yığıncaqlarda müzakirə olunur və müvafiq qərarlar qəbul edilir.

SOCAR-da təhlükəsiz və sağlam əmək şəraitinin yaradılması, əmək prosesində işçilərin sağlamlığının və iş qabiliyyətinin mühafizəsi aşağıdakı normativ sənədlərin tələbləri əsasında həyata keçirilir:

- ✓ Azərbaycan neft sənayesində əməyin mühafizəsinin vahid idarəetmə sistemi
- ✓ Neftqazçıxarma sənayesində təhlükəsizlik qaydaları
- ✓ Şirkətin idarə və müəssisələrinin fəaliyyət sahəsi üzrə yerinə yetirilən işlərin xüsusiyyəti nəzərə alınmaqla işlənib hazırlanmış sahə təlimatları
- ✓ İşçilərin sağlamlığı və əməyin təhlükəsizliyi sahəsində Respublikada qüvvədə olan digər normativ sənədlərin tələbləri

2018-ci ildə SOCAR-a əməyin mühafizəsi ilə əlaqədar 17 şikayət ərizəsi daxil olmuşdur. Daxil olmuş müraciətlər maddi köməklik göstərilməsi, İstehsalat Zədələnməsi (İZ) formalı aktın verilməsi, əlilliklə əlaqədar təqaüdə çıxmaq üçün köməklik edilməsi və s. məsələlərlə əlaqədar olmuşdur. Bütün şikayətlərə qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada baxılmış və müraciət edənlərə yazılı cavablar göndərilmişdir.

Beynəlxalq idarəetmə sistemlərinin tətbiqi

2018-ci ildə SOCAR fəaliyyətinin günün tələblərinə uyğunlaşdırılması məqsədilə müəssisələrin təxminən 75%-də əməyin təhlükəsizliyi üzrə işlər OHSAS: 18001 beynəlxalq idarəetmə sistemi üzrə qurulmuşdur.

Həmçinin, beynəlxalq idarəetmə sistemi tətbiq olunan və tətbiqi nəzərdə tutulan 18 müəssisə və təşkilatda sertifikatlaşma auditləri keçirilmiş, standartların yeni versiyalarına keçidlə əlaqədar mövcud sertifikatlar yenilənmişdir. Hesabat ilində fəaliyyət sahələrində

görülən işlərin müasir standartlara uyğun qurulması üçün müəssisə və təşkilatlardan yeni standartların tətbiqi ilə əlaqədar daxil olan məktublar araşdırılmış və müvafiq rəylər verilmişdir.

Bundan başqa "Azneft" İB-nin baş ofisində, Qaz Anbarlarının İstismarı İdarəsində ilk dəfə OHSAS:18001 standartları və Nəqliyyat İdarəsində isə ISO:39001 "Yol nəqliyyatının təhlükəsiz idarə olunması" standartı 2018-ci ildə tətbiq olunmuşdur.

İşçilərin maarifləndirilməsi

Təhlükəsizlik mədəniyyətinin Şirkət üzrə qurulması birbaşa SOCAR-ın prinsip, siyasət və dəyərlərini dəstəkləyən işçilərdən asılıdır. İşçilərin maarifləndirilməsi və inkişaf etdirilməsi idarə heyətinin nümayəndələrindən başlayaraq bütün işçiləri əhatə edir. Bu da Şirkət üzrə düzgün yanaşma və mədəniyyətin yaradılmasında köməklik göstərir.

2018-ci ildə SOCAR-ın müxtəlif müəssisələrində əməyin təhlükəsizliyi sahəsində aparılan işlərin müasir tələblər səviyyəsində qurulması üçün bir sıra tədbirlər həyata keçirilmişdir. SOCAR-ın 2017-ci ildə təsdiq olunmuş "Dalğıcı işlərinin təhlükəsiz yerinə yetirilməsi və

dalğıcıların tibbi təminatı üzrə vahid Qaydalar"ın qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin sənədlərin SOCAR-ın müəssisə və təşkilatlarının istehsalat sahələrində tətbiq edilməsi və onların tələblərinin işçilərə öyrədilməsi təmin edilmişdir.

2018-ci ildə Şirkətin işçilərinin dənizdə insan həyatının mühafizəsi üzrə öyrədilməsi sahəsində əhəmiyyətli işlər görülmüşdür.

2018-ci ildə Dənizdə insan həyatının mühafizəsi üzrə təlim mərkəzində keçirilən təlimlərin mövzusu və bu təlimlərə cəlb edilən işçilərin sayı barədə məlumat **Cədvəl 19-da** verilmişdir.

CƏDVƏL 19. 2018-Cİ İLDƏ DƏNİZDƏ İNSAN HƏYATININ MÜHAFİZƏSİ ÜZRƏ KEÇİRİLMİŞ KURSLAR HAQQINDA MƏLUMAT

Təlim kursunun mövzusu	Dinləyici sayı (nəfər)	Təlimlərin keçirilmə müddəti (saat) ²¹
Stasionar dəniz platformalarının və üzən qazma qurğularının heyətləri üçün təhlükəsizlik üzrə tanışlıq, ilkin hazırlıq və təlimat	1 404	56
Stasionar dəniz platformalarının və üzən qazma qurğularının heyətləri üçün xilasedici qayıq və sallar, növbətçi qayıqlar, sürətli olmayan növbətçi qayıqlar üzrə mütəxəssislərin hazırlığı	262	32
"Dənizdə təhlükəsizlik texnikasının əsasları və fəvqəladə hallar şəraitində hazırlıq üzrə təlim" (BOSIET)	237	28
"Batmaqda olan helikopteri tərk etmə üzrə təlim" (HUET)	38	9
"Dənizdə fəvqəladə hallarda davranış üzrə təkrar təlim" (FOET)	2	11
Digər kurslar	1 022	5 136
Cəmi	2 965	11 874

Təhlükəsizlik tədbirləri

İstehsalat sahələrində potensial təhlükə və risklərin hər bir əməliyyat üçün müəyyənləşdirilməsi əməyin təhlükəsizliyinin düzgün təşkil olunmasının vacib şərtlərindən biridir.

Hər il olduğu kimi, 2018-ci il ərzində də SOCAR-ın struktur təşkilatlarında əmək şəraitinin daha da yaxşılaşdırılması, təhlükəsiz və sağlam iş şəraitinin yaradılması məqsədilə müəssisələr tərəfindən nomenklatur tədbirlər planı işlənib hazırlanmışdır. Bu tədbirlər planlarında normativ tələblərə uyğun və illər ərzində baş vermiş qəza və bədbəxt hadisələrin təhlili nəticəsində aşağıda qeyd olunan istiqamətlər üzrə tədbirlərin görülməsi öz əksini tapmışdır:

✓ Texnoloji, qaldırıcı-nəqliyyat və digər istehsalat avadanlığının yenilənməsi, eləcə də onların avtomatik və məsafədən idarəedilməsi

✓ Təhlükəli və zərərli istehsalat amillərinin mövcudluğunu xəbər verən avtomatik nəzarət və siqnalizasiya sistemlərinin tətbiqi

✓ Texnoloji və elektrotexniki avadanlıqların nasaz hallarında qəza söndürülməsini təmin edən qurğuların tətbiqi

✓ İşçilərin elektrik cərəyanından mühafizəsini təmin edən xüsusi texniki qurğuların tətbiqi

✓ İstehsalat avadanlıqlarının və kommunikasiyalarının üzərinə fərqləndirici rənglərin çəkilməsi və təhlükəsizlik nişanlarının qoyulması

✓ Texnoloji proseslərin təkmilləşdirilməsi

✓ Fəaliyyətdə olan obyektlərdə işçilərin təhlükəli və zərərli istehsalat amillərinin təsirindən mühafizəsini təmin edən kollektiv mühafizə vasitələrinin quraşdırılması

Tədbirlər planının icra vəziyyəti ilə əlaqədar müəssisə və təşkilatlar tərəfindən yarımillik və illik hesabatlar hazırlanaraq aidiyyəti üzrə Birinci vitse-prezidentə təqdim edilmişdir.

2018-ci ildə əmək şəraiti səviyyəsinin yüksəldilməsi, istehsalat sahələrində avadanlıqların və texnoloji proseslərin təhlükəsizliyinin təmin olunması və istehsalat xəsarətmələrinin qarşısının alınması məqsədilə bir çox istehsalat sahələri, binaları, iş yerləri müasir standartların tələblərinə uyğunlaşdırılaraq yenidən qurulmuşdur. Məsələn, SOCAR-ın "Azneft" İstehsalat Birliyinin tərkibində fəaliyyət göstərən Dalma qurğularının təmiri və kirayəsi üzrə eksperimental istehsalat müəssisəsi

müasir standartlara uyğun avadanlıq və qurğularla təchiz olunmuşdur. Bina və köməkçi qurğular təmir olunmaqla yanaşı ərazi abadlaşdırılıb, tam yenidənqurma işləri aparılmışdır.

Dəniz obyektlərində yerləşən partlayış-yanğın təhlükəli sahələrin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi, güclü qasırğalar və digər təbii fəlakətlər nəticəsində baş verə biləcək bədbəxt hadisələrin qarşısının alınması üçün müəssisələrdə texnoloji qurğu və avadanlıqların, neft, qaz və neft məhsulları boru xətlərinin, elektrik xətlərinin vəziyyəti yoxlanılmış və onların yararlı və davamlı vəziyyətdə saxlanması üçün tədbirlər görülmüşdür. 2010-cu ildən başlayaraq qazmada yüksək texniki-

iqtisadi göstəricilərin əldə olunması üçün köhnəlmiş qazma qurğularının müasir ZJ markalı qazma qurğularıyla əvəz olunması prosesi hesabat ilində də davam etdirilmişdir.

Həmçinin, 2018-ci ildə SOCAR-ın neftqazçıxarma obyektlərində təhlükəsizlik tələblərinə cavab verməyən və korroziya nəticəsində davamlılığı azalmış bir çox avadanlıqların və texniki vasitələrin yenisi ilə əvəz edilməsi, konstruksiyaların əsaslı təmir olunması və korroziyaya qarşı mühafizə işlərinin aparılması davam etmişdir.

İş yerində təhlükəli amillərin qiymətləndirilməsi

SOCAR-ın müəssisələrində iş yerlərinin vəziyyətinin qiymətləndirilməsi, təhlükəsiz və sağlam əmək şəraitinin yaradılması məqsədilə ildə bir dəfədən az olmayaraq və əməyin xarakterinin, şəraitinin dəyişməsindən asılı olaraq müəssisə tərəfindən müəyyən olunan müddətlərdə iş yerlərinin attestasiyası aparılır. Əmək şəraitinin yaxşılaşdırılması, zərərli istehsalat amillərinin aradan qaldırılması və ya normalara uyğunlaşdırılması üzrə işlənmiş tədbirlərin effektivliyinin yoxlanılması üçün müəssisələrdə fəaliyyət göstərən sənaye-sanitariya laboratoriyaları tərəfindən obyektlərdə bir ildən gec olmayaraq, həmçinin zəruri hallarda ölçmə işləri aparılır.

2018-ci il ərzində Şirkətin müəssisələri üzrə plan-qrafikə uyğun olaraq 23 086 nəfər işçi dövrü tibbi müayinədən keçirilmişdir. Tibbi müayinə zamanı peşə xəstəliyi yönümlü xəstəlik aşkar edilməmiş, aşkar edilmiş ümumi xəstəliklərlə əlaqədar müvafiq tədbirlər görülmüş və işçilərə müvafiq tövsiyələr verilmişdir.

Hesabat dövründə SOCAR-ın 10 təşkilatının 1 856 iş yerində attestasiya işləri, müəssisələrdə fəaliyyət göstərən sənaye-sanitariya laboratoriyaları tərəfindən 6 557 iş yerində istehsalat amillərinin ölçülməsi işləri aparılmışdır.

İlkin aşkar olunan xəstələrdən 310 nəfərə müxtəlif stasionarlara müalicə üçün göndəriş verilmiş, 1 652 nəfərin sanator-kurort müalicəsinə ehtiyacı olması bildirilmişdir.

Əmək şəraitinin vəziyyətinə nəzarəti həyata keçirmək və əməyin mühafizəsi üzrə digər məsələlərə baxmaq üçün SOCAR-ın bütün müəssisələrində əməyin təhlükəsizliyi üzrə daimi fəaliyyət göstərən komissiyalar mövcuddur.

²¹ 1 Akademik saat 45 dəqiqədir.

Təhlükəsizlik risklərinin idarə edilməsi

Məqsədlərin nail olunmasına və ya biznes proseslərin normal fəaliyyətinə mane ola biləcək risklərin aşkarlanması, qiymətləndirilməsi, önleyici tədbirlərin seçilməsi ilə Şirkət risklərin tarazlaşdırılmış qaydada idarə edilməsinə cəhd edir. Risklərin minimuma endirilməsi üzrə tədbirlərin işlənilib hazırlanması, onların həyata keçirilməsi, aşkar edilmiş risklərin nəzarətdə saxlanması sistemin əsas funksional prinsipləridir.

Risklərin idarə edilməsi üzrə tətbiq olunan tədbirlər və ya qərarlar Azərbaycan Respublikasının ərazisində qüvvədə olan ekoloji, sanitar-gigiyena, texniki təhlükəsizlik qaydalarına, yanğın əleyhinə və başqa normaların tələblərinə riayət olunmaqla insan həyatı və

sağlamlığının, obyektlərin istismarının təhlükəsizliyini təmin etməyə xidmət edir.

Risklərin idarə olunmasının təşkilinin səmərəliliyi, ilk növbədə, riskin iqtisadi cəhətdən əsaslandırılması, təsnifat sistemi üzrə düzgün eyniləşdirilməsi ilə müəyyən olunur. Bu sistem özündə kateqoriyaları, alt kateqoriyaları və qrupları birləşdirməklə risklərin idarə olunmasının müvafiq metodlarla səmərəli tətbiqi üçün şərait yaradır. SOCAR tərəfindən müəyyən olunmuş və nəzarət altında saxlanılan təhlükəsizlik riskləri haqqında ətraflı məlumat **Cədvəl 20-də** təqdim olunub.

CƏDVƏL 20. SOCAR TƏRƏFİNDƏN MÜƏYYƏN OLUNMUŞ VƏ NƏZARƏT ALTINDA SAXLANILAN TƏHLÜKƏSİZLİK RİSKLƏRİ		
Risk	Mənbə	Qabaqlayıcı tədbir
Yanğın və Partlayış	Təhlükəli maddələrin yüklənməsi-boşaldılması və daşınması	Partlayış, yanğın təhlükəli yüklərin daşınmasını həyata keçirən işçilərə təhlükəli yüklərin daşınması üzrə normativ aktların tələblərinə cavab verən, qəbul olunmuş proqramlar üzrə əlavə yanğına qarşı hazırlıq keçirilməsi
		Təhlükəli maddələrin daşınmasını həyata keçirən nəqliyyat vasitələri və ümumi istifadə üçün olan avtomobil nəqliyyatlarında təhlükəli yüklərin saxlanması və daşınmasını zəruri təlimatların tələblərinə uyğun aparılması
		Neft və neft məhsullarının, yüklərin, partlayış təhlükəli, tezalışan (yanar) maddələrin yüklənməsi-boşaldılması norma və qaydaların tələblərinə uyğun olaraq həyata keçirilməsi
	Təhlükəli və tezalışan (yanar) maddələrin saxlanması	Hava, su, yanar maddələrlə təmasından öz-özünə alışma qabiliyyəti olan və ya partlayış təhlükəli kimyəvi maddələrin yüksək temperaturun təsiri və mexaniki zədələnmə ehtimalı olmayan xüsusi şəraitdə saxlanması
		Yanğın zamanı yüksək temperatur təsirindən ərimə xüsusiyyətinə malik kimyəvi maddələrin sərbəst axmasına qarşı tədbirlərin görülməsi
	Avadanlıqlarda yaranan nasazlıqlar	İstehsalat ərazisində yerləşən avadanlıqların mütəmadi olaraq planlaşdırılmış yoxlamadan keçirilməsi və lazımı qabaqlayıcı tədbirlərin görülməsi
Odlu işlər - qaynaq	Yanğın təhlükəsizliyi norma və qaydalarına müvafiq olaraq iş yerlərində qaz təhlükəli və odlu işlərin təhlükəsiz aparılmasının təşkil edilməsi	
Yüksəklikdən yıxılma	Yüksəklikdə iş	Yüksəklikdə görülən işlərin uyğun fərdi mühafizə vasitələrindən istifadə edilməklə, müvafiq norma və qaydaların tələblərinə uyğun olaraq həyata keçirilməsi

CƏDVƏL 20. SOCAR TƏRƏFİNDƏN MÜƏYYƏN OLUNMUŞ VƏ NƏZARƏT ALTINDA SAXLANILAN TƏHLÜKƏSİZLİK RİSKLƏRİ		
Risk	Mənbə	Qabaqlayıcı tədbir
Xroniki və kəskin peşə xəstəlikləri	Əlverişsiz və zərərli istehsalat amilləri (yüksək səs, kimyəvi maddələr və tozlar)	İşçilərin sağlamlığına risk təşkil edən ərazilərdə mütəmadi profilaktik yoxlamaların və monitorinqlərin keçirilməsi
		İşçilərin yüksək səsə və ya yüksək konsentrasiyada kimyəvi maddələrə məruz qalmasının qarşısını almaq üçün yüksək risk təşkil edən ərazilərdə işləmə müddətinin minimuma endirilməsi və işçilərin növbə ilə çalışmalarının təmin edilməsi
Nəqliyyat vasitələrinin qəza halları zamanı fiziki zərərər	İşçilərin daşınması	İşçilərin, xammal və məhsulların nəqliyyat vasitələri ilə daşınması və təxliyyəsinin müvafiq norma və qaydaların tələblərinə müvafiq olaraq həyata keçirilməsi
	Xammal və məhsulların daşınması	Nəqliyyat vasitələrinin sürətinin GPS ilə nəzarət altında saxlanması
Elektrik qəzaları	Nasaz elektrik avadanlıqları	Sürücülərin sərxoş vəziyyətdə nəqliyyat vasitələrindən istifadə etmələrinin qarşısını almaq məqsədilə xüsusi yoxlamaların aparılması
	Xüsusi cihaz və avadanlıqların istifadəsini tələb edən işlər	Elektrik avadanlıqlarına, aparatlarına və elektrik şəbəkələrinə vaxtılı-vaxtında profilaktik yoxlamaların, planlı-qabaqlayıcı təmirin təşkilinə və keçirilməsinə, eyni zamanda yanğın və alışmaların baş verməsinə səbəb ola bilən nasazlıqların aradan qaldırılması
İşçilərin təhlükəsizlik norma və qaydalarına riayət etməməsi və təhlükəsizlik üzrə biliklərinin aşağı olması	Bütün əməliyyatlar	Müəssisə ərazisində bütün elektrik avadanlıqlarının müəyyən edilməsi, qeydiyyatın aparılması və xüsusi işarələrin (birkalarn) istifadə edilməsi
		Fəhlələrin, qulluqçuların və mühəndis-texniki işçilərin yanğın təhlükəsizliyi qaydaları üzrə təlimatlandırılması, biliyin və davranışların davamlı olaraq yoxlanılması
		"Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin işçilərinə xüsusi geyim və digər fərdi mühafizə vasitələrinin pulsuz verilməsi normaları"na müvafiq olaraq işçilərin xüsusi geyim, xüsusi ayaqqabı və digər fərdi mühafizə vasitələri ilə təmin edilməsi

SOCAR-da işçilərin sağlamlıq və təhlükəsizliyi üzrə risklər neft-qaz sənayesində iş prosesinin mürəkkəbliyindən, hava şəraitinin təsirindən, texnoloji qurğularda sapmalardan, personal səhvlərindən, həmçinin digər bu kimi obyektiv və subyektiv amillərdən asılıdır.

Şirkətin maliyyə risklərini nəzərə almaqla və iqtisadi davamlılığın təmin olunması ilə yanaşı qəzalar, bədbəxt hadisələr, texnoloji qurğularda sapmalar ilə bağlı aşkar edilmiş risklərin idarə edilməsinə yönəldilən tədbirlərin monitorinqi ildə dörd dəfə həyata keçirilir. Yerinə yetirilən tədbirlər monitorinq planına uyğun olaraq SOCAR-ın Struktur vahidlərinin rüblük monitorinq hesabatlarında öz əksini tapır.

İstehsalat risklərini minimuma endirmək məqsədilə SOCAR-ın və onun müəssisələrinin əməyin təhlükəsizliyi üzrə daimi fəaliyyət göstərən komissiyaları tərəfindən istehsalat obyektlərində ümumilikdə 500 yoxlama aparılmış və əməyin təhlükəsizliyi üzrə aşkar olunmuş qayda pozuntularının əksəriyyətinin aradan qaldırılmasına nail olunmuşdur.

Üçüncü tərəf şirkətlərə nəzarət

Üçüncü tərəf (podratçı) şirkətlərin fəaliyyətinin SOCAR-ın prinsip və dəyərlərinə uyğun qurulduğu daim diqqət mərkəzində saxlanılır. SOCAR-ın üçüncü tərəf şirkətlərinə olan əsas tələbləri sağlamlıq, təhlükəsizlik və sahələrdə risklərin idarəedilməsini əhatə edir. Podratçı şirkətlərlə işləri başlamazdan öncə, onların fəaliyyəti və əsas riskləri SOCAR tərəfindən nəzərdən keçirilir və qiymətləndirilir.

SOCAR-ın birgə və müştərək müəssisələrinin, həmçinin Şirkətin müəssisələrində müqavilə əsasında işləyən podratçı təşkilatların əməyin təhlükəsizliyi sahəsində fəaliyyətinə SOCAR-ın təyin etdiyi cavabdeh şəxslər tərəfindən mütəmadi nəzarət edilir. Birgə müəssisələr və əməliyyat şirkətləri hər ay istehsalat zədələnmələri ilə əlaqədar Şirkətə hesabatlar təqdim edir və bu hesabatlar əsasında istehsalat zədələnmələrinin vəziyyəti təhlil olunaraq qiymətləndirilir.

Bədbəxt hadisə və zədələnmələr

Görülən tədbirlər nəticəsində son beş il ərzində SOCAR-ın Azərbaycanda olan müəssisələri üzrə təhlükəsizlik göstəricilərində irəliləyişlər müşahidə olunur. Belə ki, həlak olmuş əməkdaşların sayı 75%, zədələnmə hadisələrinin sayı isə 63% azalmışdır.

Buna baxmayaraq, rəqəmlər azalsa da, təəsüflər olsun ki, SOCAR-ın tabeliyində olan müəssisələrdə 2018-ci ildə 11 bədbəxt hadisə baş vermişdir ki, bunlardan 8 hadisə xəsarətlə, 3 hadisə ölümlə nəticələnmişdir.

Ölümlə nəticələnən hadisələr "Azneft" İB, "Qaz İxrac" İdarəsi və Nəqliyyat İdarəsində baş vermişdir. Baş vermiş bədbəxt hadisələr "İstehsalatda baş verən bədbəxt hadisələrin təhqiqi və uçota alınması Qaydaları"na uyğun olaraq Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xidməti tərəfindən yaradılmış təhqiqat komissiyalarının köməyi ilə təhqiq olunmuş, onların başvermə səbəblərini və

dəlillərini üzə çıxararaq müvafiq tədbirlər görülmüşdür. SOCAR üzrə 2018-ci ildə baş vermiş qəzaların araşdırılması zamanı aşkarlanmışdır ki, hadisələrin başlıca səbəblərindən əməkdaşların tərtib olunan mühafizə qaydalarından yayınmaqları, onların tətbiq edilən sağlamlıq və əməyin təhlükəsizliyinə əməl etməmələri müəyyən edilmişdir.

Baş vermiş bədbəxt hadisələrin və qəza hallarının səbəb və nəticələri SOCAR-ın strukturuna daxil olan bütün təşkilatlarda müzakirə olunmuş, mümkün risklər qiymətləndirilmiş və gələcəkdə belə hadisələrin baş verməsinin qarşısının alınması məqsədilə aşkar olunmuş təhlükələrin, risklərin azaldılması və minimuma endirilməsi üçün xəbərdar edici və önleyici tədbirlər görülmüşdür. Bədbəxt hadisələrin fəaliyyət sahələri üzrə sayı haqqında məlumat **Cədvəl 21-də** verilmişdir.

2018-ci ildə SOCAR-ın struktur təşkilatlarında heç bir texnoloji qəza, lokal yanğın və qrup halında bədbəxt hadisə baş verməmişdir.

CƏDVƏL 21. SOCAR AZƏRBAYCANDA FƏALİYYƏT SAHƏLƏRİNƏ GÖRƏ HADİSƏLƏRİN SAYI	
Fəaliyyət sahələri	2018
Neftqazçıxarma	3
Neft və qaz emalı	0
Qaz təchizatı və nəqli	2
Tikinti	1
Geofizika və geologiya	2
Nəqliyyat	2
Qazma	1

CƏDVƏL 22. SOCAR AZƏRBAYCANDA ƏMƏYİN MÜHAFİZƏSİ ÜZRƏ XƏRCLƏR	
Əməyin mühafizəsi və təhlükəsizliyi xərcləri, min manat	2018
Əməyin mühafizəsi və təhlükəsizliyinə, o cümlədən	22 877,7
Əmək şəraitinin yaxşılaşdırılması üzrə nomenklatur tədbirlərə	15 831
Xüsusi geyim, xüsusi ayaqqabı və digər fərdi mühafizə vasitələrinə	5 690
Süd təchizatına	1 198
Digər xərclər	158,7

CƏDVƏL 23. SOCAR-İN ƏMƏYİN TƏHLÜKƏSİZLİYİ SAHƏSİNDƏ FƏALİYYƏT GÖSTƏRİCİLƏRİ ²²	
Fəaliyyət göstəriciləri	2018
Cəmi bədbəxt hadisələrin sayı	11
O cümlədən, ölümlə nəticələnən	3
Cəmi zədə almış əməkdaşların sayı	11
O cümlədən cəmi həlak olmuş işçilərin sayı	3
İtkin düşmüş işçilərin sayı	0
Peşə xəstəliklərinin sayı	0
İstehsalat zədələnmələri nəticəsində itirilmiş iş günlərinin sayı	358
Xəstəliklə əlaqədar işə çıxmamalar	300 937
İşçilərin orta siyahı sayı	50 479
Cəmi işlənmiş saat	78 003 136
Cəmi işlənmiş gün	9 750 392
İstehsalat zədələnməsi əmsalı (hər 200 000 işlənmiş saata)	0,03
İtirilmiş iş günləri əmsalı (hər 200 000 işlənmiş saata)	0,918
İş yerində olmama əmsalı (hər 200 000 işlənmiş günə)	6 172,8
Bədbəxt hadisələrin tezlik əmsalı (hər 1 000 nəfər işçiyə düşən hadisələrin sayı)	0,22
Bədbəxt hadisələrin ağırlıq əmsalı (hər hadisəyə düşən itirilmiş günlərin sayı)	44,75

CƏDVƏL 24. BİRGƏ MÜƏSSİSƏLƏRİN VƏ ƏMƏLIYYAT ŞİRKƏTLƏRİNİN ƏMƏYİN TƏHLÜKƏSİZLİYİ SAHƏSİNDƏ FƏALİYYƏT GÖSTƏRİCİLƏRİ	
Fəaliyyət göstəriciləri	2018
Cəmi bədbəxt hadisələrin sayı	7
O cümlədən, ölümlə nəticələnən	0
İstehsalat zədələnmələri nəticəsində itirilmiş iş günlərinin sayı	690
Bədbəxt hadisələrin ağırlıq əmsalı (hər hadisəyə düşən itirilmiş günlərin sayı)	98,6

İstehsalatda bədbəxt hadisələr və peşə xəstəlikləri nəticəsində peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi hallarından icbari sığorta

Hər zaman işçilərin təhlükəsizliyi və əmək şəraitinin yaxşılaşdırılmasına diqqət yetirən SOCAR ilə "Paşa Həyat Sığorta" ASC arasında bağlanmış "İstehsalatda bədbəxt hadisələr və peşə xəstəlikləri nəticəsində peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi hallarından icbari sığorta müqaviləsi"ne əsasən işçilər icbari sığortalanmışdır.

Sığorta şirkəti ilə əməkdaşlığımız çərçivəsində 2018-ci il ərzində SOCAR-ın müxtəlif idarələrində baş vermiş sığorta hadisələrinə görə "Paşa Həyat Sığorta" ASC tərəfindən 461 082.69 AZN sığorta ödənişi həyata keçirilmişdir.

Eyni zamanda, əməkdaşlıq etdiyimiz əvvəlki illər üzrə baş vermiş hadisələrə görə də 2018-ci ildə həyata keçirilmiş ödənişlər 1 223 863,25 AZN təşkil etmişdir.

Ümumilikdə 2018-ci il ərzində "Paşa Həyat Sığorta" ASC tərəfindən zərərçəkənlərə və ya onların ailə üzvlərinə 1 684 945.94 AZN sığorta ödənişi həyata keçirilmişdir.

Xarici Müəssisələr

SOCAR-ın xaricdə fəaliyyət göstərən törəmə şirkətlərində də Əməyin mühafizəsi sahəsində görülən işlərin günün tələbləri səviyyəsində qurulmasına böyük diqqət yetirilir. Hesabat ilində əməyin mühafizəsi və təhlükəsizliyinə 1 786 454 ABŞ dolları məbləğində vəsait qoyulmuşdur.

"SOCAR Enerji Türkiyə"də təhlükəsiz və sağlam əmək şəraitinin yaradılması aşağıdakı normativ sənədlərin tələbləri əsasında həyata keçirilir:

- ✓ Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyasının sağlamlıq və təhlükəsizlik texnikası (STT) standartları
- ✓ Əməyin mühafizəsi və sağlamlıq üzrə standartları
- ✓ STT sahəsində respublikada qüvvədə olan normativ sənədlər

²² Şirkətin daxili nizamnaməsinə əsasən istehsalat zədələnməsi, itirilmiş iş günləri və iş yerində olmama əmsalları hər işlənmiş 200000 saata əsasən hesablanmışdır.

Hər il olduğu kimi hesabat ilində işçilərin əməyin mühafizəsi üzrə biliklərinin artırılması məqsədilə müxtəlif kurslar təşkil olunmuşdur:

✓ "SOCAR Enerji Türkiyə"də STT üzrə Təlim matrisi
✓ Yeni işçilər üçün xüsusi giriş təlimləri
✓ Ziyarətçilər üçün təhlükəsizliyin təşkili
✓ Yerindən asılı olaraq STT
✓ Vəzifəyə uyğun olaraq STT

Bundan başqa 2018-ci ildə STT üzrə yeni sənədlər işlənilib hazırlanmışdır. Bunlardan risklərin qiymətləndirilməsi və risklərin idarə olunması, idarəetmə, əməliyyatların avtorizasiyası, enerji sistemlərində işlərin təşkili üzrə təcrübələri misal gətirmək olar.

CƏDVƏL 25. SOCAR-İN XARİCDƏKİ MÜƏSSİSƏLƏRİNDƏ ƏMƏYİN TƏHLÜKƏSİZLİYİ SAHƏSİNDƏ FƏALİYYƏT GÖSTƏRİCİLƏRİ²³	
"SOCAR Enerji Türkiyə"	2018
Cəmi zədə almış əməkdaşların sayı	42
Cəmi həlak olmuş işçilərin sayı	0
Peşə xəstəliklə əlaqədar işə çıxmamalar	0
İstehsalat zədələnmələri nəticəsində itirilmiş iş günlərinin sayı	381
Cəmi işlənmiş saat	7 011 060
Cəmi işlənməli saat	2 340 362
İstehsalat zədələnməsi əmsalı (hər 200 000 işlənmiş saata)	1,20
Bədbəxt hadisələrin ağırlıq əmsalı (hər hadisəyə düşən itirilmiş günlərin sayı)	9,07

²³ Təhlükəsizlik və sağlamlıq göstəriciləri "SOCAR Enerji Türkiyə"nin baş ofisini, "Petkim", "STAR" və "Petlim" müəssisələrini əhatə edir. SOCAR Enerji Gürcüstan üzrə göstəricilər əhəmiyyətli olmadığından, cari Hesabatda əks olunmamışdır.

"SOCAR Enerji Türkiyə"nin təchizatçıları və podratçıları	2018
Cəmi zədə almış əməkdaşların sayı	64
Cəmi həlak olmuş işçilərin sayı	3
Cəmi işlənmiş saat	42 283 534
İstehsalat zədələnməsi əmsalı (hər 200 000 işlənmiş saata)	0,30

"SOCAR Enerji Ukrayna"nın öz işçiləri	2018
Cəmi zədə almış əməkdaşların sayı	1
Cəmi həlak olmuş işçilərin sayı	0
Peşə xəstəliklə əlaqədar işə çıxmamalar	0
İstehsalat zədələnmələri nəticəsində itirilmiş iş günlərinin sayı	157
Xəstəliklə əlaqədar işə çıxmamalar	9 635
İşçilərin sayı	1 861
Cəmi işlənmiş saat	3 715 626
Cəmi işlənməli gün	410 140
Cəmi işlənməli saat	3 984 710
İstehsalat zədələnməsi əmsalı (hər 200 000 işlənmiş saata)	0,05
İtirilmiş iş günləri əmsalı (hər 200 000 işlənmiş saata)	76,4

"SOCAR Enerji İsvəçrə"nin öz işçiləri	2018
Cəmi zədə almış əməkdaşların sayı	13
Cəmi həlak olmuş işçilərin sayı	0
Peşə xəstəliklə əlaqədar işə çıxmamalar	0
İstehsalat zədələnmələri nəticəsində itirilmiş iş günlərinin sayı	265
Xəstəliklə əlaqədar işə çıxmamalar	5 767
İşçilərin sayı	789
Cəmi işlənmiş saat	1 259 012
Cəmi işlənmiş gün	157 377
Cəmi işlənməli saat	1 259 012
İstehsalat zədələnməsi əmsalı (hər 200 000 işlənmiş saata)	2,06
İtirilmiş iş günləri əmsalı (hər 200 000 işlənmiş saata)	42,1
İş yerində olmama əmsalı (hər 200 000 işlənmiş saata)	916,19
Bədbəxt hadisələrin ağırlıq əmsalı (hər hadisəyə düşən itirilmiş günlərin sayı)	20,38

Gigiyena və epidemiologiya xidmətləri

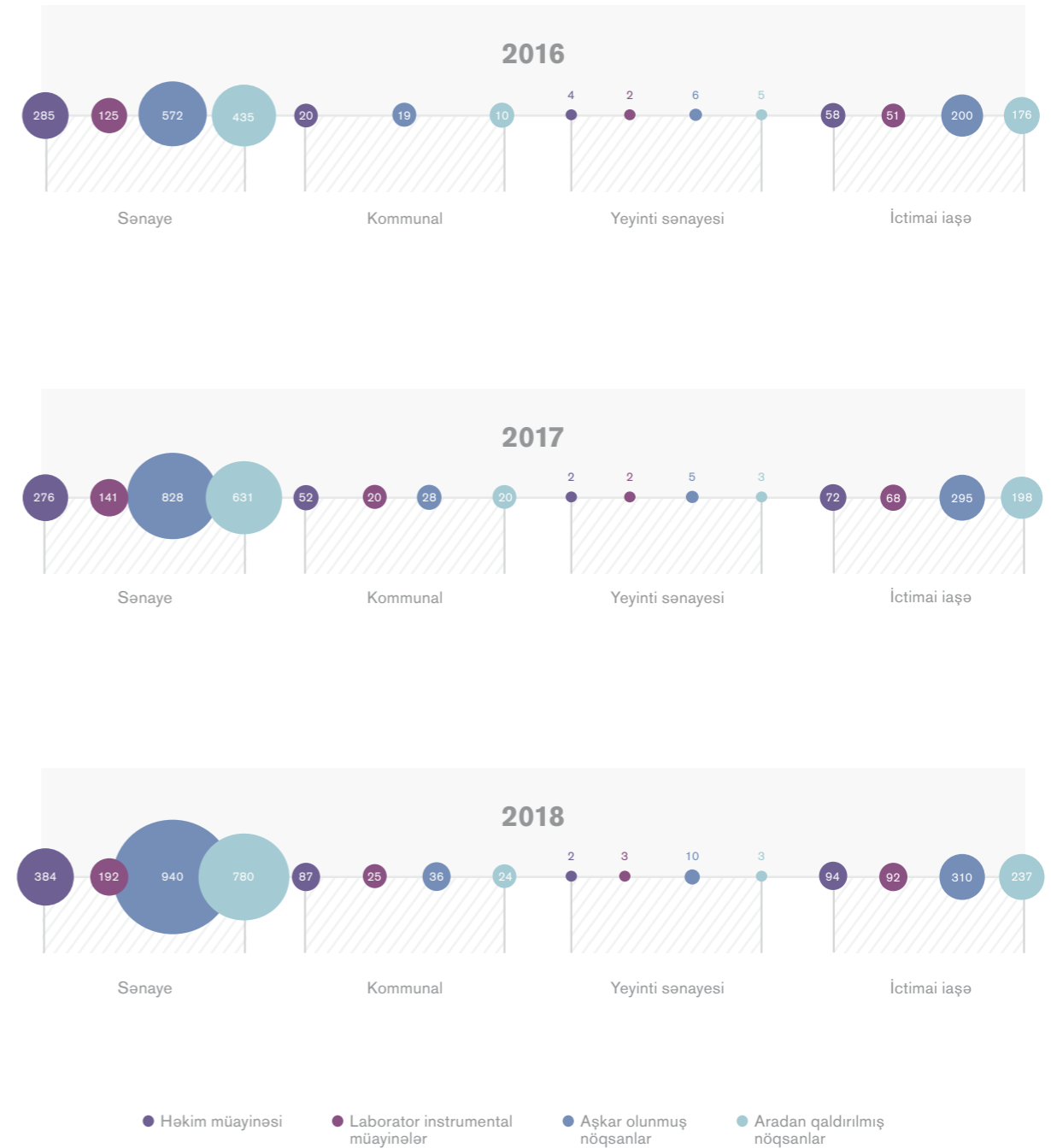
SOCAR-ın müəssisə və təşkilatlarında çalışan işçilərin əməyinin mühafizəsinə, peşə xəstəliklərinin qarşısının alınmasına, yaşayış sahələri üzrə sanitariya-gigiyena, sağlamlığın qorunması, yoluxucu xəstəliklərin profilaktikası və əks epidemik tədbirlərin keyfiyyətlə həyata keçirilməsinə Ekologiya idarəsinin Gigiyena və Epidemiologiya Mərkəzi (GEM) nəzarət edir.

2018-ci il ərzində SOCAR-ın müəssisə və təşkilatlarında 162 obyektə sanitariya-gigiyena nəzarət işi həyata keçirilmişdir. Əks epidemik tədbirlər çərçivəsində 21 nəfərdə vərəm xəstəliyi aşkar edilmiş və müalicə olunmaq üçün hospitalizə olunmasına nəzarət edilmişdir.

Yoxlamalar zamanı 1299 nöqsan aşkar olunmuş, verilmiş sağlamlaşdırıcı təkliflərdən sonra nöqsanların 80,5% aradan qaldırılmışdır (bax şəkil 24).

Xəstələrin iş yerlərində tamamlayıcı dezinfeksiya tədbirləri həyata keçirilib, onlarla təmasda olan bütün işçilərin tibbi müayinəsi təşkil olunmuşdur. 2018-ci ildə GEM-in əsas xidmətlərindən biri olan zərərli faktorlarla təmasda olan işçilərin tibbi müayinəsi yüksək səviyyədə təşkil olunmuş və başa çatdırılmışdır.

ŞƏKİL 24. 2016-2018-Cİ İLLƏRDƏ SOCAR-IN AZƏRBAYCANDA FƏALİYYƏT GÖSTƏRƏN MÜƏSSİSƏLƏRİNDƏ SANİTAR-GİGİYENƏ TƏDBİRLƏRİ ÜZRƏ APARILAN MÜAYİNƏLƏRİN SAYI, ƏDƏD

08

Ekoloji fəaliyyət

Ekoloji fəaliyyət

SOCAR qarşısına qoyduğu prioritet istiqamətlər üzrə məqsədyönlü fəaliyyəti nəticəsində sənaye və ekoloji təhlükəsizlik üzrə dünya standartlarına cavab verən beynəlxalq bir şirkətə çevrilmişdir.

SOCAR-ın ekoloji strategiyası ətraf mühitin qorunması sahəsində koordinasiyanın gücləndirilməsi, təbii ehtiyatların mühafizəsi, elmə əsaslanan konseptual prinsiplərin tətbiqi nəticəsində davamlı inkişafa nail olmaqdır.

SOCAR-ın ekoloji fəaliyyətində qəbul edilmiş Ekoloji Siyasət sənədi 2008-ci ildən Şirkətin ekologiya

sahəsində rəhbər sənəddir. SOCAR-ın Ekoloji Siyasətinin əsas məqsədi bütün fəaliyyət seqmentləri – apstrim, midstrim və daunstrim üzrə aparılan əməliyyatlar zamanı ətraf mühitin qorunması, ekoloji təhlükəsizliyin təmin olunması və yaranan ekoloji fəsadların aradan qaldırılmasıdır. Sənədin yenilənməsi və müasir tələblərin daxil edilməsi məqsədilə işlərə başlanılmış, 2019-cu ildə təsdiq edilməsi nəzərdə tutulmuşdur.

SOCAR-ın ətraf mühitin mühafizəsi üzrə fəaliyyətinin əsas istiqamətləri aşağıdakı sənədlərdə daha ətraflı təsbit edilmişdir:

- ✓ SOCAR-ın 2025-ci ilə kimi strateji inkişafına dair Kompleks Planı
- ✓ Ehtimal olunan fəvqəladə halların qarşısının alınması planı
- ✓ İqlim Dəyişmələri sahəsində fəaliyyət strategiyaları və planları
- ✓ Atmosferə atılan səmt qazlarının azaldılması planı
- ✓ SOCAR-ın neft dağılmalarının xəbərdarlığı və ləğvi planı
- ✓ Neftlə çirklənmiş torpaqların təmizlənməsi strategiyaları və fəaliyyət planları
- ✓ Azərbaycan Respublikasının neft və qaz sənayesinin (kimya məhsulları daxil olmaqla) inkişafı üzrə Strateji Yol Xəritəsinin təfəssilatlı tədbirlər planı
- ✓ Bioloji müxtəlifliyin qorunması strategiyası
- ✓ Ekoloji Monitoring planları
- ✓ Tullantıların idarə olunması planı
- ✓ Sağlamlığın və Təhlükəsizliyin qorunması planları
- ✓ Digər ekoloji sənədlər

SOCAR-ın fəaliyyətində ətraf mühitin mühafizəsi və ekoloji risklərin idarə olunması prosesi Şirkətin ekologiya üzrə vitse-prezidentinin rəhbərliyi ilə Baş ofisin Ekoloji layihələrin idarə edilməsi şöbəsi, Ekologiya idarəsi və Şirkətin struktur bölmələrinin ekologiya şöbələri tərəfindən həyata keçirilir.

2017-2018-ci illər ərzində Şirkət tərəfindən ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılması istiqamətində xərclənmiş vəsait **Cədvəl 26-da** göstərilmişdir.

CƏDVƏL 26. 2016-2018-Cİ İLLƏR ƏRZİNDƏ ŞİRKƏT TƏRƏFİNDƏN EKOLOJİ VƏZİYYƏTİN YAXŞILAŞDIRILMASI İSTİQAMƏTİNDƏ XƏRCLƏNİŞ VƏSAİT, MİN MANAT ²⁴			
Müəssisələrin adı ²⁵	2016	2017	2018
SOCAR Azərbaycan	13 798	19 745	24 180
SOCAR Enerji Türkiyə ²⁶	2 533,136	3 833,125 ²⁷	11 503,480
SOCAR Enerji Ukrayna	62,921	53,06 ²⁸	384,149

Beynəlxalq və yerli standartların tətbiqi

SOCAR ətraf mühitin mühafizəsinin idarə edilməsi sistemləri üzrə dünyada mövcud olan beynəlxalq standartları öz fəaliyyətində tətbiq edir. Bununla belə, ISO 14001 kimi standartlara uyğunluğun yoxlanılması üçün sənədləri verən təşkilat tərəfindən hər il audit

yoxlamaları keçirilir, vaxtı bitmiş sertifikatlar yenilənir və onların vaxtı növbəti il üçün uzadılır. **Cədvəl 27-də** ISO 14001 beynəlxalq idarəetmə standartı üzrə sertifikatların sonuncu yenilənməsi və ya verilmə tarixləri göstərilmişdir.

²⁴ 2018-ci il üzrə SOCAR İsveçrə və SOCAR Gürcüstan üzrə ekoloji çərçimələr cüzi olduğu üçün, cari Hesabatda daxil olunmamışdır.

²⁵ "SOCAR Enerji Gürcüstan" və "SOCAR Enerji İsveçrə" üzrə ekoloji tədbirlərə sərf olunan vəsait ümumi xərclərin dəyərində nisbətən əhəmiyyətli olmadığından cədvəldə göstərilməmişdir.

²⁶ "SOCAR Enerji Türkiyə" üçün əks olunmuş xərclər "Petkim" tərəfindən edilmiş xərcləri əhatə edir.

²⁷ SOCAR Enerji Türkiyə üçün 2017-ci ildə ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılmasına xərclənən vəsait valyuta keçidi zamanı yaranan yanlışlıqdan dolayı yenidən hesablanaraq hesabatda daxil edilmişdir.

²⁸ "SOCAR Enerji Ukrayna" üçün 2017-ci ildə ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılmasına xərclənən vəsait valyuta keçidi zamanı yaranan yanlışlıqdan dolayı yenidən hesablanaraq hesabatda daxil edilmişdir. Cari Hesabatda orta məzənnə 1USD=1.7AZN kimi nəzərə alınmışdır.

**CƏDVƏL 27. ISO 14001 BEYNƏLXALQ İDARƏETMƏ STANDARTI ÜZRƏ SERTİFİKATLAŞMIŞ
SOCAR AZƏRBAYCAN MÜƏSSİSƏLƏRİNİN SİYAHISI**

Müəssisələrin adı	İlk verilmə tarixi, il	Yenilənmə tarixi, il
Ekologiya idarəsi	2015	2018
Neft Qaz Tikinti Tresti	2002	2015
Qaz Emalı Zavodu	2012	2018
Geofizika və geologiya idarəsi	2012	2018
"Azəriqaz" İB	2013	2018
Nəqliyyat idarəsi	2012	2015
Dalğıc və qəza-xilasətmə işləri idarəsi	2012	2018
"Azneft" İB-nin Dalma qurğularının təmiri və kirayəsi üzrə eksperimental idarəsi	2012	2015
"Azneft" İB-nin Qaz anbarlarının istismarı idarəsi	2013	2016
"Azneft" İB-nin "28 May" NQÇİ	2013	2016
"Qaz ixrac" idarəsi	2013	2016
Bakı Ali Neft Məktəbi	2014	2017
Kompleks qazma işləri tresti	2016	2016
"Azərikimya" İB	2016	2017

Ətraf Mühitə Təsirlərin Qiymətləndirilməsi

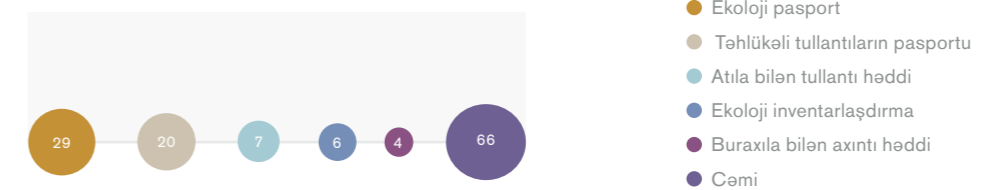
SOCAR-ın həyata keçirdiyi bütün layihələr üçün Azərbaycan Respublikasının qoşulduğu Konvensiyalara, yerli və beynəlxalq qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olaraq 2018-ci ildə 5 ədəd Ətraf Mühitin İlk Vəziyyətinin Qiymətləndirilməsi (ƏMİVQ) sənədi və 12 ədəd Ətraf Mühitə Təsirlərin Qiymətləndirilməsi (ƏMTQ) sənədi işlənmiş və müvafiq dövlət qurumlarında razılaşdırılması təmin edilmişdir.

Təchizatçı və podratçılarımızın bizim dəyər və prinsiplərimizə uyğun fəaliyyət göstərmələri SOCAR üçün xüsusi önəm daşıyır. Bu səbəbdən SOCAR elan etdiyi tenderlər zamanı iştirakçılara SOCAR-ın Satınalmalar Standartı, Qarşı tərəflərin yoxlanılması haqqında ümumi standart, eləcə də beynəlxalq idarəetmə standartlarına əsasən bir sıra tələblər irəli sürülür və seçilmiş müəssisələrin uyğunluğu ikinci tərəf auditlər vasitəsilə daimi yoxlanılır.

Ekoloji normativ-texniki sənədlər

2018-ci il ərzində Ekologiya idarəsi tərəfindən Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi ilə razılaşdırılmış və təhvil verilmişdir normativ-texniki sənəd hazırlanmış, təsdiq edilmiş, (bax Şəkil 25).

ŞƏKİL 25. 2018-Cİ İLDƏ SOCAR-IN STRUKTUR BÖLMƏLƏRİ ÜÇÜN HAZIRLANMIŞ EKOLOJİ NORMATİV VƏ TEXNİKİ SƏNƏDLƏR

Ekoloji maarifləndirmə və təbliğat

Maraqlı tərəflərin cəlb edilməsi

SOCAR sistemində ekologiya sahəsində yeni standart və tələblərə cavab verən, eləcə də müvafiq nailiyyətlərə yiyələnmiş kadrlar dəstəklənir. Həmçinin kadrların davamlı maarifləndirilməsi Şirkətin ümumi təlim proqramının ayrılmaz hissəsidir. Ekoloji təlimlərin əsas vəzifəsi kadrların biliklərini və praktiki peşə vərdişlərini özündə birləşdirən ekoloji təfəkkürün inkişaf etdirilməsidir.

SOCAR mütəmadi olaraq atmosfərə atılan çirkəndirici maddələrin, o cümlədən əsas fəaliyyət sahələrindən yaranan uçucu emissiyaların hesablanması, yaranmış texniki məsələlərin, qeyri-müəyyənliklərin həll olunması istiqamətində dünya təcrübəsini öyrənir və bu sahədə xarici şirkətlərlə əməkdaşlıq edir.

"Metan emissiyalarının inventarlaşdırılması və emissiyaların azaldılmasına dair layihələrin

müəyyənləşdirilməsi" mövzusunda Norveçin Karbon Limits şirkətinin nümayəndələri və SOCAR müəssisələrinin aidiyyəti mütəxəssislərinin iştirakı ilə 2 noyabr 2018-ci il tarixdə "SOCAR Tower"də seminar keçirilmişdir.

SOCAR cəmiyyət və işçiləri arasında ekoloji problemlər haqqında biliyi artırmaq məqsədilə, hər il olduğu kimi 2018-ci ildə də bir sıra tədbirlərdə iştirak etmişdir.

Məktəblilərdə ekologiya elminə maraq oyatmaq və ekoloji bilikləri və bacarıqları inkişaf etdirmək üçün Ekologiya idarəsi ilə Bakı şəhəri üzrə Təhsil İdarəsi arasında imzalanmış "Əməkdaşlıq Sazişi"ne uyğun olaraq "Ekoloji aylıqlar", "Yaşıl məktəb", "Eko-təqdimatlar" layihəsi və digər layihələr SOCAR-ın Ekologiya idarəsi ilə birlikdə həyata keçirilmişdir. SOCAR-ın əməkdaşları tərəfindən Bakı şəhərinin 140 məktəbinin şagirdləri

üçün təqdimatlar və həmçinin "SOCAR-ın ekoloji layihələri" haqqında məlumat verilmişdir.

Təqdimatlar əsasən aşağıdakı mövzular üzrə keçirilmişdir:

- ✓ "Alternativ və bərpa olunan enerjinin istifadəsi"
- ✓ "Sağlam həyat tərzi"
- ✓ "Yaşıl davranış"
- ✓ "Nə edək?"
- ✓ "Azərbaycanın biomüxtəlifliyi"
- ✓ "Səs-küy çirklənməsi"
- ✓ "Ekoloji monitorinq nədir?"
- ✓ "Tullantıların idarə olunması" və digər mövzular

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi Respublika Uşaq-Gənclər İnkişaf Mərkəzi ilə SOCAR-ın Ekologiya İdarəsi arasında ekoloji maarifləndirmə sahəsində imzalanmış Anlaşma Memorandumu çərçivəsində, 2018-ci ildə məktəblərdə təsis edilmiş 20 "Ekoklub" üzvləri üçün ekologiya mövzuları üzrə Ekologiya idarəsinin əməkdaşları tərəfindən təqdimatlar və "Eko-park Ekoloji Tədqiqatlar Mərkəzi" İctimai Birliyində ekskursiyalar keçirilmişdir.

SOCAR-ın işçilərinin ekoloji problemlər və onların idarəedilməsi haqqında biliklərini hər zaman artırmaq məqsədilə, 2018-ci ildə Təlim, Tədris və Sertifikatlaşdırma İdarəsinin kadr hazırlığının təşkili mərkəzində aşağıdakı məsələlər üzrə aşağıdakı maarifləndirmə tədbirləri həyata keçirilmişdir:

- ✓ ISO 14001 ekologiya idarəetmə sistemi üzrə beynəlxalq standart
- ✓ SOCAR-ın Ekoloji Siyasəti
- ✓ Tullantıların idarə olunması
- ✓ SOCAR-ın müəssisələrinə təhkim olunmuş mütəxəssislər üçün ekologiya
- ✓ Neft dağılımları və onların aradan qaldırılması

SOCAR-ın idarə və müəssisələri, dövlət qurumları, beynəlxalq təşkilatlar, ekoloji yönümlü QHT-ləri, ali təhsil müəssisələri, məktəbləri və digər ictimai təşkilatları ilə birgə tədbirlərin keçirilməsi, onlar üçün Eko-parka ekskursiyaları, dəyirmi masaları, açıq dərsləri haqqında məlumatlar www.socar.az saytında, "İki sahil" qəzetində və KİV-də işıqlandırılmışdır.

Ekoloji monitorinq sistemi

SOCAR-ın fəaliyyət sahələrində həyata keçirilən monitorinqlər zamanı neft-qaz hasilatının Xəzər dənizinin ekosisteminə təsirinin müəyyənəşdirilməsi məqsədilə su mühitinin ümumi fiziki-kimyəvi xassələri, biogen maddələrin və neft məhsullarının tərkibi və miqdarı, dib çöküntülərinin tərkibi, üzvi maddələr, mikroorqanizmlərin taksonomiyası, planktonların kütləsi hertərəfli tədqiq edilir və antropogen təsirin dərəcəsi müəyyənəşdirilir.

2018-ci il ərzində ətraf mühitin keyfiyyət göstəricilərinin öyrənilməsi və ekoloji vəziyyətin dəyişmə dinamikasının izlənməsi məqsədilə ümumilikdə obyektlər üzrə 942 kompleks ekoloji və əməliyyatlar monitorinq işləri həyata keçirilmişdir. Bunlardan quru ərazilərdə - 583, dəniz obyektlərində - 359 ekoloji monitorinq işi aparılmışdır²⁹ (daha ətraflı baxın Şəkil 26).

H.Əliyev adına NEZ-də aparılan yenidənqurma və modernizasiya layihəsi ilə əlaqədar istehsalat prosesləri zamanı formalaşan çirkab sularının idarə olunması vəziyyətinin öyrənilməsi, mexaniki və bioloji təmizləyici qurğularının mövcud vəziyyətinin qiymətləndirilməsi məqsədilə Ekologiya idarəsi tərəfindən ekoloji monitorinq aparılmışdır.

Monitorinqlər zamanı müşahidə olunmuş ekoloji pozuntular diqqətdə saxlanılmış və onların aradan qaldırılmasına nəzarət təmin edilmişdir.

Aparılmış bütün ekoloji monitorinqlərin nəticələri Ekologiya idarəsi tərəfindən idarə olunan Coğrafi Məlumat Sisteminin (GIS) bazasına daxil edilmişdir.

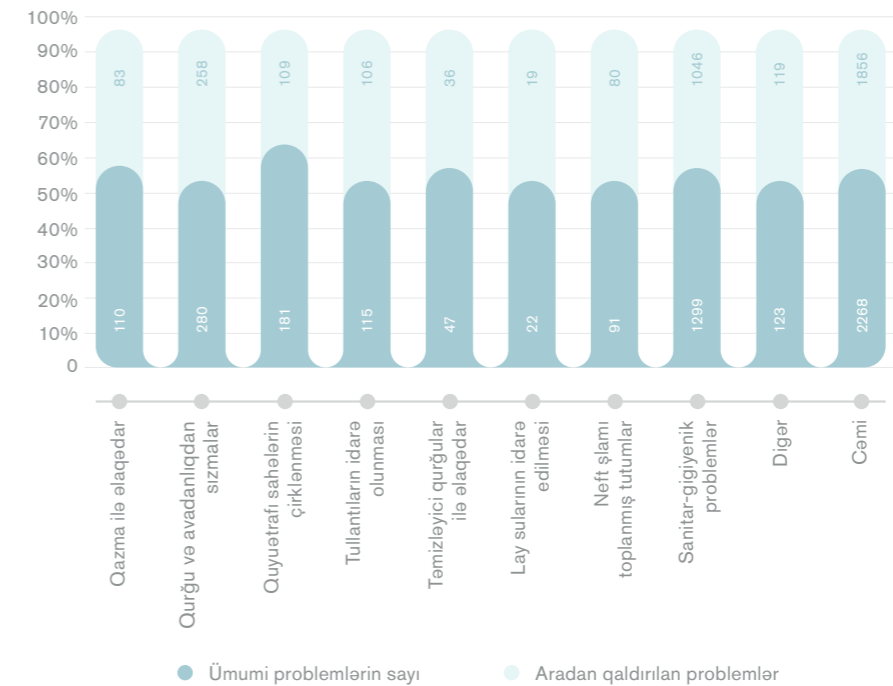
ŞƏKİL 26 2016-2018-Cİ İLLƏR ÜZRƏ SOCAR-İN DƏNİZDƏ VƏ QURUDA YERLƏŞƏN FƏALİYYƏT SAHƏLƏRİ ÜZRƏ ƏMƏLİYYATLARIN EKOLOJİ MONİTORİNG DİNAMİKASI

Qeyd olunan monitorinqlərdə seçilmiş stansiyalardan ətraf mühitin hazırkı vəziyyətinin, dəniz ekosisteminin neft və neft məhsulları ilə çirklənməsinin, dib çöküntülərinin təbii durumunun pozulmasının, su qatının stratifikasiyası dövrlərində planktonun populyasiya sıxlığının, dəniz faunasının müsbət və ya mənfi istiqamətdə dəyişməsinin öyrənilməsi və qiymətləndirilməsi məqsədilə yaz-yay

mövşümləri üzrə ekoloji monitorinq həyata keçirilmişdir. Aparılmış təkrar ekoloji və sanitariya-gigiyenik monitorinqlərin nəticələrinə əsasən 2018-ci ildə SOCAR-ın Azərbaycanda yerləşən müəssisələrində ekoloji problemlərin aradan qaldırılma göstəricisi 81% təşkil etmişdir (bax Şəkil 27).

ŞƏKİL 27. 2018-Cİ İLDƏ SOCAR AZƏRBAYCANDA EKOLOJİ PROBLEMLƏRİN ARADAN QALDIRILMASI VƏZİYYƏTİ

²⁹ 2018-ci ildə ekoloji monitorinqlərin sayının artmasına səbəb ötən illərlə müqayisədə ekoloji nəzarətin daha gücləndirilməsi və tələb olunan ekoloji normativ sənədlərin sayının artması olmuşdur.

Qlobal iqlim dəyişmələrinə təsirin azaldılması

Qlobal iqlim dəyişmələri ekoloji problemlər sırasında bəşəriyyəti narahat edən problemlərdən biridir. BMT-nin "İqlim dəyişmələri haqqında" Çərçivə Konvensiyası ilə bağlı 2015-ci ildə qəbul edilmiş "Paris Sazişi"ni dəstəkləmiş Azərbaycan Respublikası qlobal iqlim dəyişmələrinin qarşısının alınması təşəbbüslərinə töhfə olaraq 1990-cı baza ili ilə müqayisədə 2030-cu ilədək İEYQ emissiyalarını ölkə üzrə 35% azaltmağı hədəf kimi götürmüşdür.

Ölkəmizin müəyyən etdiyi hədəflərin nail olunmasında SOCAR-ın töhfələri də qeyd olunmalıdır. SOCAR H.Əliyev adına Neft Emalı Zavodunun modernizasiyası və yenidənqurulması layihəsinin həyata keçirilməsi ilə, dizel və benzin yanacaqlarının 2021-ci ilə qədər AVRO-5 standartına uyğun istehsal edilməsini planlaşdırır. Bu keçid ilə avtonəqliyyatdan (AN) atmosfərə atılan dem qazı (CO) və azot oksidi (NOx) emissiyalarının azalması gözlənilir.

Ölkə tərəfindən müəyyən olunmuş hədəflərin nail olunmasına töhfə verəcək SOCAR-ın "2020-ci ilə qədər İqlim Dəyişmələrinə Təsirin Azaldılması Üzrə Strategiyası" da mövcuddur. Strategiyanın məqsədi

Şirkətdə İEYQ-nin azaldılması siyasətinin geniş və sistemli şəkildə inkişaf etdirməkdir. Strategiya çərçivəsində hazırlanan Fəaliyyət Planı əsasən aşağıda qeyd olunan dörd istiqamət üzrə layihə və tədbirlərin görülməsini nəzərdə tutur:

- ✓ İEYQ tullantılarının müntəzəm ölçmə, hesabat və monitoring sisteminin tətbiqi
- ✓ Uçucu (Fugitiv) tullantıların azaldılması
- ✓ Texnoloji proseslərdə enerji səmərəliliyinin yüksəldilməsi
- ✓ İşıqlandırma sistemində enerji qənaətli texniki avadanlıqlardan istifadə

Atmosfərə atılan tullantıların effektiv idarə olunması birbaşa olaraq emissiyaların uçotu və nəzarətindən asılıdır. Atmosfer emissiyalarının hesablanması üçün IPCC metodologiyasından və EMEP/CORINAIR təlimatlarından istifadə edilir. SOCAR-da atmosfərə atılan istilik effekti yaradan qazların (İEYQ) və çirkləndirici maddələrin miqdarının hesablanması hesabat ili üzrə aidiyyəti qurumlar tərəfindən təsdiq edilmiş sənəd əsasında aparılır.

CƏDVƏL 28. SOCAR-DA İEYQ EMİSSİYALARI HAQQINDA MƏLUMAT³⁰

İEYQ emissiyaları, min ton CO ₂ ekv.	2016	2017	2018
SOCAR Azərbaycan üzrə	6 659,0	6 567,7	7 818,5
birbaşa emissiyalar	5 989,8	5 893,1	7 143,8
dolayı emissiyalar	669,2	674,6	674,7
SOCAR Türkiyə üzrə³¹	2 235,0	2 393,2	1 634,9
birbaşa emissiyalar	2 061,9	2 176,5	1 409,2
dolayı emissiyalar	173,1	216,7	225,7
SOCAR Enerji Gürcüstan üzrə	4,1	3,8	4,0
birbaşa emissiyalar	0,7	0,7	0,7
dolayı emissiyalar	3,4	3,1	3,3

³⁰ İstehsalat fəaliyyəti məhdud olduğu üçün "SOCAR Enerji Ukrayna" göstəriciləri cədvəldə əhatə olunmayıb. "SOCAR Enerji İsveçrə" üzrə fəaliyyət məhdudluğundan yalnız dolayı emissiyalar əmələ gəlir.

³¹Birbaşa İEYQ emissiyaların ölçümləri "SOCAR Enerji Türkiyə" üzrə üçüncü tərəf müəssisə tərəfindən yalnız "Petkim" üçün həyata keçirilmişdir.

CƏDVƏL 28. SOCAR-DA İEYQ EMİSSİYALARI HAQQINDA MƏLUMAT , MİN TON CO₂ EKV.³⁰

İEYQ emissiyaları	2016	2017	2018
SOCAR Enerji İsveçrə üzrə	0,4	0,4	0,4
birbaşa emissiyalar	0	0	0
dolayı emissiyalar	0,4	0,4	0,4

CƏDVƏL 29. SOCAR AZƏRBAYCAN ÜZRƏ BİRBAŞA İEYQ EMİSSİYALARI HAQQINDA MƏLUMAT, MİN TON CO₂ EKV.

İEYQ emissiyaları	2016	2017	2018
SOCAR üzrə cəmi o cümlədən:	5 989,8	5 893,1	7 143,8
Stasionar mənbələrdən cəmi, o cümlədən:	5 891,1	5 782,2	7 036,1
Struktur bölmələr	5 624,4	5 539,2	6 804,7
BM və ƏŞ	266,6	243,1	231,4
Mobil mənbələrdən cəmi, o cümlədən:	98,7	110,8	107,7
SOCAR-ın Nəqliyyat idarəsi	79,5	84,3	87,3
BM və ƏŞ	19,2	26,5	20,4

CƏDVƏL 30. SOCAR AZƏRBAYCAN ÜZRƏ ELEKTRİK ENERJİSİNİN İSTEHLAKINDAN (DOLAYI YOLLA) HESABLANAN İEYQ EMİSSİYALARI HAQQINDA MƏLUMAT, MİN TON CO₂ EKV.

Müəssisələrin adı	2016	2017	2018
SOCAR üzrə cəmi, o cümlədən:	669,2	674,6	674,7
Struktur bölmələr	438,9	447,3	449,5
BM və ƏŞ	230,3	227,3	225,2

CƏDVƏL 31. 2016-2018-Cİ İLLƏRDƏ SOCAR ÜZRƏ BİRBAŞA EMİSSİYALARIN İNTENSİVLİK NİSBƏTİ (İŞÇİ SAYINA GÖRƏ MİN TON CO₂ EKV. EMİSSİYALARIN ƏMƏLƏ GƏLMƏSİ)³²

Müəssisənin adı	2016	2017	2018
SOCAR Azərbaycan	0,118	0,117	0,140
SOCAR Enerji Türkiyə	0,714	0,622	0,343

2016-2018-ci illər üzrə atmosfərə atılan birbaşa karbon emissiyalarının intensivliyi **Cədvəl 31-də** əks olunub.

SOCAR Azərbaycanda birbaşa emissiyaların intensivlik nisbətini 2017-ci il ilə müqayisədə artması Azneft İB-də istehsalat həcmi genişlənməsi səbəbindən istifadə olunan qazın həcmində 40% artımdan irəli gəlir.

SOCAR-da hasil olunan qazın idarə edilməsi öz təsirini İEYQ miqdarında biruzə verir. Belə ki, atmosfərə birbaşa atılmaları səbəb ola biləcək quyular borularla qazıyım sistemine birləşdirilir, qaz həcmi az olan quyularda boruvarxası fəzalar kipləşdirilir, ləğv olunmuş quyulardan

isə neft və qaz sızmalarının baş verməməsi üçün həmin quyular müvafiq metodikaya uyğun ləğv edilir. SOCAR-ın Azərbaycandakı qaz nəql sistemində (hasilatdan istifadəçiyə kimi nəql zəncirində) sızmaların tamamilə aradan qaldırılmasını nəzərdə tutan layihələr Avropa Direktivi əsasında həyata keçirilir.

Bu kimi fəaliyyətlərin SOCAR tərəfindən növbəti illərdə də davam etdirilməsi planlaşdırılır. Bu sahədə görülməsi planlaşdırılan tədbirlərdən biri də istilik effekti yaradan təbii qazın havaya atılmasının qarşısını almaqla, həmin təbii qazın şəbəkəyə qəbul olunmasını təmin etməkdir.

CƏDVƏL 32. SOCAR AZƏRBAYCANIN FƏALİYYƏTİ NƏTİCƏSİNDƏ ATMOSFERƏ ATILAN QAZLARIN MİQDARI, MİN TON

İEYQ göstəriciləri	2016	2017	2018
Metan (CH ₄) ³³	127,7	126,7	130,9
Karbon qazı (CO ₂)	3 307,6	3 231,2	3 220,3

Səmt qazının idarəedilməsi

2018-ci ildən etibarən "Salyan Oyl Limited" şirkətinin neft maddən ərazilərində fəaliyyətdə olan neft quyularından çıxan səmt qazları qapalı sistemə qoşulmuşdur. Buna qədər gün ərzində Əməliyyat Şirkətinin istehsalat sahələrindən təxminən 90-100 min m³ səmt qazı atmosfərə atılırdı. Görülmüş tədbirlərdən sonra səmt qazı tam şəkildə idarə olunur. Belə ki, Qaz İxrac İdarəsi tərəfindən 4 ədəd ABŞ istehsalı olan MKO-HOERBİGER-350 markalı müasir qaz kompressor aqreqatları quraşdırılaraq "Salyan Oyl Limited" şirkətinin Kürsəngi yatağından 65-70 min m³ səmt qazı Şirvan şəhərində yerləşən Cənub Elektrik stansiyasına təhvil verilir.

İEYQ emissiyalarını daha da azaltmaq məqsədilə SOCAR tərəfindən "2017-2022-ci illər: SOCAR

və SOCAR-ın iştirak etdiyi layihələrdə səmt qazı atılmalarının azaldılması planı" sənədi təsdiq edilmişdir. Bu planın əsas məqsədi yeni qazılan neft quyularından atmosfərə atılan səmt qazlarının həcmi mərhələlərlə azaldılmasına nail olmaqdır. Qəbul edilmiş plana görə 2022-ci ildə səmt qazı atılmalarının həcmi həmin ildəki baza səviyyəsindən təqribən 64,9% azalmış olacaqdır. Sənəd təsdiq edildikdən sonra "Azneft" İB, ƏŞ və BM ərazilərində bütün açıq quyuların inventarlaşdırılması aparıldı və müəssisələr öz prioritetlərini müəyyən edə bildilər.

"Azneft" İB-də səmt qazlarının idarə olunması ilə bağlı mövcud vəziyyət **Cədvəl 33-də** əks olunmuşdur. Səmt qazının şamda yandırılması 2017-ci ildən Siyəzənneft NQÇİ-də həyata keçirilir.

CƏDVƏL 33. 2016-2018-Cİ İLLƏRDƏ "AZNEFT" İB-DƏ SƏMT QAZLARININ İDARƏ OLUNMASI, MİN M³

Göstəricilər	2016	2017	2018
"Azneft" İB-də hasil olunan cəmi səmt qazının miqdarı	1 432 648	1 460 012	1 439 783
Daxili ehtiyaqlara sərf olunan səmt qazı	177 618	183 444	189 626
Təhvil verilən və sistemə qaytarılan səmt qazı	1 536 927	1 544 413	1 493 179
Şamda yandırılan səmt qazı	0	840	840

SOCAR, BM və ƏŞ-də atmosfərə atılan çirkləndirici maddələr

Azərbaycan Respublikasının qanununa uyğun olaraq, ölkənin bütün energetika və sənaye sahələrindəki müəssisələri, o cümlədən SOCAR-ın bütün struktur bölmələri, BM və ƏŞ tərəfindən atmosfərə atılan çirkləndirici maddələrin miqdarı haqqında məlumatları hər il Dövlət Statistika Komitəsinə təqdim edirlər. Qəbul olunan ekoloji sənədlərin hazırlanması məqsədilə SOCAR, BM və ƏŞ-də atmosfərə atılan çirkləndirici maddələrin inventarlaşdırılması işləri aparılır.

Bu sahədə qeyri-müəyyənliklərin azaldılması məqsədilə müəssisələrdə hesabatların, istifadə olunan aidiyyəti metodikaların və qaydaların illik monitorinqi aparılır. Aparılmış monitorinqlərin nəticələrinə əsasən stasionar və mobil mənbələrdən atmosfərə atılan çirkləndirici maddələrin ümumi miqdarı təyin edilir (**Cədvəl 34**).

³² "SOCAR Enerji Gürcüstan", "SOCAR Enerji Ukrayna" və "SOCAR Enerji İsveçrə"-də fəaliyyət ilə əlaqədar emissiya intensivliyinin dəyəri əhəmiyyətli olmadığından cədvəldə əks olunmayıb.

³³ "2018-ci ildə metan qazının həcmində artımın əsas səbəbi "Azneft" İB-nin 28 may NQÇİ-sində texnoloji itkinin artmasıdır.

CƏDVƏL 34. SOCAR ÜZRƏ STASIONAR MƏNBƏLƏRDƏN ATMOSFERƏ ATILAN ÇİRLƏNDİRİCİ MADDƏLƏRİN MİQDARI, MİN TON ³⁴			
Müəssisələrin adı	2016	2017	2018
SOCAR Azərbaycan üzrə cəmi, o cümlədən:	131,55	124,33	127,51
Bərk cisimlər	0,23	0,23	0,24
Qaz və maye halında olan maddələr, o cümlədən:	131,32	124,1	127,27
Kükürd dioksidi	0,54	0,17	0,12
Azot oksidi	1,78	1,69	1,33
Karbon oksidi	4,19	4,14	3,48
Karbohidrogenlər (uçucu orqanik birləşm. olmadan)	115,55	107,83	112,32
Uçucu üzvi birləşmələr	8,47	9,42	9,33
Digər qaz halında olan maddələr	0,79	0,86	0,77
SOCAR Enerji Türkiyə³⁵ üzrə cəmi o cümlədən:	0	9,50	0
Kükürd dioksidi	0	2,95	0
Azot oksidi	0	5,96	0
Karbon oksidi	0	0,56	0
Uçucu üzvi birləşmələr	0	0,03	0
SOCAR Enerji Gürcüstan üzrə cəmi o cümlədən:	0,54	0,65	0,71
Kükürd dioksidi	0,26	0,35	0,42
Azot oksidi	0,02	0,03	0,02
Karbon oksidi	0,26	0,27	0,27

CƏDVƏL 35. SOCAR ÜZRƏ MOBİL MƏNBƏLƏRDƏN ATMOSFERƏ ATILAN ÇİRLƏNDİRİCİ MADDƏLƏRİN MİQDARI, TON			
Göstəricilər	2016	2017	2018
SOCAR Azərbaycan üzrə cəmi o cümlədən:	123	127	151
Bərk hissəciklər	0	0	0
Qaz və maye halında olan maddələr ³⁶ o cümlədən:	123	127	151
Kükürd dioksidi	0	0	0
Azot oksidi	21	22	26
Karbon oksidi	95	97	116
Karbohidrogenlər (uçucu orqanik birləşm. olmadan)	7	8	9
Uçucu üzvi birləşmələr	0	0	0
Digər qaz halında olan maddələr	0	0	0

Nəqliyyat və xüsusi texniki vasitələrdən atmosferə atılmalara ekoloji nəzarət

SOCAR-ın 2009–cu ildən etibarən nəqliyyat parkında olan nəqliyyat və xüsusi texnika vasitələrindən atmosfərə atılan zərərli qazlar Ekologiya idarəsi tərəfindən daima nəzarətdə saxlanılır. Nəqliyyat vasitələrindən atmosfərə atılan zərərli maddələrin hesablanma nəticələri **Cədvəl 35-də** təsvir edilmişdir.

2018-ci il ərzində ekoloji müayinələr zamanı mövcud normalara uyğun olan 2735 ədəd nəqliyyat vasitəsinə ekoloji emblemlər təqdim olunmuşdur.

2018-ci ildə mövcud normalara uyğun olmayan 741 ədəd nəqliyyat vasitəsində ilkin və təkrar ekoloji müayinələr zamanı atmosfərə atılmaların miqdarı normaya uyğun olmamışdır (**Cədvəl 36**). Beləliklə, həmin nəqliyyat vasitələri təmir olunduqdan sonra növbəti il üçün ekoloji

müayinəyə cəlb ediləcəklər. İstismardan çıxarılan 16 ədəd nəqliyyat vasitəsi balansdan çıxarılması məqsədilə silinməyə təqdim olunmuşdur.

Dayanıqlı nəqliyyat proqramı çərçivəsində nəqliyyat vasitələrinin yanacaq qənaətlə idarə olunması ilə bağlı müvafiq təlim seminarlar keçirilmiş və bu sahədə sürücülər təcrübələrinin artırılması məqsədilə müvafiq təlim materialları ilə təmin olunmuşlar.

2018-ci il ərzində 497 işçi-sürücüyə eko-sürücülük təlimləri keçirilmişdir.

³⁶ Ötən illə müqayisədə 2018-ci ildə mobil mənbələrdən çirkləndirici maddələrin miqdarında artımın səbəbi nəqliyyat vasitələrinin sayının xeyli artması və bununla da istismar zamanı yanacaq sərfiyyatı nəticəsində atılmaların həcminin artmasıdır.

³⁴ "SOCAR Enerji Ukrayna" və "SOCAR Enerji İsveçrə" üzrə göstəricilər əhəmiyyətli olmadığına görə, cədvələ əlavə olunmamışdır.
³⁵ "SOCAR Enerji Türkiyə" üçün atmosfərə atılan çirkləndirici maddələrin miqdar ölçümləri hər iki ildə bir dəfə olmaqla üçüncü tərəf müəssisə tərəfindən həyata keçirilir.

CƏDVƏL 36. SOCAR AZƏRBAYCAN ÜZRƏ EKOLOJİ MÜAYİNƏLƏRƏ CƏLB EDİLƏN NƏQLİYYAT VASİTƏLƏRİ HAQQINDA MƏLUMAT, ƏDƏD

Nəqliyyat vasitələrinin növü	2016	2017	2018
Balansda olan xüsusi texnika və nəqliyyat vasitələri	4 646	4 571	4495
İlkin və təkrar ekoloji müayinələrdən keçirilənlər	3 904	3 710	4903
Mövcud normalara uyğun olmayanlar	339	200	741
İstismardan çıxarılanlar	92	3	16
Əsaslı təmirə dayandırılanlar	19	36	56
Digər səbəblərdən ekoloji müayinələrdən keçməyənlər	631	822	899

Enerji sərfiyyatı

Enerji təhlükəsizliyi və enerji səmərəliliyi iqlim dəyişikliyinə əsas həllərdən biridir. Enerji effektivliyini artırmaq məqsədilə Şirkətin müəssisələrində daha az enerji sərf edən avadanlıqlar quraşdırılır və texnoloji proseslərin korreksiyası həyata keçirilir. Şirkətin enerji effektivliyini ölçmək məqsədilə Cədvəl 38-də əks olunan enerji intensivliyinin nisbəti hesablanır.

Görülən işlər hesabına 2018-ci ildə ötən il ilə müqayisədə SOCAR Azərbaycanda 34 370 min kVt/saat, yəni 4,5% elektrik enerjisinə qənaət edilmişdir.

2018-ci ildə Enerji effektivliyini artıracaq tədbirlər və təşəbbüslərin siyahısı aşağıdakı kimi olmuşdur:

- ✓ "Azneft" İB-nin Neft Daşları NOÇİ-nin ərazisində Qaz Turbin İstilik Elektrik Stansiyasının enerji səmərəliliyinin artırılması istiqamətində işlərə başlanmışdır
- ✓ Çilov adasında havaya atılan səmt qazlarının yığılaraq elektrik enerjisi istehsal edən qurğunun tikintisinə yönləndirilməsi layihə ideyası təklif edilmişdir

CƏDVƏL 37. SOCAR-DA ELEKTRİK ENERJİSİ SƏRFİYYATI HAQQINDA MƏLUMAT, MİN KVT/SAAT

Müəssisələrin adı	2016	2017	2018
SOCAR üzrə cəmi, o cümlədən:	2 160 726	2 364 175	2 172 717
SOCAR Azərbaycan	1 079 993	1 093 796	1 059 426
SOCAR Enerji Türkiyə ³⁷	1 029 450	1 220 040	1 060 534
SOCAR Enerji Gürcüstan	28 536	26 108	27 739
SOCAR Enerji Ukrayna	9 351	10 831	12 018
SOCAR Enerji İsveçrə	13 396	13 400	13 000

CƏDVƏL 38. 2016-2018-Cİ İLLƏR ÜZRƏ ENERJİ İNTENSİVLİYİNİN NİSBƏTİ (İŞÇİ SAYINA GÖRƏ)

Müəssisələrin adı	2016	2017	2018
SOCAR Azərbaycan	21,3	21,7	20,7
SOCAR Enerji Türkiyə	356,6	348,6	257,9
SOCAR Enerji Gürcüstan	6,7	6,0	6,2
SOCAR Enerji Ukrayna	5,4	6,0	6,5
SOCAR Enerji İsveçrə	16,4	16,9	16,5

CƏDVƏL 39. SOCAR-DA İSTİFADƏ OLUNMUŞ YANACAQ HAQQINDA MƏLUMAT³⁸

Göstəricilər	2016	2017	2018
SOCAR Azərbaycan			
Benzin, ton	5 826,6	5 786,7	6 050,6
Dizel, ton	32 119,1	35 875,7	38 155,9

³⁷ 2018-ci ildən "SOCAR Enerji Türkiyə" elektrik enerjisi sərfiyyatını hesablamaq üçün yeni vahid metodologiyayı tətbiq edir. Bu səbəbdən, 2017-ci il üzrə göstəricilər yenidən hesablanmışdır.

³⁸ Bu göstərici xüsusi texnika və nəqliyyat vasitələrində istifadə olunan yanacağın miqdarını əks etdirir.

Təbii qaz, min m ³ ³⁹	809 218,2	866 054,5	721 706,7
SOCAR Enerji Türkiyə			
Benzin, ton	0,0	0,0	0,0
Dizel, ton	657,2	646,5	3712,9 ⁴⁰
Təbii qaz, min m ³	357 814,95	470 859,3	429 440,30
SOCAR Enerji Gürcüstan			
Benzin, ton	0,0	0,0	0,0
Dizel, ton	426,0	521,0	475,0
Təbii qaz, min m ³	138,1	110,1	83,4

Cədvəl 39-da verilən yanacaq haqqında məlumat SOCAR-ın Azərbaycandakı müəssisələrində istismar olunan xüsusi texnika və nəqliyyat vasitələrində istifadə olunan yanacağın həcmi və həmçinin daxili ehtiyaclar üçün istifadə olunan təbii qazın həcmi eks edir.

Tullantıların idarə olunması

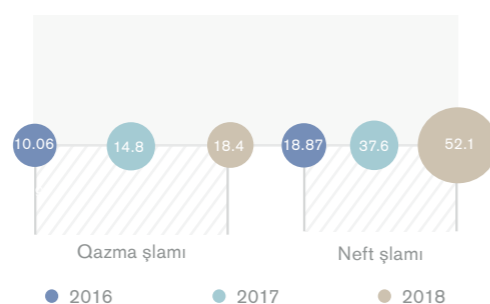
SOCAR ətraf mühitin qorunmasına və "sıfır tullantı" prinsipinə önəm verən beynəlxalq şirkət olaraq neft-qaz və kimya sənayesinə xas olan bütün tullantıları mərkəzləşdirilmiş qaydada idarə edir. Tullantıların idarə olunmasının əsas prinsiplərini özündə əks etdirən SOCAR-ın "Tullantıların İdarə Olunması Planı" (TİOP) bütün idarə və müəssisələrdə tətbiq olunur.

2018-ci il ərzində SOCAR-ın müəssisə və təşkilatlarında formalaşan müxtəlif növlü tullantıların

Ekologiya idarəsinin Tullantıların İdarə Edilməsi Mərkəzində (TİEM) qəbulu və yerləşdirilməsi həyata keçirilmişdir.

Bundan əlavə, SOCAR Enerji Gürcüstanda 2018-2019-cu illəri əhatə edən Tullantıların idarə edilməsi planı mövcuddur. Növbəti illər üçün Tullantıların idarə edilməsi planı hazırlanmışdır və Gürcüstanın Ətraf Mühitin Mühafizəsi və Təbii Sərvətlər Nazirliyinə təqdim edilmişdir.

ŞƏKİL 28 2016–2018-Cİ İLLƏRDƏ SOCAR (AZƏRBAYCAN) ÜZRƏ ƏMƏLƏ GƏLƏN QAZMA VƏ NEFT ŞLAMLARI⁴¹, MİN TON

³⁹ Təbii qazın istehlakını əks etdirən göstərici həm daxili tələbat, həm də istilik üçün istifadə olunan təbii qazın həcmi eks edir. İstifadə olunan ümumi həcmnin təxminən 97% istilik üçün istifadə olunur.

⁴⁰ 2018-ci ildə "SOCAR Enerji Türkiyə" üzrə istifadə olunan dizelin miqdarındakı artım STAR zavodunun istehsalat prosesinə başlamasından qaynaqlanır.

⁴¹ Hesabat ilində köhnə çənlərin təmiri və istismardan çıxarılması nəticəsində əmələ gələn neft şlamının həcmi 30% artmışdır.

SOCAR-ın Ekologiya idarəsi ilə Almaniyanın "Econ Industries GmbH" şirkəti arasında imzalanmış müqaviləyə əsasən Mərkəzdə qazma şlamlarının emalı üçün Almaniya istehsalı olan iki ədəd "Vacudry" vakuum-distillə qurğuları quraşdırılmışdır. Sözügedən qurğular qazma şlamının emalı üçün bütün zəruri komponentləri özündə birləşdirən, müasir texnologiya əsasında avtomatik rejimdə fəaliyyət göstərən kompleks sistemlərdən ibarətdir. 2018-ci il ərzində BP şirkətindən daxil olmuş qazma şlamının ümumi miqdarı 22143,05 ton olmuş, bunlardan emal olunan qazma şlamının miqdarı 21521,77 ton təşkil etmişdir. Emaldan sonra əldə olunan 2357,9 ton "ESCAID" tipli sintetik yağ təmənnəsiz olaraq BP şirkətinə qaytarılmışdır.

İstehsalat prosesi zamanı formalaşan qazma şlamı və bərk istehsalat tullantıları gələcəkdə utilizə edilməsi məqsədilə TİEM-də qəbul edilir və müvəqqəti saxlanılır. Şəkil 28-də əks olunduğu kimi, ötən illə müqayisədə 2018-ci ildə qazma quyularının sayının və qazma işlərinin həcmində artması nəticəsində qazma şlamının həcmi 23%, köhnə çənlərin təmiri və istismardan çıxarılması nəticəsində əmələ gələn neft şlamının həcmi 32% artmışdır. TİEM-də yığılan və təkrar istifadəyə yararlı materiallar isə, misal üçün taxta, kağız, rezin və s. tullantılar, aidiyyəti üzrə digər təşkilatlara istifadə və ya təkrar emal üçün təhvil verilir.

CƏDVƏL 40. SOCAR-DA TULLANTILARIN İDARƏ EDİLMƏSİ, MİN TON⁴²

Tullantının növü	2016	2017	2018
SOCAR Azərbaycan			
Əmələ gəlmiş tullantılar ⁴³	60,98	89,88	165,1
Təhlükəli ⁴⁴	52,82	80,32	156,02
Təhlükəsiz	8,16	9,56	9,1
İstifadə olunmuş tullantılar	0,91	1,96	2,95
Təhlükəli	0,91	1,79	2,78
Təhlükəsiz	0	0,17	0,17
Kənar təşkilatlara ötürülmüş tullantılar	45,04	65,98	135,7
Təhlükəli	37,06	62,63	32,2
Təhlükəsiz	7,98	3,36	18,2
Tullantı Mərkəzinə ötürülmüş tullantılar	13,71	20,97	19,8
Təhlükəli	13,66	14,68	19,66

⁴² SOCAR Enerji Gürcüstan" və "SOCAR Enerji İsveçrə" müəssisələrində istehsalat fəaliyyəti məhdud olduğu üçün göstəricilər cədvəldə əhatə olunmamışdır.

⁴³ 2017-ci il ilə müqayisədə 2018-ci ildə tullantıların həcmində müşahidə olunan kəskin artım əsasən müəssisələrdə dayandırılmış istehsalatın demontajı zamanı formalaşan qara metal tullantıların həcmində artması ilə əlaqədar olub (2017-ci ildə 3 468,96 ton, 2018-ci ildə 6 761,92 ton).

⁴⁴ 2018-ci ildə artımın səbəbi əsasən 28 May NQÇİ-nin ərazisində neft çənlərinin təmizlənməsi zamanı çən dibi formalaşan şlamda (fərq 1 278 ton), "Azneft" İB-nin istehsalat ərazilərində tarixən istifadəsiz qalmış yararsız metal tullantıların (fərq 44 877 ton) həcmində artması ilə əlaqədardır.

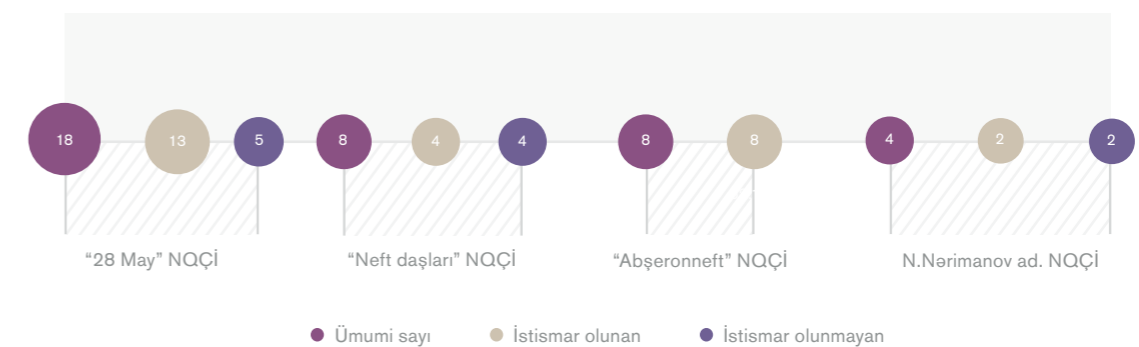
Tullantının növü	2016	2017	2018
Təhlükəsiz	0,05	6,29	0,14
SOCAR Enerji Türkiyə			
Əmələ gəlmiş tullantılar	30,69	55,58	38,63
Təhlükəli	18,52	20,15	12,72
Təhlükəsiz	12,17	35,43	25,91
Emal olunmuş tullantılar	9,60	7,05	5,42
Təhlükəli	9,60	7,05	5,42
Təhlükəsiz	0,00	0,00	0,00
Digər təşkilatlara ötürülmüş tullantılar	21,10	48,48	33,25
Təhlükəli	8,90	13,10	7,34
Təhlükəsiz	12,20	35,38	25,91
SOCAR Enerji Ukrayna			
Əmələ gəlmiş tullantılar	2,14	2,16	2,35
Təhlükəsiz	0,01	0,01	0,01
Təhlükəli	2,13	2,15	2,34
İstifadə olunmuş tullantılar	0,00	0,00	0,00
Təhlükəsiz	0,00	0,00	0,00
Təhlükəli	0,00	0,00	0,00
Digər təşkilatlara ötürülmüş tullantılar	2,14	2,16	2,35
Təhlükəsiz	0,01	0,01	0,01
Təhlükəli	2,13	2,15	2,34

CƏDVƏL 41. SOCAR-DA ÇİRKAB SULARIN İDARƏ EDİLMƏSİ, M³45			
Müəssisələrin adı	2016	2017	2018
SOCAR Azərbaycan			
Əmələ gələn çirkab sularının həcmi ⁴⁶	7 091 894	7 341 152	8 133 119
Təmizlənmədən axıdılan çirkab sularının həcmi	407 009	347 774	316 175
Torpağa	35 356	39 061	30 074
Suya	183 848	147 891	148 070
Təmizləndikdən sonra axıdılmış çirkab sularının həcmi	5 522 131	6 186 406	6 831 955
SOCAR Enerji Türkiyə			
Əmələ gələn çirkab sularının həcmi	7 438 446	8 051 324	7 709 531
Təmizlənmədən axıdılan çirkab sularının həcmi	0	0	0
Təmizləndikdən sonra axıdılmış çirkab sularının həcmi	7 438 446	8 051 324	7 709 531

SOCAR-ın fəaliyyət sahələrində formalaşan məişət-fekal sularının idarə olunması istiqamətində də genişmiqyaslı tədbirlər həyata keçirilməkdədir. Belə ki, "Azneft" İB-nin "Neft Daşları" NQÇİ-də, "28 May" NQÇİ-nin Çilov adasında, "Abşeronneft" NQÇİ və N.Nərimanov ad. NQÇİ-də formalaşan məişət-fekal suların idarə olunması

məqsədilə bioloji təmizləyici qurğular müvafəqiyyətlə istismar edilməkdədir. Bioloji qurğularda təmizlənmiş çirkab sulardan yaşıllıqların suvarılmasında və texniki məqsədlər üçün istifadə olunur.

ŞƏKİL 29. SOCAR AZƏRBAYCANDA BİOLOJİ TƏMİZLƏYİCİ QURĞULAR (BTQ), ƏDƏD

⁴⁵ "SOCAR Enerji Gürcüstan" və "SOCAR Enerji İsveçrə" müəssisələrində istehsalat fəaliyyəti məhdud olduğu üçün göstəricilər cədvəldə əhatə olunmamışdır. SOCAR Azərbaycan üzrə məlumatlar yenilənmiş təsnifata görə yenidən hesablanmışdır.

⁴⁶ NEZ –da yeni su soyutma qurğusu və Bitum qurğusu istismara verildiyi üçün və ekoloji tədbirlər məqsədilə suvarmaya sərf olunan suyun miqdarı artdığı üçün 2018-ci ildə istifadə olunan suyun həcmi 2017-ci il ilə müqayisədə artmışdır. Əmələ gələn çirkab sularının bir hissəsi müəssisələrin ərazilərində istifadə olunur və ya saxlanılır.

Su təsərrüfatının idarə olunması

Lay sularının idarə olunması

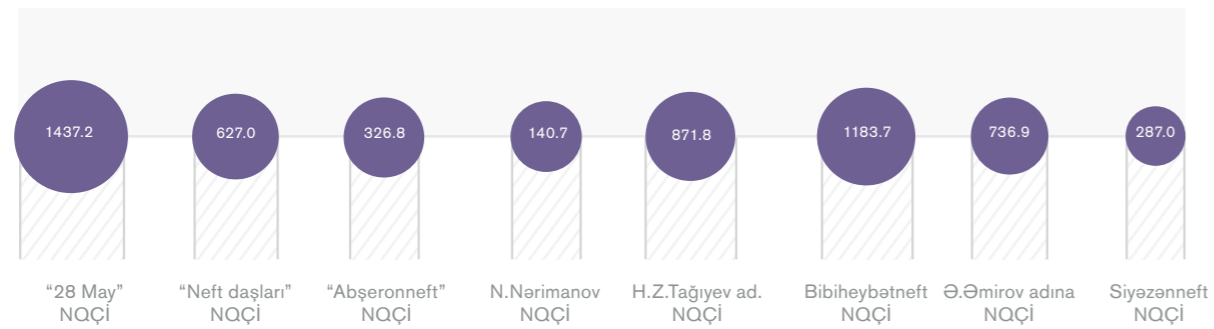
Xəzər dənizi akvatoriyasının mühafizəsi SOCAR-ın ekoloji siyasətinin prioritet məsələlərindəndir. Karbohidrogen məhsullarının hasilatı zamanı yaranan lay sularının ətraf ərazilərə axdırılmasının qarşısını almaq üçün SOCAR-da artıq bir çox illərdir ki, lay sularının idarə edilməsi sistemi mövcuddur və hasil olunan lay suları qapalı şəkildə utilizə olunur. Bu istiqamətdə davamlı olaraq qabaqcıl texnologiyaların öyrənilməsi və tətbiq olunması üzrə işlər aparılır.

2018-ci ildə neft hasilatı nəticəsində "Azneft" İB, BM və ƏŞ üzrə əmələ gəlmiş lay sularının həcmi Cədvəl 42-də əks edilmişdir.

CƏDVƏL 42. SOCAR AZƏRBAYCAN ÜZRƏ ƏMƏLƏ GƏLMİŞ LAY SULARI HAQQINDA MƏLUMAT, MLN. M³

Müəssisələrin adı	2016	2017	2018
SOCAR Azərbaycan üzrə cəmi, o cümlədən:	25,06	24,66	24,29
"Azneft" İB	5,62	5,43	5,61
BM və ƏŞ	19,44	19,23	18,68

ŞƏKİL 30. AZNEFT İB ÜZRƏ 2018-Cİ İL ƏRZİNDƏ FORMALAŞAN LAY SULARININ MİQDARI, MİN M³

Əməliyyatlarda suyun istehlakı

Su ehtiyatlarından maksimum dərəcədə səmərəli istifadə etmək üçün SOCAR su ehtiyatlarının rəşional istifadəsini və onların çirklənmədən qorunması üzrə tədbirlərini daimi həyata keçirir və bütün yeni layihələrdə sudan səmərəli istifadə üçün ən yeni innovativ yeniliklərin tətbiqinə üstünlük verir.

CƏDVƏL 43. SOCAR ÜZRƏ İSTİFADƏ EDİLMİŞ SUYUN HƏCMİ⁴⁷ HAQQINDA MƏLUMAT, MLN. M³ 48

Göstəricilər	2016	2017	2018
SOCAR Azərbaycan	48,81	54,02	46,76
Yeraltı mənbələrdən	5,49	5,57	5,62
Yerüstü mənbələrdən	37,59	43,05	35,52
Digər mənbələrdən	5,72	5,41	5,62
SOCAR Enerji Türkiyə	19,60	18,79	18,73
Yeraltı mənbələrdən	0,00	0,00	0,00
Yerüstü mənbələrdən	19,60	18,79	18,73
SOCAR Enerji Gürcüstan	0,17	0,13	0,15
Yeraltı mənbələrdən	0,02	0,00	0,03
Yerüstü mənbələrdən	0,15	0,13	0,12
SOCAR Enerji Ukrayna	0,13	0,11	0,13
Yeraltı mənbələrdən	0,04	0,04	0,05
Yerüstü mənbələrdən	0,09	0,07	0,08

CƏDVƏL 44. 2016-2018-Cİ İLLƏR ÜZRƏ SU İNTENSİVLİYİNİN NİSBƏTİ (İŞÇİ SAYINA GÖRƏ MİN M³ SUDAN İSTİFADƏ)

Müəssisələrin adı	2016	2017	2018
SOCAR Azərbaycan	0,962	1,071	0,915
SOCAR Enerji Türkiyə	6,790	5,368	4,555
SOCAR Enerji Gürcüstan	0,040	0,030	0,033
SOCAR Enerji Ukrayna	0,075	0,059	0,065

⁴⁷İstifadə olunmuş suyun həcmi alınan suyun sənəd və qaimələrinə, sayğaclarla əsasən hesablanır.

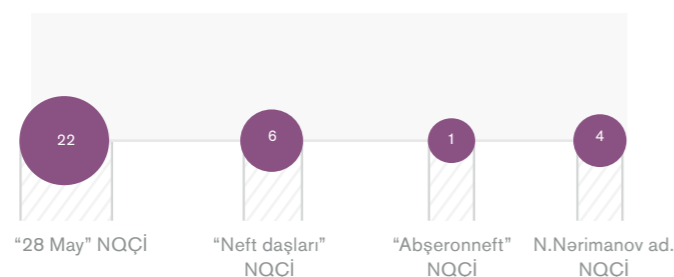
⁴⁸"SOCAR Enerji İsveçrə" müəssisəsinin fəaliyyəti məhdud olduğuna görə, göstəricilər cədvəldə əhatə olunmamışdır.

2018-ci ilin sonuna SOCAR-ın dənizdə yerləşən fəaliyyət sahələrində suya olan tələbatın ödənilməsi məqsədilə dəniz suyunu duzsuzlaşdırın ümumilikdə 33 ədəd Əks-Osmos qurğusu quraşdırılmışdır ki, bunlardan 32 ədədi istifadə olunur (bax Şəkil 31). Həmin qurğularda 2016-2018-ci illər ərzində duzsuzlaşdırılan suların həcmi haqqında məlumatı Cədvəl 45-də görmək olar.⁴⁹ "SOCAR Enerji Türkiyə"də isə istehsalat zamanı istifadə olunan suların 90%-i yağış sularıdır və təkrar istifadə olunur.

CƏDVƏL 45. SOCAR AZƏRBAYCANDA DƏNİZ SUYUNDAN İSTİFADƏ, MLN. M³

Duzsuzlaşdırılmış suyun həcmi	2016	2017	2018	Sudan istifadə olunma təyinatı
"Azneft" İB	29,82	35,02	26,95	Əks-osmos qurğularında duzsuzlaşdırılan texniki su
Qaz Emalı Zavodu	0,55	0,56	0,03	İstehsalatda soyutma sistemləri və əks-osmos qurğusunda duzsuzlaşdırılan texniki su
Kompleks qazma işləri trestı	0,07	0,09	0,07	İstehsalatda soyutma sistemləri və Əks-Osmos qurğusunda duzsuzlaşdırılan texniki su
Neft kəmərləri idarəsi	0,07	0,08	0,02	Texnoloji proseslərdə (yağın söndürmə çənlərinə vurulur) istifadə olunan su
Neft Emalı Zavodu	0,23	0	0	İstehsalatda soyutma və yağın söndürmə üçün istifadə (2017-ci ildən dəniz suyu götürülmür)
SOCAR üzrə cəmi:	30,73	35,75	27,07	

ŞƏKİL 31. "AZNEFT" İB-NİN MÜƏSSİSƏLƏRİ ÜZRƏ ƏKS-OSMOS QURĞULARIN SAYI, ƏDƏD

CƏDVƏL 46. SOCAR AZƏRBAYCANDA İSTEHSAT PROSESİNDƏ QAPALI SİSTEMDƏ İSTİFADƏ OLUNAN SULAR⁵⁰, MLN. M³

Göstəricilər	2016	2017	2018
SOCAR Azərbaycan üzrə			
Dövr etdirilən su	268,47	266,15	272,94
Təkrar-ardıcıl istifadə olunan su	2,50	2,26	1,44

⁴⁹2017-ci ildə ümumi su istehlakının miqdarının artmasına əsas səbəb iş həcminin artması olmuşdur.

⁵⁰Gürcüstan, Türkiyə, Ukrayna və İsviçrədə yerləşən müəssisələrin obyektlərində dövr etdirilən və təkrar-ardıcıl istifadə olunan suya tələbat olmadığına görə göstəricilər qeyd olunmur.

Göstəricilər	2016	2017	2018
SOCAR Enerji Türkiyə üzrə			
Dövr etdirilən su	699,74	711,70	602,12

Neft dağılmalarına qarşı qabaqlayıcı və cavab tədbirləri

Karbohidrogen məhsulları ilə fəaliyyət göstərən bir şirkət kimi neft və digər dağılmaların baş verməsi riski yüksəkdir. Bu səbəbdən, həm quru ərazilərdə, həm də dənizdə neftin və neft məhsullarının dağılmasına qarşı mübarizə məsələlərinə böyük diqqət yetirilir. SOCAR-ın Fövqəladə Hallar Komissiyası tərkibində yaradılmış "Neft və neft məhsulları dağılmalarının xəbərdarlığı və ləğvi əməliyyatlarının idarə olunması üzrə" işçi qrupu fəaliyyət göstərir.

SOCAR prezidenti tərəfindən 2014-cü ildə təsdiq edilmiş "Neft dağılmalarının xəbərdarlığı və ləğvi Planı"nın bu sahədə rəhbər sənəd kimi qəbul edilmişdir. Neft dağılması riski olan müəssisələrdə təsdiq edilmiş təlim-məşq proqramlarına uyğun ilkin hazırlıq tədbirləri keçirilmişdir. SOCAR-ın müəssisələrində dağılmalara qarşı cavab tədbirləri üzrə maarifləndirmə kursları təşkil edilmişdir.

Neftin nəqli mərhələsində dağılma səbəblərindən biri boru kəmərlərinin korroziyası və deşilməsidir. 2018-ci ildə neft kəmərlərində qırılma hallarının qarşısının alınması məqsədilə əsaslı təmir proqramına uyğun olaraq cəmi 10391,38 metr uzunluğunda müxtəlif növ boru kəmərləri əsaslı təmir edilmiş və neft sızmalarının qarşısı alınmışdır. İl ərzində köhnə boru kəmərlərində kiçik sızmalardan başqa böyük deşilmələr və ya neft dağılmaları qeydə alınmamışdır.

Bununla belə, SOCAR-ın müvafiq əmrinə əsasən Ekologiya idarəsinin mütəxəssisləri tərəfindən dənizdə və quruda həyata keçirilən əməliyyatların monitorinqi zamanı 7 dəfə müxtəlif kiçik həcmli neft dağılmaları və bu səbəbdən dəniz səthində neft ləkələri qeydə alınmışdır.

Qeyd olunan hadisələr barədə fotosəkillər ilə müşayiət olunan Müşahidə Blankları tərtib edilmiş və bu barədə məlumatlar "Ekoloji və sanitariya-gigiyenik nəzarət – əməliyyatların monitorinqi nəticələr barədə" aylıq hesabatda daxil edilmişdir.

Regionda çalışan neft şirkətləri ("BP Azərbaycan", "Karasu" və "Salyanoyl" əməliyyat şirkətləri və digər) ilə məlumat mübadiləsi təşkil olunmuşdur ki, bu da boru kəmərlərində baş verən qəzalara operativ reaksiya verməyə və deşilmələrin aradan qaldırılması işini tezləşdirməyə imkan verir.

Bundan əlavə, Xəzər dənizində birinci və ikinci səviyyəli qəza neft dağılmalarının xəbərdarlığı və ləğvi əməliyyatları məqsədilə SOCAR tərəfindən seçilmiş məntəqələrdə "EKOBƏRPA – neft dağılmalarının ləğvi əməliyyatları mərkəzi" və onun məntəqələrinin yaradılması üçün Layihə tapşırığı hazırlanmış və "Neftqazəlimtədqiqatlayihə" İnstitutuna sifariş verilmişdir. Hazırda layihə-planlama işləri davam etdirilir. Layihə çərçivəsində növbəti ildə tikinti-quraşdırma işlərinə başlanılması və 2020-ci ildə isə mərkəzin fəaliyyətə başlaması nəzərdə tutulmuşdur.

Pozulmuş ekosistemlərin bərpası

SOCAR-ın neft-qaz əməliyyatları aparılan ərazilərdə bioloji müxtəlifliyin qoruyub saxlamaq, flora və faunanın, torpağın davamlılığının tədqiqini həyata keçirmək üçün Ekologiya idarəsinin Biomüxtəliflik departamenti fəaliyyət göstərir. SOCAR-ın fəaliyyət sahələrində ekoloji sistemlərin və bütövlükdə təbiət komplekslərinin qorunması, o cümlədən nadir və nəslə kəsilmək təhlükəsi olan canlıların mühafizəsi, bu sahə üzrə hüquqi bazanın gücləndirilməsi,

həmçinin biomüxtəlifliyə təsirlərinin qiymətləndirilməsi, biomüxtəlifliyin qorunması və nəzarətdə saxlanması üçün aşağıdakı tədbirlər həyata keçirilir:

✓ Ətraf mühitə antropogen və digər təsirlər qiymətləndirilir, bu istiqamətdə tövsiyələr hazırlanır
✓ Quru və dəniz ərazilərində bioloji müxtəlifliyin qorunub saxlanması ilə bağlı monitorinqlər, tədqiqat və hesabatlılıq həyata keçirilir
✓ Biomüxtəliflik baxımından növlərdə gedən dəyişikliklərin dinamikası araşdırılır
✓ Tədqiqat sahələrində torpağın davamlılığı və torpağın bitki növləri ilə örtülmə faizi araşdırılır
✓ Ətraf mühitdə ekosistemlərin ilkin vəziyyətinin öyrənilməsi üçün lokal və regional tədqiqat aparılır
✓ Bitkilərin Abşeron şəraitində introduksiyası aparılır
✓ "Qırmızı Siyahı"ya ⁵¹ düşmüş növlər öyrənilir və onlara potensial təsirlərin nəticələri aradan qaldırılır
✓ Biomüxtəlifliyin qorunması ilə bağlı maarifləndirmə tədbirləri təşkil edilir və tövsiyələr verilir

Aparılan tədqiqat və monitorinqlərin nəticəsində müəyyən olunmuş təsirlər xüsusi ƏMTQ sənədlərində öyrənilir və yumşaltma tədbirləri hazırlanır.

SOCAR-ın ekoloji fəaliyyətinin əsas istiqamətlərindən biri neft və neft məhsulları ilə çirklənmiş ərazilərin bərpasıdır. 2018-ci il ərzində "Abşeron yarımadasında çirklənmiş ərazilərin remediasiya layihəsi" çərçivəsində ilk olaraq ekoloji-texniki sənəd hazırlanmış sonra Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Ekspertiza idarəsində razılaşdırılmışdır.

SOCAR-ın ekosistemin bərpasına və rekultivasiya prosesinə yanaşması çoxmərhləlidir. Belə ki, ilk növbədə Bakı şəhərinə daha yaxın olan ərazilər, strateji əhəmiyyətli sahələr və daha sonra isə yaşayış yerlərinin ətrafında olan çirklənmiş ərazilərin reabilitasiyası siyasəti aparılır.

SOCAR-ın həyata keçirdiyi bərpa işləri nəticəsində, neft məhsulları və lay suları ilə çirklənmiş ərazilərin ümumi sahəsində ildən ilə azalmalar müşahidə olunur (baxın Cədvəl 47).

CƏDVƏL 47. SOCAR-IN "AZNEFT" İB, BM VƏ ƏŞ-DƏ NEFT MƏHSULLARI İLƏ ÇİRLƏNMIŞ VƏ LAY SULARI ALTINDA QALMIŞ TORPAQLAR HAQQINDA MƏLUMAT⁵²

Torpaqların çirklənmə səbəbi	İllər üzrə torpaqların sahəsi, ha					
	2016		2017		2018	
Neft məhsulları ilə çirklənmiş və lay suları altında qalmış torpaqların ümumi sahəsi,	2 193,23		2 115,7		1326,9	
o cümlədən:	"Azneft" İB	BM və ƏŞ	"Azneft" İB	BM və ƏŞ	"Azneft" İB	BM və ƏŞ
	971,35	1221,88	949,7	1 166,0	574,57	752,355
Neft və neft məhsulları ilə çirklənmiş torpaqların sahəsi	694,47	731,57	676,28	701,88	448,73	449,165
Lay suları altında qalmış torpaqların sahəsi	276,88	490,31	273,42	464,12	125,84	303,19

⁵¹Hesabat dövründə SOCAR-ın fəaliyyət göstərdiyi ərazilərdə heç bir Beynəlxalq Təbii Qoruma İttifaqı Qırmızı Siyahısına düşmüş heyvan və ya bitki növü aşkarlanmamışdır.

⁵²SOCAR-ın xaricdə yerləşən müəssisələrinin obyektlərində bu cür statistik hesabat aparılmır.

CƏDVƏL 48. SOCAR-IN NEFT, NEFTLİ SU VƏ DİGƏR İSTEHSALAT TULLANTILARI İLƏ ÇİRLƏNMIŞ TORPAQ SAHƏLƏRİNİN BƏRPASI VƏ ABADLAŞDIRILMASI HAQQINDA MƏLUMAT⁵³

Müəssisələrin adı	Bərpa olunmuş çirklənmiş torpaq sahələri, ha		
	2016	2017	2018
SOCAR üzrə cəmi, o cümlədən:	44,82	69,61	144,247
"Azneft" İB	19,70	16,28	57,9
BM və ƏŞ	25,12	53,33	86,347

"Azneft" İB-nin Abşeron yarımadasında yerləşən neft-qaz çıxarma idarələrinin ərazilərinin ümumi sahələri, neftlə çirklənmiş, lay suları altında qalmış və təmizlənmiş sahələr üzrə 2018-ci ildə dəqiqləşdirmə işləri aparılmışdır. Çirklənmiş torpaqların xəritəsinin hazırlanması üzrə müvafiq işlər görülmüşdür. Hal-hazırda bu istiqamətdə işlər davam etdirilir.

Bundan əlavə, 2018-ci il ərzində Ekologiya İdarəsinin Biomüxtəliflik Departamenti tərəfindən SOCAR-ın idarə və müəssisələrinə yaşıllıqların salınması üçün 49 425 ədəd müxtəlif növ ağac, kol və gül bitkiləri verilmişdir.

CƏDVƏL 49.. 2016-2018-Cİ İLLƏRDƏ SOCAR-IN MÜƏSSİSƏLƏRİNDE QULLUQ OLUNAN YAŞILLIQLAR VƏ BİTKİLƏR BARƏDƏ MƏLUMAT

Müəssisənin adı	2016		2017		2018	
	Yaşıllıq ərazisinin sahəsi (ha)	Yaşıllıq ərazisində bitki sayı (ədəd)	Yaşıllıq ərazisinin sahəsi (ha)	Yaşıllıq ərazisində bitki sayı (ədəd)	Yaşıllıq ərazisinin sahəsi (ha)	Yaşıllıq ərazisində bitki sayı (ədəd)
SOCAR Azərbaycan ⁵⁴	453,6	845 352	451,1	898 914	494	805 372

Ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində əməkdaşlıq

Paris Sazişi çərçivəsində öhdəliklərin icrası üzrə əməkdaşlıq

SOCAR, BMT-nin "İqlim Dəyişmələri Haqqında Çərçivə Konvensiyası"nın və 2016-cı ildə Azərbaycan Respublikasının ratifikasiya etdiyi Paris İqlim Sazişi çərçivəsində ölkəmizə aid müvafiq öhdəliklərini yerinə yetirməkdədir. Paris İqlim Sazişi iqlim dəyişikliyi üzrə riskləri minimuma endirmək məqsədilə bazarda olan şirkətlər və təşkilatlarla dövlət qurumları arasında əməkdaşlığı önə çıxardır və bu istiqamətdə birgə həllərin axtarışı və tətbiqinə təkan verir.

Paris Sazişi çərçivəsində SOCAR Azərbaycan Respublikasının "Milli səviyyədə müəyyən edilmiş töhfələri" sənədinə həyata keçirdiyi tədbir və nailiyyətlərini daxil etmişdir. Belə ki, SOCAR tərəfindən həyata keçirilən tədbirlər irimiqyaslı layihələrdir. Buna misal olaraq neft-qaz emalı sahəsində yeni, müasir ekoloji yönümlü texnologiyaların

⁵³SOCAR-ın xaricdə yerləşən müəssisələrinin obyektlərində bu cür statistik hesabat aparılmır.

⁵⁴SOCAR-ın müəssisələrinin balansından çıxarılmış və digər qurumlara ötürülmüş sahələrdəki bitkilərin hesabına 2018-ci ilin sonuna ümumi sayda azalma müşahidə edilir.

təbii, o cümlədən 2021-ci ilə qədər H.Əliyev adına Neft Emalı Zavodunda AVRO-5 standartlarına uyğun yanacaqın istehsalı layihəsini göstərmək olar.

Paris razılaşmasının uğurla həyata keçirilməsi üçün SOCAR istər ölkədaxili, istərsə də xarici təşkilatlar və şirkətlərlə, o cümlədən Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi (ETSN), Energetika Nazirliyi (EN), Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası (AMEA) ilə əməkdaşlıq edir. 2020-2030-cu illər üçün SOCAR-da İEYQ emissiyalarının azaldılması Strategiyası hazırlanır və bu sənəd SOCAR-ın 2030-cu ilə qədər könüllü olaraq üzərinə götürdüyü öhdəlikləri əks etdirəcək.

Təbii qazın və səmt neft qazının idarə olunması sahəsində əməkdaşlıq

Təbii qazın səmərəli idarə olunmasını təmin etmək məqsədilə 22 noyabr 2017-ci ildə Shell və BP şirkətlərinin təşəbbüsü ilə səkkiz şirkət tərəfindən "Metan atılmalarının azaldılması üzrə Rəhbər Prinsiplər" sənədi imzalanmışdır. Bu prinsiplər daha sonra səkkiz digər şirkət tərəfindən imzalanmışdır. Hal-hazırda qeyd olunmuş prinsiplər Beijing Gas, BP, Chevron, Enagas, Eni, Equinor, ExxonMobil, Gazprom, Repsol, Qatar Petroleum, Snam, Total, TransCanada, Shell, Wintershall və Woodside şirkətləri tərəfindən imzalanmışdır. SOCAR 2019-cu ilin yanvar ayında həmin sənədi imzalayaraq qeyd olunmuş şirkətlərlə əməkdaşlığa başlamışdır.

Bu sənədə qoşulmuş şirkətlər emissiyaların azaldılması üçün Rəhbər Prinsiplərin həyata keçirilməsi əsasında investisiyalar təbii qazla əməkdaşlıq etməklə xərclərin səmərəli istifadəsinə nail olacaqlar.

Səmt qazının atılmasının azaldılması sahəsində əməkdaşlıq

İqlim dəyişmələrinə təsirin azaldılmasını qarşıya məqsəd qoyan SOCAR 2008-ci ildən bütün fəaliyyət sahələrində iqlim dəyişmələrinə təsir edən istilik effekti yaradan qazların (İEYQ) inventarlaşması işini həyata keçirir. Səmt qazı SOCAR-ın əsas fəaliyyət sahəsi olan neft-qaz hasilatı prosesində atmosfərə atılır. Bu sahədə əməkdaşlıq Dünya Bankının "Qlobal Qaz Yandırılmalarının Azaldılması (GGFR) üzrə Tərəfdaşlıq" təşkilatı, eləcə də Norveçin Karbon Limits şirkəti ilə əməkdaşlıq qurulmuşdur.

Dünya Bankının "Qlobal Qaz Yandırılmalarının Azaldılması (GGFR) üzrə Tərəfdaşlıq" təşkilatı ilə əməkdaşlıq

SOCAR 2008-ci ildən Dünya Bankının "Qlobal qaz yandırılmalarının azaldılması üzrə tərəfdaşlıq təşkilatı"nın (GGFR) üzvüdür. GGFR təşkilatı ilə əməkdaşlıq 2010-cu ildən başlamış və hazırda davam etməkdədir.

Dünya Bankının GGFR üzrə Tərəfdaşlıq təşkilatı ilə əməkdaşlıq çərçivəsində SOCAR Dünya Bankının "2030-cu ilə qədər səmt qazının normal hasilat prosesində yandırılmasının sifira endirilməsi" təşəbbüsünə qoşulmuş və yaxın gələcəkdə atmosfərə atılan səmt qazının həcmnin minimuma endirilməsini planlaşdırır. Bu layihənin çərçivəsində "2017-2022-ci illər: SOCAR və SOCAR-ın iştirak etdiyi layihələrdə səmt qazı atılmalarının azaldılması planının icrası üzrə fəaliyyət tədbirləri" sənədi hazırlanmışdır.

Bundan əlavə, GGFR tərəfindən təqdim olunmuş cihazların köməyi ilə instrumental ölçmə işləri genişləndirilmişdir və bu cihazlara əsasən atmosfərə atılan qaz axınlarının və zərərli maddələrin hesablanması üzrə yeni metodikalar hazırlanmışdır.

Hazırda Səmt Qazı Atılmalarının Azaldılması Planının icrası ilə əlaqədar aşağıdakı işlər görülür:

- ✓ SOCAR-da ləğv olunmuş quyuların monitorinqi aparılaraq GIS sistemində yerləşdirilir
- ✓ Səmt qazının idarə olunması üzrə bütün aidiyyəti müəssisələrdən cədvəl formasında aylıq məlumatlar toplanır, Ekologiya İdarəsi tərəfindən SOCAR üzrə ümumiləşdirilir və ilin sonunda SOCAR rəhbərliyinə hesabat formasında təqdim edilir
- ✓ Daxil olan məlumatlara uyğun olaraq Ekologiya İdarəsinin ekoloji ölçmə mərkəzi tərəfindən potensial quyuların qaz həcmələrinin ölçülməsi işləri aparılır və bu işlərə əsasən prioritet layihə təklifləri hazırlanır

Norveçin Karbon Limits şirkəti ilə əməkdaşlıq

Texnoloji qurğulardan qaz sızmalarının azaldılması sahəsində Norveçin "Carbon Limits" şirkəti ilə əməkdaşlıq edən SOCAR, 2018-ci ildə iqlim dəyişmələrinə təsir edən qazların azaldılması sahəsində əməkdaşlığını həmin şirkətlə davam etdirmişdir. "Carbon Limits" şirkəti ilə əməkdaşlığın davamı olaraq bağlanmış "Anlaşma Memorandumuna" əsasən SOCAR ərazilərində atmosfərə atılan qazların miqdarının hesablanması üçün emissiya faktorlarının dəqiqləşdirilməsi üzərində işlər aparılmışdır. Əməkdaşlıq çərçivəsində sızmaların azaldılması, onların yığılması ilə bağlı bir sıra layihə təklifləri hazırlanmışdır. Neft-qaz əməliyyatları zamanı uçucu emissiyaların hesablanması layihəsi çərçivəsində əməkdaşlıq davam edir. Metan emissiyalarının inventarlaşdırılması məqsədilə SOCAR-ın aidiyyəti struktur bölmələrinin mütəxəssislərindən ibarət işçi qrupu yaradılmışdır.

"Metan emissiyalarının inventarlaşdırılması və həmin emissiyaların azaldılmasına dair layihələrin müəyyənəşdirilməsi" mövzusunda 2 noyabr 2018-ci il tarixində SOCAR-da seminar keçirilmişdir.

Hazırda əməkdaşlıq çərçivəsində aşağıdakı işlər görülmüşdür:

- ✓ Neft və qaz emalı zavodlarında, həmçinin "Azneft" İB-nin Ə.C.Əmirov adına NQÇİ-də gözlə görünməyən qaz emissiyaları mənbələrində instrumental ölçmə işləri aparılmışdır. Hesabatın nəticələrinə görə KL şirkəti tərəfindən rezervuarlarda qazların tutularaq yığılması ilə bağlı layihə təklif edilmişdir
- ✓ SOCAR-ın Ekologiya İdarəsi tərəfindən "Neft-qaz sənayesində stasionar mənbələrdə yanacağın yandırılmasından atmosfərə atılan istilik effekti yaradan qazların hesablanması metodikası" hazırlanmış, ETSN və GGFR ekspertlərinə göndərilmişdir, müsbət rəy alınmışdır
- ✓ 2020-ci ilin sonuna qədər KL ilə birgə Karbon kvotası sertifikatlarını almaq üçün "Azneft" İB-nin "Abşeronneft", "Ə.Əmirov", "Neft Daşları" və "N.Nərimanov" adına NQÇİ ərazilərində atılmaların azaldılmasına gətirəcək layihə təklifləri hazırlanır

Qlobal Ekologiya Fondu (GEF) və BMT-nin İnkişaf Proqramı (UNDP) ilə birgə əməkdaşlıq

SOCAR 2015-ci ildən etibarən "Azərbaycanın yanacaq istehlakı sektorunda karbon emissiyalarının azaldılmasını təmin edən Milli Fəaliyyət Planları" (NAMA) adlı birgə layihəsini həyata keçirir. UNDP təşkilatı ilə birgə hazırlanmış NAMA layihəsi çərçivəsində 2018-ci ildə layihədə nəzərdə tutulmuş üç komponent üzrə müvafiq işlər davam etdirilmişdir.

✓ Yaşıl Binalar Proqramı çərçivəsində enerji səmərəliliyi tətbiq ediləcək binalar layihə tələblərinə uyğun təmir edilmiş, onlarda izolyasiya işləri tamamlanmışdır

✓ Dayanıqlı nəqliyyat proqramı çərçivəsində nəqliyyat vasitələrinin yanacaqqa qənaətlə idarə olunması ilə bağlı müvafiq təlim seminarları keçirilmiş və bu sahədə sürücülər təcrübələrinin artırılması məqsədilə müvafiq təlim materialları ilə təmin olunmuşlar. İl ərzində 497 nəfər işçiyə eko-sürücülük təlimləri keçirilmişdir

✓ Üçüncü komponent olan səmt qazının yığılaraq son istehlakçıya verilməsi layihəsi ilə bağlı bütün təşkilati işlər görülmüş, nəzərdə tutulan işlər layihələndirilmiş və texniki-quraşdırma işlərinə başlanılmışdır. "Siyəzənneft" NQÇİ-nin Zağlı-Zeyvə yatağı ərazisində 63 quyuda səmt qazının yığılıb emal edilərək əhaliyə verilməsi istiqamətində işlər aparılır. Layihə çərçivəsində il ərzində 6.8 mln. m³ səmt qazının yığılması nəzərdə tutulur

SOCAR-ın UNDP ilə birgə həyata keçirdiyi NAMA layihəsi ölkədə enerjiyə qənaət edən və karbon emissiyası aşağı olan texnologiyaları dəstəkləyir. Layihə çərçivəsində 2018-ci ildə artıq altı külək turbini və 63 kW gücündə günəş panelləri quraşdırılıb.

"BP" neft şirkəti ilə əməkdaşlıq

Ekologiya idarəsi ilə "BP" şirkəti arasında imzalanmış müqaviləyə əsasən "BP" şirkətinin fəaliyyət sahələrində formalaşan qazma şlamları "VacuDry" qurğusunda emal edilməsi məqsədilə Tullantı Mərkəzinə qəbul edilir. 2018-ci ildə də qazma şlamlarının qəbulu və emalı işləri uğurla həyata keçirilmişdir.

Hesabat ili ərzində Ekologiya idarəsi ilə "BP Azərbaycan" şirkəti arasında "Ətraf mühit üzrə laboratoriya xidmətlərinin göstərilməsi" layihəsi üzrə əməkdaşlıq uğurla davam etdirilmiş, şirkətin fəaliyyət sahələrindən gətirilmiş nümunələr Ekologiya idarəsinin Kompleks Tədqiqatlar Laboratoriyasında müxtəlif parametrlər üzrə analiz olunmuşdur.

SOCAR-BP əməkdaşlığı çərçivəsində neft-qaz hasilatı, onun təhlükəsiz nəqli və fəaliyyət zonalarında ekoloji məsələlərin həlli ilə bağlı sıx əlaqələr yaranmışdır. Əməkdaşlıq çərçivəsində irimiqyaslı layihələrdən GGFR-ın Ali mükafatına layiq görülmüş "AÇQ-də məşəldə yandırılan qaz həcmnin azaldılması" layihəsini qeyd etmək olar. Görülmüş birgə işlərin nəticəsi olaraq, Neft Daşlarında Çıraq-1 platformasından qəbul edilən qazın həcmi 1,5–1,6 mln. m³/gün-dən 1,9–2,0 mln m³/gün-ə qədər çatdırılmışdır. Həmçinin, "Çıraq" platformasında şamda yandırılan qazın həcmi minimuma endirilmişdir. Bu uğurlu əməkdaşlıq nəticəsində hər il atmosfərə atılan CO₂ miqdarı təqribən 265 min ton azalmaqdadır. Bu tədbirlər qazın qəbul edilməsi və sahilə nəql edilərək istehlakçılara ötürülməsini təmin etmişdir.

"Total E&P Absheron B.V." şirkəti ilə əməkdaşlıq

2017-ci il ərzində "Total E&P Absheron B.V." şirkəti tərəfindən elan olunmuş "Qazma şlamlarının emalı xidmətlərinin göstərilməsi" tenderində qalib olmuş SOCAR-ın Ekologiya idarəsi tərəfindən Abşeron yatağında aparılacaq qazma əməliyyatları zamanı formalaşan qazma tullantılarının daşınması və emalı xidmətləri göstərilir. Layihənin icrası 2018-ci ildə uğurla davam etdirilmiş və qazma şlamlarının emalı Tullantıların İdarə Edilməsi Mərkəzində həyata keçirilir.

"Azərkosmos" ASC ilə əməkdaşlıq

SOCAR Abşeron göllərinin bərpası, davamlı üzvi çirkləndiricilərin idarə olunması ilə əlaqədar Dünya Bankı və digər beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlıq edir.

SOCAR-ın "Neft dağımalarının xəbərdarlığı və ləğvi Planı"nda peyk xidmətlərinin imkanlarından istifadə etmək nəzərdə tutulmuşdur. Bu məqsədlə, SOCAR-ın Ekologiya idarəsi ilə "Azərkosmos" ASC arasında süni kosmik peyklərdən yerin məsafədən müşahidəsi nəticəsində yaradılmış və ya yaradılan kosmik təsvirlərin SOCAR-a təqdim edilməsi məqsədilə Anlaşma Memorandumu və müqavilə bağlanmışdır. Əməkdaşlıq çərçivəsində istehsalat obyektlərində baş verə biləcək qəzaların miqyası, nəticələrinin qiymətləndirilməsi, mümkün operativ qərarların qəbul edilməsi üçün "Azərkosmos" ASC tərəfindən "Azersky" optik və "RADARSAT-2" radar peyk təsvirləri vasitəsilə kosmik monitorinqlərin həyata keçirilməsi və alınan kosmik təsvirlərin operativ olaraq SOCAR-a təqdim edilməsi razılaşdırılmışdır.

Bundan əvvəl, müqavilə çərçivəsində "Azərkosmos" ASC SOCAR-ın Ekologiya idarəsinin GIS qrupunun üzvləri üçün təlim kursu təşkil etmiş və kursu bitirənlər sertifikatla təmin edilmişdirlər.

”

BANM Azərbaycanda fəaliyyət göstərən ali təhsil müəssisələri içərisində ISO 9001 (Keyfiyyətin idarəedilməsi), ISO 14001 (Ekologiya idarəetmə sistemləri), OHSAS 18001 (Əməyin mühafizəsi və təhlükəsizlik texnikası idarəetmə sistemləri) və ISO 10002 (Müştəri məmnuniyyəti - şikayətlərin idarə edilməsi üzrə rəhbər göstərişlər) sertifikatlarını almış yeganə ali təhsil müəssisəsidir. Bundan əlavə, 2017-ci ildə BANM-da İngiltərənin “TwentyEighty Strategy Execution” (STRATEX) şirkəti, BP və onun tərəfdaşlarının birgə əməkdaşlığı ilə həyata keçirilən və ABŞ-ın Corc Vaşinqton Universitetinin Magistr sertifikatı ilə təmin edilən 7 moduldan ibarət təlim proqramı - Layihə İdarəetmə Məktəbi - fəaliyyətə başlayıb. BANM-in xarici şirkətlərlə əməkdaşlıq, yerli və xarici şirkətlərin peşəkar mütəxəssisləri tərəfindən BANM-də tələbələr üçün təlimlər, mühazirələrin təşkil olunması, BANM tələbələrinin təhsillə yanaşı, həm də müxtəlif ictimai layihələrdə yüksək nəticələr göstərməsi, qısa müddət ərzində ictimaiyyət arasında qazanılan etibar və bu kimi digər nailiyyətləri Azərbaycanın ən yüksək intellektli gəncliyini burada təhsil almağa cəlb edir.

09

SOCAR-ın
fəaliyyət
göstəriciləri

SOCAR-ın biznes göstəriciləri

Şirkət haqqında	2016	2017	2018
Sənaye nəticələri			
Təsdiq edilmiş neft ehtiyatları, min ton	71 503,0	70 164,0	71 055,0
Təsdiq edilmiş qaz ehtiyatları, mln. m ³	51 978,0	51 485,0	45 692,0
Neft hasilatı, min ton	7 522,4	7 427,1	7 542,3
Qaz hasilatı, mln. m ³	6 266,8	6 089,1	6 525,6
Neft emalı, min ton	6 009,4	5 815,5	6 090,5
Qaz emalı, mln. m ³	3 000,7	2 918,3	2 952,2
Büdcə ödənişləri, mlrd. AZN	1,394	1,509	1,608
Nizamnamə kapitalı, mlrd. AZN	1,802	3,036	4,147
NEZ-də istehsal olunmuş məhsullar, min ton	5 455,01	5 262,31	5 540,26
Avtomobil benzinləri	1 139,58	1 215,21	1 185,64
İlkin emal benzini fraksiyası (Azərikimya İB-yə)	173,58	168,41	204,63
Reaktiv mühərrik yanacağı	627,34	587,98	617,04
Dizel yanacağı	1 881,90	1 849,15	1 921,78
Yüngül fleqma	160,18	302,35	348,77
Ağır fleqma	0	13,24	10,55
Soba mazutu	398,62	236,12	106,57
Neft koksu	206,59	226,86	243,95
Maye qazlar	185,62	200,56	204,02
Təmizlənmiş quru qaz (Azərikimya İB-yə)	59,30	60,07	53,60

Şirkət haqqında	2016	2017	2018
Atmosfer qazoyl fraksiyası	0	83,73	35,94
Vakuum qazoylu	365,00	0	190,82
Mühərrik yanacağı	68,41	46,54	34,11
Bitum	179,13	237,07	289,67
Sürtkü yağları	9,76	35,02	50,93
Ağır dizel fraksiyası	0	0	42,24
"Azərikimya" İB üzrə istehsal olunmuş məhsullar, min ton	459,61	441,79	457,87
Etilen	103,36	96,01	98,95
Propilen	52,08	48,45	56,28
Butilen-butadien fraksiyası	22,17	31,57	33,12
Piroliz qətranı	69,99	63,86	69,25
Ağır qətran	15,69	13,68	14,29
Propan	0,46	0,47	0,50
Yanacaq qazı	86,16	82,09	81,72
Polietilen	100,26	93,20	96,03
Saf izopropil spirti	8,94	11,89	7,28
Saf diizopropil efiri	0,50	0,57	0,45
SOCAR üzrə ixrac olunmuş məhsullar, ton	2 019 175,96	1 129 662,43	1 532 959,95
Reaktiv mühərriklər üçün TS-1 markalı yanacaq	176 061,86	47 533,52	29 560,76
Dizel yanacağı L-62	799 451,15	561 520,95	470 960,35
Vakuum qazoylu	385 220,73	19 413,63	126 205,73

Şirkət haqqında	2016	2017	2018
Soba mazutu	2 416,23	355,50	237,90
Depressor AKI	235 412,10	0	426 237,83
Yüksək təzyiqli polietilen	84 540,00	74 898,00	79 666,50
Butilen-butadien fraksiyası	23 347,20	30 800,35	30 512,57
Propilen	40 902,50	39 535,65	35 002,15
Maye piroliz qətranı	57 577,17	56 786,79	69 257,67
Piroliz qətranı	0	12 389,18	0
Saf izopropil spirti	9 932,31	11 682,50	7 523,51
Saf diizopropil efir	559,46	621,89	260,96
11 markalı silindr yağı	379,51	3 555,93	4 740,23
AK-15 markalı Bakı avtotraktor yağı	2 893,46	2 243,28	1 513,74
Azkükürlü neft koksu KT-Q	171 034,30	255 153,16	227 824,03
T-1500 marka transformator yağı	1 655,69	6 157,13	4 394,97
Turbin yağı	262,41	858,85	67,86
И-8А markalı sənaye yağı	3 324,68	6 156,12	18 993,18
DT20 markalı motor yanacağı	24 205,20	0	0
Metanol	0	0	63 864,90
SOCAR Azərbaycan üzrə ümumi təchizat xərcləri, min manat	0	2 441,221	3 988,2036
SOCAR Azərbaycan tərəfindən yerli təchizatçılara xərclənən məbləğin ümumi təchizat xərclərinə görə nisbəti ⁵⁵	0	66%	78%

⁵⁵GRI Standartının yeni tələblərinə uyğun olaraq bu göstərici üzrə hesabat 2017-ci ildə etibarən verilir.

Şirkət haqqında	2016	2017	2018
SOCAR Enerji Türkiyə tərəfindən yerli təchizatçılara xərclənən məbləğin ümumi təchizat xərclərinə görə nisbəti			
İnzibati xərclər	0	88%	94%
Kapital qoyuluşu ilə bağlı layihələr	0	0	12%
SOCAR Enerji Gürcüstan tərəfindən yerli təchizatçılara xərclənən məbləğin ümumi təchizat xərclərinə görə nisbəti	0	56%	65%
SOCAR Enerji Ukrayna tərəfindən yerli təchizatçılara xərclənən məbləğin ümumi təchizat xərclərinə görə nisbəti ⁵⁶	0	5%	5%
SOCAR Enerji İsveçrə tərəfindən yerli təchizatçılara xərclənən məbləğin ümumi təchizat xərclərinə görə nisbəti	0	98%	95%
İqtisadi göstəricilər (min manat)	2016	2017	2018
SOCAR Azərbaycan üzrə			
Yaranmış iqtisadi dəyər	3 846 734	5 816 411	5 898 383
Gəlirlər	3 846 734	5 816 411	5 898 383
İqtisadi dəyərin bölüşdürülməsi	(2 426 761)	(3 596 185)	(3 500 627)
Əməliyyat xərcləri	(877 822)	(1 387 533)	(1 102 105)
Əmək haqqı, sosial müdafiə və imtiyazlar	(572 645)	(582 625)	(703 866)
Kapital təchizatçılarna ödənişlər	(321 521)	(363 899)	(356 869)
Dövlətə ödənişlər	(437 192)	(482 928)	(550 197)
Cəmiyyətə investisiyalar	(217 580)	(779 200)	(787 590)

⁵⁶SOCAR Enerji Ukrayna-nın fəaliyyət sahəsinə görə, təchizat büdcəsinin əsas hissəsi xarici şirkətlər tərəfindən təqdim olunan yanacağın alınması üçün xərclənir. Yerli təchizatçılar əsasən inzibati xidmətlər, eləcə də YDM məntəqələrində satılan əlavə məhsulların təmin olunması üçün cəlb olunur.

İqtisadi göstəricilər (min manat)	2016	2017	2018
Xalis iqtisadi dəyər	1 419 973	2 220 226	2 397 756
SOCAR Enerji Türkiyə üzrə			
Yaranmış iqtisadi dəyər	2 989 189	5 068 992	5 127 458
Gəlirlər	2 989 189	5 068 992	5 127 458
İqtisadi dəyərin bölüşdürülməsi	(2 415 585)	(4 167 387)	(4 755 107)
Əməliyyat xərcləri	(1 928 326)	(3 674 305)	(3 983 314)
Əmək haqqı, sosial müdafiə və imtiyazlar	(172 505)	(215 059)	(214 807)
Kapital təchizatçılarına ödənişlər	(216 463)	(152 125)	(501 617)
Dövlətə ödənişlər	(98 291)	(125 898)	(55 369)
Cəmiyyətə investisiyalar ⁵⁷	0	0	0
Xalis iqtisadi dəyər	573 603	901 605	372 351
SOCAR Enerji Gürcüstan üzrə			
Yaranmış iqtisadi dəyər	858 555	974 806	1 007 693
Gəlirlər	858 555	974 806	1 007 693
İqtisadi dəyərin bölüşdürülməsi	(777 670)	(904 411)	(951 311)
Əməliyyat xərcləri	(719 910)	(841 956)	(877 481)
Əmək haqqı, sosial müdafiə və imtiyazlar	(34 057)	(40 377)	(46 121)
Kapital təchizatçılarına ödənişlər	(17 693)	(22 078)	(27 451)
Dövlətə ödənişlər	(6 010)	0	(258)
Cəmiyyətə investisiyalar	0	0	0
Xalis iqtisadi dəyər	80 884	70 395	56 382

İqtisadi göstəricilər (min manat)	2016	2017	2018
SOCAR Enerji Ukrayna üzrə			
Yaranmış iqtisadi dəyər	280 485	594 798	832 058
Gəlirlər	280 485	594 798	832 058
İqtisadi dəyərin bölüşdürülməsi	(252 438)	(560 816)	(796 465)
Əməliyyat xərcləri	(237 721)	(538 895)	(769 050)
Əmək haqqı, sosial müdafiə və imtiyazlar	(11 697)	(18 354)	(22 531)
Kapital təchizatçılarına ödənişlər	(673)	(375)	(1 524)
Dövlətə ödənişlər	(2 346)	(3 192)	(3 360)
Cəmiyyətə investisiyalar	0	0	0
Xalis iqtisadi dəyər	28 046	33 982	35 593
SOCAR Enerji İsveçrə üzrə			
Yaranmış iqtisadi dəyər	1 657 559	1 990 963	2 603 281
Gəlirlər	1 657 559	1 990 963	2 603 281
İqtisadi dəyərin bölüşdürülməsi	(1 563 718)	(1 882 161)	(2 484 873)
Əməliyyat xərcləri	(1 484 444)	(1 781 012)	(2 363 227)
Əmək haqqı, sosial müdafiə və imtiyazlar	(75 597)	(95 166)	(110 502)
Kapital təchizatçılarına ödənişlər	(646)	(1 327)	(2 278)
Dövlətə ödənişlər	(2 868)	(4 552)	(8 794)
Cəmiyyətə investisiyalar	(162)	(104)	(72)
Xalis iqtisadi dəyər	93 840	108 802	118 408

⁵⁷ Cəmiyyətə investisiyalara dövlət layihələri və sosial infrastrukturun inkişaf etdirilməsi çərçivəsində ayrılmış vəsait daxildir. "Sosial fəaliyyət və yerli inkişafa dəstək" bölməsində əks olunan xərclər isə xeyriyyə və sponsorluq layihələrinə ayrılmış ümumi məbləği göstərir.

İnsan Resurslarının idarə edilməsi üzrə göstəricilər

İnsan Resursları	2016	2017	2018
SOCAR Azərbaycan üzrə			
İşçilərin sayının dinamikası, nəfər	50 735	50 424	51 125
İşə qəbul edilmiş işçilərin sayı, nəfər	1 920	1 728	2 417
İşdən azad olunmuş işçilərin sayı, nəfər	1 350	1 083	1 780
Təlimlərin cəmi saati	436 061	336 183	476 778
SOCAR Enerji Türkiyə üzrə⁵⁸			
İşçilərin sayının dinamikası, nəfər	2 887	3 500	4 112
İşə qəbul edilmiş işçilərin sayı, nəfər	255	845	656
İşdən azad olunmuş işçilərin sayı, nəfər	293	239	173
Təlimlərin cəmi saati	109 253 ⁵⁹	355 530	576 606
SOCAR Enerji Gürcüstan üzrə			
İşçilərin sayının dinamikası, nəfər	4 253	4 329	4 505
İşə qəbul edilmiş işçilərin sayı, nəfər	640	777	908
İşdən azad olunmuş işçilərin sayı, nəfər	516	701	732
Təlimlərin cəmi saati	15 579	17 235	
SOCAR Enerji Ukrayna üzrə			
İşçilərin sayının dinamikası, nəfər	1 737	1 817	1 861
İşə qəbul edilmiş işçilərin sayı, nəfər	1 469	1 306	1 030
İşdən azad olunmuş işçilərin sayı, nəfər	1 399	1 226	986

⁵⁸ "SOCAR Enerji Türkiyə" üzrə rəqəmlər cari Hesabatda "SOCAR Enerji Türkiyə"-nin baş ofisini, "Petkim", "STAR" və "Petlim" müəssisələrini əhatə edir.

⁵⁹ 2016-cı il üzrə təlimlərin cəmi saati yenidən hesablanmışdır və "SOCAR Enerji Türkiyə"-nin bütün müəssisələrini əhatə edir.

İnsan Resursları	2016	2017	2018
Təlimlərin cəmi saati	345 105	473 053	279 958
SOCAR Enerji İsveçrə üzrə			
İşçilərin sayının dinamikası, nəfər	818	793	789
İşə qəbul edilmiş işçilərin sayı, nəfər	316	321	299
İşdən azad olunmuş işçilərin sayı, nəfər	272	323	297
Təlimlərin cəmi saati	5 946	7 930	8 800

Sosial Fəaliyyətin idarə edilməsi üzrə göstəricilər

Sosial fəaliyyət	2016	2017	2018
Yardımların növünə görə ödəmələr, min AZN	3 921	19 960	4 614,7
Maddi	679,711	699,853	112,311
Xeyriyyə	115	820,745	
Sosial	562,365	4 597,288	245,2
Sponsor	1 734,326	13 012,672	4 257,204
Maliyyə	829,295	829,301	
Yardımların əhatə dairəsinə görə ödəmələr, min AZN	3 921	19 960	4 614,715
İdman	335	10 473,172	527,728
Maliyyə assosiasiyaları və həmkarlar ittifaqları	1 019,520	2 508,172	890,902
Təhsil	282,308	4 292,677	196,7
Mədəniyyət və incəsənət	1 820,144	2 104,826	2 826,51
Dövlət orqanları	0	12,252	
Səhiyyə	0	568,929	

Sosial fəaliyyət	2016	2017	2018
Fərdlərə göstərilən maddi yardımlar	463,723	0	172,875
Əmək qabiliyyətini itirmiş veteranlar və şəxslər	0	0	0
Yardımanın növünə görə ödəmələr, min AZN	8 079	5 254	9 174
İşçi vəfat etdikdə işçinin ailə üzvlərindən birinə	394,080	424,920	355,64
Ailə üzvü vəfat etdikdə	759,170	793,145	846,9
Qarabağ müharibəsi və 20 yanvar hadisələrində həlak olmuş işçinin uşaqları 18 (əyani təhsil alırsa 23) yaşa çatanaqəd, hər birinə ayda	58,013	12,038	7,8
İşçi vəfat etdikdə onun azyaşlı uşaqları 18 (əyani təhsil alırsa 23) yaşa çatanaqəd, hər birinə ayda	2 946,643	4 023,806	3 348,915
SOCAR-ın prezidentinin razılığı ilə	3 920,696	0	4 614,715

Əməyin mühafizəsi	2016	2017	2018
Geofizika və geologiya	0	0	2
Nəqliyyat	1	0	2
Qazma	1	2	1
SOCAR Azərbaycan üzrə əməyin mühafizəsi xərcləri, min AZN	22 018	19 903	22 877
Əmək şəraitinin yaxşılaşdırılması üzrə nomenklatur tədbirlərə	14 367	15 166	15 831
Xüsusi geyim, xüsusi ayaqqabı və digər fərdi mühafizə vasitələrinə	6 401	3 537	5 690
Süd təchizatına	1 042	907,7	1198
Digər xərclərə	208	292,3	158,7

SOCAR Azərbaycan üzrə əməyin təhlükəsizliyi sahəsində məhsuldarlıq göstəriciləri

Cəmi bədbəxt hadisələrin sayı	11	10	11
Ölümlə nəticələnən	5	4	3
Cəmi zədə almış əməkdaşların sayı, o cümlədən	23	12	11
Həlak olmuş işçilərin sayı	14	4	3
Peşə xəstəliklərinin sayı	0	0	0
İstehsalat zədələnmələri nəticəsində itirilmiş iş günlərinin sayı	2 252	2 071	358
Xəstəliklə əlaqədar işə çıxmamalar	182 814	254 064	300 937
İşçilərin orta siyahı sayı	50 645	50 248	50 479
Cəmi işlənmiş saat	77 484 840	77 313 080	78 003 136
Cəmi işlənmiş gün	9 685 605	9 664 135	9 750 392

Əməyin Mühafizəsi və Sağlamlıq üzrə göstəricilər⁶⁰

Əməyin mühafizəsi	2016	2017	2018
Dənizdə insan həyatının mühafizəsi üzrə keçirilmiş kurslarda dinləyicilərin sayı, nəfər	2 489	2 654	1 404
Fəaliyyət sahələrinə görə hadisələrin sayı	11	10	11
Neftqazçıxarma	4	4	3
Neft və qaz emalı	1	2	0
Qaz təchizatı və nəqli	2	0	2
Tikinti	2	2	1

⁶⁰ "SOCAR Enerji Gürcüstan" üzrə göstəricilər əhəmiyyətli olmadığı səbəbindən, cari cədvəllərdə əhatə olunmamışdır.

Əməyin mühafizəsi	2016	2017	2018
İstehsalat zədələnməsi əmsalı (hər 200 000 işlənmiş saata)	0,06	0,03	0,03
İtirilmiş iş günləri əmsalı (hər 200 000 işlənmiş saata)	5,82	5,36	0,92
İş yerində olmama əmsalı (hər 200 000 işlənmiş günə)	3 774,96	5 257,87	6 172,82
Bədbəxt hadisələrin tezlik əmsalı (hər 1 000 nəfər işçiyə düşən hadisələrin sayı)	0,22	0,20	0,22
Bədbəxt hadisələrin ağırlıq əmsalı (hər hadisəyə düşən itirilmiş günlərin sayı)	375,33	345,17	44,75
BM və ƏŞ-nin əməyin təhlükəsizliyi sahəsində məhsuldarlıq göstəriciləri			
Cəmi bədbəxt hadisələrin sayı, o cümlədən	16	15	7
Ölümlə nəticələnən	3	3	0
İstehsalat zədələnmələri nəticəsində itirilmiş iş günlərinin sayı	476	256	690
Bədbəxt hadisələrin ağırlıq əmsalı (hər hadisəyə düşən itirilmiş günlərin sayı)	36,6	21,3	98,6
SOCAR-ın törəmə şirkətlərində əməyin təhlükəsizliyi sahəsində məhsuldarlıq göstəriciləri ⁶¹			
SOCAR Enerji Türkiyə-nin öz işçiləri ⁶²			
Cəmi zədə almış əməkdaşların sayı	32	24	42
Cəmi həlak olmuş işçilərin sayı	0	0	0
Peşə xəstəlikləri ilə əlaqədar işə çıxmamalar	0	0	0

⁶¹ "SOCAR Enerji Gürcüstan" üzrə göstəricilərin əhəmiyyətli olmaması səbəbindən Hesabatda əks olunmamışdır. Bütün müəssisələr üzrə cəmi zədə almış əməkdaşların sayına yalnız itirilmiş iş günləri ilə nəticələnən zədələnmələr daxildir.

⁶² "SOCAR Enerji Türkiyə"-nin öz işçiləri üzrə göstəricilər keçən ilki hesabatda ancaq "PETKİM" fəaliyyətini əhatə edirdi. Bu ilki hesabatda göstəricilər yenidən hesablanaraq həm "PETKİM", həm də "STAR" və "PETLİM" fəaliyyətini əhatə edir.

Əməyin mühafizəsi	2016	2017	2018
İstehsalat zədələnmələri nəticəsində itirilmiş iş günlərinin sayı	606	534	381
Cəmi işlənmiş saat	4 399 022	5 482 748	7 011 060
İstehsalat zədələnməsi əmsalı (hər 200 000 işlənmiş saata)	1,46	0,86	1,20
Bədbəxt hadisələrin ağırlıq əmsalı (hər hadisəyə düşən itirilmiş günlərin sayı)	18,94	22,25	9,07
SOCAR Enerji Türkiyə-nin təchizatçıları və podratçıları			
Cəmi zədə almış əməkdaşların sayı	60	133 ⁶³	64
Cəmi həlak olmuş işçilərin sayı	1	1	3
Cəmi işlənmiş saat	34 971 230	56 530 769	42 283 534
İstehsalat zədələnməsi əmsalı (hər 200 000 işlənmiş saata)	0,34	0,46	0,30
SOCAR Enerji Ukrayna-nın öz işçiləri			
Cəmi zədə almış əməkdaşların sayı	1	2	1
Cəmi həlak olmuş işçilərin sayı	0	0	0
Peşə xəstəlikləri ilə əlaqədar işə çıxmamalar	0	0	0
İstehsalat zədələnmələri nəticəsində itirilmiş iş günlərinin sayı	36	14	157
Xəstəliklə əlaqədar işə çıxmamalar	8 936	9 285	9 635
İşçilərin sayı	1 737	1 817	1 861
Cəmi işlənmiş saat	3 336 002	3 545 288	3 715 626
Cəmi işlənmiş gün	369 106	395 258	410 140
Cəmi işlənməli saat	3 523 239	3 658 034	3 984 710

⁶³ Ötən ilin Hesabatında STAR-ın podratçıları arasında zədə alan əməkdaşların sayı düzgün hesablanmadığından, istehsalat zədələnməsi əmsalı da bu il yenidən hesablanmışdır.

Əməyin mühafizəsi	2016	2017	2018
İstehsalat zədələnməsi əmsalı (hər 200 000 işlənmiş saata)	0,058	0,112	0,052
İtirilmiş iş günləri əmsalı (hər 200 000 işlənmiş saata)	19,4	7,0	76,4
İş yerində olmama əmsalı (hər 200 000 işlənmiş günə)	4 841,96	4 698,18	4 698,38
Bədbəxt hadisələrin ağırlıq əmsalı (hər hadisəyə düşən itirilmiş günlərin sayı)	36	7	157
SOCAR Enerji İsveçrə-nin öz işçiləri			
Cəmi zədə almış əməkdaşların sayı	12	22	13
Cəmi həlak olmuş işçilərin sayı	0	0	0
Peşə xəstəlikləri ilə əlaqədar işə çıxmamalar	0	0 ⁶⁴	0
İstehsalat zədələnmələri nəticəsində itirilmiş iş günlərinin sayı	212	181 ⁶⁵	265
Xəstəliklə əlaqədar işə çıxmamalar	6 352	4 206	5 767
İşçilərin sayı	816	793	789
Cəmi işlənmiş saat	1 294 552	1 265 545	1 259 012
Cəmi işlənmiş gün	161 819	158 193	157 377
Cəmi işlənməli saat	1 294 552	1 265 545	1 259 012
İstehsalat zədələnməsi əmsalı (hər 200 000 işlənmiş saata)	1,84	3,48	2,06
İtirilmiş iş günləri əmsalı (hər 200 000 işlənmiş saata)	32,76	28,60	42,10
İş yerində olmama əmsalı (hər 200 000 işlənmiş saata)	981,34	664,79	916,19
Bədbəxt hadisələrin ağırlıq əmsalı (hər hadisəyə düşən itirilmiş günlərin sayı)	17,67	8,23	20,38

⁶⁴ Ötən ilin Hesabatında bu göstərici üçün bütün istehsalat zədələnmələri nəticəsində itirilmiş iş günlərinin sayı əks olunmuşdur. Bu il bu rəqəm yenidən hesablanaraq dəyişdirilmişdir.

⁶⁵ Ötən ilin Hesabatında yaranan metodoloji səhv səbəbindən bu il qeyd olunmuş göstərici yenidən hesablanaraq dəyişdirilmişdir. Edilmiş dəyişiklik nəticəsində müvafiq əmsallara da düzəlişlər edilmişdir.

Ekoloji Fəaliyyətin idarə edilməsi üzrə göstəricilər

Ekoloji fəaliyyət ⁶⁶	2016	2017	2018
SOCAR Azərbaycan üzrə ekoloji tədbirlərə çəkilən xərclər, min. AZN, o cümlədən:	13 798	19 745	24 180
SOCAR Enerji Türkiyə ⁶⁷	2 533,136	3 833,125 ⁶⁸	11 503,480
SOCAR Enerji Ukrayna	62,921	53,06 ⁶⁹	384,149
İEQ emissiyaları haqqında məlumat, min ton CO₂ ekv.^{70 71}			
SOCAR Azərbaycan	6 659,0	6 567,7	7 818,5
Birbaşa emissiyalar	5 989,8	5 893,1	7 143,8
Dolayı emissiyalar	669,2	674,6	674,7
SOCAR Enerji Türkiyə üzrə⁷²	2 235,0	2 393,2	1 634,9
Birbaşa emissiyalar	2 061,9	2 176,5	1 409,2
Dolayı emissiyalar	173,1	216,7	225,7
SOCAR Enerji Gürcüstan	4,1	3,8	4,0
Birbaşa emissiyalar	0,7	0,7	0,7
Dolayı emissiyalar	3,4	3,1	3,3
SOCAR Enerji İsveçrə	0,4	0,4	0,4
Birbaşa emissiyalar	0	0	0

⁶⁶ 2018-ci il üzrə SOCAR İsveçrə və SOCAR Gürcüstan üzrə ekoloji cərimələr cüzi olduğu üçün, cari Hesabata daxil olunmamışdır.

⁶⁷ "SOCAR Enerji Türkiyə" üçün əks olunmuş xərclər "Petkim" tərəfindən edilmiş xərcləri əhatə edir. ⁷¹ Birbaşa İEQ emissiyalarının ölçümləri "SOCAR Enerji Türkiyə" üzrə üçüncü tərəf müəssisə tərəfindən yalnız "Petkim" üçün həyata keçirilmişdir.

⁶⁸ "SOCAR Enerji Türkiyə" üçün 2017-ci ildə ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılmasına xərclənən vəsait valyuta keçidi zamanı yaranan yanlışlıqdan dolayı yenidən hesablanaraq Hesabata daxil edilmişdir.

⁶⁹ "SOCAR Enerji Ukrayna" üçün 2017-ci ildə ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılmasına xərclənən vəsait valyuta keçidi zamanı yaranan yanlışlıqdan dolayı yenidən hesablanaraq Hesabata daxil edilmişdir. Cari Hesabatda orta məzənnə 1USD=1.7AZN kimi nəzərə alınmışdır.

⁷⁰ İstehsalat fəaliyyəti məhdud olduğu üçün "SOCAR Enerji Ukrayna" göstəriciləri cədvəldə əhatə olunmayıb. SOCAR İsveçrə üzrə fəaliyyət məhdudluğundan yalnız dolayı emissiyalar əmələ gəlir.

⁷¹ "SOCAR Enerji Gürcüstan" və "SOCAR Enerji İsveçrə" üzrə ötən illərdə elektrik enerjisinin sərfiyyatına görə dolayı emissiyaların həcmi elektik enerjisinin sərfiyyatına görə cari Hesabatda hesablanıb.

⁷² Birbaşa İEQ emissiyalarının ölçümləri "SOCAR Enerji Türkiyə" üzrə üçüncü tərəf müəssisə tərəfindən yalnız "Petkim" üçün həyata keçirilmişdir.

Ekoloji fəaliyyət	2016	2017	2018
Dolay emissiyalar	0,4	0,4	0,4
SOCAR Azərbaycan üzrə İEYQ emissiyaları haqqında məlumat			
SOCAR üzrə cəmi, min ton CO₂ ekv.	5 989,8	5 893,1	7143,8
Stasionar mənbələrdən, o cümlədən:	5 891,1	5 782,2	7036,1
Struktur bölmələr	5 624,4	5 539,2	6804,7
BM və ƏŞ	266,6	243,1	231,4
Mobil mənbələrdən, o cümlədən:	98,7	110,8	107,7
Nəqliyyat İdarəsindən	79,5	84,3	87,3
BM və ƏŞ-dan	19,2	26,5	20,4
SOCAR üzrə birbaşa emissiyaların intensivlik nisbəti (işçi sayına görə min ton CO₂ ekv. emissiyaların əmələ gəlməsi)⁷³			
SOCAR Azərbaycan	0,118	0,117	0,140
SOCAR Enerji Türkiyə	0,714	0,622	0,343
SOCAR Azərbaycan üzrə elektrik enerjisinin istehlakından hesablanan dolay İEYQ emissiyaları haqqında məlumat, min ton CO₂ ekv.			
SOCAR üzrə cəmi	669,2	674,6	674,7
Struktur bölmələr	438,9	447,3	449,5
BM və ƏŞ	230,3	227,3	225,2
SOCAR Azərbaycanın fəaliyyəti nəticəsində atmosfərə atılan qazların miqdarı, min ton			
Metan (CH ₄) ⁷⁴	127,7	126,7	130,9
Karbon qazı (CO ₂)	3 307,6	3 231,2	3220,3

⁷³ "SOCAR Enerji Gürcüstan", "SOCAR Enerji Ukrayna" və "SOCAR Enerji İsveçrə"-də fəaliyyət ilə əlaqədar emissiya intensivliyinin dəyəri əhəmiyyətli olmadığından cədvəldə əks olunmayıb.

⁷⁴ 2018-ci ildə metan qazının həcmində artımın əsas səbəbi "Azneft" İB-nin 28 may NQÇI-sində texnoloji itkinin artmasıdır.

Ekoloji fəaliyyət	2016	2017	2018
"Azneft" İB-də səmt qazları haqqında məlumat			
"Azneft" İB-də hasil olunan cəmi səmt qazının miqdarı, min m ³	1 432 648	1 460 012	1 439 783
Daxili ehtiyaqlara sərf olunan səmt qazı	177 618	183 444	189 626
Təhvil verilən və sistemə qaytarılan səmt qazı	1 536 927	1 544 413	1 493 179
Şamda yandırılan səmt qazı	0	840	840
SOCAR üzrə stasionar mənbələrdən atmosfərə atılan çirkləndirici maddələrin miqdarı, min ton⁷⁵			
SOCAR Azərbaycan üzrə cəmi, o cümlədən:	131,55	124,33	127,51
Berk cisimlər	0,23	0,23	0,24
qaz və maye halında olan maddələr, o cümlədən:	131,32	124,1	127,27
Kükürd dioksidi	0,54	0,17	0,12
Azot oksidi	1,78	1,69	1,33
Karbon oksidi	4,19	4,14	3,48
Karbonhidrogenlər (uçucu orqanik birləşmələr olmadan)	115,55	107,83	112,32
Uçucu orqanik birləşmələr	8,47	9,42	9,33
Digər qaz halında olan maddələr	0,79	0,86	0,77
SOCAR Enerji Türkiyə⁷⁶ üzrə cəmi o cümlədən:	0	9,50	0
Kükürd dioksidi	0	2,95	0
Azot oksidi	0	5,96	0
Karbon oksidi	0	0,56	0
Uçucu üzvi birləşmələr	0	0,03	0

⁷⁵ SOCAR Enerji Ukrayna və "SOCAR Enerji İsveçrə" üzrə göstəricilər əhəmiyyətli olmadığına görə, cədvəle əlavə olunmamışdır.

⁷⁶ SOCAR Enerji Türkiyə üçün atmosfərə atılan çirkləndirici maddələrin miqdar ölçümləri hər iki ildə bir dəfə olmaqla üçüncü tərəf müəssisə tərəfindən həyata keçirilir.

Ekoloji fəaliyyət	2016	2017	2018
SOCAR Enerji Gürcüstan⁷⁷	0,54	0,65	0,71
Kükürd dioksidi	0,26	0,35	0,42
Azot oksidi	0,02	0,03	0,02
Karbon oksidi	0,26	0,27	0,27
SOCAR Azərbaycan üzrə mobil mənbələrdən atmosfərə atılan çirkləndirici maddələrin miqdarı, min ton⁷⁸			
SOCAR Azərbaycan üzrə cəmi, ton, o cümlədən:	123	127	151
Berk hissəciklər	0	0	0
qaz və maye halında olan maddələr ⁷⁹ , o cümlədən:	123	127	151
Kükürd dioksidi	0	0	0
Azot oksidi	21	22	26
Karbon oksidi	95	97	116
Karbohidrogenlər (uçucu üzvi birləşmələr olmadan)	7	8	9
Uçucu üzvi birləşmələr	0	0	0
Digər qaz halında olan maddələr	0	0	0
SOCAR Azərbaycan üzrə nəqliyyat vasitələrində ekoloji müayinələrin sayı haqqında məlumat, ədəd			
Balansda olan xüsusi texnika və nəqliyyat vasitələri	4 646	4 571	4 495
İlkin və təkrar ekoloji müayinələrdən keçirilənlər	3 904	3 710	4 903
Mövcud normalara uyğun olmayanlar	339	200	741
İstismardan çıxarılanlar	92	3	16

⁷⁷ 2017-ci ildən "SOCAR Enerji Gürcüstan" atmosfərə atılan çirkləndirici maddələrin miqdarını hesablamaq üçün yeni vahid metodologiyayı tətbiq edir. Bu səbəbdən, 2016-cı il üzrə göstəricilər yenidən hesablanmışdır.

⁷⁸ "SOCAR Enerji Ukrayna" və "SOCAR Enerji İsviçərə" üzrə göstəricilər əhəmiyyətli olmadığına görə, cədvələ əlavə olunmamışdır.

⁷⁹ Ötən illə müqayisədə 2018-ci ildə mobil mənbələrdən çirkləndirici maddələrin miqdarında artımın səbəbi nəqliyyat vasitələrinin sayının xeyli artması və bununla da istismar zamanı yanacaq sərfiyyatı nəticəsində atılmaların həcmində artmasıdır.

Ekoloji fəaliyyət	2016	2017	2018
Əsaslı təmirə dayandırılanlar	19	36	56
Digər səbəblərdən ekoloji müayinələrdən keçməyənlər	631	822	899
SOCAR-da elektrik enerjisi sərfiyyatı haqqında məlumat, min kVt/saat			
SOCAR Azərbaycan üzrə cəmi	2 160 726	2 364 175	2 172 717
SOCAR Azərbaycan	1 079 993	1 093 796	1 059 426
SOCAR Enerji Türkiyə	1 029 450	1 220 040	1 060 534
SOCAR Enerji Gürcüstan	28 536	26 108	27 739
SOCAR Enerji Ukrayna	9 351	10 831	12 018
SOCAR Enerji İsviçərə	13 396	13 400	13 000
SOCAR-da elektrik enerjisi intensivliyinin nisbəti			
SOCAR Azərbaycan	21,3	21,7	20,7
SOCAR Enerji Türkiyə	356,6	348,6	257,9
SOCAR Enerji Gürcüstan	6,7	6,0	6,2
SOCAR Enerji Ukrayna	5,4	6,0	6,5
SOCAR Enerji İsviçərə	16,4	16,9	16,5
İstifadə olunmuş yanacaq haqqında məlumat⁸⁰			
SOCAR Azərbaycan			
Benzin, ton	5 826,57	5 786,70	6 050,6
Dizel, ton	32 119,13	35 875,74	38 155,9
Təbii qaz, min m ³	809 218,24	1 428 867,99	721 706,7

⁸⁰ Bu göstərici xüsusi texnika və nəqliyyat vasitələrində istifadə olunan yanacağın miqdarını əks etdirir.

Ekoloji fəaliyyət	2016	2017	2018
SOCAR Enerji Türkiyə			
Benzin, ton	0,0	0,0	0,0
Dizel, ton	657,2	646,5	3712,9 ⁸¹
Təbii qaz, min m ³	357 814,95	470 859,3	429 440,30
SOCAR Enerji Gürcüstan			
Benzin, ton	0,0	0,0	0,0
Dizel, ton	426,0	521,0	475,0
Təbii qaz, min m ³	138,1	110,1	83,4
Tullantıların idarə edilməsi, min ton⁸²			
SOCAR Azərbaycan			
Əmələ gəlmiş tullantılar	60,98	89,88	165,1
Təhlükəli	52,82	80,32	156,02
Təhlükəsiz	8,16	9,56	9,1
İstifadə olunmuş tullantılar	0,91	1,96	2,95
Təhlükəli	0,91	1,79	2,78
Təhlükəsiz	0	0,17	0,17
Kənar təşkilatlara ötürülmüş tullantılar	45,04	65,98	135,7
Təhlükəli	37,06	62,63	32,2
Təhlükəsiz	7,98	3,36	18,2
Tullantı Mərkəzinə ötürülmüş tullantılar	13,71	20,97	19,8
Təhlükəli	13,66	14,68	19,66

⁸¹ 2018-ci ildə "SOCAR Enerji Türkiyə" üzrə istifadə olunan dizelin miqdarındakı artım STAR zavodunun istehsalat prosesinə başlamasından qaynaqlanır.

⁸² "SOCAR Enerji Gürcüstan" və "SOCAR Enerji İsviçrə" müəssisələrində istehsalat fəaliyyəti məhdud olduğu üçün göstəricilər cədvəldə əhatə olunmamışdır.

Ekoloji fəaliyyət	2016	2017	2018
Təhlükəsiz	0,05	6,29	0,14
SOCAR Enerji Türkiyə⁸³			
Əmələ gəlmiş tullantılar	30,69	55,58	38,63
Təhlükəli	18,52	20,15	12,72
Təhlükəsiz	12,17	35,43	25,91
Emal olunmuş tullantılar ⁸⁴	9,60	7,05	5,42
Təhlükəli	9,60	7,05	5,42
Təhlükəsiz	0,00	0,00	0,00
Digər təşkilatlara ötürülmüş tullantılar	21,10	48,48	33,25
Təhlükəli	8,90	13,10	7,34
Təhlükəsiz	12,20	35,38	25,91
SOCAR Enerji Ukrayna			
Əmələ gəlmiş tullantılar	2,14	2,16	2,35
Təhlükəli	0,01	0,01	0,01
Təhlükəsiz	2,13	2,15	2,34
İstifadə olunmuş tullantılar	0,00	0,00	0,00
Təhlükəli	0,00	0,00	0,00
Təhlükəsiz	0,00	0,00	0,00
Digər təşkilatlara ötürülmüş tullantılar	2,14	2,16	2,35
Təhlükəli	0,01	0,01	0,01

⁸³ 2017-ci ildən "Petlim" üzrə göstəricilər də əlavə olunmuşdur.

⁸⁴ Emal olunmuş tullantılara "Petkim"-in ərazisində yandırılan tullantılar aiddir.

Ekoloji fəaliyyət	2016	2017	2018
Təhlükəsiz	2,13	2,15	2,34
SOCAR Azərbaycan üzrə əmələ gəlmiş lay suları, mln. m³	25,06	24,66	24,29
“Azneft” İB	5,62	5,43	5,61
BM və ƏŞ	19,44	19,23	18,68
SOCAR-da çirkab sularının idarə edilməsi, m³ ⁸⁵			
SOCAR Azərbaycan			
Əmələ gələn çirkab sularının həcmi ⁸⁶	7 091 894	7 341 152	8 133 119
Təmizlənmədən axıdılan çirkab sularının həcmi, o cümlədən:	407 009	347 774	316 175
Torpağa	35 356	39 061	30 074
Suya	183 848	147 891	148 070
Təmizləndikdən sonra axıdılmış çirkab sularının həcmi	5 522 131	6 186 406	6 831 955
SOCAR Enerji Türkiyə			
Əmələ gələn çirkab sularının həcmi	7 438 446	8 051 324	7 709 531
Təmizlənmədən axıdılan çirkab sularının həcmi	0	0	0
Təmizləndikdən sonra axıdılmış çirkab sularının həcmi	7 438 446	8 051 324	7 709 531
SOCAR üzrə istifadə edilmiş suyun həcmi haqqında məlumat, mln. m³ ⁸⁷			
SOCAR Azərbaycan	48,81	54,02	46,76
Yeraltı mənbələrdən	5,49	5,57	5,62
Yerüstü mənbələrdən	37,59	43,05	35,52
Digər mənbələrdən	5,72	5,41	5,62

⁸⁵ “SOCAR Enerji Gürcüstan” və “SOCAR Enerji İsviçrə” müəssisələrində istehsalat fəaliyyəti məhdud olduğu üçün göstəricilər cədvəldə əhatə olunmamışdır. SOCAR Azərbaycan üzrə məlumatlar yenilənmiş təsnifatə görə yenidən hesablanmışdır.

⁸⁶ NEZ –da yeni su soyutma qurğusu və Bitum qurğusu istismara verildiyi üçün və ekoloji tədbirlər məqsədilə suvarmaya sərf olunan suyun miqdarı artdığı üçün 2018-ci ildə istifadə olunan suyun həcmi 2017-ci il ilə müqayisədə artmışdır. Əmələ gələn çirkab sularının bir hissəsi müəssisələrin ərazilərində istifadə olunur və ya saxlanılır.

⁸⁷ “SOCAR Enerji İsviçrə” müəssisəsində fəaliyyət məhdud olduğuna görə, göstəricilər cədvəldə əhatə olunmamışdır.

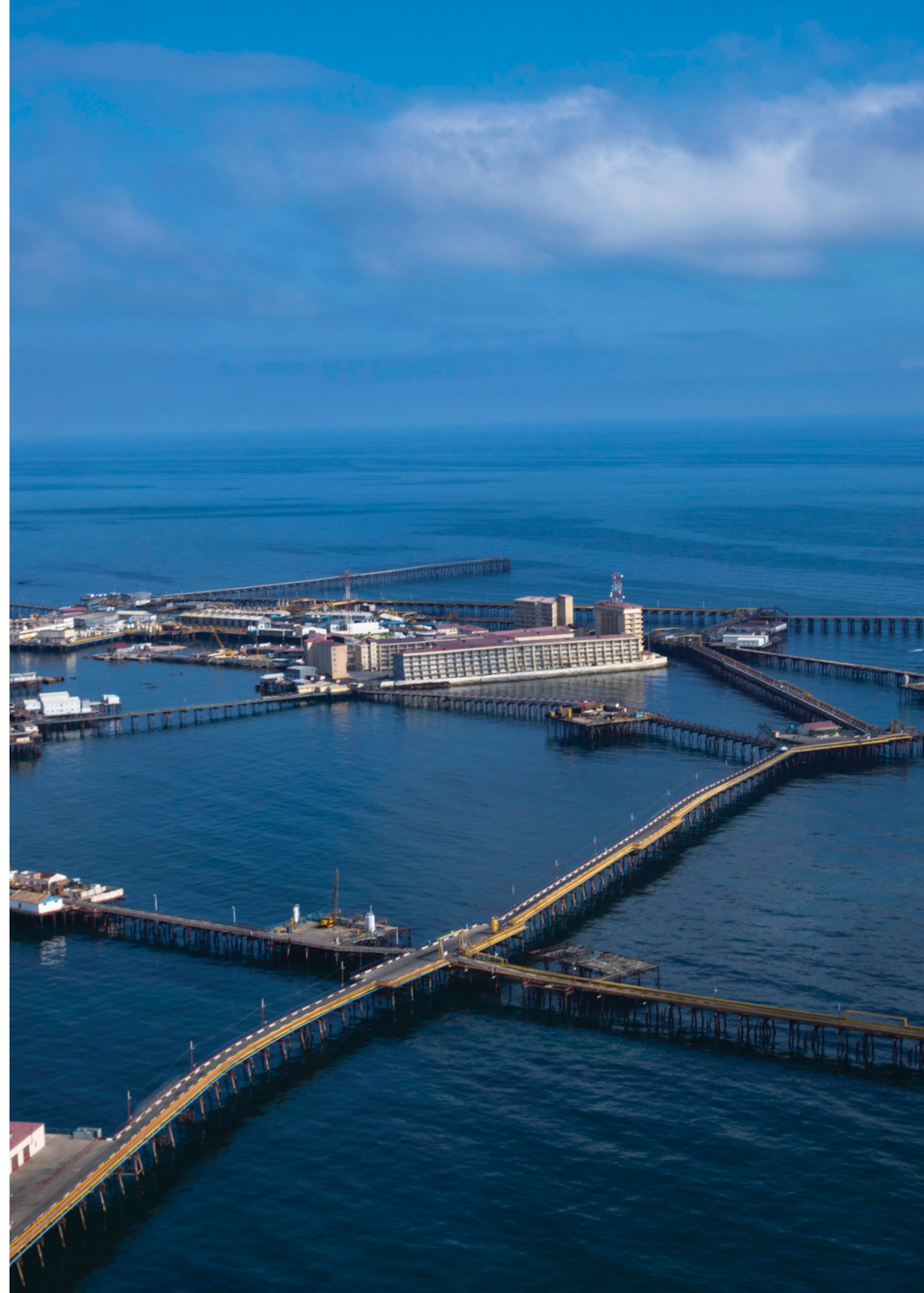
Ekoloji fəaliyyət	2016	2017	2018
SOCAR Enerji Türkiyə	19,60	18,79	18,73
Yeraltı mənbələrdən	0,00	0,00	0,00
Yerüstü mənbələrdən	19,60	18,79	18,73
SOCAR Enerji Gürcüstan	0,17	0,13	0,15
Yeraltı mənbələrdən	0,02	0,00	0,03
Yerüstü mənbələrdən	0,15	0,13	0,12
SOCAR Enerji Ukrayna	0,13	0,11	0,13
Yeraltı mənbələrdən	0,04	0,04	0,05
Yerüstü mənbələrdən	0,09	0,07	0,08
SOCAR üzrə su intensivliyinin nisbəti (işçi sayına görə min m³ sudan istifadə)			
SOCAR Azərbaycan	0,962	1,071	0,915
SOCAR Enerji Türkiyə	6,790	5,368	4,555
SOCAR Enerji Gürcüstan	0,040	0,030	0,033
SOCAR Enerji Ukrayna	0,075	0,059	0,065
SOCAR Azərbaycanda dəniz suyundan istifadə, m³			
“Azneft” İB	29,82	35,02	26,95
QEZ	0,55	0,56	0,03
KQİT	0,07	0,09	0,07
Neft kəmərləri idarəsi	0,07	0,08	0,02
Neft Emalı Zavodu	0,23	0	0

Ekoloji fəaliyyət	2016	2017	2018
SOCAR Azərbaycan üzrə dövr etdirilən və təkrar-ardıcıl istifadə olunan suyun həcmi haqqında məlumat, min m³⁸⁸			
Dövr etdirilən su	268,47	266,15	272,94
Təkrar-ardıcıl istifadə olunan su	2,50	2,26	1,44
Ümumi istifadə edilmiş suyun həcmindən dövr etdirilən su, %-lə	0,55	0,49	0,58
SOCAR Enerji Türkiyə üzrə			
Dövr etdirilən su	699,74	711,70	602,12
SOCAR-ın "Azneft" İB, BM və ƏŞ-də neft məhsulları ilə çirklənmiş və lay suları altında qalmış torpaqlar haqqında məlumat, ha⁸⁹			
Neft və neft məhsulları ilə çirklənmiş torpaqların sahəsi, ha	1 426,04	1 378,16	897,89
"Azneft" İB	694,47	676,28	448,73
BM və ƏŞ	731,57	701,88	449,16
Lay suları altında qalmış torpaqların sahəsi, ha	767,19	737,54	429,03
"Azneft" İB	276,88	273,42	125,84
BM və ƏŞ	490,31	464,12	303,19
SOCAR-ın neft, neftli su və digər istehsalat tullantıları ilə çirklənmiş torpaq sahələrinin bərpası və abadlaşdırılması haqqında məlumat, ha⁹⁰			
"Azneft" İB	19,70	16,28	57,9
BM və ƏŞ	25,12	53,33	86,347
SOCAR Azərbaycanda üzrə qulluq olunan yaşıllıqlar və bitkilər barədə məlumat			
Yaşıllıq ərazisinin sahəsi (ha)	453,6	451,1	494
Yaşıllıq ərazisində bitki sayı (ədəd)	845 352	898 914	805 372

⁸⁸ Gürcüstan, Türkiyə, Ukrayna və İsveçrədə yerləşən müəssisələrin obyektlərində dövr etdirilən və təkrar-ardıcıl istifadə olunan suya tələbat olmadığına görə göstəricilər qeyd olunmur.

⁸⁹ SOCAR-ın xaricdə yerləşən müəssisələrinin obyektlərində bu cür statistik hesabat aparılmır.

⁹⁰ SOCAR-ın xaricdə yerləşən müəssisələrinin obyektlərində bu cür statistik hesabat aparılmır.

10

GRI
Standartlarına
uyğunluq cədvəli
və Müstəqil Əminlik Bəyannaməsi

GRI Standartları və açıqlamalar	Qeyd	Hesabatın Bölməsi / Səhifə	Müstəqil Təsdiqlənmişdir
GRI 102: ÜMUMİ AÇIQLAMALAR			
Təşkilat profili			
102-1 Təşkilatın adı		Açıqlanmışdır, səh. 12	
102-2 Əsas əməliyyatlar, brendlər, məhsul və xidmətlər		Açıqlanmışdır, səh. 12-24	
102-3 Təşkilatın qərargahının yerləşdiyi ünvan		Açıqlanmışdır, səh. 184	
102-4 Əməliyyatların coğrafi ərazisi		Açıqlanmışdır, səh. 19	
102-5 Mülkiyyətin xüsusiyyəti və təşkilatı-hüquqi forması		Açıqlanmışdır, səh. 58	
102-6 Xidmət göstərilən bazarlar		Açıqlanmışdır, səh. 26-35	
102-7 Təşkilatın miqyası		Açıqlanmışdır, səh. 142-148	Təsdiqlənmişdir, səh. 180
102-8 İşçilər haqqında məlumat		Açıqlanmışdır, səh. 72-87	Təsdiqlənmişdir, səh. 180
102-9 Təşkilatın təchizat zənciri		Açıqlanmışdır, səh. 25	
102-10 Təşkilatda və təchizat zəncirində baş vermiş əhəmiyyətli dəyişikliklər		Açıqlanmışdır, səh. 26, 29-35	
102-11 Təşkilatda "ehtiyatlı yanaşma" prinsipi		Açıqlanmışdır, səh. 49	
102-12 Qoşulmuş xarici təşəbbüslər		Açıqlanmışdır, səh. 136-137	
102-13 Təşkilatın assosiasiyalarda üzvlüyü		Əhatə olunmayıb	
Strategiya			
102-14 Yüksək vəzifəli qərar qəbul edən şəxsin bəyanatı		Açıqlanmışdır, səh. 4-5	
102-15 Əsas təsirlər, risklər və imkanların təsviri		Açıqlanmışdır, səh. 21, 38, 50, 102	
Etik davranışlar və dürüstlük			
102-16 Təşkilatın dəyərləri, prinsipləri, standartları və etik davranış normaları		Açıqlanmışdır, səh. 51, 53-54	
102-17 Etik məsələlər ilə əlaqədar məsləhət və müraciət mexanizmləri		Açıqlanmışdır, səh. 59	

GRI Standartları və açıqlamalar	Qeyd	Hesabatın Bölməsi / Səhifə	Müstəqil Təsdiqlənmişdir
İdarəetmə			
102-18 İdarəetmə strukturu		Açıqlanmışdır, səh. 45-46	Təsdiqlənmişdir, səh. 180
102-19 Səlahiyyətin ötürülməsi		Açıqlanmışdır, səh. 46-47	
102-20 İqtisadi, ekoloji və sosial mövzular üzrə rəhbərlik səviyyəsində məsuliyyət		Açıqlanmışdır, səh. 46-47	
102-21 İqtisadi, ekoloji və sosial məsələlərə dair maraqlı tərəflər ilə ali idarəetmə orqanı arasında mövcud olan konsultasiya mexanizmi		Qismən açıqlanmışdır, səh. 58	
102-22 Ali idarəetmə orqanının və komitələrin tərkibi		Açıqlanmışdır, səh. 48	
102-23 Ali idarəetmə orqanının sədri	<i>SOCAR-ın Prezidenti ali idarəetmə orqanının Sədri vəzifəsi ilə bərabər icraçı vəzifəsini tutur.</i>	Açıqlanmışdır	
102-24 Ali idarəetmə orqanının namizədliyinin irəli sürülməsi və seçilməsi		Açıqlanmışdır, səh. 45	
102-25 Maraqların toqquşmasının qarşısının alınması və bu cür halların maraqlı tərəflərə açıqlanması		Açıqlanmışdır, səh. 56	
102-26 Məqsəd, dəyər və strategiyanın müəyyən olunmasında ali idarəetmə orqanının rolu	<i>SOCAR-ın iqtisadi, sosial və ekoloji məsələlərə dair strategiyası, hədəf və prinsipləri, eləcə də strateji istiqamət Şirkətin Prezidenti və Ali idarəetmə orqanı tərəfindən nəzərdən keçirilir və təsdiqlənir.</i>	Açıqlanmışdır, səh. 48	
102-27 Ali idarəetmə orqanlarının kollektiv biliyi		Əhatə olunmayıb	
102-28 Ali idarəetmə orqanının fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi	<i>Ali idarəetmə orqanının fəaliyyət nəticələri illik hesabatlar əsasında qiymətləndirilir.</i>	Açıqlanmışdır, səh. 45	
102-29 İqtisadi, ekoloji və sosial təsirlərin müəyyənləşdirilməsi və idarə olunması		Qismən açıqlanmışdır, səh. 47	
102-30 Risklərin idarə edilməsi prosesinin effektivliyi		Açıqlanmışdır, səh. 49-50	
102-31 İqtisadi, ekoloji və sosial mövzuların nəzərdən keçirilmə tezliyi	<i>İqtisadi, ekoloji və sosial məsələlərə dair aylıq, rüblük və illik hesabatlar SOCAR-ın müvafiq vitse-prezidentlərinə təqdim olunur.</i>	Açıqlanmışdır, Hesabat boyu	
102-32 Ali idarəetmə orqanının davamlı inkişaf hesabatında rolu	<i>Hesabatın auditinin təşkili, eləcə də onun rəsmi baxışdan keçirilməsi və təsdiqlənməsi Ali idarəetmə orqanı tərəfindən reallaşdırılır.</i>	Açıqlanmışdır	
102-33 Vacib məsələlər haqqında ali idarəetmə orqanının məlumatlandırılması		Açıqlanmışdır, səh. 47-49	

GRI Standartları və açıqlamalar	Qeyd	Hesabatın Bölməsi / Səhifə	Müstəqil Təsdiqlənmişdir
102-34 Vacib məsələlərin təbiəti və ümumi sayı		Əhatə olunmayıb	
102-35 Ali idarəetmə orqanının və rəhbər şəxslərin mükafatlandırma siyasəti		Açıqlanmışdır, səh. 45	
102-36 Mükafatlandırmanı müəyyən edən proses		Qismən açıqlanmışdır, səh. 45	
102-37 Mükafatlandırmada maraqlı tərəflərin iştirakı		Əhatə olunmayıb	
102-38 İllik kompensasiya nisbəti		Əhatə olunmayıb	
102-39 İllik kompensasiya nisbətində faiz artımı		Əhatə olunmayıb	
Maraqlı tərəflərlə münasibətlər			
102-40 Maraqlı tərəf qruplarının siyahısı		Açıqlanmışdır, səh. 57	
102-41 Kollektiv əmək müqavilələri ilə əhatə olunmuş işçilərin nisbəti		Açıqlanmışdır, səh. 75-87	
102-42 Maraqlı tərəfləri müəyyən etmək və seçmək üçün əsas proseslər və üsullar		Açıqlanmışdır, səh. 57-58	
102-43 Maraqlı tərəflərin cəlb edilməsinə yanaşma	<i>Şirkətdə maraqlı tərəflər ilə əlaqə, cəlb etmə haqqında heç bir xüsusi siyasət və qaydalar toplusu olmasa da, bu istiqamətdə bütün məsələlər rəhbərlik tərəfindən ciddi nəzarətdə saxlanılır və müxtəlif standartlarda, daxili qaydalarda öz əksini dolaylı olaraq tapır. Məsələn, işçilər ilə rəhbərlik arasında münasibətlər, təchizatçılar ilə münasibətlər və sairə.</i>	Açıqlanmışdır, səh. 57-59	
102-44 Maraqlı tərəflərin cəlb edilməsi nəticəsində qaldırılmış əsas mövzular və məsələlər		Qismən açıqlanmışdır, səh. 98	
Hesabat təcrübəsi			
102-45 Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına daxil olan müəssisələr		Açıqlanmışdır, səh. 18, 22	Təsdiqlənmişdir, səh.180
102-46 Hesabat məzmununun və mövzuların müəyyənləşdirilməsi		Açıqlanmışdır, səh. 8	
102-47 Əhəmiyyətli mövzuların siyahısı		Açıqlanmışdır, səh. 9	Təsdiqlənmişdir, səh.180

GRI Standartları və açıqlamalar	Qeyd	Hesabatın Bölməsi / Səhifə	Müstəqil Təsdiqlənmişdir
102-48 Əvvəlki hesabatlarda əks olunmuş məlumatların yenidən baxılmasının və hesablanmasının səbəbi və təsirləri		Açıqlanmışdır, səh. 8	Təsdiqlənmişdir, səh.180
102-49 Ötən hesabat dövrləri ilə müqayisədə hesabatın əhatə sahəsi və aspektin əhatə dairəsində baş vermiş əhəmiyyətli dəyişikliklər	<i>Ötən hesabat dövrü ilə müqayisədə hesabatın əhatə sahəsi və aspektlərin əhatə dairəsində dəyişikliklər haqqında məlumat Hesabat boyu müvafiq cədvəllərə qeyd kimi təqdim edilmişdir.</i>	Açıqlanmışdır	Təsdiqlənmişdir
102-50 Hesabat dövrü		Açıqlanmışdır, səh. 8	Təsdiqlənmişdir, səh.180
102-51 Ən son hesabatın tarixi		Açıqlanmışdır, səh. 8	Təsdiqlənmişdir, səh.180
102-52 Hesabatın dərc olunma tezliyi (illik, iki illik)		Açıqlanmışdır, səh. 8	Təsdiqlənmişdir, səh.180
102-53 Hesabat və hesabatın məzmunu ilə bağlı yaranmış suallar üçün əlaqə vasitəsi		Açıqlanmışdır, səh. 184	
102-54 Hesabatın GRI Standartlarına uyğun olaraq hazırlanması iddiası		Açıqlanmışdır, səh. 8	Təsdiqlənmişdir, səh.180
102-55 GRI məzmun indeksi		Açıqlanmışdır, səh. 168	Təsdiqlənmişdir, səh.180
102-56 Müstəqil audit		Açıqlanmışdır, səh. 180	Təsdiqlənmişdir, səh.180
GRI 103: İDARƏETMƏ YANAŞMASI			
103-1 Əhəmiyyətli mövzu və onun həddlərinin izahı		Açıqlanmışdır, səh. 9	Təsdiqlənmişdir, səh.180
103-2 Rəhbərliyin yanaşması və onun komponentləri	<i>Müəyyən olunmuş əhəmiyyətli mövzuların idarəedilməsinə yanaşma haqqında məlumat hər bir müvafiq bölmənin əvvəlində müzakirə edilir.</i>	Açıqlanmışdır, Hesabat boyu	
103-3 Rəhbərliyin yanaşmasının qiymətləndirilməsi		Qismən açıqlanmışdır, Hesabat boyu.	
GRI 201: İQTİSADI FƏALİYYƏT			
201-1 Əldə edilmiş birbaşa və paylaşılmış iqtisadi dəyər		Açıqlanmışdır, səh. 22	Təsdiqlənmişdir, səh.180
202-2 İqlim dəyişikliyi ilə əlaqədar maliyyə nəticələri, risklər və imkanlar		Əhatə olunmayıb	
201-3 Müəyyən edilmiş imtiyazlar planı üzrə öhdəliklər və digər pensiya planları		Qismən açıqlanmışdır, səh. 22	

GRI 201: İQTİSADİ FƏALİYYƏT			
201-4 Dövlətdən alınan maliyyə yardımı	<i>Hesabat ili ərzində dövlətdən maliyyə yardımı alınmamışdır.</i>	Açıqlanmışdır	
GRI 202: BAZARDA MÖVCUDLUQ			
202-1 Yerli minimal əmək haqqı ilə müqayisədə cinslər üzrə standart əməkhaqqı səviyyəsi		Açıqlanmışdır, səh. 75, 79, 82, 85	
202-2 Yerli əhalidən olan rəhbərliyin payı	<i>SOCAR Azərbaycan üzrə bütün rəhbərlik nümayəndələri Azərbaycan vətəndaşdır və bu ümumi göstəricinin ən azı 90%-dir. Digər ölkələrdə isə bu göstərici mövcud vəzifənin tələblərinə görə dəyişir. Hər bir halda SOCAR bu istiqamətdə global etik normalara riayət edir. Məsələn, SOCAR Petkim-in rəhbərliyi həm Türkiyə, həm də Azərbaycan vətəndaşlarından ibarətdir.</i>	Açıqlanmışdır	
GRI 203: DOLAYI İQTİSADİ TƏSİRLƏR			
203-1 İnfrastruktur sərmayələri və dəstəklənən xidmətlər		Açıqlanmışdır, səh. 90	
203-2 Dolayı əhəmiyyətli iqtisadi təsirlər		Açıqlanmışdır, səh. 90-94	
GRI 204: SATINALMA TƏCRÜBƏLƏRİ			
204-1 Yerli təchizatçılara xərclənən vəsaitlərin ümumi büdcəyə nisbəti		Açıqlanmışdır, səh. 26	Təsdiqlənmişdir, səh.180
GRI 205: ANTI-KORRUPSIYA			
205-1 Korrupsiya ilə bağlı risklər baxımından qiymətləndirilmiş fəaliyyətlərin ümumi sayı və faizi		Açıqlanmışdır, səh. 55	
205-2 Korrupsiyaya qarşı siyasətlər və təşkilatın prosedurları üzrə keçirilmiş təlimlər		Açıqlanmışdır, səh. 55-56	
205-3 Qeydə alınmış korrupsiya halları və bu halların qarşısını almaq üçün həyata keçirilmiş tədbirlər	<i>Hesabat dövrü ərzində korrupsiya halları aşkar edilməmişdir.</i>	Açıqlanmışdır	
GRI 206: ANTI-RƏQABƏT DAVRANIŞI			
206-1 Haqsız rəqabət, etimadsızlıq və inhisar halları	<i>SOCAR dövlət Şirkətidir və dövlətin maraqları çərçivəsində ölkənin neft və qaz idarəetməsini həyata keçir. Nəzərə alsaq ki, SOCAR ölkənin neft hasilatında 19%, qaz hasilatında isə 21% təşkil edir, haqsız rəqabət halları Şirkət üçün müvafiq deyil və hesabat dövrü ərzində belə hallar aşkar edilməmişdir.</i>	Açıqlanmışdır	

GRI 301: MATERİALLAR			
301-1 İstifadə olunan materiallar, həcm və ya çəki ilə		Açıqlanmışdır, səh. 18	
301-2 Təkrar istifadə olunan materiallar		Əhatə olunmayıb	
301-3 İstifadə üçün geriye alınmış məhsullar və təkrar istifadə olunmuş qablaşdırma materialları		T/O	
GRI 302: ENERJİ			
302-1 Təşkilat üzrə enerji sərfiyyatı		Açıqlanmışdır, səh. 125	Təsdiqlənmişdir, səh.180
302-2 Təşkilat xaricində enerji istehlakı	<i>Bu göstəricinin hesabatı aparılmır.</i>	Əhatə olunmayıb	
302-3 Enerji intensivliyi əmsalı		Açıqlanmışdır, səh. 125	Təsdiqlənmişdir, səh.180
302-4 Enerji sərfiyyatının azaldılması		Açıqlanmışdır, səh. 122	
302-5 Satılmış məhsulların və xidmətlərin enerjiyə tələbatında azalma		T/O	
GRI 303: SU			
303-1 Mənbələrə görə alınan suyun ümumi miqdarı		Açıqlanmışdır, səh. 131	
303-2 Su mənbələrinin suyun istifadəsindən ciddi təsirə məruz qalması	<i>SOCAR-in əməliyyatları üçün istifadə olunan suyun bir hissəsi Xəzər dənizindən əldə olunur.</i>	Açıqlanmışdır	
303-3 Yenidən emal olunmuş və təkrar-ardıcıl istifadə edilmiş su		Açıqlanmışdır, səh. 132-133	
GRI 304: BİOMÜXTƏLİFLİK			
304-1 Qorunan ərazilər və yüksək biomüxtəliflik dəyəri olan ərazilərdə, və ya ona bitişik ərazilərdə mövcud olan əməliyyat sahələri	<i>SOCAR-in heç bir əməliyyat sahəsi qorunan və ya yüksək biomüxtəliflik dəyərinə malik olan əraziləri əhatə etmir.</i>	Açıqlanmışdır	
304-2 Fəaliyyətlərin, məhsulların və xidmətlərin biomüxtəlifliyə olan təsiri		Açıqlanmışdır, səh. 134	
304-3 Qorunan və ya bərpa olunan ərazilər		Açıqlanmışdır, səh. 135	
304-4 Əməliyyat sahələrində Beynəlxalq Təbii Qoruma İttifaqı Qırmızı Siyahısına düşmüş növlərin mövcudluğu	<i>Hesabat dövründə SOCAR-in fəaliyyət göstərdiyi ərazilərdə heç bir Beynəlxalq Təbii Qoruma İttifaqı Qırmızı Siyahısına düşmüş heyvan və ya bitki növü aşkarlanmamışdır.</i>	Açıqlanmışdır	

GRI 305: EMİSSİYALAR			
305-1 İstixana effekti yaradan qazların (İEYQ) birbaşa emissiyası (Sahə 1)		Açıqlanmışdır, səh. 119	Təsdiqlənmişdir, səh.180
305-2 Enerji üzrə istixana effekti yaradan qazların (İEYQ) dolayı emissiyası (Sahə 2)		Açıqlanmışdır, səh. 119	Təsdiqlənmişdir, səh.180
305-3 Digər istixana effekti yaradan qazların (İEYQ) dolayı emissiyası (Sahə 3)	<i>Şirkətdə bu göstəricinin hesabatı aparılmır.</i>	T/O	
305-4 İEYQ emissiyalarının intensivlik əmsali		Açıqlanmışdır, səh. 120	Təsdiqlənmişdir, səh.180
305-5 İstixana effekti yaradan qazların emissiyalarında azalmalar		Açıqlanmışdır, səh. 118, 120	
305-6 Ozon qatını məhv edən tullantıların emissiyası		T/O	
305-7 NOx, SOx və digər əhəmiyyətli emissiyalar		Açıqlanmışdır, səh. 122-123	Təsdiqlənmişdir, səh.180
GRI 306: ATQILAR VƏ TULLANTILAR			
306-1 Keyfiyyət və təyinatına görə əmələ gələn çirkab sularının həcmi		Açıqlanmışdır, səh. 129	
306-2 Təhlükəli və təhlükəsiz tullantıların ümumi çəkisi		Açıqlanmışdır, səh. 127-128	Təsdiqlənmişdir, səh.180
306-3 Əhəmiyyətli dağılmaların ümumi miqdarı və həcmi		Açıqlanmışdır, səh. 133	
306-4 Təhlükəli tullantıların nəqli		Açıqlanmışdır, səh. 127-128	Təsdiqlənmişdir, səh.180
306-5 Su axıdılması və/və ya dağıdılması nəticəsində təsirə məruz qalan su obyektləri	<i>Hesabat dövrü ərzində bu cür hallar baş verməmişdir.</i>	Açıqlanmışdır	
GRI 307: ƏTRAF MÜHİT ÜZRƏ UYĞUNLUQ			
307-1 Ekoloji qanun və təlimatlarla uyğunsuzluq halları	<i>Hesabat ilində ekoloji qanun və tələblərin pozulması ilə əlaqədar əhəmiyyətli ödənişlər edilməmişdir.</i>	Açıqlanmışdır	
GRI 308: TƏCHİZATÇILARIN ƏTRAF MÜHİT ÜZRƏ QIYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ			
308-1 Ekoloji meyarlardan istifadə edərək qiymətləndirilən yeni təchizatçılar	<i>Bu məlumatın hesabatı hal-hazırda aparılmır.</i>	T/O	
308-2 Təchizat zəncirində mənfəi ekoloji təsirlər və görülən tədbirlər		Qismən açıqlanmışdır, səh. 25, 114	
GRI 401: MƏŞĞULLUQ			
401-1 Yeni işə götürülən işçilər və kadr axını		Açıqlanmışdır, səh. 148-149	

GRI 401: MƏŞĞULLUQ			
401-2 Müvəqqəti və yarımqat işçilərə təklif olunmayan, lakin tamştat işləyən işçilərə təqdim olunan əlavə ödəmələr, güzəştlər və imtiyazlar	<i>Tamştat əməkdaşlara tətbiq olunan bütün ödəmələr, güzəştlər və imtiyazlar müvəqqəti və yarımqat işçilərə də şamil edilir.</i>	Açıqlanmışdır, səh. 70-71	
401-3 Valideynlik məzuniyyəti		Açıqlanmışdır, səh. 76	
GRI 402: İŞÇİ/RƏHBƏR ƏLAQƏLƏRİ			
402-1 Əməliyyat dəyişiklikləri ilə bağlı minimum bildiriş müddəti		Açıqlanmışdır, səh. 66	
GRI 403: ƏMƏYİN TƏHLÜKƏSİZLİYİ VƏ SAĞLAMLIQ			
403-1 Sağlamlıq və təhlükəsizlik komitələrində işçilər ilə rəhbərliyin birgə təqdim olunması	<i>SOCAR-da rəhbərlik və işçilərin birgə iştiraki ilə fəaliyyət göstərən sağlamlıq və təhlükəsizlik komitəsi mövcud deyil.</i>	Açıqlanmışdır	
403-2 İstehsalat zədələri və zədələrin səviyyəsi, peşə xəstəliklərinin səviyyəsi, itirilmiş iş günlərinin əmsali və iş yerində olmama əmsali, eləcə də işlə bağlı ölüm hadisələrinin ümumi sayı		Açıqlanmışdır, səh. 105-108	Təsdiqlənmişdir, səh.180
403-3 Peşələr ilə əlaqədar qəza riski yüksək olan və xəstəliyə tutulma ehtimalı yüksək olan işçilər		Açıqlanmışdır, səh. 101, 108	
403-4 Həmkarlar ittifaqları ilə formal razılaşmalarda əhatə olunan sağlamlıq və təhlükəsizlik mövzuları		Açıqlanmışdır, səh. 98	
GRI 404: TƏLİM VƏ TƏDRİS			
404-1 Bir əməkdaşa düşən illik təlim saatları		Açıqlanmışdır, səh. 72	
404-2 İşçilərin səriştesini artırmağa yönəlmiş və keçid təlimləri		Açıqlanmışdır, səh. 71-72	
404-3 Müntəzəm fəaliyyət və karyera inkişafı baxımından qiymətləndirilmiş işçilərin faizi		Açıqlanmamışdır	
GRI 405: MÜXTƏLİFLİK VƏ BƏRABƏR İMKANLAR			
405-1 İdarəetmə orqanlarının və işçilərin müxtəlifliyi	<i>Bu məlumat səhifə 72-dən başlayaraq müvafiq cədvəllərdə əks olunub.</i>	Açıqlanmışdır, səh. 69, 72	Təsdiqlənmişdir, səh.180
405-2 Əsas əmək haqqı və mükafatlandırma üzrə qadınların kişilərə olan nisbəti	<i>Şirkətdə əmək haqqı və mükafatlandırma cinsə görə dəyişmir.</i>	Açıqlanmışdır	

GRI 406: AYRI-SEÇKİLİYİN OLMAMASI			
406-1 Ayrı-seçkilik hadisələri və onların qarşısını almaq üçün görülmüş tədbirlər	<i>Hesabat dövrü ərzində müvafiq hallar baş verməmişdir.</i>	Açıqlanmışdır	
GRI 407: ASSOSİASIYA AZADLIĞI VƏ KOLLEKTİV MÜQAVİLƏLƏR			
407-1 Fəaliyyət çərçivəsində assosiasiya azadlığını və kollektiv müqavilələrin istifadəsi haqqını risk altına salan əməliyyatlar və təchizatçılar	<i>Hesabat dövründə assosiasiya azadlığını və kollektiv müqavilələrin istifadəsi haqqını risk altına salan əməliyyatlar və təchizatçılar olmamışdır.</i>	Açıqlanmışdır	
GRI 408: UŞAQ ƏMƏYİ			
408-1 Uşaq əməyinin istismarı üzrə yüksək riskli əməliyyatlar və təchizatçılar	<i>Hesabat dövrü ərzində SOCAR-ın heç bir əməliyyatında və ya əməkdaşlıq etdiyi təchizatçı və podratçıların əməliyyatlarında uşaq əməyi istismarı halı aşkar edilməmişdir.</i>	Açıqlanmışdır	
GRI 409: İCBARİ VƏ YA MƏCBURİ ƏMƏK			
409-1 İcbari və ya məcburi əmək üzrə əhəmiyyətli risklər daşıyan əməliyyatlar və təchizatçılar	<i>Hesabat dövrü ərzində müvafiq hallar aşkar edilməmişdir.</i>	Açıqlanmışdır	
GRI 410: TƏHLÜKƏSİZLİK TƏCRÜBƏLƏRİ			
410-1 Təhlükəsizlik işçilərinin insan haqları siyasətində və prosedurlarında təlim keçmələri	<i>Şirkətdə işə yeni daxil olan bütün işçilər iş yerində işə başlamazdan öncə ilkin təlimatlar alır. Bu təlimatlara insan haqları təlimləri də daxildir. Bundan əlavə, təhlükəsizlik işçilərinin vəzifə təlimatlarında insan haqlarına dair bəndlər yer alır.</i>	Açıqlanmışdır	
GRI 411: YERLİ ƏHALİNİN HÜQUQLARI			
411-1 Yerli əhalinin haqlarının pozulması insidentləri	<i>Hesabat dövrü ərzində müvafiq hallar baş verməmişdir.</i>	Açıqlanmışdır	
GRI 412: İNSAN HAQLARININ QIYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ			
412-1 İnsan haqlarının pozulması üzrə və təsirləri üzrə gözdən keçirilmiş və qiymətləndirilmiş əməliyyatlar	<i>Hesabat dövrü ərzində insan haqlarının pozulması halları baş verməmişdir.</i>	Açıqlanmışdır	
412-2 İnsan haqları siyasəti və ya prosedurları üzrə işçilərin təlimləri	<i>Hesabat dövrü ərzində bu istiqamətdə fəaliyyət olmamışdır.</i>	Açıqlanmışdır	

GRI 412: İNSAN HAQLARININ QIYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ			
412-3 İnsan haqlarına dair müddəaları əhatə edən və ya insan hüquqları baxımından keçən əhəmiyyətli investisiya müqavilələri	<i>Hesabat dövrü ərzində Şirkət tərəfindən bağlanan bütün investisiya müqavilələrində insan haqlarına dair müddəalar əhatə olunmuşdur.</i>	Açıqlanmışdır	
GRI 413: YERLİ İCMALAR			
413-1 Yerli icmanın iştirakı, təsir qiymətləndirilməsi və inkişaf proqramları ilə əməliyyatlar	<i>Şirkət tərəfindən həyata keçirilən bütün əməliyyatlarda ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi (ƏMTQ) prosesi keçirilir. Buna nümunə olaraq, hesabat dövrünün əvvəlində SOCAR-ın Ekologiya İdarəsi tərəfindən "ƏMTQ prosesi və layihənin ekoloji üstünlükləri", "Layihə ərazisində ətraf mühitin ilkin vəziyyətinin tədqiqi", "Potensial təsirlər və onların qiymətləndirilməsi" mövzularında keçirdiyi geniş təqdimatları göstərmək olar. Həmin təqdimatlarda mütəxəssislər tərəfindən layihələrin texniki göstəriciləri, layihə ərazilərinin ilkin vəziyyəti, flora və fauna, tikinti və istismar dövründə proqnozlaşdırılan potensial təsirlər və onların yumşaldılması tədbirləri, alternativ variantlar, o cümlədən ekoloji monitorinq, ətraf mühitin, tullantıların və çirkab sularının idarə edilməsi planları və s. haqqında tədbir iştirakçılarına geniş məlumat verilmişdir. Tədbirin sonunda iştirakçıların çoxsaylı sualları ətraflı cavablandırılmışdır.</i>	Açıqlanmışdır	
413-2 Yerli icmalara mövcud olan və ya dəyə biləcək əhəmiyyətli mənfi təsirlər daşıyan əməliyyatlar	<i>Neft və qaz sənayesinə aid olan əsas təsirlər SOCAR-ın fəaliyyəti nəticəsində də əmələ gəlir. Qazma, istehsalat, emal və daşınma nəticəsində əmələ gələn təsirlər, o cümlədən atmosferin çirkənməsi və tullantıların əmələ gəlməsi, SOCAR tərəfindən nəzarət altında saxlanılır və Hesabat boyu müzakirə olunur.</i>	Açıqlanmışdır	
GRI 414: TƏCHİZATÇILARIN SOSIAL QIYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ			
414-1 Sosial meyarlar üzrə qiymətləndirilən yeni təchizatçılar	<i>Bütün təchizatçılar əməkdaşlıqların qurulmasından öncə Qarşı-tərəflərin yoxlanılması haqqında ümumi standart əsasında yoxlanılır.</i>	Açıqlanmışdır	

GRI 414: TƏCHİZATÇILARIN SOSIAL QIYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ			
414-2 Təchizat zəncirində mənfi sosial təsirlər və görülən tədbirlər	<i>Bütün təchizatçılar əməkdaşlıqları davam etdiyi müddətdə Qarşı-tərəflərin yoxlanılması haqqında ümumi standart əsasında yoxlanılır. Hesabat dövrü ərzində Şirkətin təchizat zəncirində əhəmiyyətli neqativ sosial təsirlər aşkar olunmayıb.</i>	Açıqlanmışdır	
GRI 415: İCTİMAİ SIYASƏT			
415-1 Siyasi xarakterli ödənişlər və fəaliyyət	<i>Hesabat dövrü ərzində SOCAR-ın heç bir siyasi xarakterli ödənişi olmamışdır.</i>	Açıqlanmışdır	
GRI 416: MÜŞTƏRİ SAĞLAMLIĞI VƏ TƏHLÜKƏSİZLİYİ			
416-1 Məhsul və xidmət kateqoriyalarının sağlamlıq və təhlükəsizlik təsirlərinin qiymətləndirilməsi	<i>Müntəzəm olaraq məhsul və xidmətlərin inkişaf etdirilməsi üçün ekoloji monitorinqlər də daxil olmaqla işlər aparılır, lakin faiz ilə hesabatı aparılmır. Növbəti hesabat dövründə əhatə olunacaq.</i>	Qismən açıqlanmışdır	
416-2 Məhsulların və xidmətlərin sağlamlıq və təhlükəsizlik meyarlarına cavab verməməsi halları	<i>Hesabat dövrü ərzində müvafiq hallar baş verməmişdir.</i>	Açıqlanmışdır	
GRI 417: MARKETİNG VƏ ETİKETLƏMƏ			
417-1 Məhsul və xidmət üzrə məlumatlandırma və etiketləmə tələbləri		T/O	
417-2 Məhsul və xidmət üzrə məlumatlandırma ilə bağlı qeyri-uyğunluq halları	<i>Hesabat dövrü ərzində müvafiq hallar baş verməmişdir.</i>	Açıqlanmışdır	
417-3 Marketing kommunikasiyalarında uyğunsuzluq halları	<i>Hesabat dövrü ərzində müvafiq hallar baş verməmişdir.</i>	Açıqlanmışdır	
GRI 418: MÜŞTƏRİ MƏXFİLİYİ			
418-1 Müştəri konfidensiallığının pozulması və müştərilər haqqında məlumatların itirilməsinə aid əsaslandırılmış şikayətlər	<i>Hesabat dövrü ərzində müvafiq hallar baş verməmişdir.</i>	Açıqlanmışdır	
GRI 419: SOSIAL-İQTİSADI UYĞUNLUQ			
419-1 Sosial və iqtisadi sahədə qanun və qaydalara əməl edilməməsi	<i>Hesabat dövrü ərzində müvafiq hallar baş verməmişdir.</i>	Açıqlanmışdır	

2018-ci il Davamlı İnkişaf haqqında Hesabat üzrə Müstəqil Əminlik Bəyannaməsi

SOCAR-ın rəhbərliyi və maraqlı tərəflərinə

Mövzunun müəyyən edilməsi və təsviri

SOCAR-ın (bundan sonra "Şirkət") razılığı ilə biz Şirkətin 2018-ci il üzrə Davamlı İnkişaf haqqında Hesabatında (bundan sonra "Hesabat") açıqlanmış təqribi məlumatlar istisna olmaqla, Şirkətin fəaliyyəti üzrə keyfiyyət və kəmiyyət məlumatları üzrə məhdud səviyyəli əminlik bəyannaməsini təqdim etdik.

Meyarların müəyyən edilməsi

Layihəmizin meyarları Hesabatlılıq üzrə Qlobal Təşəbbüsün (GRI) davamlı inkişaf sahəsində hesabatların hazırlanması standartları (bundan sonra "GRI Standartları") və Hesabatın "Hesabat haqqında" bölməsində göstərilmiş Şirkətin davamlı inkişaf haqqında hesabatların hazırlanması prinsipləri olmuşdur. Əminlik layihəmizin məqsədini nəzərə alaraq bu meyarları müvafiq hesab edirik.

Rəhbərliyin məsuliyyəti

Şirkətin rəhbərliyi Hesabatın və Hesabatda olan məlumatların GRI Standartlarına və Şirkətin davamlı inkişaf sahəsində hesabatların hazırlanması prinsiplərinə uyğun olaraq tərtib edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır. Bu məsuliyyətə əhəmiyyətli təhrifləri olmayan davamlı inkişaf haqqında hesabatın hazırlanmasına uyğun olaraq daxili nəzarət sisteminin layihələndirilməsi, tətbiqi və saxlanması, müvafiq hesabat prinsiplərinin seçilməsi və tətbiqi və mövcud vəziyyətdə düzgün və uyğun qiymətləndirmə üsullarının və proqnozların istifadəsi daxildir.

Bizim məsuliyyətimiz

Bizim məsuliyyətimiz aşağıdakılara dair müstəqil rəy ifadə etməkdir:

- ▶ Hesabatdakı məlumat 31 dekabr 2018-ci il tarixlərində başa çatan dövr üzrə Şirkətin davamlı inkişaf sahəsində qaydaları, fəaliyyətləri, tədbirləri və iş nəticələrini bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından etibarlı şəkildə və kifayət dərəcədə təqdim edir;
- ▶ Hesabat GRI Standartlarının 'Əsas' Tətbiqetmə səviyyəsinin prinsipləri və tələblərinə uyğundur.

Yerinə yetirilmiş işin xülasəsi

Layihəmiz Əminlik Layihələri üzrə Beynəlxalq Standartlar (ISAE) 3000, Audit olmayan əminlik Layihələri və ya Beynəlxalq Mühəsiblər Federasiyası tərəfindən buraxılmış İkinci Maliyyə Məlumatlarının Təhlillərinə uyğun olaraq yerinə yetirilmiş və müvafiq olaraq aşağıdakı prosedurları daxil edir:

- ▶ Şirkətin davamlı inkişaf sahəsində qaydaları, fəaliyyəti, iş nəticələri və müvafiq hesabatların hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyan rəhbərliyinin nümayəndələri ilə müsahibələr;
- ▶ Şirkətin davamlı inkişaf sahəsində qaydaları, fəaliyyəti, iş nəticələri və müvafiq hesablara aid olan əsas sənədlərin təhlili;
- ▶ Hesabatın Şirkətin fəaliyyət istiqamətinə oxşar beynəlxalq miqyasda seçilmiş şirkətlərin hesabatları ilə müqayisə edilməsi;
- ▶ Şirkətin 2018-ci il üzrə davamlı inkişaf sahəsində qaydaları, fəaliyyəti, tədbirləri və iş nəticələrinə dair seçilmiş daxili və xarici nəşrlərin təhlili;
- ▶ Yuxarıda təsvir olunmuş prosedurlar əsasında əhəmiyyətli problemlərin müəyyən edilməsi və onların Hesabatda əks etdirilməsinin təhlili;
- ▶ Məlumatların düzgün toplanılması, hazırlanması, müqayisə edilməsi və əks etdirilməsini qiymətləndirmək məqsədilə insan resursları, ətraf mühit və ekologiya, sosial investisiyalar və təchizat xərclərinə dair əsas göstəricilər üzrə məlumat nümunələrinin, eləcə də məlumat toplama proseslərinin təhlili;
- ▶ Şirkətin Hesabatda göstərilmiş davamlı inkişaf sahəsində qaydaları, fəaliyyəti, tədbirləri və iş nəticələrinə dair məlumatları təsdiq etmək və bununla əlaqədar audit dəlilləri toplamaq məqsədi ilə Şirkətin "Azneft" İstehsalat Birliyinə, "Azəriqaz" İstehsalat Birliyinə və Qaz Emalı Zavoduna, eləcə də "SOCAR Enerji Türkiyə" müəssisələrinə səfərlər;
- ▶ Hesabata mərkəzi ofis səviyyəsində daxil edilmiş keyfiyyət və kəmiyyət məlumatlarını əsaslandıran dəlillərin nümunə əsasında toplanması;

- ▶ Davamlı inkişaf sahəsində Hesabat və onun hazırlanma prosesinin Şirkətin istifadə etdiyi prinsiplərə uyğunluğun qiymətləndirilməsi; və
- ▶ Hesabatda məlumatların açıqlanmasının GRI Standartlarının "Əsas" Tətbiqetmə səviyyəsinə uyğunluğunun qiymətləndirilməsi.

Hesab edirik ki, prosedurlarımız məhdud əminlik bəyannaməsini təqdim etmək üçün əsas yaradır. Sübutların toplanması prosedurları əsaslı əminlik layihələri ilə müqayisədə daha məhduddur və buna görə də əsaslı əminlik layihələrindən fərqli olaraq daha az əminlik əldə olunur.

Nəticələr

Hazırkı hesabatda təsvir olunan işimizə əsasən, Hesabatdakı məlumatların bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından 31 dekabr 2018-ci il tarixində başa çatan dövr üzrə GRI Standartları və Şirkətin davamlı inkişaf sahəsində hesabatların hazırlanması prinsiplərinə uyğun olaraq Şirkətin davamlı inkişaf sahəsində qaydalarını, fəaliyyətini, tədbirlərini və iş nəticələrini etibarlı şəkildə və kifayət dərəcədə əks etdirmədiyini hesab etməyə səbəb olan heç bir fakt qarşımıza çıxmamışdır.

Hesabatın GRI Standartlarının "Əsas" Tətbiqetmə səviyyəsinin tələblərinə uyğun olmadığını hesab etməyə səbəb olan heç bir fakt qarşımıza çıxmamışdır.

Ernst & Young Holdings (CIS) B.V.

Baku

11 iyun 2019-cu il

SOCAR-ın Davamlı inkişaf üzrə illik hesabatı ilə
bağlı rəy və təkliflərinizi bilmək istədik.
Əlaqə məlumatları:

Nicat Hənifəyev

SOCAR-ın Baş ofisinin Risklərin idarə olunması
şöbəsinin aparıcı iqtisadçısı
Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti,
Bakı, AZ1029 Heydər Əliyev pr. 121
Tel: (+994 12) 521 00 00 Fax: (+994 12) 521 03 83
E-mail: Nicat.Hanifayev@socar.az